

ז.ה.ל.צ.י.ב.

✻ הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה ✻

ועשקו גבר וביתו (מכס ב', ז'), על אותה שעה נתחתם גזר דין על שני פתילות בנר אחד ["אשת איש"] (רש"י גיטין כ"ח, א')

ספר

פתילי חותם

והוא

בירור הלכה

בדבר השערוריא באשת איש שנשאת לאיש
זר על פי מורים טועין ומטעין, על סמך "גט
מעושה" שלא כדין, הפסול ובטל מן התורה
לכל הדיעות, ולמרות התראת ומחאת גדולי
דורינו. אם בעלה מחויב או מותר לתת לה גט
כשר בעוד שיושבת תחת השני מרם שיגרשנה

✻ ✻ ✻

חובר בעזרת החונן לאדם דעת, נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה
אברהם שמואל יהודה בלא"א מוהר"ר נתן שליט"א געשמעטנער

מח"ס: מחזה איש (ביאורי סוגיות וחי' הלכות, ב"ח), תורת אמוך (דיני נשים בת"ת, ג"ח)
נחלת איש (ביאור דיני "הסגת גבול" דגזילת קרקע), מנחת איש (עה"ת ואגדות הש"ס)
משפטים בהלכותם (על הלכות דיינים), גירושין בהלכתן (על הלכות גיטין)

מייסד וחבר ביד"צ שער המשפט, וראב"ד ביד"צ סניף שמרו משפט
מתדיינים בחנם בהענקת כל הזכויות המגיעות לבעלי דין על פי דין תוה"ק
והפס"ד ניתן עם ה"מקורות" וה"נימוקים" ("מהיכן דנתוני") בכתב

יוצא לאור על ידי "וועד להצלת בתי ישראל מטמיון גשמי ורוחני"
מהדורא חדשה מוגה ומורחבת ✻ מרחשון תשס"ו מאנסי נ. י.

לשלוח העדות:

AVRUHOM SH. Y. GESTETNER

17 MOSIER COURT

MONSEY N. Y. 10952

מפתח תוכן הפרקים:

מבוא: תיאור השתלשלות האירועים בנ"ד הנפק"מ למעשה, לפי סדר הזמנים שהתרחשו.....דף א
הקדמה: שהפירצה והמצאת "היתירים" על כל "איסורים" שבתורה, גרם לחורבן בית"ק.....דף ג
פרק א: יבאר דגם מעושה על סמך מענת מאים עלי, פסול ובטל מח"ת.....דף ט
פרק ב: הפרכת יסודו של הר' "מתיר-א", בקביעתו דין "סרבן" על הבעל, מדברי קצ"ג פוסקים.....דף יב
פרק ג: הפרכת דברי הר' "מתיר-א", בהעניקו כח לנכררי האשה לדון את הבעל בבפיה.....דף כ
פרק ד: הפרכת דברי הר' "מתיר-א", ד"סרבנות" הבעל מתיר עליו "כפיית גט".....דף כג
פרק ה: סקירה כללית בדיחוי המוחלט של "היתירו" של הר' "מתיר-א".....דף כו
פרק ו: דיחוי "היתירו" המופרך של הר' "מתיר-ב", והתירום שכדבריו כיסוד קדושת ישראל.....דף כז
פרק ז: ה"נישואין" האסור על חשבון "מתירים-א-וב" דגן, למרות "התראת" בתי דין נגד זה.....דף מג
פרק ח: ביאור הדין ד"תצא מזה ומוזה" והמסתעף.....דף מח
פרק ט: ביאור דין נתקדשה לשני, ולא נכנסו לחופה ולא נתייחדו.....דף מו
פרק י: ביאור דין נתקדשה לשני, ולא נכנסו לחופה אבל נתייחדו.....דף מז
פרק יא: ביאור דין נכנסה לחופה עם השני, ולא נתייחדו.....דף מח
פרק יב: ביאור דין נכנסה עם השני ב"חופת נדה", אם נאסרת על שניהם עי"ז.....דף נא
פרק יג: ביאור דין כשהאמתלא ד"חופת נדה" הוא "דין מרומה" כבנ"ד.....דף נד
פרק יד: ביאור דין כשנשאת לשני ע"פ "הוראה מומעת" להיתר, ובהנוגע לנ"ד.....דף נו
פרק טו: בנ"ד ד"תצא מזה ומוזה" אם צריכין "גט" דוקא, ומי מגרש קודם, ואם כופין ע"ז.....דף סג
פרק טז: אם חשש פגיעת "ממורים" מחייב את הבעל לגרשה, אף כשממשכת לדור עם השני.....דף סז
סיכום וקיצור היוצא להלכה מכל דברינו.....דף פב

מפתח ותוכן מפורט

[ענף ב]: "הזראת" גדולי דורנו שליטא "לאחר" הנישואין האסורה, דף ב. ופרק ח: ביאור הדין ד"תצא מזה ומוזה" והמסתעף, [ענף ב]: שכל היסוד שנשאת ע"י גט הפסול מהות, תצא מזה ומוזה, ויחולד ממנו, דף ב. [ענף ב]: אוסף הטעמים שכתבו הפוסקים, למה ש"תצא מזה ומוזה, דף ב. [ענף ב]: מהו דין חולדות כשהדין ש"תצא מזה ומוזה, דף ב. [ענף ב]: נתגרשה מן הראשון, מה דין חולדות שכן השני, דף ב. ופרק ט: ביאור דין נתקדשה לשני, ולא נכנסו לחופה ולא נתייחדו ולא נבעלה, [ענף ב]: נתגרשה בגט פסול, ונתקדשה בלד לשני (ולא נתייחדו וגם לא נכנסו לחופה), מותרת להראשון, דף ב. [ענף ב]: בספק פסול דאורייתא על הגט מן הראשון ונתקדשה לשני, אם נאסרת על הכי אף לאחר שתגרש מן הראשון, דף ב. ופרק י: ביאור דין נתקדשה לשני ולא נכנסו לחופה, אבל נתייחדו, [ענף ב]: שדינא כנישוא; ש"תצא מזה ומוזה" - אסורה על שניהם לעולם, דף ב. ופרק יא: ביאור דין נכנסה לחופה עם השני, ולא נתייחדו, [ענף ב]: שאף כשדאי שלא נבעלה - דינא כנישוא; ש"תצא מזה ומוזה" - ואסורה על שניהם לעולם, דף ב. [ענף ב]: כל האסורים ע"י חופה בלד - הוא אף כשלא נתייחדו, דף ב. [ענף ב]: אוסף דברי הפוסקים ד"חופה" בלד אסורה אף בלי ביאה, דף ב. ופרק יב: ביאור דין נכנסה עם השני ב"חופה" נדה, אם נאסרת על שניהם ע"י, [ענף ב]: כשלא נתייחדו ואצל שלא נבעלה, אוסף דברי הפוסקים בזה, דף ב. [ענף ב]: ספק מקודשת לראשון (מדברין), שנכנסה עם השני לחופה נדה, אם אסורה, דף ב. ופרק יג: ביאור דין כשהאמא מתלא ד"חופה" נדה, הוא "דין מרימה", [ענף ב]: כשיש רגלים לדבר ששענתם שהיתה חופה נדה הוא "מרימה" ובגד, ובדאי שנתיהו וגם נבעלה והם מביטין זה, דף ב. [ענף ב]: יבאר דכל עצם הקביות בגד, שהיתה חופה נדה ושמהו ועד עתה עדיין לא נבעלה, הוא "מרימה", דף ב. ופרק יד: ביאור דין כשהנשאת לשני ע"פ "הזראת" מוטעת, להיתר, ובהנזע לנ"ד, [ענף ב]: נשאת לשני בעדי מיתת הבעל שהעידו שק, ובחית' או ב"דשות" של ביד' שע"פ עדותם, דף ב. [ענף ב]: נשאת לשני ע"פ "הזראת" מוטעת' שקידושי בעלה הראשון הם פסולים, אם הול' כאנסות, דף ב. [ענף ב]: דברי הפוסקים המקשים וחולקים וסל' דלא "כאנסות" ע"פ "הזראת" מוטעת, דף ב. [ענף ב]: אוסף החיזוקים שנאמרו בפוסקים על קושא הנל, דף ב. [ענף ב]: יוכיח דבנ"ד ליה "כאנס" שע"פ "הזראת" מוטעת, מכיון שהיו "ערוצים" גדולים על גט זה, וגם "הזרחה" במפורש שלא להנשא, דף ב. [ענף ב]: יבאר דכבר שיש בה "מחלוקת" בין המורים, אם ממחרת להסתמן על המקלין טרם שישאו הצדדים וע"י, הול' כמיוז, דף ב. [ענף ב]: דכל תידון אם הסמיכה על "הזראת" מוטעת' מייחס כאנסות, הוא רק בנוגע להיתר לבעלה - אבל לא להשני, דף ב. [ענף ב]: כשהם ממשיכים להיות ביחד למרות כל ההזראות, בודאי דנחשבים כמיוזין, ולש כלל האמתלא דסמיכה על "הזרחה", דף ב. ופרק טז: בנ"ד ד"תצא מזה ומוזה" אם צריכין "גט" דוקא, וימי מגרש קודם, ואם כופין ע"י, [ענף ב]: שיטת הרדב"ז דכופין את שניהם לגרש בגט דוקא מחשש עצת זימה, ומחלוקת הפוסקים עליו, דף ב. [ענף ב]: דבנ"ד כפי' יורו - וגם הרדב"ז; דאח' הבעל עכ"פ - ודאי דאין כופין לגרשה בגט דוקא, דף ב. [ענף ב]: דאם רק נתקדשה לשני, ודאי דאינה יכולה לשמש כבסיס לכופ' את הבעל לגרשה בגט, דף ב. [ענף ב]: מהו הדין כלפי השני בדין תצא מזה ומוזה, אם כופין אותו לגרשה בגט דוקא, ואין הדין בגד, דף ב. [ענף ב]: כשהראשון מסכים לגרשה, מי מהם צריך לגרש בראשונה, דף ב. ופרק טז: אם חשש ממיעת "ממורים" מתייב את הבעל לגרשה, אף כשהממשכת לדור עם השני, [ענף ב]: חרצת דינא של הפוסקים, ד"הצלת הכלל" מתקלת "הזרחה", טבר' על "זקנת הפרט" ממכשול עבירה, דף ב. [ענף ב]: פסק הגרעקא, דאף בלי החשש ד"הזרחה" לדורות, נ"כ אין לחייבו לגרש מבח חשש "ממורים" - כשהו פוגע בזכות הוולת, דף ב. [ענף ב]: דעת הרדב"ז; דאף כשהשת' נחין בכדי להציל אותם מאיסור אשת איש' ומטמיעת "ממורים" דמ"מ, אם רואים שישמשיכו אח"כ להיות ביחד ביאסור דרבנן, לא יתן לה הבעל גט, דף ב. [ענף ב]: דעת השרמ' בדין תצא מזה ומוזה; שלא יתן לה הבעל גט (אף כשהרשע) כל זמן שהיא ביחד עם השני, ושלא נתחשב עם התקלה ד"ממורים", מבח חשש "הזרחה" שיצא מזה, דף ב. [ענף ב]: דברי המהרש' ענגל כענין דומה, וביאור דבריו, דף ב. [ענף ב]: דברי האגור' וביאור דבריו בנוגע נ"ד, דף ב. קיצור וסיכום היוצא מכל דברינו להלכה, דף ב.

ומבוא: השתלשלות האירועים הנפק"מ להלכה בנ"ד, דף א. והקדמה: שהפירצה דהמצאת "היתירים" (מסולפים) על כל איסורים שבתורה, גרם להורבן ביהמ"ק, דף ג. והמשך: צעקת גדולה וזמרה על הורבן בתי ישראל ע"י פעולותיהם של הנך "מוענים" ו"בוררים", דף ד. ופרק א: יבאר דגט מעושה על סמך מענת מאים עלי, פסול ובמל מו"ת, [ענף א]: קימל דאין כופין להוציא - מבח טענת 'מאס עלי', והעושה כן מרבה 'ממורים' בישראל, דף ב. [ענף ב]: אף 'בדיעבד' אם כפחו לגרשה מבח טענת 'מאס עלי' הגט בטל מהות, ואם נשאת תצא וחולד ממנו, דף ב. [ענף ב]: "הזרעה" ההרף שיצא בשעתה על "פסולותה" של 'נשי' זה - מגדולי דורנו שליטא, לפי הסדר שנכתבו, דף י. [ענף ד]: החממה מסולף במושג ד"עונת" מה שחידשו ה"טוענים" שביטעו, והוא: אשה המקפחת את בעלה בערכאות מכל וכויתיו ההלכיים והאטטיים, והיא 'מענת את עצמה' ע"י שמסבת לקבל גט בעלה - רק בתנאי: שתוכל להמשיך לקפחו בעש"י נגד דין תורה, ואח"כ חולכת ומצקת בקלי קלות; שירחמו עליה ככל 'עונת' סובלת להושיע לה מבעלה הרשע, דף יא. ופרק ב: הפרכת יבדו של תר' "מתיר-א" דנן בקביעתו דין "סרבן" על הבעל - ע"פ דברי קצ"ג פוסקים שכתבו היפך דבריו, [ענף ה]: קביעת כל הפוסקים להלכה, שהנבע ישי' לו כח בחירת הביד' ממנה בתי דין שבעיר אחד, דף יב. [ענף ו]: כשהחובע אינו מרצה מן הביד' שהציע הנבע, אם יכול לספוג על "מורחה", דף יד. [ענף ז]: שאין מבח בעל דין לכופ' "מורחה" פסול' דכחיה על צד השני, דף ב. [ענף ח]: שאין יכולים לדון את נבע - הממאן מלכא לדת' טרם שיצא החובע מן הערכאות מבח הדין דאין נוקטין - כ"סרבן", דף יז. [ענף ט]: דכשהצדדים אינם יכול להשתוות (בכולא) על ה"שליש", או הנבעי' טבר' בזה, דף יב. [ענף י]: שאין נבע ש"מחיתו" ביד' הוא שלא כדנא, כל עוד שהם כשרים לדון בדבר, אלא לזמן כ"סרבן" בשביל זה, דף יט. ופרק ג: הפרכת דברי תר' "מתיר-א", בהעניקו כח לגבר' הראשה לדון את הבעל בכפיית, [ענף יא]: יבאר דהבח' שיש למנהיגי העיר לכופ' דינים על נבע מסרב - ע"פ דברי הרמ"א, לא יתכן רק במיני דינים 'ממוענים', אבל לא את המורחים' של צד החובע כננ"ד, דף ב. [ענף יב]: דכח זה לש' רק על נבע שהוא "סרבן" גמור, ואינו מציע שום ביד' הכשר לדון בדבר, דף ב. ופרק ד: הפרכת דברי תר' "מתיר-א", כאילו ד"סרבנות" הבעל מתיר עליו "כפיית גט", [ענף יג]: יבאר דאין שום מקור וזהו, והפרכת השוואת תר' "מתיר-א" נ"ד לעובדא שבשרת ר"י מלעז, מבח שבעה חילוקים בולטים שיש ביניהם, דף ב. ופרק ה: סקירה כללית בדיחוי המוחלט של מהלך "היתירו" של תר' "מתיר-א" דנן, [ענף יד]: המהלך העקום להשתמש עם "הזרחה" מפורזת, תוך כדי המטרה להגיע ע"י אל 'קלות' מפורזת, דף ב. [ענף טז]: ה"פירצה" הגדול על "היתיר", שלא השיב מאומה על הפסול ד"הפירצה" שעל "מניי השליח", דף ב. ופרק ו: דיחוי "היתירו" המופרך של תר' "מתיר-א" דנן, וההירוח הגדול שבדבריו ביסוד קדושת ישראל, [ענף טז]: ה"חזרה" הגדול הוצא לפי "חידושי" של תר' "מתיר-א" דנן, כאילו שכל בעל שאשתו חלכה לערכאות' והתקטטה עמו שם - שיה יחזיר לערוך עליו גט מעושה (רחל), דף ב. [ענף יז]: יוכיח ש"חידוש" סברתו "מופרך" מדברי מאות חשונות של רבותיו גדולי הפוסקים, דף ל. [ענף יח]: יוכיח שה"חידוש" על המאסות' מה דבעין, אינו על אמתית' הדבר - וכטענות, רק על הצדקת' והגיון' הדבר, דף לב. [ענף יט]: שאף מי שדיע' לכופו להוציא, אם הוא מסכים להוציא כשלא תקפחו מוכיתיו, וכפחו להוציא בלי' הגט פסול, וכשר' כשאין דינ' לכופו וכננ"ד, דף לג. [ענף כ]: שלשה דוגמאות מזויפות' הרבים שבדברי תר' "מתיר-א" דנן, דף לד. [ענף כא]: המקור' מחיבן ששאב תר' "מתיר-א" את "חידושו", ועד היכן שהרחיק ללכת אף משם, והמבח' של רבותיו על "חידושים" שממין זה, דף לו. [ענף כב]: ציטוטים מספרי רבותיו הפוסקים, באיזה "דרישות" (לשונות) של גנאי שהגביע על "היתירים" שממין זה, דף לה. [ענף כג]: ההתמדת הממושך' איך שההיתר ניתן כאילו כ"הנא"ר שלא היו 'מעוררים', ומיאוס' הכולט מלכוד אמתית' המצאות', דף מא. ופרק ז: ה"נישואין" האסור על חשבון "מתירים-א" ו"ב", דנן, למרות "התראת" בתי דין נגד זה, [ענף כד]: חזרת האשה מהמסכתה לוותר על עקשותה - בכדי שתוכל לקבל הגט הכשר, לאור ההיתורים' של תר' "מתיר-א" ו"ב", דף מג. [ענף כה]: "הזרחה" רבנים וגדולי דורנו 'סרב' הנישואין האסורה, [בספק מכתבים הנל' (ענף ג), שמיד לאחר ביצוע 'הפירצה', דף מג.

מ ב ו א:

השתלשלות הענינים - הנפק"מ למעשה לפתרון שאלתינו - לפי סדר הזמנים שהתרחשו:

ביום ג' אדר מ"ז נישאו הזוג - ונולדו להם בת וכן. בחורף נ"א עזבה את בעלה ע"פ ייעוץ ה"מועץ" שלה - עקב סכסוכים שבניהם. וביום א' סיון נ"א - פתחה האשה לנגדו משפט בערכאות - בעידוד ה"יועצים" שלה - לקפחו מן החזקת וביקור הילדים. [ובלי שום שייכות לסכסוך הנ"ל, היה ד"ר בן הבעל ובן אחי אשתו, בעיסקא שהשקיעו אצלו הוא וחבריו, ואחיה לא ציית דין להחזיר הכסף עקב סכסוך אחרות עם בעלה. וד' שנים לאחר"כ (נ"ה) הוציא הבעל את הכסף ממנו בתחבולה (כאשר ייעצו לו כמה רבנים) לפני נתינת הגט כדלהלן]:

[מאורע א:] ביום י"ז שבט נ"ה - היה הבעל מוכן ומוזמן למסור לאשתו גט פיטורין - אצל ב"ד "בית יוסף". אלא שלפני מסירת הגט לידה, כששאל הבעל מאשתו אודות ביקור הילדים, לא הסכימה רק שתהיה תחת פיקוחה ובמקומה וע"פ תנאיה, ולזאת לא הסכים הבעל - וממילא נתבטל כל הענין. [כן העיד הספר"ד של ב"ד "בית יוסף" במכתבו מיום ט' אדר א' תשנ"ה].

[מאורע ב:] ביום כ"א אייר נ"ה, השליש הבעל גט - אצל ב"ד "משפט צדק" - "קדושת לוי" מאנסי ניו יארק - מה שהם מוכנים למסור לה תיכף לאחר; שתסגור את תיק הערכאות נגד בעלה - וכשתפסיק מלקפחו מזכויותיו כ"אב" לילדיהם, [מעולם לא נענתה האשה לדרישה זו - והגט נשאר מונח מושלש אצל ה"שליח" עד היום].

[א"ה:] האירועים שמכאן ואילך - מה שעיקר נידונינו דלקמן - מוסבין עליהם, נחלקם ל"שלבים" - כפי הסדר שאירעו, כדי שנוכל לדון בנפרד - על כל "צעד" שנקמו הבי"ד או הבעל - מה דינו לפי מבט ה"הלכה".

[שלב א:] ביום כ"א כסליו נ"ו - הומינה אותו האשה בשביל מתן גט - לבי"ד של "אגודת הרבנים" [שיתוארו לקמן כבי"ד "א" - בצירוף "התראת סירוב" - וב"איום"; לדונו "שלא בפניו" - [דבר שלא נשמע כמוה - שמיד ב"הומנה הראשונה" יכתבו כן...], הבעל השיב מיד לאחר הומנה הראשונה - שהוא מוכן ומוזמן להתדיין עמה אצל ב"ד של "התאחדות הרבנים" - [שיתוארו לקמן כבי"ד "ב"]. בבי"ה כסליו נ"ו - כתב הספר"ד של ב"ד "ב" - "מכתב אישור" לבי"ד הא' - איך שאמת ונכון הדבר; שהבעל אכן מוכן ומוזמן להתדיין אצלו, בי"ד "א" התעלמו מזה כליל - ובמ"ז טבת נ"ו שלחו לו הומנה שניה - מה שהבעל השיב להם ע"ז בתמינה; למה שהתעלמו מתשובתו, ומאשר להם עוה"פ שהוא מוכן ומוזמן להתדיין אצל ב"ד "ב". כנ"ל.

[שלב ב:] כבי"ז טבת נ"ו - שלחו לו ב"ד "א" - "הומנה ג'"; ל"בוררות" (היות והאשה אינה מרוצה להתדיין אצל ב"ד "ב" - שבחר בהם הבעל), בו מבקשים מן הבעל - שידיע להם נכונותו להתדיין בזבל"א, ושטרם חתימת שט"ב - ידונו הבי"ד אם חייבת האשה לצאת מן הערכאות. ביום ד' שבט נ"ו - השיב להם הבעל במכתב; איך שביום כ"ב טבת נ"ו - כבר התקשר עמהם ה"בורר" שלו, [רב ות"ח חשוב - שאינו בתוך "ליין" זה - כלומר; שלא קבע עצמו "להתפרנס" מן בורות]. ביום כ"ד שבט נ"ו - פונה ה"בורר" של צד האשה [איש מפורסם כראש ה"כנופיא" של "מפקיעי קידושין" ומבציעי "גיטין מעושין"] - במכתב אל ה"בורר" של הבעל - ומציע לו; ה' אנשים - [שד' מהם הם בתוך ה"כנופיא" של "ליין" הנ"ל] - שיברור מהם "שליש".

[שלב ג:] בר"ח אדר נ"ו - משיב ה"בורר" של הבעל: שטרם שתצא האשה מן הערכאות - אין לדבר מבחירת "שליש", דהרי קימ"ל ברמ"א (מ"מ ס' כ"ז, ס"ז); ד"אין נזקקין לההולך לעשי"ג, ושמןדין ומחרימים להמסייע לו - עד שישלך יד עכו"ם מעליו, ושאף הכופה ע"י עכו"ם שיבא לבי"ד ראוי למתחו על העמוד. במקום מענה ע"ז, הוציאו כמ"ז אדר נ"ו "סירוב" נגד הבעל.

[שלב ד:] כבי"ז ניסן נ"ו - נדבק פתקת "הומנה" על דלת ביתו של הבעל - להודיעו: ש"בו ביום" יושיבו בי"ד - ואם לא יופיע לפניהם - אז ידונו אותו "שלא בפניו". [ה"הומנה" זו - נחתם ע"י ג' דיינים - מי שהוצעו כולם כמזעזעים ל"שליש" מצד האשה]. ובו ביום - הושיבו בי"ד של חמשה [ששלושה מהם חתמו על "הומנה" הנ"ל, וארבעה מהם - הוצעו מצד האשה כ"שליש" - בנוסף אחד שבתוך ה"ליין" הנ"ל], וקבלו טענותיה של אשתו - "שלא בפניו".

[שלב ה:] כמ"ז אייר נ"ו - ויתר הבעל על התנאי הנ"ל (סלג ג') שהעמיד הבורר שלו; [שמקורם צריכה האשה לסגור התיק בערכאות נגדו] - והציע לבורר של האשה שבעה עשר אנשים [כולם ת"ח מופלגים - ובתוכם י' רבנים מפורסמים מורי הוראה מובהקים - שכולם אינם בתוך ה"ליין"] - שיבחר אחד מהם כ"שליש". ברם, הדיינים שקבעו עצמם לדון בדבר "בעל כרחו" ו"שלא בפני הבעל" כנ"ל (סלג ד') - לא הגיבו כלל על הצעה זו - רק המשיכו בדיונם.

[שלב ו:] בי"ג אב נ"ו - הוציאו בי"ד הנ"ל פס"ד - [המבוסס על טענותיה של אשתו בלכד ו"שלא בפניו"]; שהבעל חייב ליתן לאשתו ג"פ - ואפילו ע"י כפייה בשומים. [פס"ד זה לא שלחוה אל הבעל (כנהוג) מעולם - ול"ה למראה עיניו כלל, וכנראה שלא הוציאוה בשביל ה"בעל" - שידע מה שעליו לעשות, רק שתשמש לאותם "בעלי זרוע" ו"שכירי חרב" - כהיתר כפייה].

[שלב ז:] בי"א מרחשון נ"ז - אכן התרחש "כפיית הגט" ע"י מכות אכזריות ומהלומות זרם אלקטרוני - שלפי דברי הבעל; אינו זוכר כלום מעצם נתינת הגט. ובאמצע הלילה כשכב ליד הכרה, מצא עצמו מושלך בבית הקברות של גויים!

[שלב ח:] תיכף לאחר מעשה נבלה זו בחודש מרחשון נ"ז, יצאו גדולי דורנו ב"ערעור" חריף נגד מעשה גט הפסול הזה, ואלו הם: האדמו"ר מבאבוב [זצ"ל], הגה"צ מר"ה יוסף ראזענבלום שליט"א ר"י שערי יושר, הגה"צ מנשה קליין שליט"א אב"ד ור"מ אונגוואר, הגה"צ שמואל זאב ליכטער שליט"א אב"ד קראסנא. והיותר מזעזע, הוא דבריו החריפים של הרה"צ אליהו פסח ראמינק שליט"א, מי שהיה מקורם מחברי הבי"ד [שדונוהו שלא בפניו וכנ"ל (סלג ד')], ולא רצה אח"כ לחתום על הפס"ד, שמגלה ומתאר במכתבו את גודל ה"עיוות הדין" המשועשע שעשו חברי הבי"ד! [כל דברי המעררים הללו, מובאים לקמן (עק ג'). עיי"ש].

[שלב ז]: בחודש אב ס"ד [אחר תשע וחצי שנים להשלשת ה"גמ כשר" בביר"ד כנ"ל (מאורע ז') - מה שלא באתה האשה לקבלה מעולם, וח' שנים אחר ביצוע ה"גמ מעושה" כנ"ל (סג ז')], נכתב "בירור" (גמ מ"ד עמודים) מהר' [שיתואר בדברינו כ"מתיר-א"], "להכשיר" את ה"גמ המעושה", דבריו מלאים משמושים ונפרכים מדברי כל גדולי הפוסקים, וברלקמן (פקיס: ז' - ס'), ע"ש.

[שלב י]: ביום קצר אח"כ - ב' מרחשון ס"ה - נכתב "בירור" (גמ י"ד עמודים) מהר' [שיתואר בדברינו כ"מתיר-ב"], להכשיר את ה"גמ המעושה", ומלבד מה שדבריו מלאים בסברות כריסיות - המנוגדים מדברי גדולי הפוסקים שכל בית ישראל נשען עליהם, הרי דבריו ספוגים ורוויים גם ב"זיופים חמורים", [ציטוט לשונות "חלקים" מדברי הפוסקים כפי היוצא למטרתו, והתעלמות והתכחשות מוחלט מדברי עצמם - במקום שהם מנגידים לשאיפתו], וחלק מהם יובאו בדברינו דלקמן (פק ז'), ע"ש. [על "היתר" זה חתמו גם: אחד ממחנניו (לדאבוננו) קרוב משפחתי לצד האשה (שחזר אח"כ ב"ח מרחשון ס"ה בכתב מן ההיתר), והר' זלמן נחמיה גולדברג (שחזר אח"כ ב"ח מרחשון בכתב מן ההיתר), והר' לאנדערסמאן ממאנסי ניו יארק, וראה לקמן (ענף ג') מן ד"ס וכס"ף].

[שלב יא]: ביום י' מרחשון ס"ה, הוציאו הצדיקים הגאונים חברי ביד"צ של העדה החרדית בירושלים שליט"א - "פסק דין" לגזור אומר ולחרון משפט: שה"גמ מעושה" שביצעו על הבעל הוא "פסול" ובטל - ושכניה שיהיו לה מבעול השני - יהיו "ממזרים" גמורים לכל דבר. [וזוהו מלבד ה"התראות" החמורים מהרה"צ מו"ה אליהו פסח ראמינק שליט"א, והרה"ג מו"ה יצחק שיינר שליט"א ר"י קמניץ ירושלים, ושליח ביד"צ קדושת לוי"י שלא ירדו להנשא באיסור, ובדומבא לקמן (ענף כ"ס), ע"ש].

[שלב יב]: ביום חמ"א מרחשון ס"ה - [בדיוק שמנה שנים מיום ביצוע ה"גמ המעושה"] - התרחש המאורע המועז: שלמרות כל ה"התראות" וה"אזהרות" החמורים הנ"ל (סג ז'), נכנסה האשה לחופה - עם איש זר, רח"ל. ואין שום ספק בדבר, ש"בירורים" [הנ"ל (סג: ט' י')] מ"בעלי המכשירים" דגן - שנכתבו במכוון כ"הכנה" לדבר עבירה - ובהמטרה הברורה: לסלול לה הדרך לילך ולהנשא, הוא מה שעורדרו לעשות את הצעד הנעז: להנשא לאיש זר רח"ל, והקולד בזה תלוי על צאוויהם.

[שלב יג]: תיכף בו ביום חמ"א מרחשון ס"ה - ולאחריה, יצאו "ערעורים" חריפים בכתב מביד"צ העדה החרדית ירושלים, והנה"צ מו"ה מנשה קליין שליט"א אב"ד ור"מ אוגוואר, והנה"צ מו"ה שלמה בלומענקראנץ שליט"א, ומן ביד"צ "קדושת לוי"י מאנסי ניו יארק. [מובאים לקמן (ענף כ"ז), ע"ש].

[שלב יד]: לאור כל הנ"ל, קם "מרעיש" אחד ממחנניו (קרוב משפחתי, מי שהוא בתוך ה"ליין" של "בוררות") שפעל בשליח נסתר מצד האשה, והתחיל לרוץ מרב אחד להשני - עם השקר: (כאילו) שזר הזה (שנכנס לחופה עם האשה איש), לא "נתחיד" עמה עדיין מאז ועד עתה, כי בשעתה היתה "חופת נדה", וממילא "מצוה" גדולה להמציא למרשעת זו את ה"גמ" הכשר המונה ביד שליח ביד"צ "קדושת לוי"י" [כנ"ל (מאורע ז')], בכדי להציל "אותם" - מלהכשל באיסור החמור ד"אשת איש", ו"אותנו" - מן "טמיעת ממזרים" בתוך מחננו... וביום כ"א סבת ס"ה הצליח להוציא מכתב מהנה"צ מו"ה אברהם חנינא ליימנער שליט"א אב"ד ור"מ בני דוד, ואתו עמו הנה"צ מו"ה יקותיאל יהודה פילאפא שליט"א, והנה"צ מו"ה שלמה לייב וויינבערגער שליט"א, שבו הם מחייבים בתורת "אם לא יגיד" את כל מי שיודע פרטים מן ה"גמ" שנמסר בביד"צ "קדושת לוי"י" להשליח וכנ"ל (מאורע ז'), בצירוף כתב אישור ע"ז מביד"צ העדה החרדית בירושלים בלשונות חריפים. [כדאי לציין, שלאחר שקיבלו חתימות הנ"ל, הכניסו לתוך תנוסח קטע שלם בלשונות זלול על ביד"צ "קדושת לוי"י" ושער המשפט" ושאר אישים, והפיצוה בקרית חוצות, ובוזה השפילו את כבוד הגאונה"צ התחתנים הנ"ל עד לעפר, לעשותן כאחד הריקים וככותבי פלסתר (רח"ל), וכדי ביון וקצף וכן לא ייעשה. ובראות הגה"צ מו"ה אברהם ליימנער שליט"א ד"ז, הכחיש הדבר בכתב בקבעו: שבהנוסח שחתם עליה - לא היה נמצא שם כל קטע ההוא...].

[שלב טו]: ביום א' שבט ס"ה הוציאו ביד"צ "קדושת לוי"י" מכתב "גילוי דעת" [כמענה על הכרזת "אם לא יגיד" הנ"ל (סג ז') המזויף], שבו מוכיחים ביסודות איתנים מדברי גדולי הפוסקים, דא"א לחייב על ביד"צ לעשות דבר מה שלדעתם דעת תורה - המבוסס על דברי גדולי הפוסקים - אסור להם לעשות, וממילא אינם מוכנים לגלות שום פרט מ"גמ" זה למישהו כלל.

[שלב טז]: ביום א' אדר ס"ה עשו ביד"צ "קדושת לוי"י" - "גביית עדות" שלא בפני הבעל והאשה - כיון שמיאנו מלהשיב על הזמנת הביד"צ מיום י"ז שבט ס"ה, [וה"מוען" שלהם הודיע בבירור במכתב חצוף ששלח להביד"צ: שהם לא יופיעו לפני הביד"צ בשו"א]: מאנשים שכאו לביתם כליל א' שבט ס"ה. והעירו שאכן "התייחרו" האשה עם אותו הזר שנכנסה עמו לחופה [כנ"ל (סג ז')].

[שלב יז]: ביום כ"ז אדר ס"ה הוציאו ביד"צ "קדושת לוי"י" - "פסק דין": שה"גמ מעושה" מה שערכו וביצעו על הבעל ב"א מרחשון נ"ז [כנ"ל (סג ז')] פסול ובטל מה"ת והאשה היא עדיין "אשת איש" גמורה, ושהולדות שתלד מרם שתקבל גמ כשר מבעלה יהיו "ממזרים" גמורים לכל דבר, ושחייבים האשה והבעל השני לפרוש זמ"ז תיכף ומיד, ושטרם שתתגרש מקודם מן הבעל השני [לאחר שתצא כליל מן הערבאות, ויסודר ביניהם ההפרישים בענין הילדים על צד ה"יו"מ], אסור להשליח למסור לה את הגמ הכשר שסידרו ביד"צ "קדושת לוי"י" [ביום כ"א אייר ג"ה, וכנ"ל (מאורע ז')], ושגם לאח"כ לא תהא מותרת להנשא רק ל"שלישי", אבל על בעלה ועל השני הוא אסורה עולמית. וביום כ"ח אדר ס"ה הצטרפו ביד"צ "שער המשפט" - ל"פסק דין" זה.

[שלב יח]: בסוף חודש אדר ס"ה הגיע למישהו חלקים מן קונטרס הנוכחי, ושליחה לגדולי דורנו די בכל אתר ואחר, שבו מבואר היטב בעזה"ש"ת - ע"פ דברי גדולי הפוסקים: דאפילו לפי השקר שלא התייחרו - ג"כ כבר נאסרה עליו, וממילא אי"א לחייב את השליח למסור לה את הגמ הכשר - מרם שתפרד ותתגרש מן הזר, ואדרבה גם "איסור" יש לעשות כן, וכש"כ לפי האמת שאכן "נתייחרו" [וכנ"ל (סג ט"ז)], וזהו מה שהכריח את ה"מרעיש" הנ"ל (סג י"ז) להפסיק תיכף ומיד מפעולותיו. והיות שמאז ועד היום (ממשן ט"ז) עדיין יושבת האשה תחת השני, למרות שאף אחד מ"מתירים-א-וב" [הנ"ל (סג: ט' י')] לא השיב מאומה להציל עצמו מחצי השגותינו - או להוכיח הפרכת דברינו - בכתב, ע"כ נתדרונו מגדולי הרבנים לפרסם מהדורה המורחבת הנוכחי.

ה ק ד מ ה:

מבת דורנו: המצאת "היתר" על כל ה"איסורים" שבתורה, וזהו מה שגרם לחורבן ביהמ"ק:

במאומה), דהעובר במעשה בודאי שיפול רוחו בקרבו, ובמצפנו לא יתן מרגוע לנפשו, וסו"ס ירהר בתשובה וגם יעשה תשובה ויעזוב את החטא. **משא"כ** העושה כנ"ל, הרי הוא "צדיק" בעיני עצמו, ולעולם לא ישיב ולא יעזוב את החטא, וענין כ"זה" חמור כ"כ, שאכן יש בכוחה לגרום לחורבן בית מקדשינו, עכ"ד.

ובאמת שביאור הנ"ל, נכלל ונרמז היטב גם בלשונו הקצר של רבינו המהרש"א (מ"י אגרות, סט), שכתב וז"ל, ונראה לפרש, דללישנא דעל אותה שעה נתחתם [גזר דינם], אפשר הא דשהה ג' ימים מעיקרא, לא עבר עמה עבירה, והיתה מותרת לו לאחר שנתגרשה [מבעלה], אלא שעל אותה שעה שעסקו להסיתו לגרשה ולשעבד בו ע"י כתובתה, נתחתם גזר דין. **וללישנא** דאמרי לה [על שתי פתילות בנר אחד], אותה שעה [בג' ימים כששהתה אצלו] אין זה עיקר עבירה, אבל בשהתה אצלו מעיקרא ג' ימים, עבר בה עבירה כשהיתה אשת איש, דהיינו ב' פתילות בנר אחד, שע"י אסורה לו גם לאחר שנתגרשה [מבעלה, ועל זה] נתחתם גזר דין, ונראה [דה] גם שעבירת יחיד היה, כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו, נתחתם גזר דין לכולם, עכ"ל"ק.

ביאור דבריו, שמדקדק בלשון הגמרא, דרך ללישנא קמא קאמר דעל "אותה שעה" נתחתם גזר דין של חורבן הבית, ומשמע דללישנא בתרא - לא יצא הקצף על "אותה שעה", ומפרש דהלשון "אותה שעה" לא קאי על זמן הסעודה כשעמד בעלה הראשון להשקות להם - וכדמשמע מפטות לשון הגמרא, רק דקאי על אותם "שלושה ימים" כשהתנה אצלו, ומש"ה דוקא ללישנא קמא שנשאה בהיתר, יצא הקצף על "אותה שעה" כשהתנכלו להעמיק עצה ביחד איך שישאו זל"ז "בהיתר" - מכיון שזהו ענין חמור מאוד וכנ"ל. **משא"כ** ללישנא בתרא ש"באותה שעה" חטאו בזנות ממש, אי"ל דלא יצא קצף החורבן בשביל זאת, דהכי זו הפעם הראשון או היחיד - שתרשש שאדם חטא באשת איש, רק ש"החורבן" באה לפי לשון זה - על מה שהניחו להם לישראל ביחד ב"נישואיהן" ולא מיחו בהם, להיפך מן הדין, שא"א שזינתה אסורה להנשא להבעל, עכ"ד.

למותר לומר, דענין "זה" הוא המהווה ה"חולשה" היותר גדול של דורנו, כלומר ה"היתרים" השונים שיש על כל ענין, ואם עד כאן היה זה רק בהנוגע ל"מנהגים" גרידא, שנטשטשו כל ה"גבולים" במה שהעמידו והדפיסו לפני הקורא "מבחר" גדול של "מנהגים", באופן שאין שום דבר עומד לפניו לתת מעצור בעדו, כי אף בעינים סגורות יכול הוא לילך לבטח דרכו לעשות כ"רצונו" - מבלי שום חשש ש"יכשל", בידעו היטב שאם לא יעלה "רצונו" כמנהג חצר חסידות זו, אז מעשיו יהיו תמים עכ"פ לפי מנהגי חסידות אחר, ואם לא לפי מנהג אשכנזים יהיה עכ"פ כמנהג הספרדיים. **אבל** "מבחר" זה התפשטה והתרחבה ליכנס גם לתוך תחומי "הלכות" בהנוגע ל"איסורים" גמורים, שכמעט שלא נמצא בימינו איזה "דין"

בגמרא (גיטין כ"ה, ע"ה), אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (מכ"ב, ז'), ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו, מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו - ושוליא דנגרי הוה (לא ה"ס רצו למורה, אלא רצו לאומנות של נגריס, רס"י), פעם אחת הוצרך רבו ללוות, אמר לו [התלמיד]; שגר אשתך אצלי [לקבל המעות] ואלוונה, שיגר אשתו אצלו, שהה עמה שלשה ימים, קידם [הסכים] [הרב] ובא אצלו - אמר לו; אשתי ששיגרתי לך - היכן היא, אמר לו אני פטרתיה לאלתר - ושמעתי; שהתינוקות [בחורים] נתעללו בה בדרך, אמר לו [הרב]; מה אעשה, אמר לו [התלמיד]; אם אתה שומע לעצתי - גרשה, אמר לו [הרב]; כתובתה מרובה [ואין לי מעות לפרוע לה], אמר לו [התלמיד]; אני אלוך - ותן לה כתובתה, עמד זה [הרב] וגירשה, הלך הוא [התלמיד] ונשאה, כיון שהגיע זמנו [של פרעון ההלוואה] - ולא היה לו [להרב] לפרוע, אמר לו [התלמיד]; בא ועשה עמי [שתעבוד אצלי] [בשביל פרעון] חובך, והיו הם [התלמיד עם אשת רבו דלשעבר] יושבים ואוכלים ושותין - והוא [הרב] היה עומד ומשקה עליהן, והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נתחתם גזר דין [של חורבן הבית השני], ואמרי לה [איכא דאמרי]; על "שתי פתילות בנר אחד", (אשת איש, רס"י), ע"כ.

ושמעתי בשם גדולי בעלי מוסר - שהקשו; דבשלמא לפי הדיעה השניה - שאותו התלמיד אכן נכשל עם אשת רבו בעודה "אשת איש" (באותן שלושה ימים ששהתה אצלו) - שפיר מובן איך שזה הביא לחורבן ביהמ"ק, אבל לפי הדיעה הראשון - הרי לא עברו כלל על איסור ד"אשת איש" - זאת אומרת; שג' ימים שלמים ששהתה האשה בביתו של אותו התלמיד - ש"נתן את עינו עליה" - לחם בגבורה עילאית שלא לגנוע בה והיה ממש בבחינת "פלטי בן ליש".

וא"כ הרי שאלה גדולה נשאלת כאן; איך יכול להיות שדבר "כזה" יהיה הגורם על חורבן הבית, הלא אדרבה - אנחנו היינו מביטים על אדם כזה בהוקרה גדולה כ"צדיק" ו"בעל מדריגה" והיינו הולכים אליו להתברך מפיו בדבר ישועה ורחמים, ואפילו את"ל - שלא היינו מסתכלין עליו כ"בעל מדריגה" (כיון שסו"ס נתן את עינו באשת חבירו) - אבל מ"מ הקושיא הנ"ל מיהא במקומה עומדת; דסו"ס הרי לא עברו על שום "איסור" במעשה - וא"כ איך ייתכן שדבר "קטן" כזה יוכל להמיט על כלל ישראל חורבן ביהמ"ק, שהוא הצרה היותר גדולה וקשה עליהם, הלא סו"ס לא נכשלו באיסור "אשת איש".

ותירצו, דאדרבה - היא הנותנת; דכשעושים מעשים אשר לא ייעשו - ומתאמצים בכל מיני טצדקאות שתהיה באופן "היתר", וכמו שעשה התלמיד הזה; שלא די שעבר על "לא תחמוד אשת רעיק" - אלא שגם התחכם לעשות הכל ב"היתר" ע"י ה"טצדקי" שרבו גרשנה והוא ישאנה - ולא עוד אלא שגם גנב ב"היתר" את כל רכושו (ע"י הכתובה שגבתה ממנו ואח"כ באה לידו כנשואה), "עבירה" כזה גרוע הרבה יותר מעבירה חמורה ש"במעשה ממש", (ועכ"פ אינו קיל ממנה

בעלה לגרשנה [וכרצון ה"מרעיש" דנן], הרי זה חטא בל יכופר שבכוחה להמיט "חורבן" על כלל ישראל.

ואילו לאידך גיסא - כפי הנראה לאמת [וכדלקמן (פרק י"ג)] שאכן חיים הם ביחד באיסור, אם נחייב את בעלה לגרשה כשעודה יושבת תחת השני, הרי זה ישמש כ"עידוד" מפורש וכ"הכשר" על שיוכלו לישאר להלאה ביחד ב"איסור", [וכדיבואר לקמן (ענפיס נ"ו ונ"ז) מן הרדב"ז והשו"מ], מה שאף רק ה"שתיקה" שעל זה - כבר יש בכוחה להמיט "חורבן" על כלל ישראל, ועל אחת כו"כ דכל שכן ה"עידוד" לזה ח"ו.

קיצור היוצא לנו מדברי הגמרא הנ"ל - ע"פ פירושו הקדוש של רבינו המהרש"א ז"ל, שאם אדם פרטי יושב לו, ומתכנן בתרמית של "נכלי דתות" ["פאטענט תורת"] איך להמציא "היתר" שיוכל לחיות עם אשת חבירו, או כשאדם פרטי ממשיך לחיות ביחד עם אשה ש"נשואה" לו, כש"אסור" לו לחיות עמה ביחד - אף לו יהא רק מכח הדין של "תצא מזה ומזה", אם ישנם אנשים ["רבנים" או "דיינים"] או כל מי שדבריו נשמעים, שיש יכולת בידם "למחות" - ולא מיחו, זה בלבד כבר יש בכוחה להמיט ח"ו "חורבן" על כלל ישראל. **ומעתה**, כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו, כש"היתר" זה לא נתחדש ע"י אותו אדם פרטי בלבד, רק שגם על "עצם" המצאת ה"היתר" נסתייע מהנך "יועצים-טוענים-רבניים", ואח"כ מ"רבנים" ו"דיינים" שנתנו ע"ז גושפנקא ד"הכשר" וד"היתר", עאכ"כ שזהו עון פלילי וחטא בל יכופר ח"ו, ואסור לשתוק ע"ז, והשותקים עתידים ליתן את הדין.

צעקה גדולה ומרה על חורבן והירוס בתי ישראל ע"י פעילותיהם של הנך "טוענים" ו"בוררים"

ייצור תמונה מסולף במושג ד"עגונה" מה שחידשו ה"טוענים" שבימינו, והוא: אשה המקפחת את בעלה בערכאות מכל זכויותיו ההלכתיים והאנושיים, והיא מסרבת מלקבל גט מבעלה, רק כתנאי שתוכל להמשיך לקפחו בעש"ג נגד דין תורה, ואח"כ הולכת ומצעקת בקולי קולות; שירחמו עליה מפני שהיא "עגונה" סובלת... וביטול ה"שקר" הזה ע"י ביד"צ "קדושת לוי", שהבעל משליש אצלם גט בעבורה, מה שגירה עליהם את חרון אפם של כל ה"ביצועס בתי דין":

ברם, כהיום נתייצר לנו מושג חדש ד"עגונה", והיינו אשה ה"מעגנת את עצמה וגם את בעלה" מחמת גימוקים "עקשניים" על ענינים צדיקים, ומצעקת בשקר ובקולי קולות "אהא, אנא הושיעו, עגונה, עגונה!", והכל בסיועיים של הנך "טוענים-רבניים-משקרים", המסתייעים לזה על ידי הנך "ביצועס-דיינים-בוררים", [שבלתי שיתוף פעולתם ונתינת ידם במעל הזה לא היו מתעשרים], וכך הם ממיטים "אסון" נורא על כלל ישראל, שבשביל "עשרם" וטובת עצמם, כבר הרסו מאות בתי ישראל בלי חמלה ה"י, ודנו "דיני נפשות" הנוגע לדורות בהפקירות שאין דוגמתה רח"ל, ואין מי שיגער במלאך המשחית ויאמר לו "הרף".

ונתאר כאן "דוגמא" מובהק, הבנויה מתמציתן של הרבה מקריים אמיתיים שעיקבנו אחריהם, איך שהם פועלים. **ולעומת** זה, להרים על נס מעשיהם הכבירים של ביד"צ "קדושת לוי", שהם ה"יחידים" ממש המתסכלים לש"ש ב"תיקון" המצב ע"פ גדריו ודרכי תורה, ולבטל את ה"שקר" הגס הזה, ואיך להתשמר מהם:

בשום מקצוע בתורה - ש"גיביל" את האדם, כי תיכף יציצו "מקילין" ו"מתירים" ע"ז - באופן שכמעט הותרה הרצועה לעשות כל מה שלבו חפץ - ביודעו שעכ"פ לפי איזה "דיעה" הדבר מותר, [וכדמרגלא בפומא דאינשי; "כ'האב א היתר"], מה שלפי דברי המהרש"א הנ"ל זה גרוע הרבה - כשעוברים על איסורים תוך כדי הרגעת עצמי שיש "היתר" בדבר, מאילו שהיה עובר עליהם לולא זאת, שאז יש תקוה שסו"ס ישיב ויתחרט ע"ז וכו"ל. והגענו כבר למצב, שאף באיסורים חמורים כ"אשת איש" ו"ממזרות" - כבר חדרו לתוך מחנינו "היתירים" כזאת המנוגדים בפירוש מדברי כל הפוסקים שמפיהם אנו חיים.

ולענינינו, הרי שני ה"לשונוות" שבגמרא הנ"ל - ע"פ פירושו של המהרש"א, שניהם מתארים הדק היטב מאוד את ה"מצב" העגום שבנ"ד. **דהרי** אפילו לפי צד היותר טוב, אף כשנאמין שהמצב הוא כפי דברי באי כוחם, שהיתה "חופת נדה" ועדיין לא נתייחדו ולא נבעלה, מ"מ מכיון שזה נעשה ב"תכנית" הממוחשב מראש - וכמו שנראה בעליל וכפי שהודו באי כוחם לרבנים - א"כ הרי אתיא לפי"ז, שהם נמצאים עכשיו בהמצב של "אותה שעה" של ג' ימים הראשונים - ללישנא קמא דבגמרא, דהגם שלא חטאו - מ"מ עצם הדבר מה שהעמיקו להמציא עצה שעל ידה יוכרח בעלה לגרשנה, ושתהיה מותרת לו אח"כ ב"היתר", [מה שיתבאר לקמן (פרקים ח' - ט"ז) דבנ"ד אינה ב"היתר" כלל, משום דעצם כניסתם ל"חופה" בלבד כבר אוסרתה עליו, אף אם לו היתה באמת "חופת נדה", ע"ש]. **אם** נשתוק ע"ז, וכש"כ אם נסייע להם להגיע לזה, ע"י שנחייב את

כדאי להסביר כאן בקיצור האפשרי ה"אסון" הגדול מה שפגעה לאחרונה בכלל ישראל, ע"י ה"סילוף" הגדול מה שהולך ומתרחב מידי יום ביום בימינו אלה, על ידי מעשים תעתועים של הנך רשיעי דמתקרי "טוענים-רבניים", בסיועם של הנך "ביצועס בתי דין", ולדאבונינו בשתיקת הרבנים ע"ז, שתיקה פלאי ומוזר באין פוצה פה ומצפצף.

דהנה, בעוד שכל הפוסקים המתעמלים קשות איך להתיר "עגונה", הם מדברים מן "עגונה אמיתית", כלומר אשה שבעלה עזב אותה ונעלם, ועקבותיו לא נודעו, או אשה שבעלה נפל למים שאין להם סוף, ויש חשש שנשאר בחיים ונעלם. או אפילו בעל שהוא בפנינו ולא נעלם, אלא שבגד באשתו ועזב אותה לאנחות, ומחמת רשעות גרידא בלי שום סיבה צודקת [ראה לקמן (עף כ')] אינו רוצה לגרשה בג"פ כדמו"י, [בעוד שעניה זו רוצית לחיות עמו בשלום]. **סוגים** הללו, הם ה"עגונות" האמיתיים מה שטיפלו בהם רבותינו הפוסקים, ועמלו קשות לחתור חתירה למצוא מזור ותרופה להוציאם דרור מכבלי העיגון, מה שכל ספרי השו"ת מלאים מזה, וכידוע.

פראטעקשן" להשליך אותו מביתו. וככה מתרחש, איך שביים אחד מן הימים כשהבעל בא הביתה לעת ערב, לאחר יום של עבודה קשה, והוא מכניס את המפתח לתוך חור המנעול, הוא מרגיש לתמהונו הגדול שהמפתח אינו מתאים להמנעול, וחושב דאולי נתקלקל המנעול במשך היום והוצרכו להחליפה תיכף, הוא דופק על הדלת או מצלצל בהפעמון פעמיים ושלש. ופתאום הוא רואה, איך שתוחבין לו מתחת הדלת מעבר הביתה מבפנים ולחוץ איזה "פיתקה", הוא מרכין עצמו ומגביה הפיתקה, ובו ברגע נעשה ה"עולם חושך בעדו", כי רואה שזהו "ארדער אוו פראטעקשן" הכתוב וחתום מן השופט, שמרגע זו ולהלאה אם ירהיב לנסות להתקרב לתוך מאה אמות של ביתו ואשתו או ילדיו, ייאסר תיכף במשמר.

הגה"צ הר"ר אביגדור מיללער זצוק"ל אמר כמה פעמים בשיחותיו המוסריים, שאין שום הצדקה בעולם לעשות כזאת, להשליך אדם מביתו שלו החוצה ככלב מוסרח, ואפילו אם יש "סכנה" גמור ואמיתית בדבר, שתדור עם בעלה ביחד, וכגון שהוא מכה אותה באמת באכזריות, וילא "שלמדוה" לומר כן כפי שמצוי מאוד, מה שלהלכה אין לה נאמנות ע"ז בסתמא, וכמבואר ברמ"א (סי' קנ"ז, סי' ע"ש), הרי הברירה בידה שתעזוב היא את הבית, וג"ז רק ע"פ הוראת מורה יר"ש, מי שאינו בתוך כנופיית המתפרנסים מזה, ובתנאי ששמע מקודם מה שיש בפי הבעל בענין זה, אבל בשו"א אינה רשאית להשליך את בעלה מן ביתו, ואשה העושה כזאת, תדע בבירור שאבדה בזה את חלקה בעולם הבא. ואנו מרהיבים להוסיף על דבריו הק', שגם ה"יועץ" (ה"טוען-רבני") שיעץ לה כן, או ששלחה לה"לוער", או הבי"ד שנתנו לה "היתר" ע"ז, ג"כ אבדו בזה את חלקם לעוה"ב, וז"פ.

ידוע לנו מקרה, איך ש"טיפול" כזה נעשית במכון בכחמשה עשר דקות לפני כניסת השבת, כשהבעל חזר לביתו מן המקוה, אז מצא שהמנעול נחלף... וזה נעשה בחשבון, שטרם שיעלה בידו להתקשר עם ה"פאליס", שיוכל ליכנס לביתו בנוחותם, וליקח משם עכ"פ את בגדי שבת שלו וחלק מחפציו, כבר יכנס השבת, ויוכרח לישאר לבוש בכל משך השבת בבגדי החול שלו, וכ"ז בכדי לשבור את רוחו להשפילו ולבזותו. גם ידוע לנו מקרה, איך שבי"ד מפורסם אחד ממחינו, נתנו להאשה "כתב היתר" לעשות "טיפול" כזאת על בעלה, בזמן קצר לאחר שעבר עליו ניתוח מח קשה, תמורת המחיר של שלש מאות דולר (\$300.00), בהסבירם אליה, שעושים זאת במחיר נמוך כ"כ רק בעבורה, משום שמתחשבים הם עם מצבה...

אח"כ, כשהבעל הזה כבר מוצא עצמו כ"גברא קטילא" ו"כמצורע מוחלט" המעורטל מכל, מאשתו, ביתו, ילדיו, [בדיוק כמו שמצא עצמו יהודי בתקופת כיבוש הגרמנים ימ"ש, ועוד גרוע מזה, דאז היתה זאת עכ"פ בבחינת "צרת רבים חצי נחמה", דהרי "כולם" נמצאו אז במצב זה], ולפעמים גם מ"פרנסתו", שמחמת ה"מחלוקת" לא היה ביכולתו לצמצם דעתו על ה"ביזגעס", או שפשוט שאינו "כדאי" לו להמשיך לעבוד, כי פסקו עליו ב"ערכאות" סכום גדול למזונות אותם ה"ילדים" מה

דהנה, כשנולד מריבה בין איש לאשתו, ברוב פעמים הוא על דברים קטנטנים, והרבה פעמים הוא רק מחמת "דמיונות ילדותיים", שנדמה לה שאצל חברתה המצב יותר טוב וכדומה, [מפני שחברתה היא משכלת ויודעת להסתיר מחברותיה את הבעיות הפרטיים שלה, ואדרבה היא מייצגת לפנייה תמונה של חיים מאושרים...], או ע"י השפעת ה"רחוב הגויי" (ששבעים אחוז אצלם נפרדו או נגרשו). **והאסון** מתחיל ע"י שמספרת הדברים לאיזה "מגרה" [חברתה או בן משפחה], שמייעץ לה להתקשר עם "טוען-רבני" הנוטל \$300.00 לשעה, והיא בטפשותה מצייתת לעצה זו ומתקשרת עמו. **ידוע** מאחז"ל (סנהדרין ז', א'), "האי תיגרא [מריבה] דמיא לצינורא דבידקא דמיא, (פירש"י, כסנדר גדל, פעמים שהוא יולא לשדות... ואם אינו קוטמו מיד, כיון דרווח רווח, נסוך ומרחיב, וסוף אינו יכול לסתמו)... כיון דקם קם", (ממחזקת ובלא"ה, רש"י, ע"כ).

ומרגע ההוא זאילך נתחתם גזר דינם, ונפתח מתחתם הגיהנם של השרשרת הארוכה של סבל וצרות, דבמקום שה"טוען-רבני" הזה יסביר לה את האמת, [ולגלות לה ש"מצב עצמו" אינו טוב מזה וכידוע בכמה מהם...], ושאינו כדאי לה לעבור כל הצרות והטורח הגדול הזה, מה שאם לא יזיק לבריאותה, בודאי שיוזק עכ"פ להילדים בגשם וברוח שישארו "יתומים חיים", וגם שאינה מובטחת כלל אם לאחר כל הגלים כשכבר תגשא לאחר, אם יהיה המצב יותר טוב מעכשיו... **והדבר** ברור, שאילו היה להם העוז, לאותם שכבר עבר עליהם כל ה"פרשה", להודות על האמת, בודאי שרובם היו אומרים שגם עכשיו לאחר ה"נצחון" שלהם, אינם יותר שבעים רצון מאז, וכ"פ ה"ל הנישואים השניים אף גרוע הרבה מן הראשונה..., ועכ"פ זאת בודאי יאמרו כמעט מאה אחוז מהם, שלולי ידעו מראש, כמה צער ויסורים וגלגלים שיעבור עליהם, בודאי שלא היו מתחילים כלל, כי אין ה"צער" שוה בנזק...]

ובמקום ליעץ לה, בדיוק כמו שהם מייצעים "לבנותיהם" במקרים כאלה, וכדוגמת מה שאמר המלאך להגר: "שובי לבעליך והתעני תחת ידו", מה ש"זהו" באמת העצה היותר טובה "לכולם" (פרט לה"טוענים" עצמם...), וכמו שייצצו כל גדולי ישראל האמיתיים במקרים כאלה, וזכו להציל אלפי בתים בישראל מטמיון גשמי ורוחני, [כמובן, שבודאי צריכין להשפיע על הבעל מה שיכולים]. **מה** עושים "הם" כשרואין שנפתח לפנייהם "אוצר" גדול של "עשירות", הם מגרין אותה להגדיל שלהבת מדורת ה"מחלוקת" וה"שנאה", להבטיח שייסתם כל מבוא לשלום, והם מסבירים לה שהעצה איך להפטר מן ה"שלא-מזל" שלה, הוא לזרקו מתוך הבית כמצורע מוחלט, ומייצעים אותה בדיוק "איך" להגיע לזה ו"מה" שתעשה, כגון שהיא עצמה תעשה על גופה מכות ופצעים, ותתקשר אח"כ עם איזה "לוער" רשע שהוא בתוך ה"קשר", והם מייצעים לה לילך ל"ערכאות" ולומר להשופט שבעלה עשה לה הפצעים האלה..., ולא עוד אלא שגם הוא "מקלקל" עם ילדיו בדברים מכוערים..

השופטים שרובם הם רשעים ערוצים, "מאמינים" תיכף ומיד לכל דברי האשה, מבלי שתצטרך להוכיח אמיתות דבריה כלל, ונותנים לה "כתב הגנה" (הנקרא "ארדער אוו

בשביל הממון, הרי זאת אומרת שעד כדי כך נתרדדרת והגעת, עד שהנך מוכן להרוס בית ישראל בשביל ממון... ולא עוד, שכל עצם האמתלא שלך, שהיתה הולכת אצל אחר וכו' הוא מופרך מעיקרא, דהרי מכה ה"ל"ת ד"לא תעמוד על דם רעך", מוטל עליך חוב קדוש להסביר לה אמיתת הדברים, וממילא תנחם על מחשבתה הרעה, ולא תלך לחפש סיוע "כזה" מאחר.

וליהוי ידוע: שהשטן הזה מרקד בינינו ועושה שמות בקרב ישראל ה", והצרה עמוקה ורחבה כ"כ, עד שנצרך לזה ספר שלם לתאר המצב, ואכמ"ל וד"ב.

ובזה נבא אל המכון, דהנה אפילו כשהאשה אינו משליכתו לחוץ מביתו, וגם אינה מלשינה עליו שמקלקל את ילדיו בדברים מכוערים, אלא ש"היא" עוזבת את הבית, [ברוב פעמים, שלא בהיתר ממורה יר"ש ששמע מקודם מה שיש בפי הבעל, רק ע"פ ייעוצם של הנך רשיעי (וכב"ד), ועושים כל תחבולות שהמשפט בערכאות יודחה לכמה חדשים, ואח"כ טוענים ה"מומחים השקרנים", שהיות שהילדים כבר התרגלו להיות עם אמם בלבד, שוב "זיק" להם חזרת התקשרותם אל אביהם, שיתבלבלו בתוכיות נפשיותם ע"י...], "באכזריות" גלויה שכזה, המסתתרת תחת מסווה של "רחמנות" כוזבת, הם גוזלים ומנתקים הקשר מן האב לילדיו רח"ל...]. הרי ע"פ רוב, אין המריבה על עצם הגט, אם להתגרש או לא, כי הבעל לאחר שנה או שנתיים של פירוד, הוא משוכנע כבר שאין לו תקוה על חזרתה, ובפרט כשגם עברו עליו הגלים הקשים הנ"ל, כבר בחלה נפשו בה, וגם הוא רוצה להתגרש ולהנשא.

וברוב פעמים הו"ל המחלוקת רק על עניינים צדדיים: הבית, כולו או מקצתו, החזקת הילדים, ממון לפרנסתם, ובעיקר ה"קשר" אליהם מה שנתקה האשה ע"י השופטים העכ"ם בערכאות, כי כידוע הם תמיד משתפים פעולה לצד האשה בכל הנוגע לפרטים הנ"ל. והאשה, לאחר שכבר השיגה ב"ערכאות" כל מה שלבה חפץ, הבית, הילדים, התמיכה כספית לסיפוקם, ניתוק קישורם אל אביהם. הרי מעכשיו היא עומדת לפני בעיא גדולה: דהלא היא יודעת היטב ש"דבר אחד" יש, ו"גט" שמה, מה שאינה יכולה לקבל שם, ולזה צריכה לבא ל"בית דין ישראל" לתבוע זאת מבעלה. וככה, לאחר שכבר קיפחה את בעלה בכח ה"ערכאות" מזכיותיו ה"הלכתיים" וה"אנושיים" כ"מרשעת" גמורה, היא מופיעה בב"ד במקלה ובתרמילה, ומעמדת פנים כ"צדיקת" סובלת, ומעוררת עליה "רחמנות", בצעקת: "הצילו הצילו עגונת בת ישראל...".

והנה מתחלה היה הדבר ידוע, שהבתי דין שמחוגים שלנו לא היו משתפים פעולה כלל עם הנך רשיעי דמתקרי "טוענים-רבנים", דהרי כל מעשיהם הם נגד התורה, אלא שהודיעו לה בברירות, שכל עוד שלא תצא מן ה"ערכאות" ותסגור כליל את התיק מה שפתחה שם נגד בעלה, לא יקבל הב"ד את תביעתה לגט כלל, וכדין "אין נזקקין".

אבל משארכה הגלות, והבתי דין "שלנו" הבחינו שהם "מפסידים" ע"י אלפי דולרים מה ש"דין תורה" כזה היה מכניס בכיסם, מפני שהאשה עם הטוען שלה פנו לבתי דין שמחוגים אחרים, וכגון "אגודת הרבנים" או "איגוד הרבנים",

שקיפחו ממנו כל שייכות אתם... והוא כבר מוכאב כל כולו מכל הגלים הקשים שעברו עליו. [ובנוסף לזה, גם הכאב הגדול מה שמכיר ומרגיש בה רק בסוף, והוא שה"טוען" וה"בורר" שלו, שיתפו פעולה ביחד עם הבורר והטוען שלה "כנגדו", ומרגע הראשונה כבר עשו נגדו "קשר בוגדים", ועבדו ביחד עם הצד האשה לפי ה"תכנית" הממוחשב מראש. בקיצור, הוא שילם ממיטב כספו להנך "נוכלים", בעד מה, בשביל שיסייעו לאשתו (הטיפשית) להפכו ולעשותו ל"גברא קטילא", צער וכאב מזעזע, מה שאי אפשר לתאר בחרט עלי גליון].

והאם עוד "חידוש" הוא, על מה שמתרחש כ"פ שהבעל מתעקש אח"כ מלינת לה "גט", מה שזהו ה"נקמה" היחידה שיוכל להתנקם בה, (מבלי להתחשב אם זה צודק או לא), ואז עוד באים הנך "טוענים" וצועקים בלי שום בושא "עגונה" "עגונה". [ובג"ד עוד עשו עם האשה גם "טובה" נוסף, שערכו על בעלה "גט מעושה", ואח"כ השיאוה באיסור בעוד שגט כבר היה מונח בב"ד, רק בכדי "לסייע" לה בעקשנותה לכבוש את הבת תח"י, ועכשיו באים הנוכלים הללו וצועקים, אהא "ממזרים" הצילו...]. וכי מי אשם בכל זה, וכי מי הכניס את האשה (הטיפשית ששמע לעצתם) למצב העגום הזה, אם לא ה"נוכלים" הללו שגרמו לכל זה ע"י "עצתם" ו"סיועם" לרעה, מה שכ"ז עשו רק בשביל "טובת עצמם ופרנסתם", ומה שבלא "טובתם" הזה בטח שהיו ממשיכים להיות ביחד, [אף אם ייתכן עם כמה מקרים של "מריבות" באמצע, עכ"ז ברור שהיתה "מאושרת" הרבה יותר מעכשיו, צא ובדוק ותשכח כאמיתת דברינו ברובא דרובא מן המקרים], והיו שמחים ורוקדים בחתונת בניהם מתוך סיפוק הנפש.

מי יתן לנו ה"מקונן" שיוכל לבכות ולתנות ה"אסון" הגדולה מה שה"טוענים" ו"בוררים" הללו המיטו על כלל ישראל, כמה אנשים ונשים נחלאו מזה, כמה בחורים ובתולות יצאו לתרבות רעה בשביל הללו שהחריבו את ביתם, כמה פרנסות נתקלקלו בשביל זה, והכל רק בשביל "עשירת עצמם" של הנך רשיעי דמתקרי "טוענים" ו"בוררים", שניסו "למכור" לה "דמיון" של "חיים מאושרים", והקולר תלוי על צווארם. מה יענו ליום הדין וליום התוכחה, כשיראו להם ששמנים אחוז מן הגירושין והתוצאות האיומים שמה, לא היו מתרחשים כלל, לולא להיטותם של "טוענים-בוררים" הללו "להתעשר", וכידוע ומפורסם ד"ז אצל ה"מומחים" בשדה זו. **ודבר** ברור הוא, שיש להם דין "רודפים" על כלל ישראל, ופשיטא דהאומנות של "גורף ביבין" הוא פרנסה "מכובד" הרבה יותר מזה.

ו"בורר" אחד ענה על האשמה הנוקבת חזו, שאם הוא לא היה מסייע לה על הפירוד, אז בלא"ה היתה הולכת ל"בורר" אחר, וא"כ למה יפסיד הוא את "המקח"... עניתי לו, אם יבא אדם אצלך לישאל ממך "סכין" שיוכל להרוג עצמו ואת אחרים, ג"כ היית נותן לו על סמך "אמתלא" זו, שאם לא תתן אתה, אז הרי בלא"ה היה הולך לישאל אצל אחר... בודאי לא, ומעתה אם אותו אדם היה משלם לך הון רב עבור הסכין, התבונן לרגע קט, אם אז אכן היית נותן לו... וא"כ הרי מזה ראיה ברורה שאתה מרמה עצמך, ואכן הנך עושה זאת רק

לחיות יד - ט"ז, וס' כ', ע"ד, ע"ח, וס"ב ס' כ"ג, ישועות מלכו (אס"ט, ס' ז', ח'), מהרש"ם (ח"ד, ס' קכ"ז, וס"ב, ס' מ"ח, וס"ו, ס' קל"ד, קל"ו, וס"ו, ס' קל"ג, רי"א), אבני נזר (אס"ט, ס' ח' - י', רי"ב, וס"ח, ס' קל"ח), וחלקת יעקב (א"ח, ס' קל"ט, א"ח, א"ל, וס"ט, ס' א', ב', ז', ח'), אג"מ (ו"ד ח"ד, ס' ט"ו, וס"ט ח"א, ס' קמ"א, וס"ד, ס' א'), מנח"י (ח"ב, ס' י"ב, וס"ב, ס' ע"א, וס"ו, ס' ק"ז), משנה הלכות (מ"ד, ס' ז', י"א, ק"ז, ק"ח, ע"ש).

ו"עצה" זו, הלא משמשת כ"הוכחה ברורה" על צדקת טענת הבעל; שבאמת אכן מוכן ומזומן הוא לגרשה בג"פ, וכל מה שהוא רוצה ממנה הוא רק; שתפסוק מלקפחו בערכאות מזכיותיו ההלכתיים והאנושיים, ותחזור לו את כל מה ש"גנבה" ממנו שלא ע"פ דין תוה"ק, מה שזוהו העצה היחידה איך להשתיק ולסתום כליל את פי המשקרים, שלא יוכלו להמשיך בצעקתם הכוזב שהמדובר מן איזה "עגונה טובלת". **דאטו** נשמע "עגונה" שכזאת, שגט מוכן ומצפה עליה שתבא לקחתה, אלא שהיא אינה רוצית, רק משום "עקשנותה" לכבוש תחת ידה מה ש"גזלה" מבעלה, או בכדי שתנצח בכח ה"ערכאות" בכל פרטי המריבה, שהכל תהיה בדיוק כפי רצונה דוקא.

ובזה נתגלה השקר, שכל המושג ד"עגונה" ל"ש כאן כלל, דאדרבה הלא אם "הכצעקתה"; שהיא "מעוגנת" ע"י בעלה ה"רשע" שאינו רוצה ליתן לה גט, הרי עשו לה "טובה" גדולה בהשלשת הגט, שמעתה תוכל לבא בכל עת שתמצא לקבל את גיטה מה שרוצית בה כל כך. ובזה מתגלה לעין כל, שאין כאן רק "עקשנות" מצידה על דברים "צדדיים", ואדרבה האשה היא ש"מעגנת את עצמה" וגם את בעלה... [והם עושים כ"ז בחנם ולש"ש, ו"עד" אחד שהיה נוכח בשעת סידור גט בב"ד זה, לא היה יכול לעצור מלהביע החילוק הפוער שבינה ולבין ה"ביזנעס בתי דין", שג"כ שימש אצליהם כ"עד", שבעוד שהראב"ד שליט"א דביד"צ "קדושת לוי" ניגש לכל הענין ברצינות ופחד ויר"ש ומתענה כל היום, הרי הם מדברים "ליצנות" במשך הסידור, וכדי בזיון וקצף].

כמוכן, שבראות ה"ביזנעס בתי דין" מה שביד"צ "קדושת לוי" עושה, שזה חרה להם מאוד, דהיינו שקיפחו מהם את הנשק דצעקת "עגונה", דהרי ע"ז התפוצץ לעין כל ה"שקר" שלהם והיה לאפס ולאין. והיי"ט שהם מנסים להשמיץ את ב"ד זה בכל הזדמנות שיכולים, הם רצים אצל רבנים תמימים שאין להם מושג בכל הענין, ומתארים לפניהם כאלו שהיה זה "פירצה" בחומת הדת להשליש גט בב"ד, [דבר שלפי צעקת האשה עצמה הוא לטובתה, ואין בזה משום "קולא" או "תקלה" כלל, וכנ"ל (ד"ס וא"י, ע"ש)], ומייצרים שקרים כאילו שאי אפשר לבוא עמם לעמק השוה בענין התנאים להוצאת הגט, בו בזמן שבאמת שכ"ז הוא שקר וכוזב, וכל צעקתם הוא צעקת לגימה על אבידת עשרם ופרנסתם שהיה להם בשפע, ע"י שיתוף פעולה עם האשה נגד תוה"ק. וזהו ההסבר על "השתדלותו" של ה"מרעיש" דנן אצל הרבנים נגד ביד"צ "קדושת לוי", שהוא עובד כאן כשליח נסתר מכל ה"ביזנעס בתי דין", התואבים מאוד לחסל את ב"ד זה העומדת על דרכם להפריע מהם מלעשות נגד תוה"ק, ואף אם יכחיש זאת אלה פעמים, מה שיש לו כח גדול לצוד אנשים באמרי פיו בחלקלקת לשונו, זהו המציאות האמיתית.

שאכן שיתפו פעולה עמהם, וראו הבתי דין "שלנו" שהם "מפסידים" ע"ז "עצם שמ". **דין** גרמא, שכרעו בירך לילך שולל אחר פיתויים ושיחתם הנאה של הנך "טוענים" ו"בוררים"; ד"מה בצע", "מה ממון תתנונו אם תמשיכו לילך בדרך התורה...", וכך החליפו את שיטתם לאט לאט, לשתף פעולה עם הנך בריוני. **ודין** גרמא להצרה הגדולה מה שהגברים נמצאים בה, שפשוט מתירים בכל "ביזנעס בתי דין" להאשה את כל איסורים שבתורה, ומהדפים את הבעל לערטל אותו מאשתו וילדיו וביתו, עד שמהפכים אותו ל"גברא קטילא" ממש, [ידוע לנו מקרה, איך שהבעל יצא מדעתו אח"כ מרוב צער].

והנה כאמור, דהנשק הכי טוב והכי חזק, מה שהם משתמשים בה בשקר בכדי להחניק את האמת, הוא הצעקה הידועה: "הושיעו" "עגונה" "עגונה", מה שהאשה ביחד עם ה"טוענים" וה"בוררים" שלה צועקים בדמעות תנים, וכאילו שהבעל רוצה לעגנה ואינו רוצה לגרשה בשו"א, ביודעם היטב שלב מי לא יחרד ויתפלץ בשומעו זאת, הלא למשמע אופן ימס לב יהודי והיה למים. **ובחנם** היה הבעל צועק ובוכה לעומתם שהכל שקר, שהלא אכן הוא מוכן ומזומן לגרשה בג"פ כדמו", וכל מה שרוצה לפעול אצלה הוא רק, שתפסיק מלקפחו בערכאות מזכיותיו המגיעים לו ע"פ התורה והאגישויות, ובעיקר שיהיה לו קשר עם ילדיו וכו', דמי ישמע לו, הלא ה"טוענים" כולל ה"בוררים", שהם "נוגעים בדבר" וכנ"ל, היו מכחישים אותו באומרם ששקר בפיו וכו'. [וראה לקמן (עף נ"ט, ד"ס וא"י)] בהעתק מכתבו של הגה"צ ר"מ שטרנבוך שליט"א, איך שמתמרמר על סילוף זה, שכל בעל המוכן ליתן גט לאשתו, אלא שעומד על זכויותיו המגיעים לו ע"פ תורה, מיד מצעקים עליו בשקר ש"מעגן את אשתו", ע"ש].

מה עשה ביד"צ "קדושת לוי", שהוא הביד"ד היחיד ממש שהטו אזנם לצעקת הגברים כשראו שצרתם צרה, [מכיון שאינם ב"ד לשם "ביזנעס", ואינם עומדים להתעשר מן "עסק" זה], הם התחכמו בהסכמתם ועידודם של גדולי ההוראה שליט"א איך לבטל את השקר הגדול והגס הזה דצעקת "עגונה" בעצה פשוטה. **והיינו**, שהבעל ישליש ג"פ אצל הביד"ד, [דבר מה שלפי דברי האשה עצמה, היא "לטובתה", שהרי היא מצעקת והולכת שרוצית בגט, אלא שבעלה ה"רשע" אינו רוצה ליתן לה...], ומודיעים לה, שברגע שתצא מן הערכאות, ותבא לביד"ד ותתפשר עם בעלה על כל הפרטים הנ"ל על פי תוה"ק והאגישויות, תקבל את הגט תומ"י בלי שום עיכוב כלל, וחסל.

[ואין] בזה משום "קולא" או "תקלה" כלל, דכל מי שיש לו יד ושם בספרי השו"ת, יודע דכל השקו"ט בפוסקים; אם מהני השלשת גט, הוא רק "בנשתטית", כיון דבשעת ההשלשה "אי אפשר" למסור לה הגט כלל מחמת "פסלנות", משא"כ כשיש רק איזה מניעה "צדדית" מלמסרה לה בשעתה, (מה ש"בידה תליא הדבר" להסירה ב"רצונה" גרידא), ודאי דאין בזה משום גרעון כלל. **על** ב"ח (פ"י ק"ט), ח"מ (ס"ס, ק"י), ב"ש (פ"א, ס"ק), נודב"י (קמ"א, אס"ט ס' ג', ותייג"א, ס' ז' וקמ"א), ורע"א (מתייג"א, ס' ע"ג), חת"ס (אס"ט ח"א, ס' ב', וס"ב, ס' ז"ט, וס"ו, ליקוטים ס' כ"ב, וס"ג, משיב דבר (ח"ד, ס' א' - ח', מ"ב), עין יצחק (ח"א, אס"ט ס' א', ב', ג',

דיינים", ועד כדי הפיכת הקערה על פיה ההחלטי, לשום מר למתוק וחושך לאור. **דבמקום** לגעור ולנזוף על הנך "ביזנעס דיינים", על הריסתם בכל איסורים חמורים שבתורה"ק מחמת נגיעתם להתעשר, [ועל הריסתם בתי ישראל, והפיכת ילדי ישראל ליתומים חיים אומללים], הם נזופים וגוערים עוד על הבעל האומלל, שהייתכן שהשליש גט לאשתו (אצל ב"ד שאינם מרוויחים מזה אף פרוטה)... וכאילו שהיה בזה איזה "איסור" או "עוולה" מצידו, כשרוצה לעכבה שלא תוכל לגנוב ממנו בכח הערכאות, או כשרוצה להוכיח לעין כל את צדקת מעמדו... ולעצור בעדה מאידך גיסא, שלא תוכל להמשיך בצעקתה השקרנית ד"עגונה"... בו בזמן שהיא עצמה מצעקת והולכת שרוצית בגט... והכי יש איזה "הגיון" כ"ש בהסבר ד"ז, אתמהא.

אשר על כן, ראיתי ונתתי אל לבי לתור ולחקור הך דינא. [ובפרט כשנתברר לאחרונה ש"חשש" הנ"ל, שזה יעודד את "כנופיית המעשים" לערוך עוד גיטין פסולים, התמחש לעינינו ע"י מאורע החדשה בליעקוואד, בודאי שיש "צורך" גדול לברר הלכה זו הנוגע לדאבוננו ל"מעשה" ממש, והרבה יותר ממה שכתוב כאן נמצא תח"י, דכאן לא הבאתי רק את ה"מסקנות" להלכה, ולא ה"ביאורים" הארוכים שאינם נוגעים להלכה כ"כ]. **וחילקתי** את הענינים ל"פרקים" ו"ענפים" כדי ליתן ריווח בין הדבקים להתבונן בין פרשה לפרשה, ומה' אשאל עזר שלא אכשל ח"ו בדבר הלכה, וזה החלי בעזהש"ית.

ולדאבוננו הגדול, הרי ה"חסרון ידיעה" שמצד אחד, וה"ברית כרותה ללה"ד שתתקבל" שמצד השני, דין גרמי, שלא די שהרבנים התמימים אינם מבינים להעריך גודל מעשיהם של ב"ד "קדושת לוי", מה שיש בזה העמדת הדת על תלה באמת, על זאת דוה לבינו, שאינם מבחינים כלל בה"חורבא" הגדול היוצא ממעשיהם של ה"ביזנעס בתי דין", ושאינן ליתן בהם שום אימון כ"ש. **ועובדא** ידענא, ש"רב"ב אחד שאין לו שום מושג מכל הענין, התבטא פעם מתוך כעסו לאיזה בעל שהשליש גט בב"ד "קדושת לוי", משום שאשתו הלכה ל"ערכאות", וצעק עליו שזהו "חוצפה גדולה" לעשות כך, ובעבור זאת יתיר לאשתו להמשיך ב"ערכאות"... ועל שאלת הבעל "מהיכן דנתנו", השיב, הלא הלכה מפורשת הוא ברמ"א (ח"מ סי' שפ"ט, סוף סי' ז), שאם מכים את מישהו והוא נמצא בסכנה, מותר לו לילך לקבול ולהתנוגן בערכאות מיד מכהו. **ועל** שאלת הבעל, דמה ענין שמיטה אצל הר סיני, וכי מהו ה"דמיון" משם לנ"ד, [מלבד מה, דגם כל עצם הדין דהתם, לא נאמרה רק כשמוכרח להציל עצמו באופן מיידית "על אתר", ורק "בשעת הסכנה ממש", אבל בל"ז אין שום היתר לפנות לערכאות כלל, רק חייב לפנות לב"ד, וז"פ], התאווש לרגע ואח"כ גער עליו בלי שום בושה, "עוד תלך בחוץ ותאמר בשמי דברים שלא אמרתי לך מעולם..."

והדברים כואבים ומזעזעים, עד היכן שהגיע המצב דשיתוף פעולה של הרבנים התמימים עם הנך "ביזנעס

שאלה:

בדבר השערוריא, באשת איש שנשאת לאיש זר ב"א מרחשון תשס"ה, על סמך "גט מעושה" שנערך על בעלה ב"א מרחשון תשנ"ז, במכות אגרוף ובמהלומות זרם אלקטרוני, הפסול ובטל מה"ת, ע"י "שר הכפיה" וכנופיא דיליה הידועים לשמצה כמוציאי גיטין פסולים ומרבים ממזרים בישראל. ו"כפיה" זו, ביצעו בעוד שכבר היה מונח גט כשר מושלש בב"ד ע"י בעלה כשנה וחצי לפני כן, ביום כ"א אייר תשנ"ה, והבי"ד היו מוכנים למסור לה את גט הכשר לכשתפסוק מלקפה את בעלה מזכותיו כאב לילדיו בכח ה"ערכאות", והיא מחמת תאות הנצחון ועקשנותה עיגנה את עצמה זה כמעט עשר שנים שלא באתה לב"ד לבקש את גט הכשר. עד שביום הנ"ל, בחרה לשבוק היתירא ולהנשא באיסורא, על סמך "היתירם" של איזה "רבנים" מטעין ש"הכשירו" את ה"גט מעושה" הנ"ל, ולמרות שבתי דין ורבנים חשובים התרו בהם שלא ינשאו טרם שתקבל "גט הכשר". ועכשיו, לאחר שכבר נישאת להשני באיסור, מרעישים באי כוחה, שהבי"ד יצוו להשליח למסור לה את גט הכשר, בכדי למנוע את כלל ישראל מטמעת ממזרים. ואילו לרבני הבי"ד, אם ימסרו לה הגט טרם שתפסוק מלקפה את בעלה בערכאות, מלבד שיחא חוטא נשכר, הרי זה יטיל שאלה גדולה בכשרות הגט שניתנה רק אדעתא דחכי שתפסוק מזה.

תשובה:

מכיון שה"גט מעושה" שהוציאו מבעלה בעל כרחו פסול ובטל מה"ת, והאשה אסורה על שתיהן עולמית, ע"כ מקודם חייב השני לפרוש ממנה תיכף ומיד וגם לגרשה בגט פיסטורין, ואם ימאן יש לכופו על זה בהרחקה דר"ת, ולרוב פוסקים אף בשוטים, ואחר כך לכשתפסוק לקפה את בעלה בערכאות, וגם יסודר הדו"ד שביניהם, רק אז ינתן לה גט הכשר מה שהשליש בעלה בב"ד, כדי שתוכל לינשא לשלישי, ופשוט שהבנים שיולדו לה מן השני טרם שיגרשנה הראשון, יהיו "ממזרים" גמורים האסורים לבא בקהל.

ביאור:

היות שהגיע לידינו "הכרזת" בית דין צדק [שאצליהם השליש הבעל את הגט], שמבקשים מן בתי דין שיחוו את דעתם דעת תורה בענין המסובך הזה, דין גרמא שירדנו להזדקק בזה, ומיד התגולל לפנינו פרשה איזמה, שיייתכן לקבוע שעוד לא קרה "פירצה" חמור כזה במתנינו, ש"אשת איש" תנשא לאיש זר על סמך "גט" הפסול לכל הדעות. אבל פרשה זו מעורפל בכיסוי על גבי כיסוי ואוטם על גבי אוטם, מה שביחוד גרמו ש"מכשול" גדול ונורא כ"כ היה יכול להתרחש, וביותר איך ש"לאחר מעשה" היה יכול ה"שתיקה" המוזר הזה הצועק עד לב השמים, להתרחש. דהכל נעשה בחשבון

ממוחשב ומתוכנן מראש, צעד אחר צעד ושלב אחר שלב: [א], מקודם נתבצע ה"גט מעושה" ע"י כנופיית "רבנים" הירדנים לשמחה כמפקיעי קידושין ומוציאי גיטין פסולים ומרבים ממזרים בישראל, ששום אדם לא עלתה על דעתו לסמוך עליהם. [ב], אח"כ באו "רבנים" שומרי תו"מ "ממוצעים", ששימשו כ"גשר" בין הפוקרים ולבינינו, שע"פ הפצרת "קרוב" של האשה (בעל השפעה ממחנינו) "הכשירו" את ה"גט" הפסול. [ג], וזה שימש לה כ"עידוד" שתהיה להנשא. ובמקום שיתחולל במחנינו רעש גדול נגד ה"היתר" - ושישתדלו ה"רבנים" ממחנינו למחות בה"נישואין האסור", התרחש ההיפך: [ד], שקם "בורר" אחד ממחנינו, והוא רץ אצל "רבנים" חשובים ותמימים שאינם בתוך הענין, ותחת המסווה של "מציל" הוא מצייר להרבנים כאילו שניקר ה"מכשול" הוא, במניעת נתינת גט כשר להאשה, וכאילו ש"מצוה" ואף "חיוב" גדול יש בדבר "לזכות" את הפושעים הללו ב"גט כשר" מבעלה, כדי "להציל" את הדור העתיד "שלנו" מטמיעת "ממזרים". וככה הוא משמש בזה כ"גשר" בין הרבנים היראים ולבין אותם ה"מתרסים" וה"מחריבים" שבתוך "כנופיית המעשים", ונותן בזה יד לפושעים בשיתוף פעולה עמהם, לעודדם ולחזקם להמשיך בעריכת "גיטין מעושין", בכשיראו שהצליחו להוציא ע"י גט כשר מן הבעל, וזה"גט מעושה" שנערך לאחרונה בלעיקוואד יוכיח. כי מהיום ולהלאה כל אשה שתתן עיניה באחר, תזמין מקודם "גט מעושה" אצל "כנופיא" הנ"ל, ואח"כ תלך להנשא לאותו זר על סמך "היתר" הנ"ל, תוך כדי האמתלא ד"חופת נדה" וכו', ואח"כ ירוץ ה"מרעיש" הזה אל הרבנים ממחנינו, שיחייבו את הבעל ליתן לה גט כשר בכדי "להציל" את הדור "ממזרים". וזהו מלבד העידוד שנותן בזה להעבריינים להמשיך לחיות ביחד באיסור דאורייתא. והיות שהסכנה גדולה מאוד שדבריו ימצאו אוזן קשבת אצל רבנים תמימים שאינם מרגישים בה"חורבא" הגדול וה"בכיה לדורות" מה שעלול לצאת מזה ח"ו. אשר על כן ראיתי שלא עת לחשות הוא, ע"כ מוכרחני לגלות את פני הלוט בזה, שהאמת הגמור בין "להלכה", ובין ב"השקפה" שע"פ דעת רבותינו שמפיהם אנו חיים, הוא להיפך ממש מפעולותיו של ה"מרעיש" דנן.

פרק א

יבאר ד"גט מעושה" על סמך טענת "מאים עלי", פסול ובטל מן התורה

ענף א

קימ"ל דאין כופין להוציא - מכח טענת "מאים עלי", והעושה כן מרבה "ממזרים" בישראל:

הנה, הלכה רווחת דהטוענת מאיס עלי אין כופין אותו לגרש, ע"י טור (פ"י ע"ז) דלא קימ"ל כהרמב"ם דס"ל דכופין רק כר"ת שלעולם אין כופין אותו לגרש, ושכן הוא מסקנת הרא"ש בזה"ל ולא שיכפוהו לגרשה שלא להרבות ממזרים בישראל, ומוטב שכנות ישראל הרעות יוסיפו רעה על רעתן ואל ידנו ממזרים בישראל... וכן היה דן מהר"ם מרוטנבורק... וכתב שהסכימו חכמי אשכנז וצרפת שבטענת מאיס עלי אין לכוף לבעל לגרש, לכן יזהר כל דיין שלא לכוף לגרש בטענת מאיס עלי, עכ"ל. [וכ"כ בשו"ת חכמי פרובינציה (ח"א, פ"י ע"ב), ע"ש].

ובב"י (סג) בשם הרא"ש (כלל מ"ג פ"י ח"א), כתב בזה"ל: למה נכנים ראשינו בין הרים גדולים לעשות גט מעושה שלא כדין ולהתיר אשת איש, ועוד כי בעוונותינו בנות ישראל הם פרוצות בזמן הזה ואיכא למיחש שמא נתנה עיניה באחר, וכל המעשה בטענה זו מרבה ממזרים בישראל... וצריך האדם להרחיק עצמו מספק אשת איש ומלהרבות ממזרים בישראל... שכנות ישראל בדור הזה שחצניות הם אם תוכל האשה להפקיע את עצמה מתחת בעלה כאומרת לא בעינא ליה, לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה ויתנו עיניהם באחר וימרדו בבעליהם... ומה נתינת טעם לכוף האיש לגרש ולהתיר אשת איש, לא תבעל לו ותוצרר אלמנות חיות כל ימיה, הלא אינה מצווה על פריה ורביה, [וכן] בשביל שהיא הולכת אחר שרירות לבה ונתנה עיניה באחר וחפיצה בו יותר מבעל נעוריה, נשלים תאוותה לכוף האיש שהוא אוהב את אשת נעוריו שיגרשנה, חלילה וחס לשום דיין לדון כן... [וממשיך]:

ובן כתב הרשב"א בתשובה [ח"א, פ"י חקע"ז ו] (פ"י אלף קל"ב)... [ומ"ה, פ"י ז"ב, ומ"ז, פ"י ע"ב, ומ"ז, פ"י ח"א, ונמיתוסות, פ"י קל"ה, קל"ז], וגם הה"מ (אסות פ"ד, ס"ח) כתב וז"ל: דע... שבדין התלמוד אין כופין את האיש להוציא אף באומרת מאיס עלי... שאין כופין את האיש לגרש... וראוי לגדור בזה משום פרוצות ומשום קלקול הדור, שלא תהא אשה נותנת עיניה באיש אחר ומפקעת עצמה מבעלה, כש"כ כשהם דל הכריחו והוכיחו שאין כופין אותו מן הדין, עכ"ל. [וע"י בקובץ תשובות (אלישי, ח"א, פ"י קע"ד) שמוכיח מדברי הרשב"א (מיתוסות, פ"י קל"ח), דלא רק שאין כופין אותו (בשוטים) לגרש מכח טענת "מאים עלי", אלא דאף אין "מחייבין" אותו לגרש כלל, (ולפי"ז, כש"כ דאין "כופין" אותו ב"דברים" - הנקרא בפוסקים "הרחקה דר"ת", וק"ו ב"ב של ק"ו דאין כופין אותו ב"כפיה מן הצד"), ע"ש].

ענף ב

אף "כדיעבד" אם כפוהו לגרשה מכח טענת "מאים עלי" הגט בטל מה"ת, ואם נשאת תצא והולד ממזר:

והנה בד"מ (פ"י ע"ז, סק"י) מציין לדברי הה"מ (אסות פ"ד, ס"ח) שהביא הב"י בזה"ל: שאפילו נשאת בגט שניתן מחמת כפייה זו תצא, וכבר פשטה הוראה בכל ארצותינו, וכ"כ בפרישה (סג, קל"ז) וז"ל, פ"י כשמעשין על הגט ונישאת לאיש אחר בניה ממנו ממזרים. וכ"פ בח"מ (סג, סק"ס) וז"ל, ודלא כדעת רש"ם ורמב"ם דבטענת מאיס עלי כופין אותו לגרש... דאין נוהגין כמותו, ואף אם נשאה בגט של כפיה תצא, עכ"ל, [וע"ע בב"ש (סג, סק"י)], ע"ש. ופשוט, דמרכתבו דאם נישאת תצא והבנים ממזרים, ע"כ דס"ל ד"גט מעושה" על סמך טענת "מאים עלי" הו"ל הגט פסול מה"ת ובוודאי, דאלי"כ רק דהו"ל

שליטא ברכים בבית מדרשו, שהגט פסול והאשה היא עדיין "אשת איש" גמורה, עכ"ל.

[ערעור ב]: (מכתב), הנה יצא קול ביום י"א מרחשון ה'תשנ"ז, שהאשה... נתגרשה מבעלה... הנה זאת למודעא שיש כאן קלא דלא פסיק, וגם בירורין ורגלים לדבר, שהאשה הזאת הנל היא בחזקת אשת איש, וע"ז באעדה ביום י"ט מרחשון, ה'תשנ"ז, יוסף ראזענבלום, עכ"ל.

[ערעור ג]: (מכתב), גם אני ראיתי ושמעתי ממעשה הכפיה על הגט הנל... ולכן חנני מצטרף עם שאר הרבנים, שהגט פסול אפילו כדיעבד, וע"ז בעה"ח כ"ד מרחשון תשנ"ז, מנשה הקטן, עכ"ל.

[ערעור ד]: (מכתב), מכיון שמחזיקי ידי עוברי עבירה... עשו מעשים אשר לא יעשו, ויצא קול ביום י"א מרחשון ה'תשנ"ז שהאשה... נתגרשה מבעלה... הנה זאת למודעא, שלפי הברורין שנתבררו בירור אחר ברור, שהאשה הנל... הרי היא עדיין אשתו של בעלה... והרי היא אשת איש גמורה, וע"ז בעה"ח לכבוד התורה וקדושת ישראל, מרחשון ה'תשנ"ז, הק' שמואל זאב ליכטער, אבדק' קראסנא, עכ"ל.

[ערעור ה]: בחודש מרחשון ה'תשנ"ז (ימים אחדים לאחר מעשה הכפיה), צלצל הרב אליהו פסח ראמינק שליטא את אבי האשה, והודיע לו בברירות שבתו הוא עדיין "אשת איש" גמורה, עכ"ל.

[ערעור ו]: (מכתב), יב אייר תשנ"ח, בענין הגט שקיבלה... מבעלה... מברוקלין על ידי כפיה... אני הייתי חבר בביד זה ביחד עם הר' ישראל בעלסקי, הר' אריה רלביג, אחרי כן הסתלקתי מן הביד... שהייתי משובע שאין שום בסיס ע"פ הלכה לכפייה, והגט שנערך ע"י כפייה הוא גט מעושה, והאשה... אסורה להנשא... אני הזהרתי את הרב וולמארק [הכורר] של האשה] שהוא היה המסדר את הביד, לשלוח הזמנה להבעל בזמן מוקדם - שיחיה לו זמן מספיק לסדר טענותיו, יש צורך לזה בכל הזמנות - וכפרט בביד לא רגיל שהיה מוכן לדון שלא ברצונו ושלא בפניו... לדאבוני הגדול שלח רב וולמארק את ההזמנה ע"י האח של האשה, ופקד עליו שלא למסור את ההזמנה בתיבת דואר של הבעל עד אחר חצות הלילה של אותו יום שנקבע לשיבת הביד, מוכן שהרב וולמארק כיוון בזה להבטיח שהבעל לא יופיע לפני הביד... לתמהוני הגדול קבלתי בדואר "פסק דין שכתב הר' רלביג, ונתבקשתי לחתום על היתר כפייה... עיינתי בריצנות להפסק דין של הר' רלביג ומצאתי שאין בו ממש... סיכום הדברים, הפסק דין של הר' רלביג אין לו בסיס ואין לסמוך עליו כלל וכלל... והאשה אסורה להנשא... [וממשיך]:

בענין התשובה ששלח הר' ישראל בעלסקי להגנה על הפסק הכפייה, נודעתי לקרוא את התשובה שיש בו "שינוי המציאות", רייצור של הגדת עדות, רגילוי כח הדמיון שלה... האמת ניתן להאמר שהרב בעלסקי זיף את כל המציאות ואת כל הגדת עדות... הכח הדמיון של הר' בעלסקי היה שולט לייצור פסק שלא היה ולא נברא... החותם לכבוד התורה, אלי'

רק "ספק מגורשת", א"כ הול"ל רבניה הם רק "ספק ממזרים" וכדק"מ"ל בטוש"ע (סי' ק"ג סי' ע"ש). ובש"כ אילו היו סוברים דאינו פסול אלא מ"דרבנן", אז לא היה ליה למימר כלל ד"תצא", וכדק"מ"ל בטוש"ע (סי' ס"א, סי' ע"ש).

וב"ב המחבר (סי' קל"ד, סי' ח') וז"ל, אם אנסוהו שלא כדין פסול, וכתב הב"ש (סי' ס"א, סי' ק"ג וי"א). דאפילו מדאורייתא פסול, [ועי"ש בטו"ז (סי' ט)]. וז"ל הערוה"ש (סי' ס"א); דבר ידוע ומוסכם שכל פעולה שהאדם עושה, אם לא עשאה ברצונו אלא שאנסוהו לעשות, אין עשייתו כלום... וק"ז בנתינת גט שצריך להיות ברצונו של המגרש, ואם אנסוהו ליתן גט "הגט בטל מן התורה". ושם (סי' ס"א) ולכן אם אנסוהו שלא כדין שאינו מחוייב ע"פ הדין ליתן גט ואנסו אותו ביד ליתן גט, אפילו אמר "רוצה אני ולא מסר מודעא [שהוא אנוס]... הגט פסול מן התורה, עכ"ל. ובן פסק להלכה ולמעשה בשו"ת חת"ס (ה"פ ח"א, סי' כ"ה, ד"ס ס"א), שגט מעושה פסול מה"ת, ושכניה מן השני הם ממזרים, וכ"כ (סי' ס"א, סי' קט"ז, ד"ס ועוד). דאם גירש ע"י עישוי, הוי "אשת איש" דאורייתא "בודאי ולא מספק", עי"ש. וכ"כ (סי' ס"א, סי' קט"ז) ליקוטס (סי' ט"ז). וב"ב פוסקי דורנו, ע"י חלקת יעקב (ח"א סי' קל"ד, אות ג'), אג"מ (ה"פ ח"ג, סוף מ"ג), משנה הלכות (תנינא ח"ד, סי' ק"ז, ד"ס וכו'נתי), וקובץ תשובות (אלישיב, ח"א, סי' קע"ח, סי' ק"פ), עי"ש.

ונחוץ להדגיש, דכל דברי הפוסקים הנ"ל מיירי מ"כפייה" רגילה, כלומר כשכפו את הבעל בהכאת "שוטין" (כלומר ברצועות או במקלות), דמ"מ הגט "פסול" ו"בטל" רק מן הטעם של "אונס" בלבד, וכנ"ל. ברם, כנ"ד יש עוד עיקר גדול בגו, לפסול ולבטל את ה"כפייה", היות שהנך בריוני מלבד שהשתמשו ב"שוטין" להכותו מכת רצח ואכזריות, עוד זאת עשו שהכוהו במכת "הלם אלקטרוני" (סטאן-גאן), מה שלפי דעת ה"מומחים", "משתבש דעתו של הנפגע מזה כליל. [ומה ששר הכפיה וסייעתו טוענים, שאינם יודעים כלום מן השתמשות עם "סטאן-גאן" (נקלט ב"טעיף"), הרי יש שיחה טלפונית, איך שהסופר מאשר שאכן השתמשו בזה, מה שברוך "אגב" משמש "הכחשה" זה גופא כ"אישור" על אופיים ו"הפקירותם" של ה"מתירים" הללו, איזה "הדרכה" ש"שלוחם" מקבלים מהם, וא"כ איך אפשר לסמוך עליהם...].

והרי קי"מ"ל בטוש"ע (ה"פ סי' קכ"א, סי' ס"א), שאם הגיע "שכרות" של הבעל ל"שכרותו של לוט" הגט פסול, ואם לא הגיע הרי"ו ספק, ועי"ש בנ"כ, והרי הבעל טוען בנ"ד, שמיד לאחר שהקיץ מ"השתבשותו" באותו לילה ומצא עצמו מונח ב"בית הקברות" של גוים... "לא זכר" כלום מה שנעשה עמו, הרי פשוט ד"כפייה" מתוך "השתבשות" שכזה, אינה אפילו בגדר הפסול ד"גט מעושה", דאין כאן גט כלל אפילו במקום שיש לכופו מן הדין, וכש"כ היכא דליכא "היתר כפיה" כלל וכנ"ד.

ענף ג

ה"ערעור" החריף שיצא בשעתה על "פסלנותה" של "גט" זה - מגדולי דורנו שליטא, לפי הסדר שנכתבו:

[ערעור א]: ימים ספורים לאחר הכפיה, הודיע אדמרר מבאבוב

כל ה"מלחמה" שבין הבעל ואשתו לא היתה כלל אם להתגרש או לא, כי הבעל היה מוכן ליתן לה ג"פ, אלא שדבר אחד רצה לפעול אצלה, שלא תקפחנו בכח הערכאות מזכותו כ"אב" להיות לו קשר עם ילדיו, ולא רק ש"אמר" כן, אלא אף הוכיח צדקת דברו ב"מעשה", ע"י שהשליש בפועל גט כשר אצל הבית דין, מה שהיו מוכנים ליתן לה ברגע שתפסיק מלהמשיך לקפחו מזכויותיו בכח הערכאות [וכנ"ל במבוא (מאורע ז'), ע"ש].

וא"כ, הרי נמצינו דאשה זו לא ערכה מלחמה בעד "גט" כלל, וכאילו להציל את עצמה מ"עיוגונא", רק פשוט בעד "עקשנות" ו"נצחנות", שתוכל להמשיך להכאיב את בעלה ולקפחו מן זכותיו כ"אב" לבתו בכח הערכאות. ונחזין מאוד להעמיד אמינות ד"ז על מקומן ובירורן, בכדי להצמיח ולהסיר אחת ולעולם - את המסוה הגדול מה שייצרו ה"משקרים" המקצועיים, ("טוענים-רבנים") בצעקם "עיוגון" ו"עיוגון" ו"עיוגון", בו בזמן שבאמת אין כאן שום "עיוגון" כלל - לא מיניה ולא מקצתיה, שהרי גט כשר מונח בבי"ד המצפה עליה שתבא לקחתה - והיא אינה רוצית... [וכמבואר היטב בהקדמה, ע"ש].

ועב"ז באו הנך "מתירים" דלקמן (פקיס ז' - ו), ובלי בושה הם מדגישים בדבריהם כ"אמתלת היסוד" על ה"היתר הנחוץ", כאילו שבאים בזה "להציל" את האשה מכבלי ה"עיוגון", ובו בזמן שידעו היטב שקיים גט כשר מושלש בבי"ד, הם מתעלמים פשוט מזה, כי הם יראים לנגוע בקצוה ולהזכירה, דהרי זה עלול להפריך את כל ה"בנין" הגדול שלהם לעשותה כאפס וכאין, ע"כ בחרו להתעלם מזה כאילו של"ה שום נפק"מ להלכה יוצא מזה כלל, וכדי בזיון וקצף. [ובאין לא כתבנו רק ממבט "הגיוני" מה שכ"א ואף בעה"ב פשוט מבין, דאם מונח גט המצפה עליה שתבא לקחתה, והיא מונעת עצמה מזה רק בשביל "נצחנות", אז בודאי שאינה יכולה להעמיד פני תם ד"עגונה סובלת", אבל באמת דכן הוא גם "להלכה", שיש נפק"מ גדול בדבר כשהבעל כבר השליש גט בעבורה, וכדיבואר לקמן (ענף י"ט), ע"ש].

קיצור העולה מכל האמור בפרק זה:

א. להלכה קימ"ל דאין כופין על טענת "מאים עליו", אפילו אם תוצרר ע"י אלמנות חיות כל ימיה.

ב. אם כפו להוציא מכח טענת "מאים עליו", הגט פסול אף בדיעבד, והוא "אשת איש" בודאי ולא מספק, ואם נשאת תצא והולך ממזר.

ג. גדולי דורנו של"מ"א יצאו בערעור חריף נגד הכפיה בנ"ד, ובתוכם אחד מחברי הבי"ד שסילק עצמו מהם ולא רצה לחתום על הפס"ד, שכתב במכתבו החריף שהפס"ד מיוסד על "ייצור שקרים" ממש.

ד. תמונה מסולף במושג ד"עגונה" - מה שחידשו בימינו הנך "טוענים" ו"בוררים", והוא: אשה המקפחת את בעלה בערכאות מכל זכויותיו ההלכתיים והאנושיים, והיא מסרבת מלקבל את ה"גט" המושלש עבודה בבי"ד, רק בכדי שתוכל להמשיך בעש"ג נגד תוה"ק, ומצעקת "עגונה" בסיועם של ה"ביונעם בתי דין", ואין מי שיעצור בעדם.

פסח ראמינק, (מלפנים ר"מ ר' חיים ברלין, כעת רב בפאר ראקאוויץ), עכ"ל.

[א"ח: כמדומני, שדברים נוראים הללו מה שאחד מ"בפנים" מעיד עליהם בבחינת "עלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה שהיא רעה", מדברים בעד עצמם וזועקים עד לב השמים. וראה לקמן (ענפיס כ"ס כ"ז), ששה מכתבים נוספים מגדולי דורנו, מש"כ טרם ולאחר ה"נישואין האסורה", ע"ש].

ובסניף יצורף לכל ה"ערעורים" הנ"ל, ה"מכתב קודש" מה שכתב כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, נגד "גט מעושה" שנעשה בשעתה - בזה"ל:

"נבלה נעשתה בישראל אשר כל השומע תצילנה שתי אזניו, שחיים מאלינאוויטש וליבוש לאנדעסמאן המכנים את עצמם בשם "בי"ד" כולל הרבנים, סידרו "גט מעושה" ש"ע" דין תוה"ק הגט בטל ואינו גט כלל... על כן אסורה האשה להנשא לשום אדם עד שתקבל גט כשר מבעלה כדת משה וישראל... וע"ז חתמו ז' רבנים מובהקים... ועמדתי מרעיד לשמוע שאנשים הנ"ל עדיין מסדרין גיטין אחר שנתגלה קלונם, שהם רצו להתיר אשת איש בעד בצע כסף, וגם נודעתי שהם מקילים בשאר עניני אישות, כל מה שמותר בדיעבד במקום עיוגון גדול הם עושים לכתחלה, כמו שעשו בנט הנל שהמסדר הגט היה עדות על הגט, ונעשה בלילה... ע"י שליח בעת שהאשה היתה שם, ומעשיהם מוכיח שהמה קלי הדעת... לכן הנני להורות הוראה ברורה לכל בני קהלתינו... שאין לסמוך עליהם בשום הוראה... וכש"כ שאין לסמוך עליהם בשום דבר בעניני אישות... וכן שלא לישא אשה שתתגרש מהיום בפניהם, כי אין להם שום נאמנות שנעשה כדת וכהלכה... חתמתי שמי היום כ"א כסלו תש"ן לפ"ק, ברוקלין יצ"ו, משה טייטלבוים, עכ"ל. [א"ה: יצויין שלאנדעסמאן זה, הוא מן ה"חותמין" על "היתר" האשה בנ"ד וכנ"ל במבוא (סלג י'), על אף ש"כפיה" זו נעשית עם כל ה"פסלנות" הנמנין ב"מכתב קודש" זה ויותר, וכנ"ל (סוף ענף ז'), ולקמן (ענף ט"ו)].

ענף ד

התמונה מסולף במושג ד"עגונה" מה שחידשו ה"טוענים" שבימינו, והוא: אשה המקפחת את בעלה בערכאות מכל זכויותיו ההלכתיים והאנושיים, והיא מסרבת מלקבל גט מבעלה, רק בתנאי שתוכל להמשיך לקפחו בעש"ג נגד דין תוה"ק, ואח"כ הולכת ומצעקת בקולי קולות; שירחמו עליה כעל "עגונה" סובלת.

הנה, הגם שכל דברי הפוסקים הנ"ל (ענף ז') בפסלנותה של גט מעושה על הסמך דטענת מאים עלי, הוא אפילו במצב דעיוגון אמיתי, כלומר אף כשהבעל ממאן מלגרשה כליל, בלי שום מקום לסיכוי ע"ז כלל, וכמבואר בפירוש בלשון הרא"ש הנ"ל (ענף 6), "לא תבעל לו ותוצרר אלמנות חיות כל ימיה". מ"מ כדאי להדגיש, רק בכדי להרגיע רגשות אותן בנ"א שנדמה להם (בטעות) כאילו שהם "רחמנים" יותר מן תוה"ק ודעת רבותינו הפוסקים, שבנ"ד באמת אין זאת המצב כלל, כי

פרק ב

דיחוי כל "יסודו" של הר' גרמנר במה שקבע דין "סרבן" על הבעל, במטרתו להכשיר ת"כפיה

בחודש אב ס"ד [אחר תשע וחצי שנים להשלשת ה"גט כשר" בבי"ד כנ"ל (ענף ד') מה שלא באתה האשה לקבלה מעולם, ושמנה שנים אחר ביצות ה"גט מעושה"], נכתב "ביורור" (בת מ"ד עמודים), ממני שנתאריהו כהר' "מתיר-א" (שאינו מכירו); ל"הכשיר" את ה"גט המעושה", וברוב רובו (בערך ל"א דפים המכיל ענפים א' וב') הוא מנסה בכל כוחותיו לקבוע ולבסס על הבעל דנן, שיש לו דין "סרבן" בכדי שתשמש לו כהצדקה בין על מה שדנהו בעל כרחו ושללא בפניו, ובעיקר; על מה ש"כפאוהר" על נתינת הגט בעל כרחו ובשמים, היות כאילו שבש"ת ר' יהודה מילר זצ"ל [יצא לאור תשנ"ג מכת"י], (ס' י"ד) מחדש; דב"סרבן" יכולים לסמוך על הרמב"ם [דלא קימ"ל כוותיה]; דבטענת "מאס עלי" מותר "לכופו" על נתינת הגט, עכת"ד. ונראה מאי דקמן.

הנה, בשלב ראשון [ראה (צ"מנא)] בהשתלשלות הדברים להביא את הענין לבי"ד, קיבל הבעל "הזמנה" מבי"ד "אגודת הרבנים", ויש לציין, שתיכף ב"הזמנה הראשונה" הזהירו אותו שאם לא יופיע בזמן הקבוע, "אז ידונו אותו שלא בפניו", "התראה" מוזר שלא נשמע כמוהו שיזהירו כן מיד בהזמנה ראשונה, וזה מעיד עליהם בברירות, שמיד בראשונה באו עליו בעלילה "לדונו שלא בפניו", מה שאכן עשו כן לבסוף, והוא השיב להם מיד, שהוא מוכן ומזומן להתדיין עמה אצל בי"ד "התאחדות הרבנים". [נחוץ להדגיש, שיש תחת ידינו "מסמכים" מדויקים המאשרים את תוקף כל דברינו בענין ה"הזמנות"]. והשאלה נשאלת ד"מ"י גובר בבחירת הבי"ד התובע או הנתבע.

ענף ה

קביעת כל הפוסקים להלכה, שהנתבע יש לו כח בחירת הבי"ד מכמה בתי דין שבעיר אחד:

הנה, הדבר פשוט ע"פ הסכמת כל הפוסקים כולם, שהנתבע גובר בבחירת הבית דין, ואלו הן: הרשד"ם (ח"מ, סימני; כ', ז', ו"ב, וחידו', ס' ר"כ וחל"ט, ס' כ"ז), [שכתב דכשאין התובע רוצה להתדיין אצל אותו הבי"ד שבחר בהם הנתבע, אפילו אם הוא רוצה ב"בוררות", בזה"ל "איהו דאפסיד אנפשיה"], והעמים כן ברעתם של; סמ"ג (ענף ז'), אור"ז (פסדריק, ס' ע"ג), רי"ו (משנים כ"א, ח"א, ח"א), מרדכי (פסדריק, ס' תש"ט), סה"ת (שער ג' ח"א, ס' ו'), רא"ש (פסדריק, ס' ח"א), מהרי"ק (ש"ס; ח' ו'), [וקס"ע], מהר"י טאיטצאט (שהרשד"ם מעיד שפסק ונהג כן), תה"ד (פסקים וכתיב, ס' ס"ה), עי"ש, [והש"ך (ח"מ ס' י"ד, סק"ג) מציין עלה. וידוע מש"כ הד"ח (ח"מ ח"ב, ס' כ"ב) בזה"ל; דרך הקדוש של הש"ך דל, א"מ.. מביא פוסק בסתם דעתו לפסוק כוותיה, עכ"ל].

ובן פסקו להלכה, גם הרמ"א (שו"ת, סו"ס ז"ג, וס' ק"ד) וצייין לדבריו בש"ך (ס' י"ד, סק"ג), וראה מש"כ לעיל (סוף קטע שלפני) בשם הד"ח, והובאו דבריו הללו להלכה בנתי"מ (מלקמן), ובתוס' רע"א (פסדריק, ר"פ ז"ב), ובח"י רע"א (ח"מ ס' י"ב, ס"א), ובפ"ת (ש"ס, סק"א), ובכנה"ג (ס' ק"ג, כה"ט מ"ז), וגם בתשובה שלו שנדפס בספר שו"ת (תלמידו) מהר"י אלגאזי (סו"ס י"ד, עי"ש), מהריב"ל (ח"א, סו"ס ז"ב), אהלי יעקב (לסמכ"ק), ס' י"י, מהריט"ק (ס' ר"מ), פרמט"א (ח"ב, ס' פ"ג), תורת חיים (לסמכ"ק, ח"א, ס' ז"ג, ד"ס ואל"ה, וס' ז"ד, ד"ס ואל"ה), כנה"ג (ס' י"ד, כה"ט סוף מ"ז), מגן גבורים (סו"ס כ"ג), קרני ראם (לגא"מ, ס' כ'), עדות ביעקב (ס' מ"א) [שכתב בזה הלשון; כבר נתפשט המנהג דהתובע הולך אחר הנתבע, ואפילו אם יהיה כעיר רבנים מומחים שהרבים המחזים עליהם, אפ"ה יכול הנתבע לכוף את התובע להלך לחכמים אחרים, ואפילו אם הבי"ד שמכרר הנתבע הוא בציר מהבית דין של העיר, עכ"ל], בני משה (ס' י"א), חקקי לב

(ח"מ, ס' ג'), בני שמואל (ס' י"ד, קי"ז, ד"ס מ"ז), גת"מ (ש"ס, כ"א, ח"א) סק"ג ומיז"ס (ס' י"ב) [שכתב בזה הלשון; "הנתבע כח גדול לדחות להתובע לדון לפני מי שהוא רוצה", עכ"ל], תומים (ש"ס, ח"א) סק"י, שיבת ציון (ס' ז"א), רמ"ק (ח"מ, ס' ה'), בית דוד (לי"ט, ס' ז'), אבני חפץ (ס' ק"א), פעולת צדיק (ח"א, ס' כ"ג), נשאל דוד (ח"מ, ס' ז'), סו"ס (ח"א, ח"א), ערוה"ש (ס' י"ד, ס' ז'), ברכת חיים (ס' ז"ב, ח"א) ס' י"ג, אנר"מ (ח"מ ח"א, סו"ס ה'), וס' סו"ס ט'), משנת יעקב (קא"מ, ח"א, ס' י"ג), תשובות והנהגות (ח"א, סימני; ח"א, ח"א) [שכתב דהנתבע גובר אף על "הרכב" אותה הבי"ד שבבחיירתו, כלומר "מי" מהדיינים מאותו בי"ד ישבו בנידון], נצח ישראל (ס' ח"א, ח"א, ח"א), עי"ש, (ס"ה: מ"ג פוסקים), [א"ה: נאלצתי להשתמש ב"מספרים" (ולעמוד על "מנין" הפוסקים) - הגם שהיא חזון בלתי נפרץ כ"כ בספרי רבותינו, בכדי להבליט גודל ה"עיוות" שהתרחש, ודי בהתנצלות זו על משך כל דברינו].

ולשם קביעת הדברים על מכונם כראי להדגיש, שי"ד פוסקים (מן מ"ג הנ"ל) הדגישו בפירושו; דדין זה שהנתבע גובר בבחירת הבית דין, הוא אפילו אם אותו הבית דין שהנתבע בחר בהם הם "קטנים" [בכחמת התורה] מן הבית דין שברצון התובע, ואלו הם: סמ"ג, רי"ו, מרדכי, מהרי"ק, תה"ד, רשד"ם, פרח מטה אהרן, עדות ביעקב, כנסת הגדולה, נתי"מ, ערוה"ש, שיבת ציון, ברכת חיים, משנת יעקב, לעומת האחרים שסתמו ולא דיברו מזה כלל. ולא נמצא שום חולק בד"ז, וזולת התומים דס"ל דהנתבע א"י להכריח את התובע לבי"ד קטן ממה שהוא רוצה, עי"ש. ופשיטא דלא קימ"ל כוותיה - שהוא "יחידאה" ממש בזה, ובפרט הנתבע שהוא "מוחזק" [כדלקמן] הרי יכול לומר "קים לי" אף כמיעוט פוסקים, וכש"כ כרבים.

ופשוט, דעיקר היסוד לדין זה, דאף כשדרים התובע והנתבע בעיר אחת, ג"כ גובר הנתבע בבחירת הבי"ד שבין כמה בתי דין שיש בעירם, הוא מאותו הטעם עצמו שהרמ"א (ח"מ ס' י"ד, ס"א) מביא בשם המהרי"ק (שו"ת א"ב) ד"התובע הולך

אבל בעיקר יוצא כן כיסוד להלכה זו, מדברי שו"ת הרמ"א (סי' ק"ד), [הגידון: שני הברורים, או המורשה של צד אחד עם הבורר של צד שני, הם קרובים זל"ז, דמי נדחה מפני מ]. שכתב שם בזה"ל; "דיד הנתבע כוחו עדיף בזה, שיותר יכול הוא לדחות התובע, ממה שידחה התובע את הנתבע, ומה ראינו לדחוק הנתבע יותר מן התובע, אדרבה המוציא מחבירו עליו הראיה", עכ"ל, [ומצויין לעיל (ד"ס וכן פסקו), המון פוסקים המביאים דבריו להלכה, עי"ש]. וכן כתבו הפוסקים מפורש יוצא ד"ז, דאף לענין "כח בחירת הבי"ד" שמכמה בתי דין שבעיר אחת, שמפאת "רצון" גרידא, ג"כ הנתבע גובר מכח הדין ד"מוחזק" וד"קים לי", ואלו הם: מהריט"ץ (סי' ר"ח, ד"ס ועל), תורת חיים (סי' ז"ג, מה"ל ד"לאל אישטרוםס, ד"ס ולא), [דעד כרי כך גובר "כח בחירת הבי"ד" של הנתבע, דאפילו כשהנתבע בוחר בדין שיש עליו חשש "פסול" (מחמת עוורון), ג"כ אין בכח התובע לפסולו, דמכיון שהנתבע יש לו דין "מוחזק", יכול לומר "קים לי" כהמכשירים, עי"ש, (וזהו כעין דברי הבית יצחק הנ"ל (ד"ס וד"ז), עי"ש), והסכים לדבריו הללו המהר"ש (ס"ס סי' ז"ד, ד"ס ומ"מ), עי"ש]. וב"כ גם הבני משה, (מלון, סי' כ"א), ופרמט"א (מ"ב, ס"ס פ"ג), ורמ"ץ (ח"מ סי' ס', ד"ס ול"א), וברכת חיים (סי' כ"ב, אות י"ג), ושם (סי' כ"ד, אותות ו' ו' ח'), ותשו"ב (ח"ג, סי' תל"ז, ד"ס ואל"ה), עי"ש. וביותר מובלט כן, מדברי האבני חפץ (סי' ק"א, אות ס'), דעד כדי כך גדלה כח הנתבע מכח "מוחזק", דאף כשהתובע רוצה לילך לעיר הנתבע מכח הדין ד"התובע הולך אחר הנתבע", והנתבע רוצה לילך לבי"ד שבעיר התובע, דאף ככה"ג גובר הנתבע מכח סברא זו שיש לו דין "מוחזק", ע"ש.

[ובמאמר מוסגר כדאי להדגיש, דגם לולא ביסוס ההלכתי מה שיש בזה מכח הדין ד"מוחזק" וכנ"ל, באמת שיש בזה גם משום "יישורות" שמצד השכל, ומשום השוואת משקל "כח ההתגברות" שבין הצדדים שמאחד על השני, דהרי באופן זה נמצינו שיש לשניהם איזה "כח התגברות" על צד השני, לכל אחד מהם בדבר אחר, דהרי התובע בלא"ה יש לו הייפוי כח להתגבר על הנתבע בעצם הדבר, מה שבכוחו להכריחו לבא לבי"ד להתדיין עמו בכלל, על אף שזהו נגד רצונו. אשר על כן, ראוי לעומת זה להעניק להנתבע מצד השני, עכ"פ את הייפוי כח, שיהיה בידו הברירה "לבחור" אצל "איזה" בי"ד להתדיין, ובזה הגבילו עכ"פ במקצת את כחו של התובע, שלא יוכל להשתלט לגמרי על הנתבע בתרתי, בין על עצם ה"התדיינות" גופא, ובין על "מקום" ההתדיינות, וחילקו "להשוות" את משקל "כח ההתגברות" שמצד אחד על השני בין שניהם. והגם שכאמור, אין זה הטעם והבסיס לדין זה, רק מכח הלכתא ד"מוחזק" וכנ"ל, מ"מ לא נמנעתי מלהראות דגם מצד השכל, יש באופן זה משום "יישורות" באיזה מדה, והבן.]

ועל ביסוס דברי הפוסקים הנ"ל, יצא לאחרונה "גילוי דעת" מז' גדולי דורנו שליט"א, ובראשם הגאון הצדיק מקאשוי זצוק"ל, לבטל ה"תקנה" החדשה מה שרצו כמה בתי דין לתקן, לחייב את הנתבע להציע להתובע הברירה משלשה בתי דין, ואם הנתבע מתעקש רק על בית דין אחד שהתובע ממאן בו, אז ימשיכו עליו "עיקול" או יוצאו עליו "כתב-סירוב"

אחר הנתבע" כשדרים בשני מקומות, מה שמסבירה בביאור הגר"א (ס"ס, אות י"ח) - דזהו מכח הנימוק הנזכר בגמרא (צ"ק מ"ז, ב); ד"מאן דכאיב ליה" וכו', כלומר כיון שהתובע הוא מי שרודף אחר הנתבע - להכריחו להתדיין עמו בבי"ד, ולא להיפך, ממילא יש לו להנתבע הכח של "מוחזק" - ואין בכח התובע להכריחו לבא לעירו, וז"פ. ובאמת, דאף סברא זו גופא; שהנתבע יש לו הדין והכח של "מוחזק", שלא נוכל לכופו לצאת מעירו לעיר התובע, לא חידשה הגר"א, דהמעין בלשון המהרי"ק יראה דזהו עיקר יסוד דבריו, אף שלא כתב כן בפירושו. וכבר נזכר סברא זו במהר"ם מר"ב (פ"א, סי' תתק"ס) - בזה"ל; "ומספיקא לא דחקין הנתבע לצאת ממקומו", וכע"ז כתב מהריב"ל (ח"ג, סי' ז"ג), עי"ש.

וד"ן, דמשו"ה צריך התובע לילך להתדיין לעירו של הנתבע, משום שיש לו להנתבע הדין ד"מוחזק", כן כתבו מדנפשיהו בשיבת ציון (סי' ז"ה, אות ג') וסי' כ"ג, אות י"ז, עי"ש. והבית יצחק (ח"מ, סי' ד', ירוחם, סי' כ"ב, אות ג') וסי' כ"ג, אות י"ז, עי"ש. והבית יצחק (ח"מ, סי' ד', אותות ו') וסי' כ"ב, אות ג') כתב סברא זו מדנפשיה, אף בהנוגע לשאלת "פסולות" הדין שבעיר הנתבע "מהלכתא", אם מכח שכבר שמע הטענות שלא בפניו, או מכח שמתירא מן הנתבע שהוא "אלם", דבגוונא שיש מחלוקת בין הפוסקים אם ד"ז פוסל, כיון דהנתבע יש לו הדין ד"מוחזק", יכול הוא לומר; ד"קים ליה" כדעת ה"מכשירים" בהנך "פסולים" - וממילא א"א להוציאו ממקומו, עי"ש. ומעתה פשוט, דמיסוד זה גופא אתיא דהוא הדין והוא הטעם, דגם כשדרים שניהם בעיר אחת, וכן כשבעירו של הנתבע יש שם כמה בתי דין (שאינם קבועים), והבע"ד מחולקים בדיעותיהם אצל איזה מהם להתדיין, דג"כ גובר יד הנתבע (לבחירת הבי"ד), מכיון שיש לו הדין ד"מוחזק" גם לענין זה, שלא נוכל לכופו להתדיין אצל בי"ד שאינו מרוצה לו.

ומקור דבר זה, דכן הוא בכל מילי שאנו רוצים לכוף על אדם, שיש לו לענין אותו דבר הזכות והדין ד"מוחזק", שלא נוכל לכופו ע"ז כשיש איזה "ספק" כ"ש בדבר, הוא במהרי"ט (ח"ב, אות סי' כ"ז, אות ו' ו' ח'), שכתב יסוד זה [בשם הרא"ש] לענין "חייב שבועה" בזה"ל, "כשם שאדם מוחזק בממונו, ואין להוציאו אלא בדבר הברור, כך אדם מוחזק בגופו שאינו נשבע אלא א"כ הוא דבר ברור שחייב בשבועה", עכ"ל. וכן השתמשו להלכה בסברא זו כלפי חייב שבועה, המהר"י הכהן (ח"מ, ס"ס י"ט), והשערי דיעה (ח"ב, סי' ק"ט), עי"ש. וכעין זה מצינו בפוסקים, שהעניקו להנתבע הכח ד"מוחזק", גם לענין שלא נוכל לכופו לבא לבי"ד, טרם שהתובע מגלה לו אופן תביעתו, דמכיון שיש מחלוקת הפוסקים בדבר זה, אם חייב לגלות לו או לאו, שוב אי אפשר לכופו לבא טרם כן, מכח הדין ד"מוחזק" שיש להנתבע, רכן כתבו המהר"ם זכות (סי' י"ג) [בתשובת ר' יצחק במהר"ש וואלין], ושם (סי' י"ד) [בתשובת המחבר עצמו], וכ"כ החכם צבי (סי' קס"ט), ובית שלמה (יו"ד ח"ג, סי' קס"ח), ודברי גאונים (כלל מ"ב, אות כ'), ותורשיש שהם (סי' ס'), ומשכנות הרועים (מערכת ט', אות ג'), ומקדשי השם (סי' ז"ט) בהגהות דבר צבי (אות א'), עי"ש.

ב"פסק" שיצא מפי המהר"ם [מלוכלין], ובבן פורת (להגר" ענגל, ח"ב, סי' י') הביא דבריו, וסיים עלה שכן הוא מעשים בכל יום, דאם אין בית דין קבוע בעיר מוציאים את הנתבע לבית דין הסמוך ולא לזבל"א, ע"ש. הר"י דאף כשאין בית דין בעיר ויצטרכו לילך למקום אחר גם כן עדיפא מזבל"א, וכל שכן כשאין נמצא בתי דין אחרים (שאינם קבועים) בעיר אלא שאחד מהם ממאן בהם ורוצה ב"בוררות", וז"פ.

שיטת ב: סבירא להו להיפך, בדליכא בית דין קבוע בעיר, אז כח שניהם שוה לענין שכל אחד מהם יכול "להכריח" בוררות על הצד השני. כן כתב בערוה"ש (סי' י"ג, ס"א, וסי' י"ד, ס"ז), וכן הוא גם משמעות לשונו של אגרי"מ (ח"מ ח"ב, סי' ג'), ע"ש. [אולם, אף לשיטתם, זהו דוקא בתנאי כפול, חדא - שה"בוררות" תהיה כשירה בתכלית, ועוד - שלא תהיה ביזק מן בית דין רגיל, אבל כשיש בה אחד מן ה"פסלות", וכגון שהנבררים שומעים הטענות של צידם טרם הדין תורה (וכנהוג כהיום), או שמחיר ה"בוררות" עולה פי כמה מן בית דין רגיל, אז גם הם מודים; דנצרך לזה "הסכמת" צד השני להתדיין כך, וכמו שכתב הערוה"ש (סי' י"ג, ס"ד), דלא מהני להתדיין באופן זה רק מטעם "קיבלו עליהם", וכדסהכיר דבריו גם בשבט הלוי (ח"מ, סי' ע"ג), וכעין זה כתב האגרי"מ (ח"מ ח"ב, סי' י"ז) לענין שאין הבע"ד יכול לכוף "הוצאות יתירות" על צד השני ע"ש, וכש"כ לפי היקירות הגדול שיש בזה כהיום].

שיטת ג: דלעולם גובר יד ה"נתבע" על התובע לענין "שלא יוכל להכריח" עליו בוררות. ע"י מהרשד"ם (ח"מ, סי' ז') שכתב בפירוש, דעד כדי כך גדלה כח "בחירת" הבית דין להתבע, שיכול למאן אף ב"בוררות", ולהצביע ולומר דדוקא אצל בית דין פלוני הוא מוכן להתדיין, ע"ש. [ומשמע מלשונו קצת דלהיפך; הנתבע על התובע אכן יכול להכריח בוררות, (אבל כמובן; רק הכשירה בתכלית), וז"פ]. ובן יוצא להלכתא, גם מדעת כל הנך "נ"י פוסקים" הנ"ל (ענף ס') שפסקו כהמרשד"ם שהנתבע גובר בבחירת הבע"ד, ועכצ"ל כן, דאל"כ אטו נעלם מהם הזכות לזבל"א מה שיש להתובע, ואיך פסקו במחלט דכשאינם יכולים להשתוות על הבע"ד, אז הנתבע גובר בבחירת הבע"ד, דהיכן נאבד זכותו של התובע לזבל"א, [דהלא הדבר פשוט, דכיון שהוא ממאן בהבע"ד של בחירת הנתבע, בודאי שירצה להתאחז על זכותו ל"בוררות", אם היה בכוחו לזה]. ומדחוינן, דעכ"ז סתמו כל הנך ארייותא, שהנתבע גובר בבחירת הבע"ד, ואף אחד מהם לא אישתמיט למימר דבכה"ג יש להתובע הזכות להכריח "בוררות" על הנתבע, ע"כ מוכח דז"א, והטעם ע"ז ע"כ שהוא מכיון שיש לו להתבע דין "מוחזק" [וכדביארנו בארוכה לעיל (סג)], וכן במק"א מדברי הפוסקים], וממילא א"א לכופו להתדיין בזבל"א כשהוא ממאן בזה, וזו"ב.

ולשם הבהרת הענין כדאי להדגיש, דבגוונא שה"בורר" של התובע אינו מרוצה לישב ביחד עם ה"בורר" של הנתבע, מבלי שיוכל להצביע עליו על איזה "פסול" (שמצד עצמו ולא מתוך "קירבה" לו או למורשה של התובע), רק מן הטעם היות שאינו משמש בתוך ה"ליין" בלבד, וממילא אין לו

ויתנו להתובע "היתר ערכאות". ובתבו, דחס ושלום אף רק לאיים על הנתבע, וכל שכן להוציא עליו בפועל, "עיקול" או "סירוב" או "היתר ערכאות" משום כך, מה שאין לזה שום תוקף להלכה ובטלים כחרס הנשבר, כיון שה"נתבע" יש לו זכות "בחירת" הבית דין, והדיינים יחושו לעצמם מהאיסורים החמורים ד"חילול השם" ו"הוצאת שם רע" ו"הלכנת פנים", מה שאין להם כפרה עולמית ע"כ. [ס"ה הגענו לנ"י פוסקים]. ויש להדגיש, שלא נמצא שום פוסק ואף לא יחידאה, שיחלוק על דברי הפוסקים הנ"ל, להעניק זכות בחירת הבית דין לה"נתבע", [וזולת אחד ממחברי זמנינו, שמחמת נגיעתו בדבר הוא מעלים עצמו מכל דברי הפוסקים הנ"ל, ופשיטא שדבריו בטלים ונידחים מדברי כל הנך ארייותא הנ"ל].

עכ"פ, היוצא לנו מכל הנ"ל הדק היטב בהנוגע לנ"ד, דהבע"ד הנתבע כשנבחר להתדיין אצל ב"ד "ב", לעומת ב"ד "א" מה שהציעה אשתו, הדבר ברור שהיה לו זכות גמור לזה - על אף מיאונו של אשתו בהם, ע"פ פסק דינם של "נ"י פוסקים" מובהקים שכל בית ישראל נשען עליהם, מבלי שיימצא אף חולק יחידאה ע"ז.

ענף ו

ועתה נפן לדון על "שלב השני" בנ"ד [ראה (כ"מנא)] כשמיאנה אשתו (התובעת) בב"ד "ב" שבחר בהם בעלה הנתבע, ואמרה שא"כ היא רוצית ב"בוררות" (זבל"א) דוקא, ובעלה הנתבע אכן הסכים גם לזה. והשאלה הוא, אם ע"פ הדין היה לה הזכות למאן בב"ד שבחר בהם בעלה הנתבע, ולכוף עליו "בוררות" נגד רצונו, ואם הבעל היה מחויב להסכים לזה או לא.

כשהאשה התובעת אינה מרוצית מן הבע"ד שהציע (הבעל) הנתבע, אם יכולה לכוף על "בוררות":

הנה, בהנוגע לכח ה"כפייה" על "בוררות" (בדליכא בית דין קבוע בעיר), ומי מן הבעל דין ה"נתבע" או ה"נתבע" גובר בזה, בין לענין כח ה"כפייה" על צד השני, ובין לענין ה"מיאון" בזה, מצינו בזה שלשה שיטות:

שיטת א: דכח שניהם שוה בזה לענין ה"מיאון"; שכל אחד מהם יכול למאן מלהתדיין בבוררות. דבן משמע מדברי הרמ"א (נש"מ, סי' ק"ד) שכתב בזה הלשון, "אבל נראה דאין יכול לכוף בזה כי אין כופין לעמוד לפני זה בורר עכ"ל, [ומשמעות דבריו; דכן הוא אפילו בדליכא בית דין קבוע בעיר, ודלא כמש"כ בהגהותיו על השו"ע (סי' ג', ס"א), ע"ש]. ובן כתב גם חתש"ץ (ח"א, סי' ק"ט, סוד"ס ואחר), וז"ל, "לא מסתבר שיהא יכול שום דיין לכוף לבעלי דינים לברור להם דיינים דזה בורר וזה בורר משמע [רק]; אם נתרצו שניהם בכך, וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל (פסחים פ"ז, ס"א) שכתב וכו', אבל אם שניהם מעבדין, ואפילו האחד, אין לכוף אותם, עכ"ל. ובן משמע גם בדעת המהר"ם אלשיך (סי' קכ"ה) שכתב, דנתבע הממאן בבוררות א"א לדונו כסרבך, ע"ש. ובן כתב גם בעבודת הגרשוני (סי' מ"ז) מדעת עצמו, וגם מעיד שכן ראה גם

ענף ו

אם בכח האשה לכוף "בוררות פסול" דכהיום על הבעל:

ובל האמור עד כאן, בביסוס ייפוי כח של הבעל הנתבע למאן מלהתדיין ב"בוררות", הוא אפילו ב"בוררות" שבימי קדם שהיתה "כשירה" בתכלית הכשרות. אבל ה"בוררות" שבזמנינו, כבר כתבו הפוסקים שאי אפשר לשום בעל דין לכופה על צד השני בשום אופן, ואף לא הנתבע על התובע, מכיון שה"בוררות" דכהיום היא ספוגה ודווייה עם הרבה מיני "פסלנות", ואלו הם:

פסול א: שהנבררים שומעין הטענות מבעל דינם - שלא בפני בעל דין השני. ע"י מה שרעשו ע"ז הראנ"ח (ח"א, סי' ד'), פנמ"א (ח"ב, סי' ק"ט) [הובא בפת"ש (סי' י"ג, סק"ג)], אור נעלם (סי' מ"ג) בשם הכנסת יחזקאל, תומים (אור"ח סי' י"ג, סק"ד), אפרקסטא דעניא (מכת"י ח"ד, קו"י שמוע בין לחי"ס, אות מ"ו). וע"י ברכ"י (פס, אות ח'), שהביא מזה"ק (פ' ויט), דאיסור זה חמורה כעבודה זרה רח"ל, דאיתא שם בזה הלשון; דהוי כמקבל עליה טעווא אחרא למהימנותא, ע"י"ש. [פסול ב]: שמצדדים לטובת אותו בעל דין ששוכרם, שלא ביושר ושלא כדינא. ע"י רא"ש (פסחין פ"ג, סי' צ'), מהר"ם אלשיך (סי' ע"ג), פנמ"א (ח"ב, סי' ק"ט), חכמת שלמה (קונטרס, סי' כ"ג), שכתב מה"ט, שאין חייבין לציית לפסק דין של "בוררות" בלי "מהיכן דנתוני", ע"י"ש. [פסול ג]: ד"שוחד", דהרי כל אחד מהנבררין מקבל הון רב, כשלש מאות דולר לכל שעה, רק מן בעל דין שלו. ע"י פנמ"א (הג"ל, קטע ד"ס פסול ח'). דיש בזה משום "שוחד גמור", מה שיש בכח הבעל דין להוציאה מידם בדיינים, וע"ע מנחת סולת (מ"ט ע"ד), מה שצ"ע על זה. [פסול ד]: דכיון שנוטלין הרבה יותר מ"שכר בטילת" חמורת וכו"ל (בקטע פסול ג'), מה שחז"ל גזרו בכל כי האי גוונא; ש"דיניהם בטילין", שעפ"ז פסק באבן ישראל (ח"א, סי' ז') להלכה ולמעשה, דדייני "בוררות" אין להם הדין של "דיינים" כלל, ועד כדי כך שכתב סירוב" שלחם אינו כלום, ואין צריך להתחשב עמה כלל, ונפשוט, דזהו אפי" כשהבעלי דין קיבלם עליהם ב"קנין" או בחתימת "שטר בירורין" וכנהוג, כיון דשום "קבלה" לא מהני לבטל "גזירתם" ו"קנסם" של חז"ל, שגזרו אומר בכה"ג ש"דיניהם בטילים", ע"י"ש.

פסול ה: ד"גולנות" שע"י "איחורים" ו"הפסקות" ו"שיחות" שלא מן הענין. ע"י טוש"ע (סי' ז', סי'), דהרי הבע"ד אינם מוחלים בשו"א על זמנם ה"יקר" כ"כ מה שהולך לטמיון ע"ז, אלא ששוקקים ע"ז רק מייראתם מן הדיינים שלא יינקמו בהם, בהוצאת פס"ד לרעתם. [פסול ו]: דתוספת כמה מיני "פסלנות" אחרים שבמהלך ה"בוררות" שבזמנינו, מה שצ"ע והרעישו על זה גדולי זמנינו, ובעיקר משום "עיוות הדין" מה שרגיל ונמצא בהם מאוד. ע"י ח"י תורה (למס"י ט"ב, פורים תשי"ד, ד"ס וסגס דונר שקרים), באר משה (ח"ד, סי' קמ"ח, וס"ח נקדמה, וס"ט סי' ק"ט), שבט הלוי (ח"א, סי' ר"ג, וס"ח סימני' ט', וס"ב, וס"ח, סי' רפ"ט), תשובה"ע (ח"ב, סי' תל"ט), חיי הלוי (ח"ד, סי' ל"ד), עמק התשובה (ח"א, סי' תמ"ט), וע"י לחזקת נתן (ח"א, סי' ק"ט), דיש לדון מקודם אצל בי"ד רגיל [שע"פ בחירת הנתבע, וכו"ל (ע"פ ס')], על זה גופא אם המצב אכן דורש באמת זבל"א. וע"י ויען יוסף

סיכוי שישתף פעולה עמו להסכים למשפטו הקדום (לפי ה"סיסטעם"), לקפח את הבעל מכל זכויותיו, (וכדנראה שכן היה גם בנ"ד). בודאי פשוט וברור, שאין בכוחו של התובע לכוף על הנתבע שיקח לו דוקא "בורר" מי שמשמש בתוך ה"ליין" ומתפרנס מזה, כדי שישתף עמו בפעולותיו הנילוזים, אדרבה על התובע ליקח לו "בורר" אחר, אף כשלא ימצא (מי) שיסכים לישב עם הבורר של הנתבע) רק מי שאינו משמש בתוך ה"ליין" (הגם שהוא אינו מרוצה בבורר שכזה).

דמלבד מה שדבר זה פשוט בתכלית הפשטות ע"פ ה"יישרות", דמהיכ"ת הכח ע"פ תוה"ק לחייב את הבעל להתדיין ע"י "בורר" שכזה, מי שכבר יש לו "מהלך קדום" שע"פ ה"סיסטעם" הנרקב, לבגוד בהבעל וללחום נגד זכויותיו, שעוד ישכיר אותו בדמים יקרים בשביל זה, וכו"ל בהקדמה (ד"ס לח"ס, קטע ונטוסף), דהרי בכה"ג אין לו אף דיין אחד מי שיהפך בזכותו באמת וכצדק, [מה שזהו כל יתרון המעלה של "בוררות" (הכשירה), וכמבואר ברש"י (פסחין כ"ג, ד"ס י"א), וברא"ש (פ"ט, סי' צ'), ע"י"ש]. מלבד זאת יש ללמוד ד"ז מק"ו, מדינו של הרמ"א (פ"ח, סי' ק"ד) הנ"ל (ע"פ ס'), ד"ס וכן פסקו, דכשה"בורר" של הנתבע הוא "קרוב" לה"מורשה" של התובע, או צריך התובע ליקח לו מורשה אחר ולא להיפך, משום שהנתבע יש לו הדין של "מוחזק" וכו"ל (פ"ט, סוד"ס וענין), ע"י"ש. ומעתה, כש"כ וק"ו כשה"בורר" של התובע ממאן מלישב ביחד עם ה"בורר" של הנתבע מנימוקים "רצוניים" ועקומיים בלבד, דהיינו רק משום שהוא אדם ישר וישתדל להפך בזכותו של הבעל ביישרות, מבלי שיוכל להצביע עליו שום בסיס ד"פסלנות" שע"פ ה"הלכה", [אדרבה, על ה"בורר" של התובע יש "פסלנות" רבים להלכה וכדלקמן (ע"פ ס')], בודאי שעל התובע מוטל ליקח לו "בורר" אחר אם רוצה הוא לכוף את הנתבע להתדיין עמו בד"ת, מכיון שיש לו הדין ד"מוחזק" וכו"ל, וזו"ב בלי שום ספק כלל.

היצא לנו מן האמור בענף זה:

א. דלדעת רוב מנין ובנין של הפוסקים; אין בכוחו של התובע לכוף בוררות על הנתבע אפילו בודאיכא בית דין קבוע בעיר, דכן איתא לשיטות: מהרש"ם, סמ"ג, אור"ח, רי"ו, מרדכי, סה"ת, רא"ש, מהרי"ק, מהר"י טייטצאט, תה"ד, מהריב"ל, מהריק"ש, רמ"א, תשב"ץ, מהר"ם אלשיך, מהר"ם מלובלין, עבודת הגרשוני, בן פורת, ש"ך, מהרי"ט, פרמ"א, מהר"ח"ש, כנה"ג, מגן גבורים, עדות ביעקב, בני משה, חקקי לב, בני שמואל, תומים, רע"א, נתח"מ, שיבת ציון, רמ"ץ, בית דוד, אבני חפץ, פעולת צדיק, נשאל דוד, ברכת חיים, משנת יעקב, תשובות והנהגות, נצח ישראל (פ"ה מ"א פוסקים).

ב. לעומת הערוה"ש והאגר"מ, שגם הם מודים עכ"פ: דבלי הסכמת הצד השני אין רשאים לשמוע הטענות מצד אחד וגם שאי אפשר לכוף עליו הוצאות גדולות על ידי זה. [ס"ח: מ"ג פוסקים, מה שבצירוף ג' פוסקים הנ"ל (ע"פ ס'), כבר יש לנו צ"ג פוסקים המאשרים שהבע"ד דנן יש לו דין "ציית דינא" גמור, להיפך מר"י "מתיר-א" שדנהו ב"סרבין".

(ללמדניך מפלפול זיל, לוח' ח"ג סי' ע"ח), איך שבע"ד נחלה ומת - מתוך צער ועגמג' שנגרם לו מן ה"בוררות". [ס"ה: כ"א פוסקים].

והאומנם, שבערוע"ש (סי' י"ג, ס"ד), וכן במנחת סולת הנ"ל (ד"ס וט), המליצו על פסול הא' הנ"ל, דכיון שנוהגין כן הוי ליה כ"קבלו עליהו" לדון בפני "פסולים", מה דקימ"ל בטושו"ע (סי' כ"ג, ס"א) דמהני, ודינם דין. ובן, מה שהמליץ על זה במנחת סולת הנ"ל (ס"א), דעל ה"שליש" מיהא ליכא פסול זה, וממילא יש על כל פנים "דיין יחיד" שהוא "כשר". ברם ששה תשובות יש בדבר:

ראשית, דהא תינח כששניהם "מסכימים" על זאת, אבל אם אחד מהם ממאן בזה, בודאי דאי אפשר לכופו להתדיין ב"פסולים" או ב"דיין יחיד", [וכן פסקו להלכה הבן פורת הנ"ל (ענף ו', ד"ס ש"טס א'), ושבת הלוי (ח"מ, סי' ע"ג), חשב האפוד (ח"מ, סי' י'), ועין דוד (ח"מ, סי' ק"ז, אותיות א' ונ'), עיי"ש. ואף יותר מזה כתב החזו"א (ח"מ, סי' ד', אות ח'), דלא מקרי "הסכמה" בכי האי גוונא, רק כש"מודיעים" לו בפירוש שבכוחו למאן בזה, ועם כל זה הוא מסכים לוותר, עיי"ש]. שנית, דהא תינח על שאר ה"פסולים", אבל על הפסול ד"גזילת הזמן" מאי איכא למימר, [ע"י ערוה"ש (סי' ז', ס"ב), ושבות יעקב (ח"א, סי' קנ"ז), דייתכן דעל פסול ד"רשע דחמס" לא מהני קבלה, עיי"ש].

שלישית, דלפי דברי האבן ישראל הנ"ל (ד"ס וט), הרי לא מהני שום "קבלה" לבטל את "קנסם" ו"גזירתם" של חז"ל ש"דיניהם בטלים", וממילא פשיטא דא"א לכופו על שום אדם שיניח את מעותיו על קרן הצבי, להתדיין בהוצאה מרובה כל כך, בו בזמן שהבעלי דין אינם חייבין מדינא לציית להפסק דין כלל, וולהסתמך רק על כח הכפייה (דשלא כרינא) שעל ידי ה"ערכאות" האם לכזאת "בית דין" ייקרא. רביעית, דכחיום שגם ה"שליש" נוטל שכר המוגזם כמו שאר הנבררים, [שונה מימי קדם; שהרב של העיר היה השליש בכל פעם כמבואר באור נעלם הנ"ל (ד"ס פסול א') ולא נטל כלום], אם כן הרי שוב נפל בבירא גם הלימוד זכות השני הנ"ל (ד"ס והאומנם), דה"שליש" מיהא הוא כשר, דהרי גם עליו יש על כל פנים שאר ה"פסולים", מה שעל חלק מהם לא מהני אף "קבלה" וכנ"ל (ד"ס ראשית, קטע שני), ועל כל פנים זה מיהא ברור; דלא שייך לכופו על זה וכנ"ל (ד"ס ראשית).

חמישית, דכל שכן וקל וחומר, כשהפסול ד"שוחד" שייכא כחיום על ה"שליש" עוד ביתר שאת וביתר עז, דהרי פרנסתו תלויה בידם של ה"נבררים", על ידי "הסכמתם" או "מיאונם" מלבחור בו (להבא) שישמש להם כ"שליש", ובודאי שדעתו נשפע מאותו שביניהם, מי שמביא (או שיכול להביא) לו יותר נידונים ("קעיס'עס"). וממילא פשוט, דיש בזה משום לתא ד"שוחד" גמור, מה דמלבד הדררא ד"איסור מן התורה" מה שיש בזה, הרי יש בזה גם משום "חורבא" המהרס והמקלקל ה"יישרות" מכל מהלך המשפט, ובעיקר בתוצאת ה"פסק דין" שנתעוות עיי"ז. [עיין גמרא (פסחים ק"ט, ע"ב, ופסחים מ', ע"א), ורמב"ם (שמות פ"ז, ה"א, ופ"ז, ס"ד), וטושו"ע (סי' ז', סי' כ"ג, סי' ל"ז, ס"א), איך שכל "טובת הנאה" כל שהוא וקטנטן,

אפילו כשהיא רק בדרך רחוקה ונפלאה, כבר "משחד" ו"מעוור" את עיני הדיין, ו"פוסלו" מלדון בדבר, וע"ע סמ"ע (סי' ז', סק"מ), ונתה"מ (ס"ס, סק"ז), ופת"ש (ס"ס, סק"ז), וערוה"ש (ס"ס, ס"ז), וטושו"ע (סי' ט', ס"א), וסמ"ע (ס"ס, סק"ז), ובכור שור (נכירות כ"ע, ע"א), וע"י תפארת שלמה (פ"ט, נתיקו"ט על רות), שכתב שאם בא להדיין איזה "טובת הנאה" כלשהו מזה (אפילו באופן המותר על פי דין), שוב לא נאמר בכי האי גוונא "אלקים נצב בעדת קל", ואין להם סייצתא דשמיא לכונן אל האמת, וכמעט לא ייתכן שלא יטעו להטות דין, עיי"ש].

ומלבד זה, מאחר שהבע"ד אינו יכול לדעת איזה מה"בוררים" או "טוענים" שמביא יותר לקוחות לה"שליש", בודאי שיש בזה גם משום החשש ד"מסתתמין טענותיו", [ע"י רדב"ז (ח"מ, סי' תשנ"ג), רד"ך (סי' כ"ג), מהרש"ם (ח"מ, סי' כ"ג), תשוה"נ (ח"א, סי' תשנ"ד), עיי"ש]. [ויש להדגיש, שאין מזה שום שייכות כלל, לסוג ה"בוררות" שהיה נהוג אצל גדולי ישראל מאז ומקדם, ש"רב העיר" (של הנתבע) שימש כ"השליש", ולא נטל כלום מן הבע"ד או שנטל "לאחר" הד"ת סך שוה מן שני הצדדים כפי מה "שרצו" ליתן, דנמצינו שכל עצם הנתינה ו"שיעורה" היתה תלייה ב"רצונם" של הבעלי דין, ולא כ"חייב" תשלום שכר הקצוב מראש, והבעל דין העשיר לא היה יכול ליתן אף פרוטה אחת יותר מבעל דינו העני, ולא היה שייך "נגיעה" לזכותו. ומלבד זה עוד יש בזה עיקר גדול, דמאחר שלא היו נמצאים אז רק בית דין "אחד" בכל עיר, (וכן רק "שליש אחד" שהיה "רב העיר" של הנתבע), וממילא לא היה שייך החשש ד"נטיית הדין" לטובת אותו הצד ש"בחר" בהם, מה שהשמו"ר לי ואשמו"ר לך" מהוה עיקר ה"חורבא" שבימינו, והבן. וע"ע כסה"ק (סי' ז'), וחכ"ש ותומים (ס"ס, וד"ב).]

ושישית, והוא עיקר גדול כשלעצמה, דאף לולא שהיה בזה שום "פסלנות" כלל, גם כן פשוט דאין בכח שום בעל דין לכופו "הוצאות מיותרות" על הצד שכנגדו. ע"י רמ"א (סי' י"ד, ס"א), ומהרש"ם (ח"מ, סי' ז'), שבבילי דוד (סי' י"ד, אות א'), ברכת חיים (סי' י"ג, אות י'), מאזנים למשפט (סי' י"ד), אגרי"מ (ח"מ, ח"ב, סי' ז'), וע"י קב הישר (פ"ק ל"ד), שכתב בזה"ל, "הגורם לבעל דינו להוציא ממון רב בהוצאת המשפט מגדל אותו בבית דין של מעלה, עכ"ל", ומה שכתב המנח"י (ח"מ, סי' קנ"א), שדיינים "לא נחשדו" ליקח יותר מן המותר, הדבר פשוט להמעיין שם, דלא מיירי מן "ייקרות" המוגזם דכחיום פה, וכמש"כ האבן ישראל הנ"ל (ד"ס שניית), והבאר משה הנ"ל (ד"ס פסול ב', קטע פסול ו'), [ס"ה: כ"ג פוסקים] נוספים (על כ"א הנ"ל (פס"ס פסול ב'))].

ולאור כל הנך "פסלנות" הרבים הנ"ל מה שיש ב"בוררות" שבימינו, שצעקו עליהם כל הפוסקים הנ"ל, יצא לאחרונה (ממח' משפ"ט) "קול קורא" עם ל"ה חתימות (נוספות) מגדולי דורנו שליט"א, "לפסול" כליל את כל מהלך ה"בוררות" שבימינו מכת שנים עשר טעמים. [ורלא כמחבר אחד מזמנינו, שבהיותו אחד מן ה"בוררים" הוותיקים ו"נוגע" גדול בדבר, דין גרמא על שמתעלם עצמו כליל מכל זה, ודן בזה כאילו שהיה המדובר מן "בוררות" שבימי חכמי התלמוד, ופשוט שכל דבריו בטלים ומבוטלים לא שרירין ולא קיימין כלל

להתדיין עם התובע בד"ת מקודם מוטל על התובע לצאת כליל מן הערכאות, וגם לשלם לו כל ההזיקות שעשו לו שם. דבן פסקו מהרי"ק (טור ק"ד), והד"ח (חומ"ס ח"ב סי' א'), ובית ישראל (ח"א סי' קס"ב), ועי' משנה הלכות (מסד"ס ח"ד, סי' ס', ק"ט, קע"ב, קע"ד, קפ"ג, קי"ד), שהביא מדברי מהרי"ק (פניני), שהתובע צריך להחזיר המצב כמו שהיה טרם הערכאות ולצאת משם מכל וכל, וגם לשלם להתנתב על כל ההזיקות שעשה לו שם, ורק אח"כ צריך הנתבע לבא לד"ת, עיי"ש. ועי' שבט הלוי (ח"ג סי' רפ"ז) שמצדד לומר, שאף הבי"ד ששולחים הזמנה בכח"ג עושים שלא כחוגן, דהרי קימיל דאין נזקקין לה, ועד שאף דן שם; אם הנתבע מחוייב לענות בכלל על הזמנה שכזה, ולבסוף מלמד זכות על הבי"ד ברוחק גדול, עיי"ש.

גם בתשובה"ו (ח"ג, סי' תל"ח), שופך מרורות על נשים העושות כן לילך לערכאות טרם שבאים לבי"ד, ועד כדי שמצדד לומר, שיותר להבעל לערער על פסק דינם אפילו אם יצא ער"ו "מסירה" על האשה, עיי"ש שכתב; שכל המחזיק ידה ודעור לה בזה, הוא בכלל העוון הזה, ועיי"ש עוד (ח"ד, סי' ד"ט, פסקה"ס), שכתב דברים נוראים, שכשחוטפים מה שלא מגיע ע"פ תורה יחסר לו בדברים אחרים בצרות או קיצור ימים או מחלות רח"ל, עיי"ש. וע"ע שרגא המאר (ח"ת, סי' ק"ב), שאיסור גדול לחטוף הילדים בכח הערכאות שלא ברשות ב"ד, וג"ז דוקא לאחר ששמעו טענות צד השני, ואם הב"ד נותנים רשות טרם כן הוא טעות בהוראה, וכל המסייעים בענין זה הם מסייעים לדבר עבירה, עיי"ש.

ולא פפק בדבר פשוט שכזה - שום אדם הולך ישר מעולם,
ולא רק בר אוריין שיש יד ושם קצת בהלכה, אלא אף כל
בר בי רב דחד יומא שרק למד "חומש" וקרא אי פעם את
פסוק הראשון דפרשת משפטים כבר יודע חומר הדבר,
[וכמש"כ בשו"ת בית ישראל הנ"ל (ד"ס ונצח)], דהרי אף לאחר
שכבר יצא התובע מן ה"ערכאות" יש מכוכה בפוסקים אם
"נוקקין לו" בדין זה או לא וכידוע, אבל בעוד שהוא בתוך
ה"ערכאות" ואוחז עדיין את ה"שרץ" בידו, היעלה על הדעת
שנסייע לו להתחזק את ידו במעל הזה. עד שבאו הנך רשיעי
דמתקרי "דיינים-ביזנעס-לייט" [כפי שמתארם הגה"ק
מדעברעצין בספרו שו"ת באר משה הנ"ל (ד"ס ונצח)], וחידשו
בסברות כריסיות ובגילוי פנים בתורה שלא כהלכה לטובת
עצמם, [כדי שהתובעים יבואו אצלם שיכופו את הנבתע לבא
לפניהם, וירויחו מזה], שהנתבע אכן חייב להתדיין עם התובע
כד"ת בעוד שהתיק בערכאות פתוח עדיין, [אחד מהם ענה פעם
כליצנות על טענת הנתבע שמקודם יצא התובע מן הערכאות,
ש"עכשיו" כשהתובע הוא כאן (כבי"ד) הלא אינו נמצא בתוך
הערכאות...., וכדי בזיון וקצף].

ומה שטען ה"בורר" של האשה, שע"ז גופא אם חייבת האשה לצאת מקורם מן הערכאות או לא, ידונו הדיינים מיד בתחילת הד"ת, ונכאילו שיש כאן איזה ענין עמוק המעורפל עם "ספיקות" גדולות, וצריכין "לדון" בכובד ראש אם היא רשאית להמשיך בעשיית איסור חמור, ואם הם פטורין מלקיים הדין הפשוט ד"אין נוקקין".... הנה "תרמית" זה כבר גלוי

לעומת פסק דינם של כל הנך ארייוותא, וכמו שהארכנו במק"א להשיב על כל דבריו]. ובתבן שם, ש"תובע" המעקש עצמו על "בוררות" (נגד הסכמת הנתבע), "אין נוקקין לו", משום דאין בכחו לכוף על הנתבע שיתדיין עמו באופן ה"פסול" לדינא. ולאידך גיסא, "נתבע" המשיב על הזמנת בית דין, שאינו מוכן להתדיין רק ב"בוררות" בלבד (נגד הסכמת הנתבע), הרי ליה "סרבן" גמור, וכמי שאומר שאינו מוכן להתדיין רק בפני בית דין פסולים, ע"כ. [ס"ה "ע"ט פוסקים" נוטפים על פסלנות ה"בוררות" שבימינו].

העולה מכל המקובץ לענין כח הכפייה על "בוררות":

א. רבקה מיהא סולִי עלמא מודים בלי שום חולק, דעפֿ
אופן ה"בוררות" דבהיום, אי אפשר להכריע עליה בלי
וד"ץ יוצא טיפ פסק דינים של עט פוסקים, מבלי שיימצא
עליהם אף חולק יחידאה בטוואה בנ"ד.

נ. וממילא אתיא. דכשאניס וכולים דהשתנות על ביד אחד, אז יד ה"נתבע" על העליונה שיתדיינו אצל הבייד (הרגיל) שבבחינתו אף כשה"תובע" אינו מרוצה בהם, ובנ"ל (ענף ט') ע"פ "נ' פוסקים", וא"א לכוף עליו "בזררות" בשו"א.

ג. ונמצאנו, דבנ"ד שהבעל הנתבע שהסכים לפניו משוה"ד על "בוררות", מה שיה חייב להסכים ע"ז כולל ע"פ "ע"מ פוסקים" ובנ"ל (מן ענף ו'), לנמצא דבצידוף צ"ג פוסקים הנ"ל (סוף ענף ו'), כבר הגענו לחשבון של "קע"ב פוסקים", הקובעים בבוררות שהבעל דנן אכן הו"ל "ציית דינא" גמור, מבלי שיימצא שום חולק עליהם, ולחידוך הגמור מקביעתו של הר"י "מתיר-א" דנן שיש להבעל דין "סרבון".

ענה ה

ועתה נפן לדון על שלב השלישי בנ"ד [ראה
(צ"מ צ"א)]: כשהבעל אכן הסכים (לפנים משוה"ד)
תיכף ומיד לבקשת האשה להתדיין ב"בוררות" - על
אף של"ה חייב להסכים ע"ז כלל וכנ"ל (ענפים ו' ז'),
אמנם הבורר של הבעל הודיע להבורר של האשה את
מעמדו להלכה, שעד שלא תצא תצא האשה כליל מן
הערכאות לסגור את התיק מה שפתחה נגד בעלה,
לקפחו מזכות קשר עם ילדיו, לא ימשיך להתקדם
בסידור הד"ת וכדקימ"ל ברמ"א (ח"מ ס' כ"ז, ס"א),
ד"אין נזקקין כלל למי שהלך לערכאות, והבורר של
האשה רצה שע"ז גופא ירונו הבי"ד, אם היא צריכה
לצאת משם או לא... ומכיון שלא הסכים ע"ז הבורר
של הבעל, הוציאו עליו דין "סרבן". והשאלה הוא,
אם כדון עשו בזה או לא.

בעל (נתבע) הממאן מלבא לדת טרם שיצא אשתו מן הערכאות מכח הדין ד'אין נזקקין', אין לדונו כ"סדרב":

ונבוא להוכיח; שבדאי עשו ה"דיינים" בזה שלא כדינא כלל, ואדרבה הכעל הנתבע עשה בזה כדינא, וממילא פשוט דא"ל לזנוג כ"סרבן" בשביל זה, דהרבר ברור כביעותא בכוחאא שכל נתבע יש לו הזכות הגמור לומר, שטרם שיבא

לבטל או לשנות אפילו אות אחת מתורה"ק. ואנב כדאי להדגיש, דבשורת של זקינו ה"ה הגה"ק בעל חכמה"ש (ס"ט, ס"ו). מתיר חדרג להבעל על ביסוס הדין ד"אין נזקקין, ע"ש, ומי יגלה עפר מעיניו הקדושים, שלא ידע דלפי "חידוש" המוכר הנ"ל, מה שעתידי נכדו לחדש "דאם כן אין לדבר סוף", יתבטלו [ח"ו] כל דבריו במחזי ידו... וכדי בזיון וקצף.

ואצ"ל, רגם ה"חידוש" הנפלא מש"כ המרעיש דנן (ס"ט). דבנ"ד ל"ש הדין ד"אין נזקקין", למה, וז"ל, דדינא דאין נזקקין שייך אלא כשהפסיד התובע ומבקש לחזור ולדון בדת נגד הזוכה, ובניד"ד הרי זכתה האשה, עכ"ל. הנה, דברים אלו בטלים ונפרקין מעצמן ומביאים לידי גיחוך, וכמוכן לכל מי שיש לו מח בקדקדו, ולא היה כדאי להגיב עליהם כלל, רק בכדי שתלמידים שלא שמשו כל צרכן, לא יתבלבלו מדבריו לחשוב שיש בהם איזה ממשות כ"ש, ההכרח להגיב דהלא היה יכול להראות לנו מראה מקום בפוסקים, לדין מעוקם וסדומי הזה מה שבדה מלבו, שאם התובע אכן הצליח להוציא בכח הערכאות מן התובע את תביעתו נגד דין תורה"ק, אז אמרינן דכיון שכבר עלתה ביד החוטא הזה להיות "נשכר" ע"י רשעתו פ"א, אשר על כן "בשכר זאת" מוטל עלינו להבטיח, ששוב יהא "נשכר" עזה"פ; שנזקק לו בבי"ד..

הדברים תמוהים מאוד, איך שלא התבייש להמליץ ב"סברא" מגוכחת כזה, בעד אשה מרשעת שקיפחה את בעלה מכל זכויותיו האנישיות וההלכתיים בכח ה"ערכאות", דעכ"ז שפיר "נזקקין לה" בבי"ד, למה, כאשר ובכן דהלא "זכתה" להצליח לנתק את הילדים מבעלה בכח ה"ערכאות" נגד דין תורה"ק.... [דחרי מוכן לכל בר כי רב דחד יומא, דמש"כ הרמ"א (ס"ו, כ"ז, ס"א) - כלשונו; מי שהלך בערכאות של עכו"ם "ונתחייב בדיניהם", ואח"כ חוזר ותובעו לפני דיני ישראל.. אין נזקקין לו... עכ"ל, דאין כוונתו לאפוקי דאם אכן "זכה" שם, אז שפיר נזקקין לו בד"ת וכדברי המרעיש דנן, רק שכן הוא אורחא דמילתא, שהתובע אינו חוזר לתבוע בד"ת רק כשאבד בעש"ג, דאז רוצה הוא לנסות את מזלו בדין ישראל, וז"פ]. וברור, שזהו רק אחת מן ה"תוצאות" המפלצות הבא מן ההתעשרות מ"בוררות" באופן המנוגד ע"פ גדרי ההלכה ד"שכר בטלה", שה"נפגע" מזה סובל מ"בלבול הדעת" כוללת - ומ"סמיית עינים" מוחלטת, ועד כדי להגיע ל"מסקנות" שכאלו - ע"פ "סברות" שכאלו. [הדבר כואב לנו מאוד עד דכרוכה של נפש, שהננו מוכרחים לכתוב כ"ז, אבל מה נעשה כשמצוקה גדולה אופפת את כלל ישראל, שכבר הגענו למצב עגום כזה, שבמקום שה"בתי דין" יהיו ה"גודרים" בעד פירצה נוראה זו, נעשו בעד בצע כסף לה"פורצים" גדרות עולם, באמתלא העלוב ד"קבלה" של"ה ולא נברא, וב"המצאות" המנוגדים לד"ת כנ"ל ה"י, מה שאין לך "חילול השם" גדול מזה, ובמקום שיש חז"ש א"א לשתוק ולחלוק כבוד לרב].

קיצור הוצא מן האמור בענף זה:

א. ה"בורר" של הבעל שלא רצה להתחיל הדין טרם שתצא האשה מן ה"ערכאות". מכח הדין הפשוט ד"אין נזקקין", עשה בזה כתורה ובהלכה, וזה מיהא ודאי ברור בלי שום

וידוע לכל מי שמעקב אחריהם ובקי בערמימותיהם, שטענה "תמימית" זו משמשת להם כ"קנוניא" טובה לצור על ידה את הנתבע התמים לתוך רשתם, בהיותו חושב שבאמת "ידונו" ע"ז "בכבוד ראש", בו בזמן שכבר יש להם "משפט קדום" וחרוץ, שהבעל אכן חייב להתדיין בד"ת עם אשתו אף טרם שתצא מן הערכאות, [למה... תיקו...]. **אדרבה**, אנו מזמינים את אלה, שיבראו נא להוכיח - אם יכולים להצביע לנו אף על "מקרה יחיד" - שאכן התרחש אי פעם שפסקו [לאחר "עינים" בדבר היטב]; שהאשה צריך צריך לצאת מקודם מן הערכאות... ופשוט שהבעל הנתבע אינו מחוייב להניח עצמו לילך שולל אחר פיתויים הרמויית; ש"ידונו" מקודם ע"ז גופא, בו בזמן שכבר יש להם "משפט קדום" שאינה צריכה לצאת וכנ"ל, ואין לו שום סיכוי כ"ש שישנו את דעתם ממה שכבר מוחלט אצלם בזה, וממילא פשוט דודאי שהבעל עשה בזה כהלכה, וא"א לדונו כ"סרבן" בשביל זה, וז"פ. [וראה מש"כ בהקדמה (ד"ס ולדאמינו, מן קטע ועוד), ע"ש].

לאור כ"ז, מה מאוד תמיהין דברי ה"בורר" המרעיש דנן, שלא התבייש לפרסם במכתבו מיום כ"ח מרחשון תשס"ה, כאילו "שמקובל בבתי הדין פה באצ"ב, שלא לקבל טענת "אין נזקקין" אלא ע"י ד"ת, דאם לא כן "אין לדבר סוף", עכ"ל. וכבודו במקומו מונח, אבל בער אנכי מלהבין את חלומותיו ואת דבריו, לא בענין "קבלותיו" מש"כ, כאילו "שמקובל" כאן "שלא לקבל" טענת "אין נזקקין" - היפך דברי הרמ"א וכל הפוסקים הנ"ל (ד"ס ועוד). ואין לנו שום ידיעה מ"קבלתו" החדש וה"נסתר" הזה. [אדרבה, ת"ל זה לא כביר פסקו בבית דינינו כפי ה"קבלה" הישנה מה שיש לנו מיום "קבלת" התורה ואילך, כפי הכתובה בתורת מרע"ה, וחייבנו את התובע לצאת כליל מן ה"ערכאות" ("וזהוהיטדראל וזהוהיט פרעזשידעס"). ולא הנחנוהו לישראל שם אף רק בתורת "נדרם" (הנקרא "דארמענט" בלע"ז) בלבד, מה שזהו ה"תרמית" החדש שמשתמשין בה לאחרונה בשיתוף פעולה של ה"דיינים", להיפך מדברי הרמ"א (ס"ו, כ"ז, ס"א); שיש לבי"ד לנדוהו ולהחרימו "עד שישלך יד עכו"ם מעליו", וכן מחרימים "המחזיק" ביד ההולך לפני עכו"ם, "ואפילו אינו דן לפני עכו"ם" - רק שכופהו ע"י עכו"ם שיעמוד עמו לדין ישראל - ראוי למתחו על העמוד, עכ"ל. ורק אח"כ, כשכבר היה ב"ה "סוף" מהיר לאותו "דבר" ד"ערכאות", נזקקנו לו. ולא עוד, אלא שגם חייבנוהו לשלם כל "הוצאות הערכאות" שגרם להתנבע].

וגם "רמיזותיו" בנימוקו מה שסיים עלה, דא"כ "אין לדבר סוף" ג"כ אינו מוכן לנו כלל, דעל איזה מתרומייהו מוסב אותו "דבר" מה שלא יהיה לה סוף, אם לה"קבלה", או לה"הליכה בערכאות"... וכנראה דשני עניינים אלו הא בהא תליא, דאם אין "התחלה" לה"קבלה" החדשה, שמדיינים בלי שום "קבלת" הרווחה כלל, וכפי גדרי דיני "שכר בטלה", אז שפיר יש "סוף" לאותו "דבר" של "ערכאות"... וההיפך בההפכו, דאז איה"נ שאין לדבר (דערכאות) סוף וכנ"ל (ד"ס ומ"ה) שמעולם לא פסקו עוד, שהאשה מחוייבת לצאת מקודם מן הערכאות. ופשוט, שאפילו אם יתקבצו אלף כמותו, לא יוכלו

הנתבע לעשות כן, ושבוש"א אין בכח צד התובע לקפחו מזכות זה, מאחר דליכא שום מקור ב"הלכה" (כאילו) שרק מי ש"מתפרנס" מן ה"ליין" הזה, הוא בלבד "כשר" לדון ולא זולת... [אדרבה אותם המתפרנסים מן ה"ליין" הזה, עליהם יש הרבה דמיוני "פסלנות" גדולות, עיי"ש]. וטמילא פשוט, דה"ה והוא הטעם שיש כח לכל בע"ד וכש"כ לנתבע, לדקדק שה"שליש" יהיה דוקא מי שאינו משמש בתוך ה"ליין", דיש בזה משום יתרון מעלה גדולה מאוד להעמיד את כל מהלך ההתדיינות על קו הצדק והישרות, דכיון שאינו משמש בתוך ה"ליין", הרי אין לו חזק עליו ה"שעבוד" ד"שמור לי ואשמור לך" להטות את המשפט לטובת אותו הצד שהביא לו [בעבר, או שיכול להביא לו בעתיד] יותר נידונים ("קעיסעס"), ופשוט דאין שום כח בעולם שיוכל לקפח את הבע"ד מזכות זה, וז"ב.

ברם, אף יותר מזה יש דברים בגו בנ"ד, דהרי הבעל השיב מיד לבית דין "א" לאחר שקיבל מהם ה"הזמנה הראשונה", שהוא רוצה ומוכן להתדיין אצל ביי"ד "ב" וכנ"ל (ענף ה'). והבעל לא חזר מזה מעולם, אלא שנענה (לפנים משוה"ד) לדרישת אשתו; שיסכים על "זבל"א" [כיון שלא היתה מרוצה מביי"ד "ב" שבחר בהם הבעל, וכנ"ל (ענף ו')]. ומעתה, כיון שבאמת ל"ה הבעל מחוייב מצידו כלל, להסכים על בקשתה ל"בוררות" וכמבואר הדק היטב לעיל (ענפים ז' ו' ח'), א"כ אטו יעלה על הדעת לומר, דרק משום שניסה לילך עמה לפנים משוה"ד, להסכים על "בוררות" מה של"ה חייב בזה כלל, דבגלל שלא יכלו להשתוות עצמם אח"כ על ה"שליש", כבר ייחפך עיי"ז ל"סרבן". דהלא אף לפי סברתם המוטעת; שהבעל אינו גובר על בחירת ה"שליש", מ"מ בודאי שאכתי לא נאבד ממנו, ע"י הסכמתו (דלפנים משוה"ד) ל"בוררות", את זכותו הראשונה שיש לו [ע"פ מ"ג פוסקים" מבלי שום חולק כלל, וכנ"ל (ריס ענף ה')]; להתדיין אצל ביי"ד "ב" שבחר בהם, וא"כ באיזה כח היו יכולים לדון כ"סרבן".

ענף י

ועתה נבוא להוכיח, דאף לולא כל דברינו הנ"ל (ענפים ט' - ט'); שהבעל בנ"ד שפיר עשה כדינא בכל צעד ושלב, ואף אם נניח כטענות של הדיינים והר' "מתיר-א" דנן, שהבעל נקט את צעדיו "שלא כדינא", באחד (או בכל) השלבים הנ"ל (מה שז"א וכנ"ל). דמ"מ אכתי אין לו להבעל עבור זה דין "סרבן" כלל, שנוכל לדונו על סמך זה "בעל כרחו" או "שלא בפניו", וכש"כ שלא להתיר עליו "כפיית הגט" בשביל זה כמו שעשו הדיינים בנ"ד.

אף נתבע ש"בחירתו" בבי"ד הוא "שלא כדינא", אכתי אין לו דין "סרבן" בשביל זה, כל עוד שהם כשרים לדון בדבר:

דהנה, דבר זה מוסכם אצל כל הפוסקים בלי יוצא מן הכלל, ש"נתבע" המוכן להתדיין לפני שום בית דין בישראל, על אף כשהוא באופן שאין לו הזכות לזה מדינא, מ"מ כל עוד שהביי"ד שהוא מוכן להתדיין לפנייהם הם "כשרים" מצד עצמם לדון בדבר, אכתי יש לו הדין של "ציית דינא" וא"א לדון

צד ספק כ"ש, שא"א לדון את הבעל בשביל טענה מוצדק שכזה כ"סרבן". בו בזמן שכן פסקו בפירוש י"ד פוסקים מובהקים הנ"ל, (מה שביחד עם "קע"ב פוסקים" הנ"ל (סוף ענף ז') כבר יש בדינו "קע"ט פוסקים" מובהקים המאשרים את הבעל דנן כ"ציית דינא" גמור, היפך דברי הר' "מתיר-א" שהטיף עליו דין "סרבן", ששימש לו כיסוד ל"היתר כפיה").

ענף ט

ועתה נפן לדון על ה"שלב החמישי" שבנ"ד [ראה (נ"מנ"א)]; דלבסוף כשויתר צד הבעל לפנים משוה"ד על תנאי הנ"ל (ענף ח'), שהאשה תצא מקודם מן ה"ערכאות", והסכים להתדיין עמה בזבל"א לפי בקשתה, (מה שגז' ל"ה חייב לעשות וכנ"ל (ענפים ו' ז')), ואף הציצ' י"ז מועמדים כ"שליש" נגד החמשה שהציצ' צד האשה. ברם, הדיינים שכבר דנוהו כ"סרבן" [שלא כדינא וכנ"ל (ענף ח')], לא הגיבו ע"ז מאומה, רק המשיכו להתקדם בהוצאת "פסק דין" על ביסוס שמעת טענתה של האשה בלבד שלא בפני הבעל, וכנראה שמיאנו בכל הי"ז מועמדים שהציצ' צד הבעל שרובם רבנים מפורסמים, רק מן הנימוק הבלעדי שאינם מן ה"ווחיקים" שבתוך ה"ליין" הזה. והשאלה הוא, אם עשו בזה כדינא או לא.

כשהצדדים (הבעל ואשתו) אינם יכול להשתוות (בזבל"א) על ה"שליש", אז הבעל הנתבע גובר בזה:

הנה, ידוע מחלוקת הפוסקים; אם ה"בוררים" יכולים לבחור את ה"שליש" אף שלא מדעת הבעל דין, או שיש גם לבע"ד דיעה ע"ז, [ע"י טושו"ע (ח"מ סי' י"ג, ס"ה), ובפ"ת (סג, סק"ב), עיי"ש]. ולמעשה הו"ל המנהג בימינו, שהבוררים מתייעצים עם הבע"ד גם בזה. אמנם יש להדגיש, דכל המחלוקת הנ"ל הוא רק בהנוגע, אם יש גם לה"בעל דין" עצמם דיעה על "בחירת השליש", או רק לשלוחם (ה"בוררים"), אבל ד"ז מיהא ברור עכ"פ, דכשהצדדים אינם יכולים להשוות עצמם על "שליש", אז בודאי שצד ה"נתבע" גובר בזה, כל עוד שה"שליש" שהוא מציע הוא "כשר" ע"פ הלכה לדון בדבר זה. דהרי לפי דעת כל הפוסקים הנ"ל (ענף ה') מ"ג במספר, דס"ל שהנתבע גובר ב"בחירת הביי"ד", הרי עיקר טעמם שע"ז, הוא משום שה"נתבע" יש לו הדין ד"מוחזק" וכנ"ל (סג, מן ד"ס ופשוט). א"כ פשוט דה"ה והוא הטעם ממש שייכא גם על הגברת צד הנתבע על "בחירת השליש". [שו"ר שכ"כ בויען דוד (ח"מ סי' ר"ט), דיד הנתבע גובר על בחירת ה"שליש", ושע"כ "סרבן" ודאי דל"ה כשאנו מסכים על השליש שבחר התובע, עיי"ש. ונמצינו עוד פוסק נוסף על הנ"ל (סוף ענף ח'). ס"ה: "ק"פ פוסקים" שהבעל עשה כחורו].

ומה שכל המעומדים שהצביע עליהם צד הנתבע בנ"ד, היו רבנים שלא מן חבורת המשמשים בתוך ה"ליין", (כלומר שאין זה מקור פרנסתם), הרי כבר מבואר לעיל (ענף ו' ד"ס וט"ס), דהדבר ברור כשמש שיש בכח כל בע"ד ליקח לעצמו "בורר" צדיק וישר אף כשאנו משמש בתוך ה"ליין", וכש"כ שבכח

במאד ע"ז, וכש"כ וק"ו דכלפי היתר "אשת איש" ו"ממזרות" החמורה מזה פי כמה, עאכ"כ דבוראי שאין די כוחה של "בחירת ב"ד" ע"י הבעל ד"שלא כדינא" (אף אם לו היה כן); למשווייה ל"סרבן" עד כדי שנוכל על סמך זה לדנו "בעל כרחו" ו"שלא בפניו" על "כפיית הגט", וז"פ ותל"מ.

ומעתה, ע"פ כל האימורין הניתנין לעיל (המל מן ענף ס'), שביארנו בס"ד הדק היטב; שהבעל הנתבע בנ"ד עשה כדינא בכל צעד ושלכ שנקט בבחירת הבי"ד והו"ל "ציית דינא" גמור, ואצ"ל שאין לו דין "סרבן" כלל, אף אם לא היה עושה כדינא בעצם "בחירתו" וכנ"ל. חרי הדבר פשוט וברור, דהכרזת "סירוב" שאינו מוצדק לדינא יש בה משום העוונות החמורים; ד"מלבין פני חבריו ברבים" וד"הוצאת שם רע", מה שעליהם אמחז"ל; שאין להם חלק לעולם הבא ויורדים לגיהנם ואינם עולים ושואין להם כפרה עולמית, (ע"י אבות (פ"ג מ"א), וגמרא (סוטה י' ע"ב סנהדרין ז"ע, ע"א. ז"מ כ"ח, ע"ב ערכין ט"ו, ע"א), ורמב"ם (דעות פ"ה ס"ח. מונל ומזק פ"ג, ה"ז), ושו"ע (אורח, ס' תר"ו, ס"א, וחומ"ס ס' מ"ב סל"ח ט"ז), ע"ש). ומלבד זה, יחושו לעצמם המכריזים "סירוב" המנוגד לההלכה, ממה דקיימא לן בטושו"ע (י"ד ס' סל"ד, פמ"ג), דהמנדה למי שאינו חייב נידוי הרי ליה הוא עצמו בר נידוי, ע"ש ותל"מ.

קיצור היוצא מן האמור עד כאן:

א. דהבעל בנ"ד, שפיר עשה בכל צעד ושלכ בבחירת הבי"ד (והשליש) כדינא, והו"ל "ציית דין" גמור אליבא דכו"ע [קצ"ג פוסקים]. מבלי שום חולק כלל ואף לא יחידאה, ואצ"ל דל"ה "סרבן" ח"ו, היפך דברי הר' "מתיר-א" שקבע עליו דין "סרבן", [ובצדק נוכל לקבוע בכאב, שקפה את הבעל מזכותו - מה שיש לו על פי "קצ"ג פוסקים" מובהקים]. אדרבה, אותם שדנוהו כ"סרבן", מלבד מה שעשו שלא כדין אליבא דכו"ע, גם עברו בזה על "איסורים" חמורים מאד וכנ"ל (ד"ס ומעמ"ס, ה"י).

כ"סרבן", ע"י רא"ש (כלל ע"ג ס' א'), תומת ישרים (ס' ק"א), מהרשד"ם (חומ"ס ס' ז'), מהר"ק (סוטה א', וק"ד), מבי"ט (ח"א, ס' רפ"ז), כנה"ג (טוה"מ ס' כ"ז, אות כ"ז), וכן כתבו בפירוש התומים (פס. אורח סק"ג), והנחת"מ (פס. ח' סק"ג), וז"ל, נתבע המוכן להתדיין רק לפני בית דין שבעיר אחרת, [אפי' בדוחק הרבה, שאין לו הזכות לזה לדינא], ואפי' דוטר מיניה, "ציית דינא" מקרי, ולא דיינין ליה בדין אלם, עכ"ל ע"ש. חרי דאפילו כש"בחירתו" באותו הבית דין הוא "שלא כדינא", מכל מקום אין לדנו כ"סרבן" כל עוד שהם "כשרים" להלכה לדנו. וכן פסקו להלכה ולמעשה; המהרש"ם (ח"א, ס' כ"ד, וז"ל, ס' ק"ז), אהל יהושע (ח"א, ס' פ"ג, אות א'), בית דוד (לייט, ס' ז'), תשוה"נ (ח"א, ס' תל"ז, ד"ס כהנא), צ"א (חמ"ז, ס' כ"ז, אות ז'), ע"ש. [קצ"ג פוסקים נוספים, ס"ה "קצ"ג פוסקים" המאשרים שהבעל דנן יש לו דין "ציית דינא" גמור, היפך דברי הר' "מתיר-א" דנן שדנוהו כ"סרבן"].

ויש לציין, שלא נמצא שום חולק בדין זה בהנוגע כלפי נ"ד, דאפילו הרמ"ק (חומ"ס ס' ס'), שהוא החולק היחיד על כך דינא, וס"ל דכשהנתבע רוצה לילך לדון לעיר אחרת, אכן יש לו דין "מסרב", [וכתב שלא נמצא תח"י המהרשד"ם והמבי"ט שהכנה"ג כתב בשמם להיפך], מ"מ מודה הוא עכ"פ, דבהנוגע לכח ה"בחירה" שבין כמה בתי דין שבעיר אחד וכבנ"ד, אכן יד הנתבע על העלינה "לבחור" אצל איזה מהן לדון וכמש"כ שם בפירוש, ע"ש. [ומה שתמה הד"ג (כלל כ"ג, אות י"ט), שעייין בדברי המהרשד"ם, ולא מצא שם משמעות שיוכל הנתבע לומר שילך לעיר אחרת ע"ש, זה נגרם לו מכח הטעות שבציין המראה מקום בכנה"ג (נמלך אה"ע ס' כ"ז), שלא נמצא שם מזה, אבל אכן מפורש כתב כן המהרשד"ם (נמלך חומ"ס ס' ז'), ע"ש. עוד יש להדגיש שהמהרש"ם ואהל יהושע הנ"ל כתבו כן אף כלפי "היתר חדר"ג" להבעל, דא"א להתירה על הבסיס שיש לה דין "מסרבת" מחמת שאינה רוצית להתדיין במקום שחייבת ע"פ דין, ע"ש במהרש"ם שכתב לשונות חריפים

פרק ג

הפרבת דברי הר' "מתיר-א" בהעניקו כח ל"מנהיגי העיר" לכופ על הבעל "שליש" או ב"ד

ועתה נפן לדון על "שלב הרביעי" שבנ"ד [ראה (נמלך)]: אם האירועים שעד הנה יש בכדי כוחם להצדיק את צעדם הנועז של הבי"ד, לכופ עצמם על הנתבע [בכפילא]; לדנו "בעל כרחו" ו"שלא בפניו" או לא. [ולא נדון כאן על החלק ד"שלא בפניו", כי כל המעיין בדבריהם של בעלי ה"מכשירים" ויראה; איך שעומלים קשות להצדיקה ולהכשירה בדוחק גדול ועל סמך שיטות יחידאות ונדירות, יווכח לדעת מדברי עצמם; עד כמה ששגו ועשו בזה שלא כדינא בבחינת "עלובה עיסה שנתתמה מעיד עליה שהוא רעה", ושוב הראוני בשו"ת קובץ תשובות (ח"א, ס' קפ"א) בתשובה שנכתב להר' "מתיר-א" דנן, שפסק בפירוש שאין להתיר כפיה על בעל "מסרב", על סמך שמיעת טענות אשתו עליו "שלא בפניו", (וכ"כ שם עוה"פ (ח"א, ס' ר"ז), ע"ש), וכמובן שכיון שהשיב לו שלא כרצונו, הוא פשוט מתעלם מזה וחס"ל.]. וכאן לא נדון רק על מה שדנו את הבעל "בעל כרחו" במה ש"כפו" את עצמם עליו כ"דיינים" נגד הסכמתו, על סמך "סרבנותו" דשלא כדינא, אם דיניהם דין בכה"ג, כלומר אף אם היו מביאים אותו לפניהם בע"כ, שפסק דינם יחייב אותו או לא.

ענף יא

יבאר דכח זה אף במקום שמוצדק, לא ייתכן רק במינוי דיינים "ממוצעים", ולא ה"כרויים" של צד התובע כבנ"ד;

הנה, המזמינים לדנו "בעל כרחו", ניסו להצדיק את צעדם הנועז הזה בכתבם בתוך נוסח ה"הזמנה" (מה שדבקו על

דלת ביתו בבוקרו של אותו היום שקבעו לדנו) בזה"ל; ב"ד זה נקבע ע"י כמה מנהיגי העיר, רבנים מפורסמים וגדולי תורה שמכהנים פאר בעיר כרוקלין, קביעת ב"ד זה מיוסדת ע"פ הוראת הרמ"א (חומ"ס ס' י"ג), [ש]כשיש תנאים מיוחדים שמונעים פעולת ב"ד נורמאלי של זכ"א, יש סמכות למנהיגי העיר

"ממוצע", שאינו נוטה לשום צד מהצדדים, ועכ"פ בודאי לא אחד מן המועמדים הישינים שמצד התובע או הנתבע. וא"כ בנידון דידן, שהדיינים שכפו עצמם על הנתבע, היו "כולם" מ"בחירת" צד התובע, בודאי שלא כדן עשו, ודיניהם בטלים ואין לה שום תוקף להלכה, וז"פ.

ומה שהר"י מתיר-א"ר דנן מתעמל קשות בקונטרסו (ענף 6, אות 6) בנסותו לרחות את הטענה החזקה, ראוי כפו עליו כל ה"שלשה", בעוד שאף לפי טענתם שיש כאן איזה כח כפיה, היה די לכפות עליו רק "שליש", מה שה"עוולה" שבזה בולט ומטפח על פני כל הולך ישר, וע"ז הוא מנמק דכיון ש"מציבים [צד הבעל] תנאי [שהאשה צריכה מקודם לצאת מן הערכאות] ש"אינו כהלכה" הרי אין כאן בורר..., וממילא שוב היה להם הכח להעמיד בי"ד שלם כרצונם, עי"ש. הנה, מלבד מה דאפילו אם נניח לרגע קט כפי דעתו המוטעת, שצד הבעל עשו בזה "שלא כהלכה", מפני שהבעל אכן היה חייב לבא לר"ת אף טרם צאתה מן הערכאות, [מה שז"א וכו"ל (ענף 6)], מ"מ אכתי לא היה יכול לשמש להם ד"ז בייפוי כת, רק על כפיית וקביעת "בורר" על הבעל הנתבע, וכהדן השלישי של הרמ"א הנ"ל (ד"ס הרי).

אבל איך היה בכחם של "שלשה" אנשים, ש"כולם" הם מ"נבחרים" התובע דוקא, לכופ את עצמם על הנתבע בעל כרחו, מה דלא מצינו ייפוי כח כזה רק בעיר "הפקר", כלומר כשלא נמצא שם שום "מנהיגים" כלל (לא רוחניים ולא גשמיים), ובבחינת "אין ברירה" בכדי לגדור שלא ישלוט ההפקירות, וכבדן ב' של הרמ"א הנ"ל (סג). לא כן בנידון דידן, שאף לדבריהם הרי נקבע בית דין זה על ידי "רבני" ו"מנהיגי העיר", זאת אומרת שהם עצמם מודים וקובעים, שאכן ישנם כאן "מנהיגים" ואינה מצב של "הפקר", אם כן מאין היה להם הכח לאותם "נבחרים" התובע דוקא, שיכופו את עצמם כ"דיינים" על בעל הנתבע "בעל כרחו" ונגד הסכמתו, וכי חסר בעיר גדולה כזאת דיינים "ממוצעים" שאינם מ"נבחרים" שום צד, וזהו טענה ניצחית שאין עליה שום תשובה, לא בהלכה - וכש"כ דלא ביישירות וב"הגיון".

ובל שכן וקל וחומר, לפי המבואר לעיל (ענף 6) הדק היטב, שצד הבעל אכן עשה "כהלכה" במה שמיאנו מלידו לדין עם האשה, טרם צאתה מן הערכאות עי"ש, אם כן בודאי אין צריך לומר שהדבר ברור להיפך שהדיינים הללו, "הם" עשו "שלא כהלכה" בכל שלש אלה; לדוננו כ"סרבן" ו"בעל כרחו" ו"שלא בפניו". [ויש להראות באצבע על עדותו של הרה"ג אלי' פסח ראמינק שליט"א, מש"כ במכתבו הנ"ל (ענף 6, עשרה) דברים מזעזעים, איך שאותה "בית דין" פעלו באופן ד"חד צדדי" ממש לטובת האשה, עי"ש. והדבר מוכן לכל הולך ישר, שהתנהגותם באופן "עקום" שכזה, אינה תמוה כלל, ולא התרחשה ב"מקרה" בעלמא, אלא ש"זהו" בדיוק ה"תוצאה" שיש לצפות מראש, שתצא מהרכבת "דיינים" שכזה מה ש"ביררה" לעצמה צד האשה התובעת, ושאין לה שום תוקף להלכה כלל, וד"ב ותל"מ].

לקבוע בי"ד לדון בע"כ של שני הצדדים, ואף שלא בפניהם, עכ"ל הפתקא, ונראה מאי דקמן:

ו"ל הרמ"א (סי' י"ג, ס"ב), אם אינם יכולים להשוות עצמם לברור להם שלישי, מנהיגי העיר יתנו להם שלישי, ואם אין מנהיגים בעיר, ילך התובע לפני ג' [הדיינות] ויכופו הנתבע לדון לפניהם, וכן אם הנתבע מערים לברור דין שאינו הגון.. כופין אותו לדון לפני ג'.. או שיברור דין הגון, עכ"ל.

הרי לנו שלשה דינים נפרדים: הראשון, דכשאין יכולים להשוות עצמם על ה"שליש", אז מנהיגי העיר כופין עליהם שלישי. [וכמובן, שאף ה"שליש" מה שבכח מנהיגי העיר לכופ עליהם, בודאי שה"יורש" מחייב שאותו ה"שליש" יהיה אדם "ממוצע", שאינו נוטה לשום צד מהצדדים, ועכ"פ בודאי לא אחד מן המועמדים הישינים שמצד התובע או הנתבע, וז"פ]. השני, כשאין "מנהיגים" בעיר ואין מי שיוכל לכופ "שליש" על השני הבוררים שיוכרחו לישב עמו, אז יש בכח לשלשה הדיינות (אף כשהם בבחינת התובע בלבד); לכופ עצמם על הנתבע לדון בין הצדדים. [דבכי האי גוונא, כיון דליכא שום כח "הנהגה" בעיר, הרי אין בכוחם של אותם השלשה שהלך אצלם התובע מ"בחירתו", לכופ על שלשה אנשים אחרים (ממוצעים) שידונו ביניהם, על כן רק בבחינת "בליט ברירה" כדי שלא יהיה "עולם הפקר", העניקו להם הכח לדון ביניהם על אף שכולם הם מ"בחירת" התובע בלבד, וז"פ]. והשלישי, כשהנתבע מערים לברור לעצמו "בורר" שאינו הגון, גם כן כופין אותו [מנהיגי העיר] לדון בפני שלשה. [ופשוט, דיכולין לכופ עליו רק בורר "ממוצע", שאינו מ"בחירת" התובע, וז"פ], ע"כ.

ומעתה ניחוי אכן בנ"ד, שהבי"ד שכפו עצמם על בעל הנתבע, לדוננו "בעל כרחו" (ו"שלא בפניו"), היה מורכב "כל כולו" רק מאותם אנשים מי שצד האשה התובעת "בחרה" בהם שישמשו לצידה כ"בורר" או כ"שליש", [ופשוט, דמה שהערימו לכתוב בנוסח "פתקת הזמנה" הנ"ל בלשון; לדון בע"כ של שני הצדדים, וכאילו שהם כופין עצמם גם על צד האשה, הוא שקר גמור להיפך מן האמת, דהרי צד האשה "בחרה" בכולם, וממילא בודאי שלא היה להם הכח לזה אף אם ננית כדבריהם, שהמצב בנ"ד היה דורש צעד שאינו רגיל (מה שבאמת ז"א וכדלקמן)].

דחרי בנידון דידן, כל מה שלא יכלו להשוות עצמם הוא רק; על בחירת ה"שליש", [מה שעל זה גופא גם כן לא היה קיים שום משא ומתן ממשית בין הצדדים, אלא מכיון שצד האשה לא היו שבעים רצון מן י"ז המועמדים ל"שליש" מה שהציע צד הבעל, העלימו פשוט את עיניהם מזה, ללא שום תגובה או הודעה כלל, שאינם שבעים רצון מזה וכדומה, רק המשיכו לדוננו בעל כרחו ושלא בפניו, ראה במבוא (סג ס)]. ובכה"ג הרי כתב הרמ"א (נצנ"ב 6); דמנהיגי העיר כופין עליהם רק "שליש", אבל לא בית דין "שלם", [וכבר מבואר לעיל (ד"ס סי' ג' 6)]. שאף אותו ה"שליש" מה שיש בכח מנהיגי העיר לכופ עליהם, בודאי שה"יורש" מחייב שיהיה אדם

ענף יב

כל דברי הרמ"א בכפית דיינים על נתבע, הוא רק כשהוא "סרבן גמור":

וב"ץ לא כתבנו רק ליתר שאת ולרווחא דמלתא, בכדי להוכיח דאפילו לשיטתם המוטעת של המדיינים אותו בעל כרחו, וכאילו שה"מצב" דנן העניק להם איזה "כח שאינו רגיל", דמ"מ ל"ה להם הכח לכל היותר, רק לברירת "בורר" (או "שליש") ממוצע, שלא הוצעה אף מאחד הצדדים, אבל ודאי דלא ביי"ד "שלם" שכולם מ"בחירת" צד ה"נתובע".

ברם לאמיתו של דבר, אין להם שום סמיכה כ"ש מדברי הרמ"א הג"ל (ענף י"א, ד"ס ז') לנ"ד כלל, דהרי הדבר ברור דדין זה של הרמ"א הללו, לא מיירי רק בגוונא כשהנתבע הוא "סרבן" גמור, וכגון שהוא מערים להציע "שליש" או "בורר" שהם "פסולים לדון" מדינא, באופן שנראה בעליל שכוונתו להשתמש עצמו כליל מלהתדיין עם בעל דינו כלל, [וכן מוכח מהמשך משמעות לשונו וכן יוצא ברור גם מלשונו של הערוה"ש (ס"ט, ע"ב), וכדביארנו בארוכה בס"ד במק"א].

דאל"כ הגע עצמך, דאיך נפרנס שיטת כל הפוסקים הג"ל (ענף י"א) שכתבו דכשאינם יכולים להשוות על ביי"ד אחד, אז יד הנתבע גובר ב"בחירתו" מפני שיש לו הדין של "מוחזק", עי"ש. ומעתה, אטו יגרע כשאינם יכולים להשתוות על ביי"ד שלם, מכשאינם יכולים להשתוות (בזבל"א) רק על ה"שליש", והכי לא ידעו כל הפוסקים הג"ל מדברי הרמ"א המפורשים הג"ל (ענף י"א, ד"ס ז'), דבכה"ג "מנהיגי העיר" צריכים לברור להם ביי"ד, ואם אין מנהיגים בעיר, אז יכול הנתובע לילך אצל כל ג' שירצה (מבחירת עצמו), שידונו ביניהם אף בע"כ של הנתבע. וא"כ לפי"ז כש"כ וק"ו, שיד הנתובע גובר על בחירת ביי"ד שלם" הקאי וקיים (בלא קביעותו וברירותו), ואיך כתבו כל הנך פוסקים (מ"ג במספר, שרבינו הרמ"א הוא אחד מהם), שיד הנתבע גובר בכה"ג על "בחירת" הביי"ד, להיפך מדברי הרמ"א המפורשים הללו, וגם "סתירה" מפורשת בדברי הרמ"א מדידה ארדיה, וע"כ שדברי הרמ"א הללו לא נאמרו רק בגוונא, כשהנתבע הוא "סרבן" גמור, שבוחר בדיינים "פסולים לדון" דבר, ורואין בעליל איך שהוא רוצה להשתמש עצמו כליל מן הדין, ופוג"ב לכל מעיין והולך ישר.

ופליאה עצומה על הנך "דיינים", שהרהיבו עצמם לדון את הבעל "בעל כרחו" ו"שלא בפניו", דאף אם לא עמדו על כל דברינו הג"ל, וחשבו באמת שדין זה של הרמ"א שייך אף בכל היכא שהצדדים אינם יכולים להשתוות על "שליש", דאז יש בכחו של הנתובע לברור את "כל" הביי"ד (ג' דיינים) ולכופו על הנתבע. מ"מ הרי זה מיהא ודאי יודו גם הם, ש"דין" זה אינו מתבצע "למעשה" בכל יום, רק ב"מצב נדיר" מאוד, והא ראייה שאינם יכולים להצביע על "מקרה" אחר כזה, שביי"ד "שלם" שנבחרו ע"י צד הנתובע, יכופו עצמם על הנתבע לדנו בע"כ. וא"כ, הרי שאלה גדולה נשאלת מהם, האם חושבים הם באמת, שזהו הפעם הראשונה בכל תולדות

ימינו, שיש לפנינו "סרבן" נורא כל כך, עד שממש ליכא ברירה אחרת, כ"א לבצע "למעשה" הדין הנדיר כ"כ, לדנו "בעל כרחו" ו"שלא בפניו", בו בזמן שידעו היטב, שהסכים תיכף ומיד לאחר הזמנה הראשונה, להתדיין אצל אחד מן בתי דין המפורסמים וכו"ל במבוא (ענף ז') ולעיל (ענף ט'). ולא עוד אלא שגם הסכים (לפנים משורת הדין), להיענות לדרישתה של אשתו על "בוררות" וכו"ל במבוא (ענף ז') ולעיל (ענף ו'). והכי רק משום שהנתובע אינו מסכים אף על אחד מן הי"ז מועמדים שהציע הנתבע כ"שליש", כבר מגיע חומר "סרבנותו" של הנתבע דנן עד כדי כך, שתהא בכוחה לשמש כ"בסיס" להיתר ביצוע "גט מעושה" בלית ברירה, אתמהה.

[שוב הגיע לדינו "טעיף" משיחה טלפונית, מה שניהל בשעתה אדם אחד עם אחד הדיינים, [מי שחתם בראשונה על ה"תעודת גירושין" הפסול], ועל השאלה אם ידוע לו; שהבעל בנ"ד הציע "בית דין" מפורסם וגם יי"ז "שלישים" (לזבל"א), השיב שמעולם לא שמע זאת, ובודאי שזהו "שקר" גמור, ועל שאלת אותו השואל, אם במקרה שיתברר אמיתת הדברים, האם אז אכן יודה שאין שום תוקף לכשרות הגט, הוא משיב בחיוב. זאת אומרת, שפשוט "העלימו" הנך בריוני (המתפרנסים עצמם מתוך ה"ליין" דמכירת "גיטין מעושין") מן ה"רב המכשיר" עצמו את "אמיתת ה"מציאות", מה שיש עליהם "מסמכים" נאמנים המאשרים בבירור גמור, שהבעל אכן הציע ביי"ד ושלשישים כנ"ל, כלומר "דין מרומה" בתכלית גמור. דהלא המדובר כאן הוא מן "גט" שזכה, מה שה"מכשיר" עצמו מודה בפה מלא, דלפי אמיתת המציאות הרי הגט "פסול" בתכלית]. כמדומני, שיש ככוחה של "גילוי" זה בלבד, בכדי לזעזע את נפשו של כל הולך ישר עד עומקה ודכוכה, להכיר דעד לאן שהגענו, שאנשים המייצגים עצמם כ"דיינים", ישתמשו ב"רמאות" ממש בדברים חמורים כ"כ, כ"התרת אשת איש" ו"מזורות", וכדי בזיון וקצף].

היוצא לנו מכל האמור בענפים י"א וי"ב:

א. דאפילו אם הבעל הנתבע היה "סרבן" גמור ו"מהודר", ג"כ ל"ה אפשר לכוף עליו ל"כ" היותר, רק דיינים "ממוצעים" שאינם מ"בחירת" אשתו הנתובעת, וכו"ל (ענף י"א).
ב. וכש"כ וק"ו, כשבאמת הוא "ציית דין" גמור אליבא דכל הדיעות [קצ"ג פוסקים מובהקים, וכו"ל (סוף ענף י"א)], מבלי שיימצא בזה אף חולק יחידאה, ועאכ"כ שאצ"ל דלא הוי "סרבן" כלל.

ג. אשר על כן, בודאי שהדבר פשוט וברור, שלא היה להם שום כח לה"דיינים", שכולם מ"בחירת" אשתו הנתובעת, לכוף את עצמם עליו, לדנו "בעל כרחו" ו"שלא בפניו", דבר שלא נשמע עוד מעולם, וממילא פשיטא שכל טענותיה נגדו מה שאמרה אשתו שלא בפניו, אין לה שום נאמנות ע"ז, ופסק דינם על "כפית הגט" המבוסס ע"ז, הוא בטל ומבוטל ואין בו שום תוקף כלל. [ובפרט כשה"דיין" שחתם ראשון על ה"תעודת גירושין", הוא עצמו הודה כן בפה מלא וכו"ל (ד"ס ע"ב)].

פרק ד

הפרכת דברי הר' "מתיר-א" דנן; כאילו ד"סרבנות" הבעל - מתיר לערוך עליו "גט מעושה"

ועתה נפן להוכיח, דאפילו אם הוי יחיבנא להר' "מתיר-א" ככל טעותיו, ונניח לרגע קט כדבריו, שהבעל דנן הו"ל "סרבן" גמור וחמור [מה שז"א וכו"ל (ענפיס ס' - י"ג)], דמ"מ אחי ל"ה ד"ז יכול לשמש לו כ"בסיס" מספיק על היתר "גט מעושה", דהרי ה"מקור" היחיד מה שמביא ע"ז, כאילו שעל בעל "סרבן" מותר לערוך "כפיה בשוטים", הוא רק מספר שו"ת "ר' יהודה מילער" (סי' י"ד). ברם, לאחר הבדיקה והעיון הקל בתוך דברי הגאון הנ"ל, נדהמדתי מאוד מן ה"סילוף" המשווע, מה שרוצה הר' "מתיר-א" דנן לעשות "השוואה", בדברים הרחוקים זמ"ז יותר מרחוק מורח ממערב, ו"שבעה" חילוקים בולטים יש ביניהם, ואלו הם:

ענף יג

הפרכת השוואת הר' "מתיר-א" נ"ד לעובדא שבשרת ר"י מילער, מכח שבעה חילוקים בולטים שביניהם:

ראשית, דשם מיירי מבעל שהוא "סרבן" גמור אמיתי ומהודר (לכל הדיעות), שלא רצה להתדיין בדיני ישראל כלל וכלל, רק הלך תיכף ומיד לעש"ג וכמבואר שם. וא"כ מאי שייטא מזה לנ"ד, שהבעל אכן הציע "בית דין מפורסם וכו"ל" (רי"ט ענף ה'), וגם י"ז שלישים (לזבלא) וכו"ל" (רי"ט ענף ט'), שהיה מוכן ומזומן להתדיין אצלם, ומבעל שיש לו דין "ציית דינא" גמור אליבא דכו"ע [קצ"ג פוסקים וכו"ל (סוף ענף י') ואדרבה, הרי בנ"ד היתה האשה מי שהתחילה בהליכה לעש"ג (ביום א' סיון תשנ"א, לפי ה"מסמך") שלא כדינא וכו"ל במבוא (נפתחמס)], איך אפשר להפוך הקערה על פיה, אתמהא.

שנית והוא עיקר גדול, דשם מיירי מ"סרבן" שכזה, שסירב על עצם ה"גירושין", כלומר שמיאן כליל מלגרשה, מבלי להטיל אפילו איזה תנאי ע"ז, וממילא שפיר יש שייכות מ"סרבנותו" של הבעל ל"עיוגונה" הגמור של האשה, דהרי ע"י "סרבנותו" היא "מתעגנת", ושפיר שייך לדון בכה"ג אם "סרבנותו" יכול לשמש כבסיס היתר על ה"כפיית הגט", [אם בכלל שייך ע"פ הלכה "היתר כפיה" על "סרבן", מה שבאמת ז"א]. משא"כ בנ"ד, אף אם לו היה הבעל בנ"ד "סרבן" מלהתדיין עמה בד"ת על "ענינים הצדדיים" (כהחזקת הילדים וכדומה), [מה שבאמת גז"א וכו"ל (רי"ט ראשית)], ג"כ לא היתה מזה שום סמיכה כ"ש על היתר "כפיית גט". ובפרט, כשבנ"ד כבר השליש לה הבעל "גט כשר" בכי"ד, אלא שהיא אינה רוצית לקבלה, רק משום "עקשנותה" להמשיך לקפחו מזכויותיו כ"אב" לילדיהם. הרי נמצינו, דה"כפייה" לא נצרכה כלל על עצם ה"גירושין", רק לצורך "נצחונה" ב"ענינים צדדיים", מה דבדאי ל"מ כפיה בכה"ג, דהרי "עיוגון" שלה אינו תוצאה מן "סרבנות" שלו, שתוכל לשמש כ"קולא" על ה"כפייה", וזכ"ב. [וליתר ביאור, ראה לעיל (ענף ד'), ולקמן (ענף י"ט). בארוכה מזה, עי"ש].

שלישית, דגם התם שהמדובר מן "סרבן" גמור, ג"כ לא עלתה על דעת הגאון הנ"ל לדון על היתר "כפיית גט", רק בשביל עבירת ה"סרבנות" בלחוד, מכיון דבאמת ליכא שום מקור ע"ז כלל, אלא שהגאון הנ"ל בנה שם את יסודו, במה שצירף לזה העובדא מה שהבעל התחייב עצמו בתוך שטר

ה"תנאים" שביניהם בשעת החופה, שבכל הפרש שיהיה ביניהם יתדיינו בד"ת ולא בעש"ג, וממילא נמצינו שע"י "סירובו" של הבעל לכא לד"ת ובהליכתו לעש"ג, נעשה עי"ז כ"עובר על החרם" (מה שהתקשר עצמו בה בה"תנאים" שביניהם), וכדמציין שם הגאון הנ"ל כ"מקור" ע"ז מדברי הרמ"א (א"ש ס' ק"ד, ס"ז). שכתב וז"ל, או "שעבר על חרם ששעבר עצמו נגדה" שלא להקניטה ושלא להכותה, [דאז כופין אותו להוציאה עי"ש], עכ"ל. ונמצינו דבעלמא, כשלא היתה ביניהם שום צירוף "חרם" או "קשר" מיוחד על דבר זה, שלא "סרב" הבעל מלעמוד עמה לד"ת וכו"ל, אין שום בסיס להתיר "כפיית גט" רק על היותו "סרבן" בלבד (אף אם לו היה כן).

[הן אמת, שעל טענה זו - היה מקום להשיב; דלעולם אף "סרבנות" בעלמא - אף בלי קבלת "חרם" מיוחד ע"ז - שפיר יכול לשמש כבסיס להיתר "כפיית גט". והיינו ע"פ מש"כ בשו"ת מהרש"ם (סי' ק"ז) - [לענין להיתר חדר"ג לבעלה של אשה ה"מסרבת" מלבא לדי"ת] - וז"ל; ועוד נראה, דכיון דמי שמסרב מלציית ד"ת - מדינא מנדין אותו, ולשיטת הרמב"ם ושו"ע (א"ש סי' ק"ז) היכי דמנדין אותו - אפילו לא נדוהו בי"ד - מאליו הוא בנידוי... ועוד נראה, דגם לשיטת התוס' דצריך לנדוהו - וכל זמן שלא נדוהו אינו בנידוי, מ"מ הרי מבואר בסמ"ע (רי"ט סי' ק"ד) דכל מה שיש עליו "חרם הקדמונים" - ממילא הוא מנוהה גם בלא נדוהו בי"ד, א"כ הרי בתקנות שהובאו בחשובות מהר"ם ב"ב ותשובת מהר"ם מינץ (סי' ק"ט) איתא חרם הקדמונים על המסרב, וכיון שעוברת על החרם - הרי מבואר [שו"ע (א"ש) סי' ק"ט, ס"א]; דרינה כעו"ד - כיון דהבנים מתים בעוון זה - א"כ ממילא הויא בנידוי, לכן ליכא איסור לגרשה בע"כ - או לישא אחרת... עכ"ל, [וע"ע מש"כ (נח"ס סי' מ"ח), עי"ש]. ומעתה, הרי כתב הרמ"א - אחר לשון הנ"ל (רי"ט ע"ה) - בזה"ל; "או שנודר ואינו מקיים - שבניו מתים בעון נדרים" עכ"ל, כלומר דאף מי ש"נודר ואינו מקיים" - כופין אותו לגרש - משום שזה נוגע לה; שבניה לא ימותו, וא"כ לפי דברי מהרש"ם הנ"ל - שכל "סרבן" הו"ל כ"עובר על החרם" - שג"כ יש בה משום עונש זה, שוב תוכל ה"סרבנות" בלחוד - לשמש כבסיס היתר על "כפיית גט" - גם מבלי שתהיה ע"ז "חרם" מיוחד ביניהם כבנידון דהגאון הנ"ל. ברם, מלבד מה - דדיתוי הדמיון מנ"ד לדהתם - אינה בנויה רק על היסוד; דהעדר "חרם מיוחד ביניהם" בלבד - אלא גם על צירוף הנימוקים הרבים - דלעיל ודלקמן, ממילא שום נפק"מ - לא יצא מזה למעשה. מלבד זה - והוא העיקר, גם בלא"ה - ל"ש ד"ז בנ"ד, שהרי האשה הלכה ב"ערכאות" שלא כהלכה - מה שזה ג"כ נכלל בחומר העברת "חרם" (לפי דברי מהרש"ם הנ"ל) - שהעונש ע"ז הוא מיתת בנים. וא"כ הרי מבואר ברמ"א (א"ש סי' ק"ט, ס"א); דאם הבעל עובר ג"כ על נדרים - שוב אינו יכול לכא בטענה זו נגד

הנדר, דהגם דממשמעות פשטות לשון הקרא ד"דברו" - הוי משמע; דוקא על הנודר - ולא על המודר, ומ"מ ס"ל - לכל הראשונים הנ"ל; דקאי גם על המודר מאחרים - על אף שהוא לא הוציא את הנדר בפיו - ולא כמשמעות פשטות לשון הקרא ד"דברו". א"כ כש"כ דנוכל לפרש כן - גם על הנך קראי ד"פין" וד"שוא" - מה דהו"ל רק ה"עונש" שקאי עליה דקרא דה"אזהרה", דהרי ודאי דלא תהא עדיפא משמעות קרא דה"עונש" - הבא רק כ"פועל יוצא" - על מי שעובר על הקרא דה"אזהרה", מן משמעות עצם הקרא דה"אזהרה" גופא - המשמש ככל המקור ל"איסור" זה. ואין שום ספק בדבר; דגמרא ערוכה זו - שימשה כה"מקור" לדברי הרשב"א והמהרש"ם הנ"ל, חפ"ב ולק"מ.

רביעית, דהרי אף דין זה של הרמ"א הנ"ל (ד"ה שלישי), שהעובר על "חרם" שבינה ולבינו, אז כופין אותו להוציא, לא נאמרה בכל אדם, רק דוקא ב"מומר" בלבד, דמייירי מיניה הרמ"א (ס) לעיל מינה, דו"ל; י"א דמומר כופין אותו ע"י כותים להוציא... [דמשום עיגונא חשו רבנן טובא, ב"י (פ' ק"ד)], ויש חולקים ואומרים, דאין כופין למומר או שאר עובר על דת, [משום דטב למיתב טן דו, הגה"מ (א"ש) פ"ט, סק"ד]. וב"י (א"ש פ"י ק"ד) אלא אם כן פושע לה, כגון שמאכילה דבר איסור, או "שעבר על חרם ששעבד עצמו נגדה" שלא להקניטה ושלא להכותה, עכ"ל. ונמצאנו, דבארם כשר שומר תורה ומצות, אם עבר על איזה "חרם", אפילו כשהוא בדבר שבינו ולבינה, וכגון שלא יעזבנה אפילו לזמן קצר ליסע למרחקים [לצורך "ביזעט"], בודאי שההעברה על דבר כזה, אינו יכול לשמש כלל כבסיס היתר על "כפיית גט", דדוקא כלפי אדם שהוא "מומר" ר"עברייך, אמרינן דהגם ש"עבריינותו" בלבד אינו מספיק על "כפיית גט" לדיעה הב' שברמ"א שם, [משום ד"טב למיתב טן דו" וכנ"ל], מכל מקום מהני לזה ה"צירוף" מה שהוא "עובר" גם על איזה "חרם" שבינו ולבינה, דכיון ש"עבריינותו" הזה שפיר "נוגע" לה כבר, שוב לא אמרינן בכה"ג "טב למיתב" וכו'. וממילא פשוט, דמה שבנה הגאון הנ"ל יסודו על דברי הרמ"א הללו, הוא רק משום שצירף בנידון דידיה, מה שהבעל היה "עברייך" גדול ו"מומר" מובהק; "רועה זונות" ו"בא על הנדה" וכדלקמן (ד"ה שלישי), דאם לא כן אין שום סמיכה מדברי הרמ"א הנ"ל לדהתם, וז"פ.

חמישית והוא ג"כ עיקר גדול, דהרי אף בנידון דהתם לא החליט הגאון הנ"ל, שיכופו אותו "כשומים" על נתינת הגט, ומלשונו שם משמע שלכל היותר הוא מתיר שם, רק להטיל עליו ה"לחץ" ד"כפיית דברים" המבואר בפוסקים בכמה מקרים, שאומרים לו וגם מכריזין עליו ברבים ש"חייב לגרשה" ומונעים מלקרנותו לתורה טרם שיעשה כן. דהנה, כל דבריו מש"כ שם בענין "אופן" הכפיה, אינם ברורים והם מעורפלים מאוד, דמקודם הוא מזכיר כ"פ בהמשך דבריו הלשון ד"כפיה", אבל לבסוף במסקנתו הוא כותב בזה"ל, יצא מכל הא דכתיבנא ובהא סלקין ובהא נחתנינן, שלכל הדיעות ואליבא דכל הפוסקים; "מחויב להוציא...". רבאופן הכפייה גם מזה אדבר בעת הצורך, אבל מ"מ בזאת לבי בטוח דכל מורי הוראות בישראל הדנים דין אמת לאמיתה של תורה יסכימו עמדי; ש"מחויב" רמצוה" עליו לגרשה... עכ"ל.

אשתו; לכופה להוציא שלא בכתובה, דהרי הוכיח שאינו חש מעונש זה, ופשוט - דה"ה גם להיפך; כשאשה העוברת על נדרים, אינה יכולה לכא בטענה זו על בעלה; שיכופו אותו לגרשה מטעם זה - מה שהיא עצמה אינה חוששת ע"ז, וז"פ ותל"מ.

ואנב, בספר שו"ת שמאחד ממחברי זמנינו, ("בורר" שעשה את תורתו קרדום לחפור בה עשירות - ע"י שמסייע להנשים המורדות בבבליהן להצדיקם), הרהיב לכתוב על דברי המהרש"ם הללו (שעמדו לנגדו) - בלשון השחצני; ד"מנא ליה הא" - דיש עונש מיתת בנים - גם להעובר על נדרי אחרים כ"חרם הקדמונים", הלא בגמרא (שם ל"ב ע"ב, וכתובות ע"ב ע"א) - ילפינן עונש זה מקרא (קטל ס' ט'; דאל תתן את "פין" לחטיא את בשריך, או מקרא (יחזק' כ' ט'); דלשוא הכיתי את בניכם - על עסקי שוא, וא"כ משמע; דרק לה"נודר" - שהוציא הנדר ב"פיו" ועושה את "דבריו עצמו" לשוא - שייך עונש זה, לא כן בעובר על "חרם" שהטילו ה"קדמונים" - דהו"ל כמודר מ"אחרים" דהרי לא הוציא הנדר בפיו. ועל יסוד קושיא זו - הבנינו על "העדר ידיעתו" מקור לדברי המהרש"ם הללו, הוא מרהיב לדחות את דבריו מהלכתא בגילא דחיתא, וכאילו שמן הנמנע הוא; שיהא גלוי לרבינו המהרש"ם - דבר שנעלם ממנו.

ובכרי להוכיח את צדקת דברי הצדיק דמעיקרא - ה"ה רבינו המהרש"ם, וגם בכדי ללמד לקח לאנשי דורנו השפל; לבל ימהרו להרוס ולפרוץ ולדבר גבוהה ועתק ולחלוק על רבותינו הקודמים - שקטנם עבה ממתנינו, ואין לנו מושג כ"ש מקדושתם ויגיעת תורתם, ובפרט רבינו המהרש"ם פוסק הדורות, מי שבקיא אותו בכל מכמני תורה - מבחיל הרעיון ממש. אשר על כן - נשיב מקודם על תמיהתו הגדול - ד"מנא ליה הא"; דכן מפורש יוצא בשו"ת הרשב"א (ח"ד סי' ע"ט) - שהשיב בפירושו להשואל שם; דגם על העובר על נדרי אחרים - יש העונש דמיתת בנים (רח"ל), עי"ש.

והאומנם דפשוט, דלאחר ששני נביאים הללו; הרשב"א והמהרש"ם - מתנבאים בסגנון אחד, בודאי שכדבריהם כן הוא - אף אם לא נדע שום ראיה לזה. מ"מ בכדי לסתום פיות המתחכמים והמבהילים - נוכיח; דבאמת אין שום התחלה לקושיא הנ"ל, דהרי כן יוצא; דאין שום חילוק בין העובר על נדרי עצמו - או על נדרי אחרים, מדברי כל הראשונים על גמרא ערוכה (מדי סי' ט"ז, ע"א); דהל"ת (נמנר ל' ג') דלא יחל "דברו" קאי גם על המודר מאחרים, ולא רק על הנודר עצמו מי שהוציא את הנדר בפיו - וכדהוי משמע מפשטות לישנא ד"דברו". ע"י ר"ן (סג, ד"ה סלס), רשב"א (סג, ד"ה וסא), רא"ש (סג, ד"ה סלס, ודף ג"ז ע"ב, ד"ה לאמר), מאירי (סג, ד"ה וסא), תוס' (סג, ד"ה כ"י, ודף כ"ז ע"ב, ד"ה לאמר), ריטב"א (סג, ד"ה שאלה), נמק"י (סג, ד"ה ע"ד), ורע"ב (סג, פ"ז מ"ט, ד"ה לאמר). וכן נקטו להלכה הטור (י"ד, סוף ר"כ), ושו"ע (סג, פ"ז, ובאה"ג (סג, וס"ז) (סג, סק"ז); דהמודר עובר בכל יחל - ולוקה, ע"ש.

ומש"כ הרמב"ם (נדרים פ"ו, ה"ב) - דהמדיר לוקה כשמאכילו דבר הנדור, כבר כתב הכס"מ (ס) - דהרמב"ם לא כתב כן רק להעדפה; דאף המדיר לוקה בכה"ג - וכש"כ המודר. ומה שהקשה על דבריו הלח"מ (ס) - ממש"כ הרמב"ם (סג פ"ט, ס"א), כבר יישובה הבית יעקב (לסו"ד, כתובות ע"י ע"א, סוף וואג), והח"ס (גיטין ל"ב ע"ב, ד"ה ספקין), ע"ש. אמנם, אף לולא דבריהם - בכשננקוט דלשיטת הרמב"ם; אין המודר לוקה - וכפשטות משמעות דבריו, מ"מ היה נשאר בזה יחידאה ממש - נגד כל הראשונים הנ"ל, ופשיטא דלהלכה נקטינן - כוותיהו; דהמודר אכן לוקה - וכנ"ל (סוף וואגס).

ומעתה פשוט לפי"ז, דקושיית מחבר הנ"ל - דממשמעות לישנא דהנך קראי ד"פין" וד"שוא" - משמע; דקאי רק על הנודר עצמו - מעיקרא ליתא, דהרי אם חזינן בקרא דהל"ת דלא יחל "דברו" - המשמש לנו כמקור להך איסור ואזהרה - שלא לעבור על

כתב הרמ"א (סי' ק"ד, פ"א) בשם י"א; ד"רועה זונות" כופין אותו לגרש, ע"ש. (ב); "מורד" על אשתו, שמנע ממנה את עונתה ליותר משנה וחצי, מה דגם בשביל זה עצמו הרי קי"ל בטושו"ע (א"ע, סי' ע"ז, פ"א). ד"המורד מתשמיש" כופין אותו לגרש, ע"ש. (ג); שהבעל "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא", באומרו עליה שזנתה עליו, מה שגם בשביל זה בלבד יש מקום לכופו מדינא לגרש, דהרי אסור לדור עמה וכידוע. (ד); שהיה לו גם "חולה מתדבקת", מה שר"ז היה "מבורר" ע"י תעודת רופא, מה דגם בשביל זה בלבד כבר כופין אותו לגרשה, וכדקי"ל בטושו"ע (א"ע, סי' ק"ד, פ"א). ד"מוכה שחיך כופין אותו לגרשה, מפני שהיא ממיקתו, ע"ש. (ה); דמלבד כ"ז היה גם "דשע" גמור דמהודר בכמה אנפי: א), שחיבק ונשק בפני אשתו את המשרתות שהם בחזקת נדות. ב), שרצה לאונסה בנדחה. ג), שגנב את כל אשר לה עד שפשוט ל"ה לה מה ללבוש. ד), שבלילות החורף כשהקור גדול בחוץ, סגר בעדה את הדלת ונשארה בחוץ כל הלילה. ה), שלא הרשה להמילדת ליכנס אצלה בעת שהגיעה לצירי לידה, ע"ש.

והגם, שהגרי"מ מדינש שם, שא"א לו לרונן מכח טענות הללו, מכיון שאין הבעל בפניו, ובדאי שיכחישים, [א"ה: פלא שלא עלתה על דעתו לרונן "שלא בפניו", כמו שעשו ה"דיינים" דין וכנ"ל (ענפי י"ג ויד), על אף שהיה "סרבן" גמור ומוחלט...], מ"מ פשוט להמעיין, שטענות הללו שימשו רק כ"סניפים" להפסק שלו, ונכדביארנו באריכות במק"א; דע"כ צירף מיהא הטענה ד"עבריינות" לנימוקו ד"העברה על החרם", דאל"כ א"א לסמוך ע"ז בלבד, ואכמ"ל, ובפירוש כתב שם הגאון, שמצד ע"כ טענת "חולי מדבקת" מה שיש לה תעודת רופא ע"ז, והכל בצירוף סניף העיקרי שהלך לעש"ג, שהוא חירוף וגידוף כלפי מעלה, ע"ש. [וידוע מש"כ הפוסקים, דבגוונא שהפוסק מביא כמה טעמים, א"א לסמוך רק על אחד מהם, ע"י מהרש"ם (ח"א, סי' ז', ד"ס וסג). ומ"ג, סי' ע"ט, ד"ס מכתבו. וז"ל, סי' ד', סד"ס וסג], ע"ש].

ושביעית, דאף אם היינו מתעלמים לרגע קט, מכל החילוקים הבולטים שבין הגידונים הנ"ל, ואף אם נניח לרגע קט, כאילו שהגאון הנ"ל אכן מתיר לערוך "גט מעושה בשוטיין" על סמך "סרבנותו" של הבעל בלבד [מה שז"א וכנ"ל], וגם ננקוט לרגע קט כדברי הר' "מתיר-א" דין, שהבעל בנ"ד יש לו דין "סרבן" גמור, [מה שבאמת גז"א, דהרי ע"פ כל הפוסקים כולם (קצ"ג במספר), יש לו דין ד"ציית דינא" גמור וכנ"ל (פק ג)], מ"מ עכ"ז אכתי לא היינו יכולים להכשיר "גט מעושה בשוטיין" על סמך זה.

דהנה, כבר כתבו הפוסקים האחרונים, דהיות שהדבר נפרץ מאוד כהיום להיות "מסרב לדין", ובעוה"ר נעשה הדבר "קל" בעיני בני"א, ממילא שוב א"א להשתמש כהיום בנימוק זה, כבסיס ל"היתר חדר"ג" לבעלה של אשה "מסרבת" לדין, על אף שאכן כתבו כן הפוסקים הקדומים. ע"י זכרון יוסף (א"ע, סי' ע"ז), ופרי השדה (ח"א, סי' פ"א, וז"ל, סי' כ'), ומהר"ש (ח"א, סי' כ"ז, וז"ל, סי' כ"ח), ומהרש"ג (ח"א, סי' ע"ט), ומקדשי השם (ח"א, סי' פ"א) בהגהות דבר צבי (ס, אות ט'), ואגר"מ (א"ע, סי' כ"ט), ע"ש.

חרי לנו, ששינה את לשונו מ"כפיה" - ל"חיוב" ול"מצוה", ואף שככתב לשון "כפיה" לא פירש כלל; שכוונתו לכפיה כ"שוטיין", אדרבה הוא כותב ש"אופן הכפיה" ידבר עוד מזה "לעת הצורך". מכל זה נראה, שלא כתב כן רק בכדי "להטיל לחץ" על הבעל, שידמה בעיניו ש"אולי" יכו אותו בשוטים, כדי שימהר ליתן לה גט מרצונו (וכדלקמן (ד"ס ואזינא)) בכדי להמנע מזה, ויש הוכחות מדבריו, דלמעשה אינו מתיר לכל היותר רק "כפיה בדברים" וכנ"ל. ועכ"פ זה מיהא ודאי ברור לכל מעיין ומדקדק היטב בלשונותיו הנ"ל, ד"ראה" ברורה על "כפיה בשוטים" כמו שעשו למעשה בנ"ד, ודאי דא"א להביא מדבריו כלל.

ואדרבה, כל הפוסקים דשקלו וטרו בדברי הגה"מ הללו מה שהביא הרמ"א הנ"ל (ד"ס שליט), שמומר העובר על חרם שבדברים שביניהם כופין אותו לגרש, כולם כתבו בפירוש דכל היותר כופין בכה"ג רק בדברים בעלמא, אבל ודאי דלא כ"שוטים". ע"י מבי"ט (ח"א, סוף סי' ע"ז), ומהרש"ך (ח"א, סי' ק"ל, ד"ס ואזינא). דלאחר שהעתיק לשון הגה"מ שהביא הרמ"א הנ"ל, סיים עלה בזה"ל, הן אמת כי אין לסמוך על ההגה הזאת לכוף להוציא, מ"מ לפחות יספיק שראוי לחייב לפחות לאיש העושה זאת להוציא, עכ"ל. ויותר מזה כתב הנודב"י (מסדר, א"ע, סי' ז', ד"ס אמס כ'), [ובפ"ת (א"ע, סי' ק"ד, סק"ה) מצטט הרבה מלשונותיו שם], דלא בריא הך מילתא בהגה"מ עצמו, אם כופין לומר שעבר החרם שביניהם כ"שוטים", וייתכן דכוונתו רק "בדברים", אבל לא להחליט שכופין בשוטיין, עכ"ל. [וע"ע מהרש"ל (סי' מ"א, וס"ט), ושו"ת רמ"א (סי' ז', ד"ס אמס), וחת"ס (א"ע, סי' כ'), ע"ש].

גם כדאי להרגיש, דמש"כ הגאון רי"מ בלשונו ז"בבנימין זאב (סי' פ"א) האריך, שכל מי שעובר על תקנת חכמים, וכל מי שאינו מכבד אשתו עובר על תקנת חכמים, שראוי לכופו לגרש, עכ"ל, הרי המעיין בפנים בתשובת בנימין זאב (ס), יראה איך שכתב בפירוש, דא"א לכוף בכה"ג כ"שוטיין" רק ב"דברים" בעלמא, דז"ל (פסוק הפסוק ס). וז"ל הפליג לדבר כזה בעיני מורדת דמאס עלי, ואמר שכל הכופה לגרש בטענה זו טועה גמור הוא, ומרבה ממזרים בישראל... ולפי"ז אין לכוף שום אדם לגרש..., נראה לעד משום איסורא דאשת איש אין להקל, והבי"ד שבאותו הקהל יכריזו עליו נידוי אם לא ישוב, או לומר לו שמותר לקרותו "עברייך" כיון שעובר בדברי חז"ל, עכ"ל. הרי לנו, שממקום שמביא הגאון הנ"ל ראה על היתר ה"כפיה", שם גופא מבואר בפירוש דאסור לכוף בכה"ג כ"שוטיין", רק לכל היותר כ"דברים" בעלמא, ומזה גופא מוכח דלשון "כפיה" שכתב הגאון הנ"ל, בודאי שכוונתו רק על "כפיה בדברים", אבל לא על כפיה כ"שוטיין" כמו שרוצין ה"מתירין" דין לייצר, וז"פ.

שישית, דאחרי כל זאת, ראוי לנו לדעת מהות וצורת ה"גידון" דהתם, דשם מלבד "סרבנותו" של הבעל היה (עכ"פ לפי דברי אשתו): (א); "דועה זונות", שהכניס לתוך ביתו זונות, נשואות ופנויות ישראליות ונכריות, והתייחד עמהם בדלת סגור לשעות ארוכות, מה דבשביל זה עצמו הרי

היה בתוקפה ומפורסם אצל בנ"א, לזמנינו שהדבר נעשה קל בעיני בנ"א וכמש"כ כל הפוסקים הנ"ל.

[שוב הראוני בקובץ תשובות (אלישי, ח"א סי' קפ"ב), תשובה שנכתב להר"י "מתיר-א" דנן עצמו - וכנראה על נ"ד גופא, ופסק; דליכא שום יסוד כלל להתיר כפיה על "מסרב", ונמצינו שפשוט מתעלם מדברי המשיב לו שלא כרצונו, וזהו לימוד גדול על אופיו... וראה לקמן (ענף י"ט), דיחוי יסודי על דברי הר"י "מתיר-א" דנן, המפריך כליל את כל היתירו, עי"ש ותל"מ].

סיכום היוצא מכל האמור בענף זה:

א. כל עצם ה"יסוד" מה שבנה עליה הר"י "מתיר-א" דנן, ש"סרבן" מותר לכפותו בשומים על נתינת גט, וכאילו שכן פסק הגר"מ, הוא מופרך ועומד משבעה טעמים ונימוקים נפרדים, מה שכ"א מהם היה כשלעצמה ל"דחות "היתר" זה, וכש"כ בהצטרפות כולם ביחד, הרי הדבר ברור לכל בר בי רב דחד יומא, שאילו היה הגאון הנ"ל עומד לפנינו, היה הוא עצמו צווח ככרוכיבא על הדמיון המסולף הזה, ושאין שום יסוד להתירה על סמך דבריו כלל.

ב. ובכלל נחוצה לדעת, דליכא שום בסיס כ"ש בהלכה כלל, להתיר "גט מעושה בשומין" אפילו על "סרבן" אמיתי ומובחק, באופן שכל "היתרו" של הר"י "מתיר-א" הוא במל' ומופרך כליל, וזו"ב ותל"מ.

פרק ה

סקירה כללית בדיחוי המוחלט של ה"היתר" המופרך של הר"י "מתיר-א" דנן

רק שמתוך החומרא יהא נזהר בעצמו וממילא אין לחוש שייכשל ויכולים להקל, עי"ש.

ברם, התשובה על תמיה זו הוא פשוט מאוד, דכך היתה דרכן של כל המשכילים והפוקרים למיניהם מאז, שעל אף שהיו קלים וריקים מכל זיק יר"ש, ומקילים בכל איסורים שבתורה, מ"מ קרה לפעמים שהתהפכו פתאום ל"מחמירים" גדולים, מת, כשזה היה משמש להם כ"אמצעי" להגיע למטרתם ד"להקל", דאז הם מוכנים אף ל"החמיר". [ידועים דברי החזו"א מש"א על הפוקרים, כשרצו לעקור דיני "שמיטה" בא"י ע"י "היתר מכירה" המגוחך, שלצורך זה, בכדי להגיע אל ה"קולא" הזה, השתמשו ב"חומרות" מוגזמות בכל דיני שמיטה... בכדי להראות, שכאילו א"א לקיים מצות שמיטה בלתי היתר המכירה...]. וככה ממש, הוא גם בהר"י "מתיר-א" דנן, שבכדי להגיע אל מטרתו דל"היתר איסור אשת איש" וממזרות החמורים ע"י הכשרת "גט מעושה" הבטל ופסול מה"ת, הוא מוכן להשתמש אף עם "חומרות" מופרזות, להעניק על הבעל דנן דין "סרבן" להיפך מדעת כל הפוסקים, וכדי בזיון וקצף.

וראוי לנו להתבונן היטב, עד היכן שעיקם עלינו הר"י "מתיר-א" דנן את הדרך, ברצונו לגלול עלינו דברים מופרכים על כל מחיר. מקודם מייצג הוא את עצמו לפנינו כה"מחמיר" היותר גדול ממש עד קצה האחרון, שהרי הוא דן

אמנם בכדי להשתמר מן הטעות, מן הצורך להדגיש, דמה שמחבר אחד מזמנינו נקט כן להלכה אף בגוונא ד"מורדת" שכזה, דמלבד "סרבנותה" גם הלכה ל"ערכאות" וגם "מסרה" עליו שם, זהו נגד דעת רוב מנין ובנין של רבנותינו הפוסקים אשר מפייהם אנו חיים, שפסקו בכה"ג להלכה ולמעשה היפך דבריו, שאכן יש להתיר חדר"ג להבעל בכה"ג, וכדביארנו ד"ז בארוכה במק"א, [וראה לקמן (ענף י"ט, מן ד"ס חסו)], ואכמ"ל.

ובנראה, שהשתלשלות הדברים איך שנעשה קיל בעיני בנ"א להיות "מסרב", הוא משום שהיות שעל פי ה"חוק" שבאירופה היה הדבר אסור במאות שנים האחרונים "לנדות" אדם, וממילא לא יכלו לנדות את ה"מסרב לדין", ע"כ זה גופא גרמה שירהבו בנ"א לעבור על איסור זה, בידעם שלא ייענשו ב"נידוי" וממילא שוב "הוקל" הדבר בעיניהם, ונמצינו ד"סיבת" העדר הנידוי, נעשה ל"מסובב" הקלות בעיני בנ"א לעבור ע"ז, וחבן]. ומעתה, הלא הדברים ק"ו, דמה אם אף רק כלפי "היתר חדר"ג הקל, כבר כתבו הפוסקים דא"א להשתמש כהיום בנימוק זה ד"סרבנות" להתירה, כיון שהדבר נעשה קל בעיני בנ"א, א"כ כש"כ וק"ו כלפי עריכת "גט מעושה" החמור ממנה פי כמה, ודאי דאין להשתמש עם הנימוק ד"סרבנות" הבעל ודלא כדברי הר"י "מתיר-א" דנן, וממילא פשוט, דליכא שום דררא דראיה מדברי שו"ת ר' יהודה מילער שחי בתקופה כלפני שלש מאות שנה, כשחומר הענין של "סרבנות" עדיין

ענף יד

ה"מהלך" העקום להשתמש עם "חומרות" מופרזות, תוך כדי המטרה, להגיע עי"ז אל "קולות" מופרזות:

ולאור כל מה שהארכנו עד כאן (פרקים ז' - ד'), להפריך קביעת הר"י "מתיר-א", כאילו שהבעל דנן יש לו דין "סרבן", והוכחנו לעיל (פק ז') שדבריו נידחין מדברי קצ"ג פוסקים, ולא נמצא אף פוסק יחידא שישבור כוונתה. ומעתה עלינו להתבונן היטב על תופעה מוזר שלפנינו, דמה זה ועל מה זה נתהפך הר"י "מתיר-א" דנן פתאום ל"מחמיר" גדול כ"כ, להטיל דין "סרבן" על אדם שכל הפוסקים (קצ"ג במספר) "מקילים" ומתארים אותו כ"ציית דינא" גמור, הייתכן להחמיר מצד אחד כ"כ, עד כדי לחלוק על כל הפוסקים כולם המקילים, בעוד שלא נמצא אפילו שיטה יחידא שיוכל לסמוך עליו להחמיר, בו בזמן שלאידך גיסא הוא שקוע כל כולו לרדף אחר "קולות" מוגזמות ומגוחכות - בהנוגע לאיסור "אשת איש" רממזרות החמורים. בו בזמן, שבגמרא (נשות פ"ב, פ"ב) מצינו להיפך, ד"מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלתה, כלומר שלפעמים הנהיגו קולא, כשירדו שזה יגרום "חומרא" לבסוף, אבל להיפך, להשתמש ב"חומרא" בכדי להגיע אל ה"קולא", זהו דרך מעוקל, [ואל תשיבני, ממש"א בגמרא (נשים פ"ב, ז')]. ד"מתוך חומר שהחמרת עליו בתחלתה הקלת עליו בסופו", דשם אין הדברים אמורים במכוון ד"להגיע לקולא",

ולאחר גיבוב וטשטוש סברות כריסיות ומופרכות, וכגון ד"אולי לא נאמרו דברי העונג ירמ במקום ש"כופין מן הדין לגרש, ועל אף... שמפורש יוצא בדבריו להיפך; דאכן ס"ל כן אף בבכ"ג וכו'...]. לבסוף הוא מסיק את ה"מכה בפטיש" של ה"הברקה" שלו; דמ"מ "אולי" לא נאמרו דברי העזירות רק כשהאשה היא במרחק רב מן מקום עריכת הגט, משא"כ בנ"ד שהיתה בקירוב מקום... וככה תוך כדי עמידת פני תם כאילו ש"סברותיו" הם חזקים ככרזל, הוא ממשיך לצעוד הלאה לבטח לקשור נימה בנימה ב"בירור" להיתר בלי שום היסוס... למותר להבליט את ה"ילדותית" מה שמונת ב"סברא" מופרך ומגוחך שכזו - מה שלא יעלה על דעת שום אדם שיש בו ריח תורה לומר כן, דהרי פשוט; דאם שלח בע"כ ל"מ מכיון שעל מינוי השליח לא חייבתו התורה, מה יועיל ומה יציל מה שהאשה היתה בקירוב מקום, ומאי נפק"מ בשיעור ה"מרחק" שהשליח צריך לילך, וזהו כמי שיאמר דהא ד"אין שליחות לעכו"ם" - דזהו רק בהנוגע ל"מרחק" של ג' מילין ויותר..., וככה מתירים "אשת איש" ו"ממזרות", ה"י.

ונפלא הדבר איך שהוא מסוגל להראות "נפלאות", לדלוג ולקפוץ מן "השערה" אחת אל חברתה, תוך כדי להשאיר את הקורא במבוכה של טשטוש ובלבול הדעת. ונצטט כאן רק מן קטע זה בלבד, וז"ל הפכפכני: "ואפשר... בזה שפיר יש לומר, 'זהגם...', אך עדיין יש לצצד ולומר...", "זשוב יש לומר...", "ואף אם נאמר שחילוק זה איננו...", "עדיין יש לומר...", "עכ"ל...", והרואה יראה שתוך כדי שהוא מודה בע"כ ובפה מלא, שאין לו שום ממשות על מה לתלות את "הכשירו" על מינוי השליח בע"כ מ"מ הלא... "אולי" ו"אפשר" י"ל "סברא" המגוחכת הנ"ל, שלשטח קטן אכן מהני... ונראה בעליל, שכל מטרתו בגיבוב דברים מטושטשים הללו, בדילוג המתמדת חוזר ושוב מן ה"ספק" אל ה"סברא" וחזר חלילה, הוא רק בכדי שהעובר בין בתרי דבריו הללו, אם יצליח להגיע עד סופן, כבר יהיה מוחז מטושטש ומבולבל כ"כ, עד שלא ידע עוד בין ימינו לשמאלו מהו "מסקנת" הדברים, אם אכן יש כאן "ראיה" לבסוף או לא, וידמה לו כאילו שיש שם איזה דררא ד"ראיה" על היתר "כפיייתו" לעשות "שליח", מה שבאמת לא אמר בזה כלום, רק מטשטש את דעת הקורא ב"פן" וב"אולי", וכדי בזיון וקצף.

ומלבד ה"עיקום" מה שיש ב"סברות" שכאילו לכל הולך ישר שיש לו רק מושג כ"ש ב"בירור הלכה", כדאי להעיר גם על שני נקודות חשובות: ראשית דנראה מלשונו בעליל; דלולא ערעורו של אותו ת"ח, לא היה מרגיש ה"מכשיר" דגן [וכן גם המכשיר השני דלקמן (פק ו)], בשום "צורך" או "הכרח" כלל "להתטפל" עם שאלה חמורה כל כך, ומעתה מי יודע כמה דמדומי "פסלנות" נוספות יש, שבעל "מכשיר" זה מעלים את עיניו מהם מכיון שלא נתפס בהם עדיין... ושנית והוא העיקר, דבאיזה "הפקירות" שניגשו הנך בריוני "מסדרי הגט" לכל הענין, עד שפשוט לא חשו לסדר את גט ה"פסול" באופן היותר "כשר" עכ"פ, אפילו בדבר שהיה נקל להם לעשותה, דכי מה הי' מונע מהם לסדר, שהאשה שעמדה שם

את הבעל כ"סרבן", למרות שיש לו דין "ציית דינא" גמור ע"פ כל הפוסקים כולם (קצ"ג במספר), ומבלי שיימצא עליהם שום חולק כלל וכנ"ל (פק ז). ואח"כ, על סמך "חומרא" מופרך זה, הוא מוסיף להניח עוד נדבך של "חומרא" מופרך, דהיינו שגם בזמנ"ז "חמור" מאוד דיני ה"סרבן", היפך דברי הפוסקים הקובעים שבימינו א"א לבנות שום "קולא" על יסוד "חומר" ה"סרבנות" וכנ"ל (ענף יג, ד"ה ושנשית). ובכ"ה הוא ממשיך לצעוד להלאה, עד שסו"ס הוא מגיע ומתגלה לפנינו במטרתו האמיתי, ד"להקל" ולהתיר ול"הכשיר" גט מעושה בשוטיך, על סמך דברי הרי"מ כאילו שפוסק דעל "סרבן" מותר לערוך גט מעושה.

בקיצור, הוא מציג לפנינו "קולא" גדולה ומופרז, הטמונה וכוונתה "בתוך" נייר של שני "חומרות" מופרכות..., והיש לך "הפכפכן" גרוע מזה, להשתמש בשני הקצוות הקיצוניות ד"להחמיר" ו"להקל" בב"א, ולקפוץ מזה לזה לפי הנוחיות... וב"ז, תוך כדי להתעלם מכל החילוקים הבולטים שישנם בין הנידונים, בהעמדת פני תם כאילו שמדברי הגאון הנ"ל יש איזה דררא דבסיס כ"ש להתיר "כפייית גט" בנ"ד, בו בזמן כשאפילו בנידון ידידה, הגרוע מנ"ד עשרת מונים, ג"כ לא התיר רק לכל היותר "כפיה בדברים" בלבד. וזהו לימוד גדול, איזה "פנים" שיש ל"בירור היתר", אם כל האיסורים דומים כמישור, דאז אין לו שום בעיא לעשות "השוואה" בין דברים שאין להם שום שייכות ונגיעה כ"ש זל"ז, או מלקפוץ מן ה"חומרא" אל ה"קולא", כל עוד שזה משמש לו להגיע אל המטרה העיקרית ד"להקל" ו"להתיר" בענינים חמורים כ"כ.

ענף ז

ה"פירכא" הגדול על "התיר", שלא השיב מאומה על ה"פסול" דה"כפיה" שעל "מינוי השליח":

והנה, כל מי שיש בו ריח תורה העובר על דברי קונטרס זה, ירגיש מיד ב"מהלך" שלו, שהוא גיבוב המון שיטות שונות שכמעט שאין להם שייכות ונגיעה כלל להנידון, כנראה רק בכדי לטשטש את לב הקורא בבחינת "עורבא פרח", תוך כדי סחיטת קולות הבניות על משענת קנה רצוץ של קורי עכביש בסברות דקות ודחוקות, מה שתמצית המסקנא היוצא מהם הוא; "שעדיין אין הוא בטוח בבירור גמור שאי אפשר להסתמך בשום אופן שבעולם על צירוף גיבוב סברותיו להקל ולהכשיר הגט 'בדיעבד', שתוכל לילך ולהנשא בו 'לכתחלה'..."

ובכדי שיבין הקורא באמיתת קביעתו הנ"ל, באיזה מהלך שבעל "מכשיר" זה צועד בכל אורך קונטרסו, ובאיזה סוג סברות שהוא משתמש בהם בדרכו ל"הכשיר" את ה"גט המעושה" דגן על כל מחיר, נביא כאן רק "דוגמא" אחת מני הרבה: כדאי לעיין בסוף קונטרסו (ענף ז, אות ז), איך שהוא "מסדר" עם ה"בעייה" החמורה מה שהעמיד איזה ת"ח מול פניו, והיינו ה"כפיה" שנעשתה בנ"ד גם על "מינוי השליח להולכה", מה שהעונג יו"ט (סי' קס"ח) פסק בהחלט, שזה "פוסל" אף באותן ש"כופין" לגרש מדינא, כיון שעל "עשיית השליח" לא חייבתו התורה כלל, עי"ש שכותב שגט כזה "אינו כלום".

ולרביע, שעיקר מטרתם היתה תמיד להמציא "התירים" ו"קולות", דוגמת ה"עורכי דין" הלומדים את "חוקי" המדינה, לא בכדי לידע האין "לקיימם", רק בכדי לדעת איך שיכולים "להתחכם" ו"לעבור" עליהם, אבל בלימוד תוה"ק - הרי עיקר מטרת הלימוד הוא; בכדי לדעת האין "לחזקה" ו"לקיימה".

והרבר מוזר מאוד, שדוקא בעל מחבר ספר על מקצוע חמור שכזה, שהוא יהיה ה"מקיל" וה"מכשיר" את סוג ה"כפיה" היותר חמור ששייך בזה, דהיינו כפיה ב"שוטים" ובמהלומות זרם אלקטרוניות ה"משכרים" ממש את הנפגע מזה, דכידוע שישנם כמה מיני "כפיה" הקלים מזה, וכגון כפיה ש"מן הצד" כלומר שמטילין על הבעל "לחץ צדדי", וכגון שמחייבין אותו לשלם סכום גדול למזונות בניו וכדו' בכדי שיוכרח להסכים לגרש [במקום שמתור לעשות כן], וכן יש "כפיה בדברים" שמביישים אותו בחיוב, או בשלילי במניעת "עליה" לתורה וכדומה, אבל להכשיר סוג "כפיה" היותר חמור ששייך, דהיינו ב"שוטים" ועוד באופן הנ"ל, וכ"ז בעוד שמונח גט כשר בבי"ד, המצפה עליה שתבא לקחתה, אלא שהיא מתעקשת שלא לקבלה, רק בכדי שתוכל להמשיך בקיפוח בעלה בערכאות. א"ב, הרי שאלה גדולה הנוקב ויורד עד לתהום נשאלת מ"מומחה" הגדול דין ב"דיני כפיה בגט", ה"ה הר' "מתיר-א" דידן, דאם "כפיה" של "סוג" זה וב"מצב" זה אכתי "כשירה" היא, ועד כדי כך שכדאי להטריח ולערוך "בירור" שלם רק בכדי לעודד את האשה שתלך להנשא דוקא על סמך זה, [ושלא תבקש להנשא ע"י הגט הכשר המונח בבי"ד], א"כ יאמר נא לנו בטובו, אם נשאר עדיין איזה סוג "כפיה", באיזה "מצב" שתהיה, מה שאכן תהא "פסולה" לפי דעתו הרחבה, והאם אין זה "כפיה" בגט, אתמהא.

ולכיומא, יש לציין, שבסוף הקונטרס מסיים הר' "מתיר-א" בזה"ל, ברם, גם אחרי כל אריכות הדברים, הנה כלל גדול הוא בדרכי הוראה, ש"זכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה", ובפרט כשאלת אשת איש החמורה, אשר על כן כשר הדבר לעשות כל טעדי דאפשר כדי להשיג גט חדש... אך אם לא יצליחו בזה, ויסכימו גדולי תורה והוראה לדברינו, אזי יקוב הדין את ההר, ואשה זו מותרת, עכ"ל. כנראה שהרגיש היטב בהפרכת כל דבריו, וה"נקבים" הרבים שנמצא בהם, בבחינת "ויך לבו" ו"לב יודע מרת נפשו", והיה ירא מן הרעש שיתחולל ע"י דבריו, ע"כ בכדי להגין ולנקות עצמו, התחכם לסיים את דבריו בהעמדת פני תם, כאילו שמצירו השאיר את הדבר עדיין תלוי ועומד ב"הסכמת" גדולי הדור. ברם, הכי לא ידע, שהיא עומדת כבר הכן להנשא, והכל נקבע ונסדר כבר, ואטו חשב שהיא או הזר שעמד לישאנה, ירצו עם קונטריסו מגדול אחד להשני, להבטיח שכולם אכן "מסכימים"... וכי את מי רוצה הוא לרמות בזה, [ונודע לנו, שהרה"ג ראי"פ ראמינק שליט"א, מחברי הבי"ד שסילק עצמו משום שלא הסכים על הכפיה וכנ"ל (ענף ג, עשר ו), ביקש מהר' "מתיר-א" דין עוד "טרם החתונה" שישלח לו את "בירורו", ולא שלח לו... הרי שהוא עצמו לא רצה להראותה למי שחשש שלא יסכים עליה...], ועל כגון דא נאמר "ויראת מאלוקיך".

בקירוב מקום תקבל בעצמה את הגט מידו מבלי למנות "שליח" כלל, מה שבקל היה חוסכים עצמם בזה משאלת "פסול" רציני כל כך.

ומה שה"בעל מכשיר" דין מנסה להתנצל ע"ז; שהיו חוששים פן יחזור הבעל מהסכמתו "כשיראנה", בזה הוא רק מעיד על עצמו, שפשוט אינו בקי עם ה"מציאות" מה שהוא דן עליה, דהרי הבעל היה "קשור עינים" בשעת מעשה, וכמו שמעיד ע"ז (בשיחה טלפונית) ה"סופר" [מי שהיה גם ה"שליח"] שהיה שם, וממילא ל"ה שייך חשש זה "שיראנה" כלל], וכי על אנשים קלים ורקים שכאלה נוכל לסמוך בהנוגע להתרת "אשת איש" ו"ממזרות", וכמה גדולים דברי חז"ל הק' שהזהירו אותנו (קידושין ו', 6. וי"ג 6); כל שאינו יודע כטיב גיטין לא יחא לו עסק עמהן וקשין לעולם יותר מדור המבול, ע"ש. כאמור שזהו רק אחת ה"דוגמאות" מן "מחרוזת המרגליות" הנמצאות בדברי הר' "מתיר-א", איך שהוא משחק "משחק כדור" עם ענינים חמורים שכאלה, ודי ב"דוגמא" זו שתעיד לנו על טיבה ו"מהותה" של "אופן מהלך" כל ה"בירור" שבקונטריסו של "בעל מכשיר" הזה. [ובספרינו יבואר אי"ה המון "טעותים" נוספים בדף אחר דף שבכל אורך קונטריסו, שאכמ"ל. וראה לקמן (ענף יט), וד"ב].

ואנב, הר' "מתיר-א" דין מרבה לצטט בקונטריסו מן איזה ספר המכונה "כפיה בגט", שלא ראיתיה מעולם וגם לא ידעתי שם מחברו, ולפי ה"מהלך" הנראה מן המצוטט משם איך שמחברו מזדרק בענינים חמורים, כגבר אשר עברו יין, וכמי שכל האיסורים החמורים דומין לפניו כמישור, בסברות דקות שרופות קרים, המביאין כ"פ את הקורא לידי גיחוך וצחוק מכאיב, הרי הרבה יותר היה מתאים עליה השם "כפיה בגט". בי כל מי שיש בו רק קצת יד ושם בבירור הלכה, ומרגיש באיזה "קלות" שהוא נגש לכל הענין, ובעיקר באיזה סוג "סברות" שהוא מנסה לבלבל בהם את דעת הקורא, קשה לו לצייר לעצמו, שמחברה אכן "מאמין" בתוקפה של הלכות "גיטין", ובחומר ההסתבכות באיסור "אשת איש", או בכשלון הנורא ד"ממזרות" רח"ל, מה שכל הפוסקים רעדה אחותם כשעסקו בזה.

ולאחר זמן, כשמענו שהר' "מתיר-א" דין עצמו הו"ל "מחברה" של ספר הנ"ל... בזה רק נתאשר השערתנו הנ"ל, דהרי בנוגע שבעולם התורה, שכל מחבר שהתמחה באיזה מקצוע בתוה"ק, ונעשה ל"מומחה" בהיקפה הגדול שבאותה ענין ששקוע בה, אם יש בו רק קוטב של יר"ש, הרי "טבעו" מחייב שישתדל להבליט "חומר" הענין, כדוגמת ספר ח"ת על הלכות לה"ר שכמעט שלא נמצא בו "קולא", וכן הוא גם עד היום בספרים היוצאים ממחברי זמנינו על איזה מקצוע מיוחד דוק ותשכח, וכש"כ וק"ו בענין חמור כ"כ של "כפיה בגט", מה שכל הפוסקים הזהירו בלשונות חריפים למאוד, שכל דיין המקיל בזה הוא מרבה ממזרים בישראל וכנ"ל, איך נהייתה הדבר להיפך, שדוקא הוא יהיה "מי" שעורך "בירור" הלכה" בזה לפי ה"מזומן" מראש. ולא תימצא חזון "קלות" שכזה, זולת במחברים שמחווג החילוניים למחצה ולשליש

סיכום היוצא מכל דברינו (פרקס ז' - ה') בהפרכת "היתיר" של הר' "מתיר-א" דנן:

א. מה שהעניק להבעל דין "סרבן", וכדי שיוכל להצדיק (לפי טעותו) ה"היתר כפיה" עליון, הוא מופרך ומנוגד מכל הפוסקים כולם המדברים מדין זה ד"סרבנות" [קצ"ג, במספר], שלדעת כולם יש להבעל דנן דין "ציית דינא" גמור, וכנ"ל (פרק ז').

ב. אמנם, גם כל עצם "יסודו", שעל "סרבן" מותר לערוך "גט מעושה בשומין", אין לו שום סמיכה כלל, וזהו אף לפי טעותו שאכן יש להבעל דין "סרבן", מה שז"א וכנ"ל (פ"ק). כי ה"מקור" שהביא על זה מדברי שו"ת רי"מ, הוא פשוט מזויף מתוכו ומברר, וליכא שום סמיכה כ"ש מדבריו ע"ז כלל, וכנ"ל (פרק ד').

ג. גם מה שהדיינים ש"כפר" עצמם על הבעל בע"כ, היו כולם מ"בחירת" צד האשה, הוא דבר ה"פוסל" אותם

מדין "דיינים" או "בית דין", ופשוט שכל הפס"ד ד"היתר כפיה" הוא בטל ומבוטל, וכנ"ל (פרק ג').

ד. לא השיב מאומה על שני "פסולים" גדולים: א), ה"פסול" הגדול מה ש"הלם אלקמרני" ("סטאן-גאן") עושה, ש"משכר" ממש את דעת הנפגע, וממילא אין כאן "גט" כלל ואפילו לא בגדר "גט מעושה" אף במקום שכופין מן הדין, וכש"כ בג"ד בדליכא "היתר כפיה" כלל, וכנ"ל (ענף ז'). וב), ה"פסול" כמה שעשו ה"כפיה" גם על "מינוי השליח", דקימ"ל דגמ כזה "אינו כלום", וכנ"ל (ענף ט"ו).

ה. כל דבריו הוא שרשרת ארוכה של גיבוב דברים, ע"י קשירת נימא בנימא על קורי עכביש ב"פן" ו"אולי", ודילוג מ"ברירות" ל"ספיקות" חוזר ושוב, כמובן שעל אופן זה א"א להתיר "אשת איש" ו"ממזרות", וממילא פשוט שכל "היתירו" הוא בטל ומבוטל, והגט הוא פסול מה"ת כדעת כל גדולי דורנו הנ"ל (ענף ג'), ודלקמן (ענפים כ"ט, כ"ו, ותל"מ).

פרק ו

דיחוי ה"היתר" המופרך של הר' "מתיר-ב" - ששימשה כהכנה ועידוד להאשה; שתרחיב להנשא

בזמן קצר לאחר שהופיע ה"הכשר" של "מתיר-א" הנ"ל (ריס פרק ז'), שוב נחתם "היתר" חדש ע"י מי שנתאריהו כ"מתיר-ב" באור ליום י"ד תשרי (ערכ סוכות) תשס"ה, ובין השאר כתב בזה"ל, הנני מצטרף להתיר במקום עיגון... וזאת מהטעמים שאכתוב א"ה אחרי החג... בתנאי... שלא יהיה התנגדות מגדולי הפוסקים שליט"א, עכ"ל. ואח"כ נכתב ה"ברור", ביום ד' מרחשון תשס"ה (נח י"ד עמודים). כמובן שגם הוא מתחיל את דבריו עם אמתלא הכוזבת, ש"מדובר מעגונה היושבת בעיגונה כבר ארבע עשרה שנה, והוא שעת הדחק גדול", [מה שכבר הופרך לעיל (ענף ד')], ואח"כ הוא קובע לא פחות ולא יותר, רק שהוא צועד ב"דרכי התוראה" של הגאונים רעק"א נודב"י הצי"צ עין יצחק והמהרש"ם... וגם הוא ג"כ מעמיד חלק חשוב מן יסודו להכשיר את הגט על סמך "סרבנותו" של הבעל מלהתדיין בד"ת, [מה שכבר הפרכנו "היתר" זה בארוכת לעיל (פרקס ז' - ה')] עד בלתי נשאר בו מתום, ע"ש]. אבל את עיקר "התירו" הוא בונה על היות שיש לפנינו "אמתלא מבוררת" שבעלה הוא "מאיס עליה" באמת, וממילא לאור מצב ה"עיגון" הגדול שיש בני", אין לנו עצה אחרת כ"א לסמוך על שיטות יחידאות - על אף שנידחו מהלכה בכל הפוסקים. ונראה מאי דקמן.

ענף טו

ה"חירוס" הגדול היוצא לפי "חידושו", שיהא מותר לערוך "גט מעושה" על כל בעל שאשתו הלכה לערכאות:

הנה, לאחר שהר' "מתיר-ב" מפריק ומבטל את ד' ה"היתירים" מש"כ מוציאיי הפס"ד עצמם על ה"כפיה", הוא מסיק בזה"ל, "הנימוק היחיד הנשאר הוא טענת 'מאיס עלי', שזה ברור לנו שכן הוא, ובפרט אחרי כמה שנים ש"שונאת אותו בתכלית", וכידוע שהשנאה גוברת עם הזמן במקרים כאלו, וכש"כ במקרה דנן ש"המאיס עצמו עליה" יותר ויותר ע"י 'תעלוליו ומעשיו בבתי הדין ובבתי המשפט', וזהו טענה שאינה תלויה בהודאתו או בהכחשתו, דאפילו יטען שאינו מאיס עליה, מ"מ 'אנן חוינן דהכי הוא', וכן אם יטעון שפלוגי גרם או אלמוני שכנע אותה לעוזבו או לשונאו, אין נפק"מ בזה, כיון שכבר היא מואסת בו, [וממשיך]:

ואין צריך להאריך בעובדא שאין עליה עוררין שהוא מאיס עליה ושהיא שונאתו בתכלית, והמאיס עליה הוא באמתלא, וגם האמתלא הוא "ברורה", כלומר אף "שלא נתברר"

אם "כל" האמתלא הוא נכונה, אבל ראשית "ברור", ש"אם" האמת כן הרי זה "גורם" למאיסות, ושנית יש "גלים לדבר" שאמתלאות הם "נכונות" עכ"פ "בחלקם" מ"מכתב הפיוס" שבו "מאשר" שלא התנהג כמו שצריך... עכ"ל. [א"ה: ראה מש"כ לקמן (ענף י"ז, ד"ס וסדנר), ע"ש].

העתקתי את לשונו הנ"ל המהווה "עיקר יסודו" להיתר, מכיון שבו מתבלט בעליל - איך שמתעמל קשות להסביר את ה"ברירות" הגדול על ה"מאיסות", וכדאי שיתבונן הקורא - איך שקופץ חוזר ושוב מלשון "ברור" דאנן חוינן ו"ש"אין על זה עוררין", ללשון ד"הגם שלא נתברר", ושוב שעכ"פ "זה מיהא ברור" ש"אם" האמת כ"כ - "אז" יש לנו "אמתלא מבוררת" לפנינו - דהרי כתב לה "מכתב פיוס"... [ותמיהני אם יכול להראות לנו משפט הפכפכי שכזה, (מה שלא יימצא רק בדברי "עורכי דין"), בתוך דברי רבותינו הגרע"א הצ"צ וכו', שמיצג עצמו כמי שהולך בדרכם...].

בקיצור, הוא בונה את יסוד ה"היתר" על "חידושו", שהיות שקיים לפנינו "אמתלא מבוררת" שהבעל הוא באמת

ענף ז

"חידוש סברת" הוא "מופרך" מדברי מאות תשובות של רבותינו גדולי הפוסקים:

הנה, עם סוג "מכשיר" הבונה את "התירו" על סמך "חידוש" מפוכך שכזה, אין שום צורך ליכנס עמו בפלפולים בכדי להראותו הפרכת דבריו, די להצביע על מאות תשובות שבספרי שו"ת של גדולי הפוסקים אשר מפיחם אנו חיים, שדנו בספריהם על עובדות ה"גרועים" הרבה יותר מנ"ד. ורק דוגמאות אחדות מני אלפים ננקטו: הרשב"א (ח"א, סי' תקע"א, תקע"ב ונמיוחסות, סי' קל"ה), הריטב"א (סי' קצ"ב), תשב"ץ (ח"ב, סי' ס"ט), יבין ובונו (ח"ב, סי' מ"ו), מהרש"ם (יו"ד, סי' ק"ע, וס"ע, סי' י"ג, וק"ט), [שהלכה האשה בערכאות, וגם נתנה את בעלה בבית הסוהר, והיה שם קטטה גדולה מאוד ע"ש], מהר"ם אלשיך (סי' מ'), מהרש"ל (סי' מ"א, וס"ט), רמ"א (סי' ל"ז, וס"א), [אגב, שם (סי' ל"ז) ס"ל להרמ"א, דאף הרמב"ם לא ס"ל דכופין בטענת "מאס עלי", רק דוקא כשאינה תובעת להתגרש, אלא שמורדת מתשמיש בלבד, משא"כ כשתובעת גם להתגרש (וככ"ד), אז גם הרמב"ם מודה דלא מהני לה האמתלא ד"מאס עלי" שנוכל לכופ אותה לגרשה, ע"ש. והובאו דבריו אלה להלכה במהרש"ם (ח"א, סי' כ"ט, ד"ס וס"א מ"ח), ע"ש], ראנ"ח (סי' מ"א), תורת אמת (סי' קצ"ו), מהריט"ץ (ח"א, סי' רכ"ט), באיש שהיה "נראף" ו"שיכור" ו"מצורע" "גנב" ו"רשע גמור", ע"ש באריכות גדול מן ה"קטטות" ו"מריבות" גדולות שהיה שם. ושם (מחשבות, סי' ל"ז, וק"ט, ור"י), אמונת שמואל (סי' מ'), דרכי נועם (ס"ב, סי' נ"ח), נודב"י (מנייח, ס"ב, סי' ל"ז, וס"א), חת"ס (ס"ב, סי' ס"א), שו"ת ר"י מילער (סי' י"ד), הנ"ל (ענף י"ג), שהיה להבעל "חולי מדבקת" וגם היה "רועה זונות" ו"רשע גמור", ע"ש], שו"מ (קמ"א, ח"א, סי' קע"ח, וס"ב, סי' קצ"ד), עין יצחק (ח"ב, ס"ב, סי' ל"ח), חתן סופר (סי' כ"ט, ח"א, סי' מ'), מהרש"ם (ח"ב, סי' ל"ז), [באיש שרימוהו לינשא לחרשת, שמונה שם שמצא כמה ראשונים דס"ל כהרמב"ם דכופין לגרש בטענת מאס עלי, ועכ"ז כתב דאפילו ב"אמתלא מבוררת" אין לסמוך על שיטת הרמב"ם, וזולת בהנוגע להתיר להבעל חדר"ג כשטוען שהיא "מאסה עליו", אבל לא כש"היא" טוענת כן שנוכח אותו, כיון שזה נוגע כבר לאיסור "אשת איש" וד"מזורות", ע"ש]. וככה ישנם עוד תשובות למאות, ואטו כי רוכלא ניזול ונחשוב, שכולם מדברים מ"בעל בזוי ונמאס מבורר" ו"כולט" שהתקוטטו עשרת מונים יותר מבנידון דידן.

ובן יוצא להיפך הגמור מדברי הר"י "מחיר-ב" הנ"ל, גם מכל המון הפוסקים שהתירו חדר"ג לבעלה של מורדת, כשאינה רוצית לקבל גט מבעלה רק אם יתן לה הרבה כסף, או כשישאר בידה מה שגולה ממנו, או כשהלכה לערכאות להלשין עליו, וכולם כאחד פסקו להתיר להבעל לישא אחרת עליה. וגם כאן ננקט רק דוגמאות אחדות מני הרבה: ע"י נודב"י (מנייח, ס"ב, סי' קצ"ב), חת"ס (ס"ב, סי' ס"א, וס"ב, סי' ס"א), בית אפרים (ס"ב, סי' קט"ו, ד"ס ולכ"א), גליא מסכת (ס"ב, סי' ט"ו), שו"מ (קמ"א, ח"א, סי' קע"ח), מהר"ם שיק (ס"ב, סי' קט"ו), פרי השדה (ח"ב, סי' ס"א), נטע שורק (ס"ב, סי' כ'), תפארת צבי (סי' ל"ז), מהרש"ם (ח"ב, סי' קצ"ו, וס"ב, סי' ק"ע, וס"ט, סי' ל"ז), מהר"ש (ח"א, סי' י'), יגל יעקב

"מאס עליה", והא ראייה, דהרי קיימים "מסמכים" שקראתו ל"בית דין" [והוא מצידו היה מוכן ומזומן לילך וכו"ל (פוקס ז' וג')] וחלכו ל"ערכאות", ושם הרי המנהג ש"מתקוטטים", וא"כ הלא ידוע "שהשנאה גוברת עם הזמן במקרים כאלו"... ועוד, דהלא בעלה כתב לה "מכתב פיוס", והרי זה משמש לנו כ"מסמך" נוסף איך שהוא "מודה" שהתקוטטו, [דהרי אין מפיססים את מי שלא התקוטטו עמו מעולם...], וממילא לאור ה"ענין" ו"שעת הדחק הגדול", יש לנו לסמוך על דברי התשב"ץ, שכתב דבכה"ג אכן יש לסמוך "בדיעבד" על שיטת הרמב"ם [דלא קימ"ל כוותיה]; דבטענת "מאס עלי" מותר "לכופו" על הגירושין, וממילא תוכל האשה לילך ולהנשא בו "לכתחלה"... עכ"ד.

והנה, אם נתבונן בפירושן של הדברים מה שטמון ב"חידושו" של הר"י "מחיר-ב", הרי הדברים צועקים עד לב השמים, ושונה מריעו הר"י "מחיר-א", שבא עלינו רק בעיקופין ומן הצד, הוא נגע כאן בשרשי השרשים של קדושת ישראל, להעמיס פירוש חדש ב"מאס עלי", המנוגד מדברי כל רבותינו הפוסקים וכדלקמן (ענף י"ז). וצריכין אנחנו לחשוב חשבוננו של עולם, דאם נעבור על דבריו הללו בשתיקה, הלא הכלל כולו ישתמשו בו, דהרי ידוע דמ"קלקלתא" ילפי בנ"א מהרה, ומעתה שוב לית צורך לשום אשה ב"דין" וגם לא ב"דיין" כדי להשיג גט, ואפילו אם באמת תהיה האשה בגדר "ענייה נתנה באחר", כי כבר אין צורך לשמוע כלל טענת הבעל מקודם בבי"ד כשר בישראל, וגם שוב אין מקום לשמוע צעקת האב על ילדיו שנגזלו ממנו.

דהרי מהיום ולהלאה יש עצה פשוטה לכל אשה הרוצית להפקיע עצמה מתחת יד בעלה, שתלך ישר ל"ערכאות" של עכו"ם דוקא, וכל שתרבה שם ב"מלשינות" וב"מסירות" על בעלה עדיף טפי, דהרי זה יסייע לה להוכיח שאכן כן הוא ה"אמת" שבעלה "מאס עליה", והא ראייה, דהרי חזינן שהם "מתקוטטים" במריבות גדולות שם בערכאות, ובפרט כשגם "תלשין" עליו שם, אז יהיה ה"כפיה" עוד יותר "מהודר", שהרי אז יהיה ה"אמתלא" ד"מאס עלי" יותר "מבוררת לנו", שאכן באמת כן הוא ש"מואסת בו", לפי "חידושו" המבורקת ולשונו הזהב של הר"י "מחיר-ב" דהרי "אנן חזינן דהכי הוא" ראנן סהדי דהכי הוא... וממילא יכולים כבר לחרוץ את משפט הבעל [שלא בפניו]; שמותר לכופו בשוטים, דהלא "ידוע שהשנאה גוברת עם הזמן במקרים כאלו". וכל מה שנצרך לה מהיום ולהלאה, הוא רק "מסמכים" המראים ש"באמת" היתה ב"ערכאות", ושאינה משקרת בזה... ושוב יכולה לילך ישר מן ה"ערכאות" ל"שר הכפיה" וכנופיית כת דיליה, שיבצעו "גט מעושה" להתיר "אשת איש" ו"ממזרים" דאורייתא... וכ"ז למה, פשוט, משום שהבעל היה צריך להתגונן בערכאות נגד תביעותיה והאשמותיה של אשתו, ול"ה לו ברירה אחרת כ"א לריב עמה שם, מה שלדבריו הר"י "מחיר-ב" "הוא ממאס א"ע עליה ע"ד, ושוב הרי יש לפנינו "אמתלא מבוררת" שאכן כן הוא שהוא "מאס עליה"... האם שייך לצייר עומק ה"חורבא" מה שהוא ממיט על כלל ישראל ב"חידוש" מעוקם שכזה.

באימה ואומרים ביראה בהנוגע לגבי היתר "כפיה" שלא תהא כזאת בישראל. ורק שני "דוגמאות" מהן אנקט:

בשור"ת קובץ תשובות (אלישיב תש"ס, ח"א, סי' קע"ד), וז"ל, האשה קובלת... שהאשה שונאת את בעלה בלב ונפש בגלל התנהגותו הבלתי נורמלית, והאשה באה איפוא בטענת "מאס עלי" באמתלא מבוררת, הווג חי בנפרד כבר למעלה משש שנים, ועל הבר"ד היה להעטר לתביעת גט. תשובה, גם אם נניח שדינה של האשה היא כאשה הבאה בטענת "מאס עלי באמתלא מבוררת", אכתי אין בזה לחייב את הבעל במתן גט, ע"י שרת הרשב"א (סי' קל"ט)... דלא רק שאין "כופין" את הבעל לגרשה בטענת מאס עלי, אלא אף לא "מחייבין" אותו לתת גט... וע"כ דאין "חיוב" על הבעל לפטור אותה בגט... הגנו בדעיה שאת תביעתה לגירושין יש לדחות מכל וכל, עכ"ל.

ובן בשור"ת שאילת שאול (כריס תשס"ד, ח"ב, חס"ע סי' ח' וט'), וז"ל, ע"ד נשים עגונות חיות שבעליהן עוזבים אותן, ומהם שחיים עם נשים אחרות, ואת נשותיהן אינם זנין, ומונעים מהם כל מה שבעל חייב לאשתו, ולא זו בלבד אלא שמצערין אותן ומסרבין לתת להם גט להתירן לעלמא, וזעקתן עולה למעלה... אם אפשר לכופ אותם בשוטים ולכריחם ליתן גט... והיות וידעתי שענין זה נוגע לכל העולם, והוא ענין חמור וגם כאוב, לכן לא השבתי מיד רק אחרי התבוננות ימים רבים, ואחרי העיון בפוסקים... ואם יתחילו בזה רבנים ויכריחו לגרש ע"י כפיה בשוטים, יינתן בזה המשפט ביד כל אדם ויגיע גם ליד בריונים, והם יעשו ככל העולה על דעתם ורוחם, וישפטו ויכופו ויכו לפי יושר שכלם, וקורא אני ע"ז את דברי המהר"ט (ח"א, סי' ק"ג), וראוי לכל אדם לברוח מזה - כבורח מן הנחש, וכתב זה במקרה שאלתו באיש שהיה חולה חולי הנופל בצורה קשה מאוד [שלא הרדיעו לה זאת כשנשואו], עד שרצה בעת התגברות מחלתו לחנוק את אשתו... [וממשיך]:

רואים אנו שגם במקרה שכ"כ היה "ברור" העובדות, לא נעשה סניף להתיר רק אחרי שהסכימו לזה חכמי הדור... ובפרט כהיום שהכל הפקר וכ"א הטוב בעיניו עושה, ולכן לדעתי א"א כהיום להודק ולטפל כלל בעשייה בשוטים בשום אופן כלל וכלל... אבל חלילה לבוא עליו בשוטים... דאל"כ כל אשה שנתנה עיניה באחר, בידה להתפטר מבעלה ע"י "שתגרום" שימנע ממנה חיי אישות, ויכפוהו להוציא... אבל אם הוא מוכן ומוזמן לקיים חובותיו, רק שהיא מתקוטטת ומפקיעה עצמה ממנו, הרי בודאי שזה לא כמונע חיי אישות, ובודאי שאין כופין להוציא, ולא תהא כזאת בישראל... ולכן למעשה אין לנו רק הכפיה במילי, עכ"ל ע"ש.

היוצא לנו מדבריו הברורים, דאם אכן יש מקום להשתמש בנ"ד עם האימרא ד"כיהיום שאני", אז הוא דוקא בהכיוון דלהיפך ו"לחומרא", דלאור ה"הפקירות" הגדול השורר כהיום, [שונה מימי קדם שכל דבר מ"עניני יהדות", ובפרט עניני "גיטין" ו"קידושין", היה נעשה תחת מרותו של "רב העיר"]. הרי כל אשה שתמצה להפקיע עצמה מבעלה, תשכור לעצמה הנך "בריונים", שבעבור ה"מחיר הנכון" יערכו

(חס"ע, סי' י"ח, ו"ע), לבושי מרדכי (קמא, חס"ע סי' ט', חס"ע ג', וס"י), אבן יקרה (תניינא, סי' כ"ח), בית אבי (ח"ב, סי' קט"ז), שאילת יצחק (תניינא, סי' קע"ח, ותלימא, סי' קע"ח), מנח"י (ח"א, סי' קע"ט, חס"ע ח'), ע"ש. ולא עלתה על דעתם להתיר הכפיה על הסמך, היות שהאמתלא ד"מאס עלי" הוא "מבוררת", דהא חזינן ש"מתקוטטים" כ"כ.

[והדבר ה"יחיד" מה שנ"ד "גרוע" מכל הנך עובדות מזעזעות דהתם, הוא רק מה שהבעל דגן כתב לה "מכתב פיוס"... שלפי דעת ה"ר "מתיר-ב" ד"ז "מחמיר" את ה"מצב" כ"כ, עד שיש בכדי כבוד משקלה להכריע את הקו ל"התיר" מה שכולם "לא יכלו להתיר". אגב, ה"מכתב" הזה היה למראה עינינו, ואיני מבין מה עילה מצא בה, ואיך שהוא מסוגל להפוך מתוק למר ואור לחושך, המכתב מלא געגועין בזכירת עתים הטובים שהיה ביניהם, ומשם ראייה להיפך ממש מדברי ה"ר "מתיר-ב", ואין לך "עיוות" גדול מזה להשתמש עם "מכתב" נאה שכזה, להעליל על הבעל ולהרפו בה, (אנו מוכנים להראות המכתב לכל מאן דבעי, וירא הקהל וישפוט), ואכמ"ל. ואגב, כדאי להדגיש, שהבן לאחר עשר שנים שהיה אצל אמו, שלא הרשתו לילך אצל אביו כלל, ברח ממנה לחסות בצל אביו בסיועם ובעידודם של עסקני החינוך במאנטריאל, וזה כשלשה וחצי שנה שהוא מתגדל ומתחנך להפליא אצל אביו לגודל שביעת רצונו, ואינו רוצה לראות עוד את פני אמו, בגלל מה שסבל ממנה בגוף וברוח בדברים שאין להעלותם על הכתב].

ומעתה, הרי לפי דברי ה"ר "מתיר-ב" הנ"ל, טעו (ח"ו) כל הפוסקים הללו בתרתי, דלא רק שאין להתיר להבעל חדר"ג בכח"ג, דהרי היא רוצית בגט אם ישאיר הבעל את הגזילה בידה, אלא דאדרבה, בכח"ג מחייב סברת ה"ר "מתיר-ב" להיפך, שיכופו את הבעל בשוטים לגרשה, כדי שתוכל להשאיר את הגזילה בידה, דומיא ממש דנ"ד, שאינה רוצית לקבל את הגט הכשר מה שהשליש לה בעלה בבי"ד, רק אם ישאיר בידה את ילדיו מה שגזלה ממנו בכח ה"ערכאות", ולדעת ה"ר "מתיר-ב" דגן, הרי מכיין שהתקוטטו ב"ערכאות" והשנאה "הרי גוברת עם הזמן במקרים כאלה", א"כ זה גופא כבר מחייב לעשות עליו "כפיה בשוטים"... וחלא כל המעיין בעובדות המתוארות בשור"ת הנ"ל (ד"ס ס"ט), יתווכח מבלי שום ספק, שהיה "שנאה כבושה" שורה ביניהם, ועכ"פ היא בודאי ששנאה אותו בתכלית השנאה, דהכי מחמת "אהבה" היא רוצית "לעגנו" כשלא יתן לה הרבה כסף, או אם לא ישאיר בידה מה שגזלה ממנו, ובפרט כשהלכה ל"ערכאות" ו"התקוטטה" עמו שם, הרי לדברי ה"ר "מתיר-ב" זה גופא משמש כ"אמתלא מבוררת" שאכן היא "מואסת" בו בתכלית. ומעתה הרי הדבר פשוט כביעותא בכותחא, דאם חזינן דמכל רבותינו וגדולי הפוסקים שכל בית ישראל נשען עליהם, יוצא, שהם הבינו להיפך מסברת "חידושו" של ה"ר "מתיר-ב" דגן, בודאי שדבריו בטלין ומבוטלין נגד דברי כל הנך ארייותא, ותל"מ.

ובבדי שלא יבא עלינו ה"ר "מתיר-ב" עם הטענה המופרך ד"כיהיום שאני", נחוץ להדגיש דגם בספרי מחברי זמנינו יש המוני תשובות בסגנון זה, שכולם כאחד עונים

שוב יש לנו החשש שכל מי שתתן את עיניה באחר תטעון כן, וזכור. ב. וכן יוצא ברור, גם מדברי סא"ר דלקמן (ענף כ. ד"ה טז), דאפילו כשישבה גלמודה למשך עשרים שנים שלמות החל תיכף מיום חופתה, ולא דרו ביחוד מעולם, והבעל כבר נשא אחרת, עם כל זה אינו מתיר בשום אופן "כפיה" ממש, רק לכל היותר "הרחקה דר"ת" ש"בדברים" בלבד, וגם זאת רק בקיטוי גדול, ע"ש.

ומעתה, האם נצרך לנו "ראיה" יותר גדולה על "אמיתות המאסות", ממה דחזינון שמאסה בו מיד, החל מיום הראשון לנישואיהן, ולמשך עשרים שנה ישבה גלמודה, ולא עוד אלא שבעלה כבר נשא אחרת עליה, האם אינו ידוע גודל "השנאה כבושה" מה שזה מעורר בלב אשתו הגלמודה, כשיודעת שבעלה שוחק ממנה וחי עם "צרתה". א"ו ברור, ד"אמיתות המאסות" אינה די, דאנן "הצדקת המאסות" בעינן, וליכא. [וחבל לה לאשה עניה זו, שלא היה לה "מתיר-ב" דנן חי בתקופתה, שאז בודאי שהיה נותן לה "עצה" פשוטה איך "להתיר" על בעלה "כפיה בשוטים", שתלך ישר ל"ערכאות" ושם תתקוטט עם בעלה, וככה תהיה לנו "אמתלא מבוררת" שאכן היא שונאתו בתכלית הגמור - וחסל, ולא היתה צריכה להתייטר עשרים שנה בעיגונה]. ו"לענ"ד, לא עת לחשות הוא, דאם ישתקו הרבנים על דבריו הללו - יצא מזה הירוס וחורבא לדורות עולם, עד שנגיע ח"ו למצב, שלא יהיה לנו עצה אחרת רק לייסד "ספר יוחסין" בכדי למנוע החרת "פסולי חיתון" לתוך מחנינו, רח"ל.

אנב, כדאי להרגיש, שהר' "מתיר-ב" דנן "מערב" ומטשטש את הגבולים שבין "מיאוס" ו"שנאה" לעשותן חטיבה אחת, בעוד שבאמת הם שני ענינים נפרדים וכידוע. ע"י עזר **מקודש** (ס' ע"ז, א), שכתב לחלק כן בשם ח"א אף לגבי "דינא דמתיבתא", אלא שבזה הוא חולק עליו, וס"ל שדי לזה גם ב"שנאה כבושה" בלבד, אבל לענין "לכוף" לגרש לא עלתה על דעתו, [על אף שבדאי ידע מלשון הרמב"ם שכתב ש"שנאי לה, שהרי הביאה, ועל אף גודל "כוחא דהיתירא" שלו כידוע], ע"ש. וכן יוצא מפורש חילוק זה שבין "מיאוס" ל"שנאה", גם מהדגשת לשונו של מהרשד"ם (ס' קל"ט), שכתב בזה"ל "שרגלים לדבר ש'מיאוס' זה - אינו אלא מחמת הקטטה והמריבה...", ואילו לפי הר' "מתיר-ב" מאי בכך שהוא מחמת ה"קטטה", סו"ס עכשיו היא "מאסה" עליו, דהרי "ידוע שהשנאה גוברת עם הזמן", א"ו מוכח בבירור דלא כדבריו. ומעתה, אפילו אי הוי יהיבנא ליה להר' "מתיר-ב" כדבריו, דעצם ה"קטטה" וה"מריבה" שבכ"ד ובערכאות, דים להוכיח על אמיתות גודל ה"שנאה" שממנה לבעלה, מ"מ אחי אין זה ראיה על ה"מיאוס" שממנה לבעלה, והרי אנן "מיאוס" בעינן ולא "שנאה", ועוד דהרי הרשד"ם מדגיש דאף "מיאוס" כשהוא פועל יוצא רק מ"שנאה", אין די בכוחה להתיר כפיה, וממילא פשוט דנפלה בבירא כל ה"היתיר" שלו אפילו לפי טעותו, שדי לנו הוכחה על "אמיתות" הענין, וכש"כ לפי מה שביארנו לעיל (ענף יז). שדבריו הללו מופרכין ועומדין מדברי המון גדולי הפוסקים, משום דאנן "הצדקה" בעינן, וד"ב.

על בעלה "כפיה בשוטים" ו"במהלומות זרם עלקטרי", ובנקל תמצא איזה "רב" (קל), שבעד ה"מחיר הנכון" הוא "יכשיר" לה את הגט, ואף לא תצטרך לפרסם את ה"תעודת גירושין", מכח האמתלא של "הפחדה", דמי יאמר לה מה תעשה, ויהיה די לה לגלותה רק למי שרוצה לישאנה, או שאף כשאותו "רב" יאשר לו "בעל פה" שהגט "כשר", היכול נוכל לצייר לעצמינו איזה "חורבא" בקדושת ישראל שזה ימיט (ח"ו) על כלל ישראל, וד"ב.

ענף יח

ה"בירור" על ה"מאסות" מה דבעינן, אינו על "אמיתות" הדבר, רק על "הצדקה" והגיון הדבר:

ובאמת, דלפי "מהלכו" הזה של הר' "מתיר-ב", דכל מה שנצרך לנו "לברר", הוא רק להוכיח ש"באמת" היא מואסת בו, א"כ למה לו להטריח על הנשים שיעבור עליהם כל הגל הזה של ה"הוצאות" והקטטות שב"ערכאות", דלמה לא יהיה די לזה, שתעזוב אותו על זמן ארוך, ותשב כמה שנים גלמודה, האם אין זאת די "הוכחה" על "אמיתות" ה"מאסות" שתהא נחשבת כ"מבוררת לפנינו", דהלא אם לא היתה מואסת בו באמת, א"כ למה בחרה לסבול ולישב עגונה כל כך שנים. ובנראה שהר' "מתיר-ב" רצה רק "למהר" את ה"בירור" של טענת "מאס עלי" ע"י הקטטות ומריבות שבערכאות, כדי שלא תצרך להמתין כמה שנים להוכיח זאת, אבל איח"צ שגם עצם היפרדה מבעלה לזמן ארוך, כ"ג דיה להוכיח זאת.

אמנם, מלבד מה שעצם "חידושו" שיש לסמוך על "אמתלא מבוררת" אף בנוגע ל"כפיה", מופרך ועומד מכל הפוסקים וכו"ל, שהם לא השתמשו בזה רק בנוגע ל"מונא" לענין "דינא דמתיבתא", [ע"י טושו"ע (ס' ע"ז)], מלבד זה, טעה הר' "מתיר-ב" טעות גדולה, בעצם יסוד הבנת ה"בירור" מה שהצריכו הפוסקים כשדיברו מן "אמתלא מבוררת", דאין כוונתם להצריך "בירור" על "אמיתות המיאוס", וכמו שהבין הר' "מתיר-ב" [או כמו שרוצה להעמיס] בכוונתם, דהרי זה מופרך ועומד מדבריהם המפורשים של כל הפוסקים, החל מן הראש הנ"ל (ענף 6) שכתב "לא תבעל לו ותצורו אלמנות חיות כל ימיה" עכ"ל, [וכ"פ להלכה בשו"ת הרא"ם (ס' כ"ט), ע"ש], הרי לנו דאפילו אם תתענן על כל משך ימי חייה, מה שאין לך "הוכחה" יותר גדולה מזה; שטענתה ד"מאס עלי" היא "אמיתית" בתכלית, ועכ"ז אין זה די בסיס להתיר כפיה.

ברם, האמת יורה דרכו, דה"בירור" על ה"אמתלא דמאס עלי" מה דבעינן, אינו על "אמיתות" הדבר, שאכן היא "מואסת" בו, דא"כ היה מועיל ע"ז ש"תשבע" שבועה חמורה על אמיתות הדבר וחסל, ולא אשתמש שום פוסק שיאמר כן. **אמנם**, ה"בירור" מה דבעינן, הוא על "הסבר" ו"הצדקה" הדבר "למה" שהיא "מואסת" בו, שאם אין לה טענות המתקבלות על הלב מה ש"יצדיק" את ה"מאסות", שוב לא יועיל ולא יציל אותה מה שתוכיח שה"אמת" כן הוא, דהרי אפילו אם "נאמין" לה שהאמת הוא ש"מואסת" בו, אם אינה נותנת "הסבר" המתקבל על הלב מה ש"יצדיק" את המאסות,

ענף יט

אף מי שדינו "לכופו להוציא", מ"מ אם הוא מסכים להוציא כשלא תקפחנו מזכותיו, וכפוחו להוציא בל"ז, הגט פסול:

ובאמת, דאפילו אם נניח להם להר' "מתירים-א-וב" ככל טעותם, שהבעל דנן מותר לכופו בשוטים [מה שבאמת ז"א], מ"מ פירכא גדולה וחזקה מאוד אכתי נשארת עליהם מבלי שיהיה להם ע"ז תשובה מספקת בשו"א. דהנה כבר הצבעתי לעיל (ענף ד), דבני"ד (וכן ברוב פעמים), אין הנידון כלל על עצם הגירושין אם "להתגרש" או לא, דהרי הבעל היה מסכים לגרשה. ולא רק שהיה "מסכים בדיבור", אלא שאף הוכיח אמיתת דיבורו גם "למעשה", במה ש"השליש" עבורה גט כשר בבני"ד, וכל מה שרצה לפעול אצלה הוא רק, שתפסיק מלקפחו (בכח הערכאות) מזכותיו כאב לילדיו. ובתבנו (סס), דבודאי שלא יעלה על דעת שום אדם הולך ישר, לתאר מצב כזאת כ"עיוגון" כלל, דהרי היא מעגנת את עצמה רק מחמת "עקשנותה" ותאוות "נצחון" שלה, להמשיך לקפחו מזכות קשר עם ילדיו, ע"ש. וזהו רק ממבט זוית ה"הגיון", מה שגם בעה"ב מבין, שבאמת אין המדובר מ"עיוגון" כלל.

ברם, יותר מזה יש דברים בגו גם ממבט זוית ה"הלכה", בהנוגע כלפי "היתר כפיה", דהלא אף אם נניח לה"מכשירים" הללו כטעותם שיש מקום בני"ד להיתר הכפיה [מה שבאמת ז"א]. מ"מ הרי בודאי יודו, דלא עדיף נ"ד מ"מנוול" ו"מוכה שחין", דקימ"ל בטושו"ע (פי קיד, ס"א), שמתור "לכופו בשוטים" לגרש, ועכ"ז מצינו דכל היתר הכפיה אינו רק כשממאן על עצם ה"גירושין", כלומר שממאן כליל מלגרשה, או שמטיל "תנאי" המקפחה מ"שלה", או במה שקשה לה מאוד לקיימה, דאז שפיר הו"ל ה"כפיה" על עצם ה"גירושין". משא"ב אם "מסכים" על עצם הגירושין, אלא שמטיל "תנאי" מה שיכולה להתקיים במציאות, וכשיכ כשהתנאי הוא "להגן על זכויותי שלא תקפחנו מ"שלה". אם יכופו אותו לגרש בלא זה, בודאי שהגט בטל ובניה ממזרים, דנמצינו שה"כפיה" לא היה נצרך כלל על עצם הגירושין, שהרי "הסכים" על זה, רק בשביל "ענינים צדדיים", ואיך נוכל לנצל את "חייבו לגרש", בכדי לכופו על "ענינים אחרים".

ובן פסק להלכה ולמעשה במהרשד"ם (א"ע, סי' מ"א), ביבמה צעירה שנפלה לפני יבם זקן בעל מום עורר בעין אחד וגם "בקוע", וטענה "מאיס עלי", והוא לא רצה לחלוץ רק בתנאי, שלא תשא את דודה, שדודתו של היבם היתה נשואה לו, והשאלה אם יכולים לכופו לחלוץ בלא קיום התנאי, והשיב דכיון שאפשר לקיים את תנאו, בודאי שאין לכופו על החליצה בל"ז. ומסיים בזה"ל, שאין ספק שאפילו שאותם שאמרו חכמים במשנה (כפ' המדיר) ואלו שכופין [להוציא], מוכה שחין וכו', שלא אמרו שכופין אותו לגרש, אלא אם אינו רוצה לגרש כלל, אבל אם ירצה לגרש אלא שרוצה להטיל איזה תנאי בגט, בזה ודאי לא אמרו שכופין לגרש אף בלא תנאי, ומי שיכופ בדרך זה, כמעט הייתי אומר שחוזר ונפל במכשול הכפיה... דדוקא תנאי שכמעט נמנע להתקיים, הוא דקאמר שכופין לגרש [מוכה שחין] בל"ז, הא תנאי אחר שנקל לקיים,

אין ספק שהכופה לגרש בלא תנאי מרבה ממזרים... דע כי דברים אלו אצלי כנתינתן מסיני אין בהם נפתל ועקש... עכ"ל.

והגם, דכלפי "התרת חדר"ג" לבעלה של "מסרבת" - אכן נמצא בפוסקים; שאף "סירובה" מלהתדיין עם בעלה על "ענינים צדדיים" - יש בכוחה לשמש כהצדקת והתרת חדר"ג לבעלה, [כל עוד שיש להם איזה שייכות להגירושין] - או שהם פועל יוצא ממנה - וכדלקמן (ד"ס ולפנסה), ע"ש. ע"י נוד"ב (מסד"ת א"ע, סי' ק"ב), חת"ס (א"ע, ח"א, סי' א', וסי' ק"ב, וסי' וס"א, ליקוט סי' ט'), בית אפרים (א"ע, סי' קט"ו, סוד"ס ולפנסה), גליא מסכת (א"ע, סי' ט"ז), מהר"ם מינץ (פסני, סי' כ"ז), ד"ח (השטות סי' כ"ג, וטפסות סי' י"ט), שו"מ (קמא ח"א, סי' קע"ח), פרי השדה (ח"ב, סי' א'), מהר"ם שיק (א"ע, סי' קט"ז), נטע שורק (א"ע, סי' כ'), תפארת צבי (סי' ל'), יד יצחק (ח"א, סי' ח', אות א'), ונפלא ס"ל ל"ד, מהרש"ם (ח"ד, סי' קצ"ו, וסי' ס', קט"ו, וסי' ג'), מהר"ש (ח"א, סי' י'), ויח"א, לבושי מרדכי (קמא, א"ע, סי' ט', אות ג'), וסי' י' ומגינא, א"ע, סי' כ"ב), יגל יעקב (א"ע, סי' י"ח, וסי' דוד (סי' כ"ג), אחיעזר (ח"א, סי' י', אות א'), אבן יקרה (תניינא, סי' כ"ז), בית אבי (ח"ב, סי' קט"ו), אגרי"מ (ח"ד, סי' ט"ז), [ומש"כ באגרי"מ (א"ע, ח"ד, סי' ג') - שונה מזה, ע"י שאילת יצחק (תניינא, סי' קע"ח) - שמעיד בשמו; שפסק להלכה ולמעשה להיפך ממש"כ שם, וע"ע אגרי"מ (ח"ב, ח"ב, סי' ט'), ע"ש], שאילת יצחק (תניינא, סי' קע"ח), מנח"י (ח"א, סי' קט"ו, אות א'), ויען אברהם (א"ע, קול' ענינא דגירא, סי' ו' - ט"ז), תפארת נפתלי (סי' ק"א), משנה הלכות (מסד"ת ח"ד, סי' א', ק"ע, קע"ב, קע"ג, קע"ד, קע"ה, ע"ש).

אמנם - הדבר פשוט; שיש חילוק גדול בין הגירושין, דבשלמא בהנוגע כלפי התרת חדר"ג על "מסרבת" - כיון דיסוד היתר חדר"ג על "מסרבת" - הסבירו הפוסקים; שבנויה על היות האשה "מרשעת" ו"עוברת על דת", ממילא אמרינן שבעבור נשים שכאלה - בודאי שלא דאג רגמ"ה - לתקן לטובתם האיסור; שהבעל לא יכול ליקח עליה אשה אחרת, ומשונה שפיר מהני לזה "סרבנותה" מלבא לד"ת - אף כשהיא מסכמת על עצם ה"גירושין", [ע"י שו"ת חת"ס (א"ע, ח"א, סי' א')]. דמה בכך שההפרש שביניהם - הוא רק על "ענינים צדדיים", מ"מ כיון דסו"ס ענינים אלו "נוגעים" לבעלה ומצערין אותו - ונולדו כ"פועל יוצא מן התפרדותם זמ"ז" - שפיר מהני "סרבנותה" בזה להתיר לו חדר"ג. משא"כ בהנוגע כלפי "סרבנות" הבעל - מלדון עמה בד"ת על "ענינים צדדיים", הגם שאותם ההפרישים שביניהם - נולדו כפועל יוצא מן התפרדותם זמ"ז, מ"מ אינם יכולים לשמש לה כ"היתר כפיה" על בעלה, כיון דסו"ס הרי על עצם "נתינת הגט" הוא מסכים בחפץ לב, א"כ איך נעשה "כפיה" על ה"גט" - בעוד שאינה נצרכת משום "עיוגא" כלל, רק משום ש"תנצחו בענינים צדדיים", וכנ"ל (ד"ס גס), וזפ"ב.

ולחבתרת הענין - יש להדגיש; דבסוג זה - ד"ענינים צדדיים" הנוגעים אל הבעל - שנולדו כפועל יוצא מן התפרדותם זה מזה, בודאי שנכלל גם - כשההפרש שביניהם; הוא על ה"חזקת הילדים" או "ביקורם", שאין לך דבר הנוגע לו יותר מזה; כשרוצית לנתק ממנו הקשר לילדיו, ובודאי דמהני "סרבנותה" בזה להתרת חדר"ג לבעלה. ולא באנו לאפוקי בזה - רק; כשהיא "סרבנית" לד"ת בעסק "ממונא" שיש לה עם "אדם אחר" [או אף עם "בעלה", כשאינו "תוצאה" מן "התפרדותם", וכגון שלפנ"ז כבר היה ביניהם "סכסוך דממונא" באיזה עסק]. דבבזה"כ כבר כתב החת"ס (א"ע, ח"א, סי' א'); ד"סרבנותה" ככזאת לא מהני להתיר חדר"ג לבעלה ע"ש, דכן פירשו דבריו בצור יעקב (פי' י"ד) - ואפרקטא דעניא (ח"א, סי' קמ"ז, ד"ס אלנס, ובה"ז מכת"י, סוף ר"פ א'), [רע"ע באר משה (ירושלמי, סי' ט"ז)].

וזהו - דלא כמו שרוצה להעמיס בכוננת דברי חת"ס הנ"ל - בספר שו"ת שמאחד ממחברי זמנינו, [בורר], מי שעשה את תורתו קדרום לחפור בו עשירות ע"י שמסייע להנשים המורדות בבעליהן

משלה", רק להיפך; ש"היא לא תקפחנו משלו", לגנוב ממנו את ממונו או בתו, ובפרט כשגם הוכיח אמיתת דברו, במה שכבר השליש "למעשה" גט בבי"ד, שיינתן לה מיד כשתפסיק מלקפחו מזכויותיו. היעלה על הדעת, שיש מקום כ"ש בהלכה להכשיר ה"כפיה" בכה"ג, כשאינה כלל על עצם ה"גירושין", רק על "נצחונה לקפחו מזכויותיו", דהרי אף במי שדינו "לכופו להוציא", ג"כ פסול הכפיה בכה"ג, וכנ"ל. [ובזה יודו גם הרשב"א (ח"ד, סי' רנ"ז), ורשב"ש (סי' שפ"ז - ד), דס"ל דמי שדינו לכופו לגרש, אין בכוחו לאסרה על שום איש, עיי"ש. מ"מ יודו ד"להגין על שלו" בודאי בכוחו להתנות, וכמשמעות פסק השו"ע הנ"ל (ד"ס דברי), וכ"כ המהרש"ם הנ"ל (ס"ט, עיי"ש)].

ולא נמצא דבר כזה בשום פוסק; להכשיר "כפיה" - אף במי שדינו לכופו להוציא, אם הוא מסכים על עצם ה"גירושין" - אלא שרוצה להגן על "זכויותיו" הצדדיים - המגיעים לו ע"פ תוה"ק ואנישיות, רק בכדי שתוכל "לקפחו" מזה, דא"כ הרי ל"ה ה"כפיה" לצורך ה"גירושין", רק בשביל "ענינים צדדיים". ובש"כ כשאין דינו לכופו - ומה גם לאחר שכבר השליש לה גט - וכנ"ד. וזהו טענה ניצחת - שאין עליה שום תשובה.

ענף ב

שלשה דוגמאות מ"זיופים" הרבים שבדברי הר' "מתיר-ב": והגם, שכאמור לעיל (ד"ס ענף י"ז), שעם "מתיר" כזה אין שום צורך לירד לפלפולים, כי דבריו נפרכים ועומדים מדברי כל הפוסקים כולם, שלא עלתה על דעתם לסמוך על "חידושו" המוברק הזה. אמנם עכ"ז, בכדי שלא ליתן פתחון פה לבע"ד לומר, שאנו רוצים להפטר בלא כלום, נצביע על שנים ושלשה "זיופים" מה שהחמיק בתוך "בירורו", [ועוד חזון למועד לבוא על יתר דבריו]. ואקדים, דהדבר ידוע, שאחת מן דרכי התרמית של נוכלים ומזיזים הוא, ששולפים משפט קצר מתוך בירור ארוך של איזה פוסק, שבו מזכיר דרך אגב דברי פוסק אחר, שיש בו איזה "משמעות" כ"ש כאילו שהוא פוסק כרצונם, וזה די להם לנצל זאת לבנות עליה מגדלים הפורחים באויר, ולהקל על סמך זה באיסורים חמורים, תוך כדי שמעלימים מן הקורא על איזה "עובדא" שדברי אותם פוסקים מוסכים מה שדנים עליה, הרחוקה מן הרמיון שהם רוצים לדמותה יותר מרחוק מזרח ממערב.

ובו בזמן שאותו פוסק עצמו, אינו מסתמך כלל על אותה "סברא" מה שרק כתבה רק ב"דרך אגב" ובהעברה בעלמא כאחת הסגיפים לטיוע, הרי הנוכל הזה מתעלם מכ"ז, וכבר יש לו "ראיה ברורה" לדבריו. וגם זה ידוע לכל מי שרק טעם טעמה של בירור הלכה, ויש לו יד ושם קצת בלשונות הפוסקים בתשובותיהם, דלפעמים נמצא אף בדברי גדולי הפוסקים, כשמצטטים איזה ביטוי בהלכה בשם פוסק אחר, שהציטוט אינה בדקדוק גמור, דמלבד מה שהיו מחוסרי ספרים, הרי בלא"ה אינו מסתמך ע"ז למעשה בבירורו. ברם, נוכלים הללו על אף שיודעים היטב שהדברים נאמרו שלא בדקדוק, מ"מ כיון שאין ה"אמת" מטרם, הם באים ומנצלים זאת כאילו שכבר יש להם "ראיה ברורה" לדבריהם. ועכשיו לה"זיופים" (רק בקטע אחד מדבריו) - ובקיצור נמרץ:

להצדיק מעשהם]; דכל שמסכמת על עצם הגירושין, אלא שמאמנת מלהתגרש מבלי לקפחו מזכויותיו, שוב אין "סרבנותה" מלהתירין ע"ז בר"ת [בצירוף הליכתה לעש"ג - ו"מלשינותה" על בעלה] מהני להתיר חדר"ג לבעלה, והוא מרהיב לחלוק על פסקו של הגאון המפורסם בעל נטע שורק (א"ע, סי' כ); שאכן מתיר חדר"ג משום כך, וקמתמה עליו - תוך כדי העמדת פני "מחמיר"; דהייטכן להתיר חדר"ג בשביל מומן. הנה, מלבד מה שהגאון הנ"ל - הוא כדאי לעצמו, הרי פסק שם כן - בצירוף הגאונים; מחרי"א ווייס, והגה"צ אבד"ק מאגרעטען (בעל שו"ת מחרי"א), והגה"צ אבד"ק בוסערמין (בעל שו"ת מהרא"ף), שקטנם שכ"א מהם עבה ממתניו של בעמ"ה דנן, וכש"כ וק"ו כשדבריהם עולים בקנה אחד - עם פסק דינם של המון כל הפוסקים הנ"ל (ד"ס וט"ט) וכדהוכחנו במק"א. בר מן כל דין, הרי מפורש כתב הגאון פוסק הדורות - בעל שו"מ (קמ"ח, סי' קע"ח) - להדגיש כ"פ בדבריו; שאף ש"רוצית בגט", אם אינה מחזרת מה שגנבה ממנו לא יגרשנה, רק ישא אחרת, והיא חשב עד שתלבין ראשה" עיי"ש, להיפך הגמור מדברי בעמ"ה דנן. ופשוט, שדבריו בטלים לעומת כל הנך ארייותא - שפסקו להלכה ולמעשה; שאכן מהני "סרבנות" האשה אף ב"ממונא" - להתיר חדר"ג לבעלה.

[ועל אף שמאוד קשה עליו - לכתוב דברים אלו - מ"מ לא נמנעתי מזה, מחמת שראיתי בדברי בעמ"ה דנן - משום נתינת "מכשול" גדול - להנך נשים פרצות, לעודדם לילך לעש"ג - לקפח את בעליהם מכל זכויותיהם שע"פ תורה - "ביודעם" [מן ה"טוענים" וה"בוררים" המסייעים להם על סמך "פסק" זה]; שהדבר לא יזיק להם במאומה - לענין הדרת חדר"ג לבעלה - מה שזהו ה"גדר" היחיד לגדור בעדם למנוע מזה. ואך לא חלי ולא מרגיש ולא ירא לנפשו - שבו בזמן [ומתוך]; שמפריז מצד אחד [כאילו] ל"החמיר" בדין ה"יתר חדר"ג" - הקל [באופן המנוגד לדברי כל הפוסקים], הוא מרהיב "להקל" מצד השני - באיסור הליכה ב"ערכאות" ו"גזילה" - ה"חמורים" פי כמה מזה, והוא "חומרא" - דאתי לידי "קולא" [באופן כהנ"ל (ענף י"ז), עיי"ש], וכבר אמר החכם; "אל תצדק הרבה - פן תרשע", ובמקום שיש ח"ש אין חולקים כבוד וכו', וד"ב].

ודברי הרשד"ם הנ"ל (ד"ס וק) נובעין מן הרא"ש (כלל מ"ג, סי' י"ז). [וכ"ה גם בחזה התנופה (סי' ד), שהובא במל"מ (נידוש סי' 6), ובב"י (א"ע, סי' קמ"ג)], ונפסק כן להלכה בשו"ע (ס"ט, ס"א), וז"ל; אמר לה ע"מ שלא תלכי לבית אביך..., אע"פ שהגט כשר והתנאי קיים, אין לשום אדם להשתדל בגט שיינתן בתנאי זה, כי א"א לעמוד על נפשה מלכת לבית אביה, ונמצא גט בטל ובניה ממזרים, ואם המגרש הוא מאותם שכופין להוציא, ולא רצה לגרש אלא "בתנאי זה", כופין אותו לגרש בלא "תנאי זה", עכ"ל. ומשמע בבירור, ד"תנאי אחר" שביכולתה לקיים, שפיר יכול להתנות אף מי שכופין מדינא להוציא. וכן פסקו בעין יצחק (א"ע, ח"ב, סי' מ', אות י"ח), [דבכה"ג מהני אף "גילוי דעת" לפסול הגט], ומהרש"ם (ח"ב, סי' ס', אות א'). [ומש"כ התשב"ץ (חוט שמשות, טור א', סי' ו', אות ג'), דהמחויב לגרש אינו יכול להתנות תנאים, שם מיירי במחויב לגרש מכת "איסור" - ולא מחמת "מוס", עיי"ש].

ומעתה, הלא הדברים ק"ו לנ"ד, דמה התם בבירור דהרשד"ם, שהאשה רצתה להנשא לדודה, ונמצינו שהוא רצה "לקפחה" [ע"י התנאי] מ"זכות" המגיע לה, ועכ"ז פסק דאם כפו אותו לגרש בלא קיום התנאי, הגט בטל. א"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, שהבעל אינו מבקש ממנה "לוותר על שום זכות

דכל בר בי רב דחד יומא מבין, דאין שום דמיון מאשה הצועקת תיכף ומיד מרגע ראשונה "מאס עלי" - ולא דרו יחד מעולם, דבכה"ג ליכא למיחש שנתנה עיניה באחר, ועכ"ז לא התיר הסא"ר כפיה בשוטים, משום דחסר שם התנאי השני ד"רמאות" שיש בגוונא דהרא"ש וכו', עי"ש. וא"כ בנ"ד, שדרו ביחד לאחר נישואיהן לכמה שנים, ורק אח"כ כשנולד מריבה ביניהם, התחילה לצעוק "מאס עלי", הרי בכה"ג חסירים שני תנאים העקריים הנ"ל, וא"כ מאי דמות יערוך מנ"ד לנידונם, ועד כדי להרחיק ללכת להתיר אף כפיה "בשוטים", בו בזמן שגם הסא"ר לא עלתה על דעתו להתיר זאת אף בנידונו [רק "הרחקה"] על אף שאכן היו שם שני תנאים הנ"ל.

והנני שואל בכאב, שאם אכן נדמה לו להר' "מתיר-ב" שיש מזה נגיעה כ"ש לדבריהם, א"כ איך יפרנס דברי הרא"ש עצמו (וכלל מ"ג, ס"ו), שהכופה בטענת "מאס עלי" - מרבה ממזרים בישראל, הלא מכיון שבדרך כלל "מתקוטטים" במקרים כזאת הרי היא שונאתו, שוב יש לה "טענת מבוררת" שבאמת "מאס הוא" עליה וכמו שהמציא בפלפולו. אמנם לדידי, הרי התשובה ע"ז הוא פשוט וכולט, דהרי הרא"ש מדגיש להקדים שם בלשונו "אשה שיש לה בעל שנים הרבה - ויש לה בנים ממנה", ור"ל דבכה"ג פשוט דאפילו אם תצעוק "מאס עלי" מאה פעמים, ותתקוטט עמו לשנים, אכתי לא תוכל להחשב כ"אמתלא מבוררת" שתהי' בכוחה להצדיק "כפיה בשוטים", אף לאחר כל ה"סברות" שחידש, וז"פ.

והשלישי, הוא מצטט (סס נאמו קטע) בשם התשב"ץ (מ"ב, ס"ו קס), שכתב בשם הרא"ש (כלל מ"ג, ס"ו) הנ"ל, דמה שחולק על הרמב"ם - הוא רק "לכתחילה", אבל ב"דיעבד" אם כבר עשה מעשה הויא מגורשת, וכאילו שכבר יש לו ראייה מזה, דס"ל להרא"ש דב"דיעבד" מהני הכפיה בטענת מאס עלי. חנה, מלבד הטענה הגדולה הזועקת עד לב השמים, דהאם בנ"ד אנו דנים על "דיעבד", אטו אין ידוע לו להר' "מתיר-ב" שהמדובר כאן מכנופאי של "בעלי אגרופין" ששמו להם "מטרה" לערוך גיטין מעושין, והם עומדים הכן לזה, ומצפים בכל עת ובכל שעה מתי שתבא לידם, והכי להם רוצה הוא לפסוק ש"דיעבד" מהני הכפיה, כדי שידעו מה שעליהם לעשות "לכתחילה" ... [ע"י בשו"ת המיוחסות לריב"ש (פ"י כ"ט), שכתב על כה"ג בשם מהר"ם מר"ב (מלין, ס"ו ז') בזה"ל, דטועין כל האומר כן [דנפל במים שאין להם סוף, אם נשאת לא תצא], דאיכא מה הועילו חכמים בתקנתם... ועוד דאיכא משוויין לגזרה דרבנן כי חזקא ואטלולא, שנגיה לכל אחת. עכ"ל עי"ש]. ובש"ב בנ"ד, שקיים "כנופאי" של "מבצעים" העומדין הכן לזה וכו', [ולאחרונה ביצעו "כנופאי" זו "גט מעושה" חדשה בלעיקוואד והקולר תלוי בצווארו של הר' "מתיר-ב" ודעימיה].

מלבד זה והוא העיקר, דהלא המעיין בפנים בדברי התשב"ץ יראה, דשם מיירי מיבם שיש לו "מום" גדול, והוא "חדל אשים", וגם יש הפרש גדול בין גילו ולבין גיל היבמה, ומצד שם ג' נימוקים להתיר הכפיה, והוא מדגיש שם בפירושו, שבהנוגע ל"אשת איש" ל"ה מקיל בכה"ג, רק דוקא ב"זקוקה

הראשון, הוא מציין בדבריו (אות ד') לדברי החזו"א (א"ש, ס"ו, אות כ"ג, ד"ס ופח"ס). כאילו שהוא "חולק" שם על החת"ס (א"ש, מ"א, ס"ו קט"ו) [המובא להלכה בפ"ת (פ"י ע"י, סק"מ), עי"ש], בענין אם כופין בטענת "מאס עלי" כשנותנת "אמתלא מבוררת", דהח"ס ס"ל דאין כופין, ואילו החזו"א חולק עליו וס"ל שאכן כופין, וברושם זה הוא מניח את הקורא, בהסתמכו שבודאי לא יטריח הקורא לבדוק אחר דבריו הכנים הם אם לא, אולם, המעקב אחר הדברים בפנים יראה, שכל מה שמסתיר הר' "מתיר-ב" מעין הקורא הוא רק, שהמדובר שם הוא ממי שיש לו חולי "נכפה", שנשא אשה ולא גילה לה ד"ז, דמלבד דבכה"ג יש שני דיעות ברמ"א (פ"י קיד, ס"ס) אם כופין לגרש, דלדיעה א' - שהוא דעת המרדכי בשם ראב"י ס"ל דאין כופין, ולדיעה ב' - שהוא דעת הרא"ש (כלל מ"ב, ס"ו) ס"ל דכופין, אלא שאנן מחמת חומר הענין דכפיה, חיישינן לדיעה הא', [וכמש"כ בערוה"ש (סס, ס"ז), עי"ש].

ומעתה הרי ברור, דרק כשיש גם צירוף הנימוק ד"רמאות", שלא גילה לה מום זה כשנשאה, דוקא בכה"ג באנו למחלוקת החת"ס והחזו"א, דהחת"ס חושש עכ"ז שלא לגרשה בכפיה ממש רק בכפיה מן הצד, והחזו"א ס"ל דבכה"ג כשיש שני צירופים, דיעה ב' של הרמ"א שכופין בכל נכפה, וגם נימוק ד"רמאות", אז שפיר יכולין לכוף, משא"כ בדליכא הנך שני נימוקים, אין כאן שום "מחלוקת" בדבר, ולכו"ע אין כופין, עי"ש. וא"כ מאי דמות יערוך הר' "מתיר-ב" מהתם, דמיירי ממי שיש לו חולי נכפה, מה דהו"ל באמת "אמתלא מבוררת" למה שהוא "מאס" עליה, וגם בצירוף הנימוק ד"רמאות", לנ"ד דליכא רק "קטטות ומריבות" בעלמא כמו שיש בכל גט רגיל, דבכה"ג ודאי דגם החזו"א מודה שאין שום מבוא דהיתירא על כפיית הגט, וז"פ.

השני, הוא מצטט (סס נאמו קטע) לדברי הסדר אליה רבא (א"ש, מ"א, ס"ו ז'), שהביא בשם הרא"ש (כלל ל"ב, ס"ו ז') [ב'], שסומך לכוף במי שקידש ברמאות, דהטעם ע"ז הוא משום דאז ידעינן בודאי, שלא נתנה עיניה באחר, וכאילו שיש מזה איזה דררא דראיה כ"ש, על היתור כפיה בשוטים גם בנ"ד, שג"כ יש לנו "אמתלא מבוררת" לפי "חידושו" הנ"ל. ברם, המעיין בדברי הרא"ש שם יראה דמיירי, שמיד לאחר שקידשה ברמאות, תיכף צעקה שאינה רוצה בו ושמאסת בו, ולא דרו ביחד כלל, וא"כ הרי חזינן שהאמת כדבריה, עי"ש. וכן בנידון של הסא"ר ג"כ מיירי "בנערה שתיכף ומיד בכניסתה לחופה, צעקה בקול מר ואמרה מאס הוא בעיני, אין לי חפץ בו משום דדמי עלי כארתי. וכשאני רואה אותו נכנס כי רוח עושים, וזה לה עשרים שנה שחיא יושבת בבית אביה סורה וגלמודה" עכ"ל, ועי"ש דמיירי שהבעל כבר נשא אשה אחרת, ועכ"ז אינו רוצה לגרשה בשרא, והשאלה שם הוא רק, אם מותר לכוף ב"הרחקה" בלבד, אבל לא עלתה על דעתו להתיר כפיה "בשוטים", ולאחר דיון ארוך בת"י דפים, הוא מקיל בדוחק גדול רק על כפיה ד"הרחקה" בלבד, עי"ש.

ומעתה, מאי שייטא מזה לנ"ד, שחיו ביחד כמה שנים, שנוכל להרחיק ללכת להתיר אף "כפיה בשוטים", בו בזמן

[ודלא כדברינו הנ"ל (ד"ס מלנד)], מ"מ הרי הוא מדגיש, שהרא"ש לא כתב חילוק זה, רק לאותן מקומות שנוהגים לפסוק כהרמב"ם בלבד, משא"כ הרא"ש גופיה לשיטתיה שחולק עליו וקימ"ל כוותיה, ס"ל דהוי ממוזרים אף "בדיעבד". (ב), דאף התשב"ץ שחולק בזה על הרא"ש, וס"ל שיש להשוות כל המקומות, ולדון ע"פ החילוק שבין לכתחלה ולדיעבד אף במקומות שלא קיבלו על עצמם לדון כהרמב"ם וכו"ל, מ"מ הרי הוא מדגיש בפירושו, ד"בדיעבד" היינו רק דוקא בשנשאת כבר, וכו"ל. ומעתה, הרי דברי הר"י "מתיר-ב" במה שגלגל עלינו את שיטת התשב"ץ, אינם מחזיקין מעמד כלל, דממנ"פ לשיטת התשב"ץ בדעת הרא"ש, הרי ס"ל ד"לדידן" דלא קימ"ל כהרמב"ם, אין לחלק כלל בין לכתחלה ולדיעבד. ואילו לשיטת התשב"ץ גופא, הרי שפתיו ברור מללו, ד"בדיעבד" היינו רק כשנשאת כבר, והייתכן שהר"י "מתיר-ב" מתעלם מכ"ז, לנצל את שיטת התשב"ץ כאילו דס"ל ד"בדיעבד" היינו, שאם כבר "כפאוהו" אז תוכל לילך ולהנשא "לכתחילה", מה שזהו שקר מוחלט.

[ובכרי להשתמר מן הכלבול והטעות, שלא יבא מישהו לטשטש ולומר, דעכ"פ "עכשיו" כ"שכבר נשאת", שפיר יש לנצל את שיטת התשב"ץ הנ"ל. ע"כ יש להדגיש, דמלבד הנימוק הנ"ל (ד"ס וסלטי), דכשקיים "כנופיית" "יועצים" ו"מבצעים", בודאי שלא יאמר אדם אף להתשב"ץ דבכה"ג נחשב כ"דיעבד". ומלבד מה דאף לפי הכנת התשב"ץ גופיה - בדעת הרא"ש דקימ"ל כוותיה, אין לחלק כלל בין לכתחלה ולדיעבד "לדידן", וכו"ל (ד"ס וסלטי). וכש"כ כשבאמת לא מחלק הרא"ש רק בין "לשעבר" ו"להבא", וכו"ל (ד"ס מלנד).

ובר מן כל דין פשוט, דאף לדעת התשב"ץ גופא; דאם נשאת לא תצא, זהו דוקא כשנשאת לפי תומה ב"שוגג", מבלי שתדע כלל שיש כאן איזה "בעיני", לא כן בני"ד שהיה "ערעור" גדול על הגט, ושמנה שנים שלמות לא יכלה להנשא מטעם זה, וגם לאחר "היתירם" של הר"י "מתירים-א-וב" "הזהירו" במפורש שאסורים הם להנשא וכדלקמן (ע"פ כ"ס). דהרי גדולה מזו כתב הרא"ש (פ"ל ל"ב סי' ג', ע"א 6). אף היכא דקימ"ל שאם ניסת בדיעבד לא תצא, [וכגון שניסת להשליח שהביא את גיטה, ע"י יבמות (כ"ס ע"ב), טושו"ע (א"ח סי' י"ב, ס"א) וח"מ וב"ש וטו"ז (ס"ס 66)], דמ"מ זהו רק כשלא היה שם "מערער" בדבר, משא"כ כשהתירו בה שלא תנשא, על אף שסמכה על מתירין, מוציאין אותה מידו אף כשנישאו, ע"י"ש. הרי לנו איך שהחמיר כדן ד"בדיעבד", אף בהנוגע לאיסור דרבנן שמכח "חשד" בעלמא, דלא מקרי "דיעבד" אף כשסמכו על "מתירין", רק כשלא היה שום "מערער" או "מתרה" בדבר, וא"כ כש"כ בני"ד, שנוגע ל"דאורייתא" וכו"ל (ע"פ כ"ס) וז"פ.

ובש"כ ובפרט, שכנ"ד יש כאן "דין מרומה" מובהק, שאשה זו נשאה בעצה וב"תרמית" זה במחשבה תחילה, בכדי שיתהפך המצב ל"דיעבד", וכפי שנתודע בבירור לבני"ד אחר עשיית "חקירה ורישה" יסודי, וגם ע"פ הודאתם של ת"ח ממשפחתה לפני רבנים חשובים כמסיחים לפי תומם, וכדלקמן (פ"ק י"ג). בבכ"ג, ודאי דלא יעלה על דעת שום אדם הולך ישר לומר, דלשיטת התשב"ץ אם נשאת לא תצא, דאל"כ הרי זהו

ליבוש" בלבד דקיל ממנה, ע"י"ש. הרי לנו, שאינו מסתמך שם כלל על הנימוק ד"דיעבד", דהרי למעשה הוא מתיר שם את הכפיה אף "לכתחילה", אלא ש"בדרך אגב" וכביסוס לדבריו הוא מזכיר שהרא"ש מתיר עכ"פ "בדיעבד" אף בהנוגע לא"א, ע"י"ש. ויותר מזה, דהרי המעיין בפנים בלשון הרא"ש [המעותקים בב"י (סי' ע"ז)] יראה, שבאמת אינו מחלק כלל בין "לכתחילה" ול"דיעבד", רק בין "לשעבר" ו"להבא", דז"ל ועל "להבא" אני כותב, אבל "לשעבר" אם סמכו על רבינו משה, מה שעשו עשוי, עכ"ל. וכוונתו פשוט מאוד, ד"לשעבר" ר"ל דמי שסמך על שיטת הרמב"ם עד ימיו, וכמו שמפורש בלשונו הנ"ל, אז לא יפסוק עליהם על "לשעבר" שהבנים ממוזרים, אבל מכאן ו"להבא", ר"ל מימיו ואילך, מי שיסמוך על שיטת הרמב"ם ויכוף מכח טענת מאיס עלי, אז שפיר ידונו הבנים כממוזרים אף "בדיעבד", וז"פ. ובאמת, דבלא"ה א"א להעמיס בכוונת הרא"ש, שכוונתו לחלק בין "לכתחילה" ול"דיעבד", דאיך אפשר לומר ד"בדיעבד" אין בניה "ממוזרים" אלא "לכתחילה" בלבד, הלא בכל פעם כשדנים על הבנים "אם הם ממוזרים" או לא, הוא כבר לאחר מעשה "בדיעבד", וא"כ מתי פסק הרא"ש דהוי "ממוזרים" - אם לא "בדיעבד". וכן הבין בכוונת דברי הרא"ש אלו במהרשד"ם (א"ח סי' י"ז, ד"ס טו), ע"ש.

ברם, אף יותר מזה יש דברים בגו, דהרי "מתיר-ב" מתעלם מדברי התשב"ץ גופא, מש"כ במק"א, והוא (סי' י"ז), דמפרש שם הדק היטב את דעתו בשיטת הרא"ש, ונעתיק את דבריו שם, דז"ל השואל, אנא אדוני תודיעני, במקום שקיבלו עליהם לדון ע"פ פסקי הרב דל [הרמב"ם], אם ייעשו אותו לגרש בטענת "מאיס עלי". תשובה, ששאלת אם יש לכוף לגרש ע"פ ספרי הרמב"ם דל במקומות שנהגו לדון ע"פ ספריו, כבר ידעת איך החמירו האחרונים דל בזה, וקראו על הכופה שהוא "מריבה ממוזרים" בעולם, וא"כ מי הוא זה אשר מלאו לבו לעשות מעשה בדבר, ובמקומינו זה מיום שנתישבנו בו, הסכמנו לדון ע"פ ספרי הרמב"ם דל מלבד קצת דברים, אחד מהם דין מורדת [שלא לכוף בטענת מאיס עלי], ודע כי זה לי קרוב לשלשים שנה, בא דין מורדת לידי מורי הקדוש ר' אפרים וידאל דל, ואמרו לו קצת ממנהיגי הקהל שיכוף ע"פ ספרי הרמב"ם דל, כי כן היתה הסכמת הקהל ההוא, והוא דל חקר הדבר, ואמרו לו כי מעולם לא נעשה מעשה בכפיה שם, והוא נמלך עמי אם יש כח ביד הציבור להסכים על כירב, ואני אמרתי (לא) [לן] כי אין הציבור רשאים להסכים בעניני אישות מפני חומר הערובה ושראוי לו לדון ע"פ הסכמת האחרונים דל [שאין לכוף], והוא דל אמר לי, כי יותר מעשרים שנה היה באותו פרק שהוא שאל בזה לרבו הרב ר' נסים דל, והשיב לו כדברי ושמתתי. מ"מ זה הוא לכתחלה, אבל אם נעשה מעשה "במקומות שנוהגין ע"פ ספריו דל", כתב הרא"ש דל שאין מחזירין הדבר. ואני אומר דהיינו, אם נשאת שלא תצא, אבל להתירה להנשא לכתחלה הדבר קשה. ונראה לי לדון להלכה, שהדין שזה בכל המקומות, שלא תנשא, ואם נשאת לא תצא, עכ"ל.

והיוצא לנו מדברי התשב"ץ הנ"ל: א), דאף לפי הכנתו בדעת הרא"ש, שאכן מחלק הוא בין לכתחלה ולדיעבד,

אירועים מזעזעים, איך שנערות צעירות (יוצאי תימן) בנות י"ב וי"ג שנה, "נמכרו" פשוט ע"י אביהם שהשיאם לאנשים שבגיל מבוגר... ועכ"ז לא עלתה על דעתו של אותו מחבר, להרהיב ולהתיר בשביל זה "כפיה בשוטין", רק "כפיה מן הצד" ש"בדרך ברירה", כלומר ש"יוכרח להסכים" על נתינת הגט בכדי "לשחרר עצמו מתשלומי מזונות" וכו'. הרי לחרפתינו, אכן מרהיב עצמו הר' "מתיר-ב" דנן "להקל" הרבה יותר ממנו, וב"משולש": א). דלא רק שהרהיב להקל אף במצב דנן - שאין בו משום "עיוגא" כלל וכנ"ל (ענף ד'). ב). וגם במצב שהאמתלא ד"מאס עלי" אינה "מבוררת" כלל וכנ"ל (ענף יח. ג). הרי גם זאת הרהיב, להתיר בנ"ד אף כפיה ממש ב"שוטין". [ולא רק בשוטין, אלא גם ב"זרם אלקטרוני" וכנ"ל (ענף ז, ד' ומזן). עי"ש].

ועצם הדבר יכול לשמש לנו כלקח, דעד היכן שמתרדררים ומגיעים - כשמתחילים להרהיב להתגלגל בהראות "חכמות" ו"גבורות" דעד היכן שיכולים "להקל" ולעשות "משחק" מענינים חמורים כ"כ. דבעוד שמתחילה אין משתמשים עם ה"היתירים" המפוקפקים רק לצורך גדול ובמקום "עיוגן" אמיתי, הרי לבסוף נעשה כל הענין "קל" ומוסיפים קולא ע"ג קולא עד שמרהיבים להקל אף באופן הרחוק מאוד מן הנידון של ממציא הקולא, מה שהוא עצמו לא היה מסכים ע"ז מעולם, וכדחזינו בנ"ד. ובעוד שכולנו עוד זוכרים היטב; הרעש הגדול שנתייצר בעולם התורה לפני כעשרים שנה כשגילה ה"גורן" (האטד... כמו "חרון") את ה"הכשר" שלו על ה"ממזרים" הידועים, מה שלא נתקבלה אצל שום רב חרידי, על אף ה"בירור" הארוך והנאה שלו, שאין לו מה להתבייש כלל מול ה"בירורים" של הר' "מתיר-ב" דנן.... [גם כדאי להדגיש, שהגיע לידי צילום מ"פסקי דין" (כרך ז', עמוד ג), ומפורש פסקו שם למעשה; שגם על טענת "מאס עלי כאמתלא מבוררת" - אין "לחייב את הבעל במתן גט, עכ"ל. חרי לנו, שאף הם הבינו, שאפילו רק "לחייב את הבעל במתן גט בכה"ג - אין שום מקום לזה, וכש"כ שאין שום מקום "לכופר" ע"ז אפילו רק "בהרחקה" דר"ת, וכש"כ וק"ו שאין לכופו "בשוטים" ממש, וק"ו ב"ב של ק"ו בגונא דנ"ד, שהיה מונח גט כשר מושלש בבי"ד ואין כאן "עיוגן" כלל, אלא שלא רצתה לקבלה רק מטעמי "נצחנות" בקיפוח את בעלה מזכיותיו בכח ערכאות, וכדי בזיון וקצף].

וכדאי להתבונן, באיזה מבט שהביטו גדולי הפוסקים שמפיהם אנו חיים על תופעה כזו; "להמציא" איזה שיטה יחידאה (דהתשב"ץ) ולסמוך עליו, אפילו בענינים שאינם חמורים כ"כ כמו נ"ד. דהנה בשו"ת חת"ס (אש"ע ח"א, ס' ק"ל), שהשואל שם רצה לסמוך "להקל" בענין "נוסח כתובה" לגרושה, שלא לכתוב "מתרכתא" (וג"כ) על שיטת התשב"ץ שהמציא (ממש כמו בנ"ד). וע"ז משיב לו הגאון בעל חת"ס וז"ל; ומעלתו יצא לחדש שנעלם מכולם דברי התשב"ץ, [ולאחר שמסביר הח"ס שבנידון דהתם גם התשב"ץ היה מודה להחמיר הוא ממשיך בזה"ל]; ובוזה נ"חא, דלא קשיא מאי רב גובריה (של התשב"ץ) לחלוק על הרמב"ם מסכת הכרס כלי

עשיית חוכא ואטלולא מכל האיסור, וכדהבאנו לעיל (ד"ס וסל"ט) משו"ת המיוחסות להריב"ש, עי"ש. והדבר פשוט וברור, שכל "מורה" שירצה להסתמך בנ"ד על האמתלא ד"דיעבד", הוא "מגלה פנים בתורה שלא כהלכה", ועליו ליתן את הדין לפני יודע כל תעלומות. ברם, כל דברינו בזה לא נצרכו רק לדברי הר' "מתיר-ב", שרוצה לבנות ולעשות סימוכין על שיטת התשב"ץ הנ"ל, והוכחנו דגם לשיטתו אין לו שום סמיכה כ"ש משיטתו להקל בנ"ד. אולם באמת, דבלא"ה לא קימ"ל בזה כוונתה, רק כשיטת הרא"ש, שתצא אף בדיעבד - אף לדעת התשב"ץ בשיטתו וכנ"ל (ד"ס וסל"ט), וכמו שפסקו להלכה, הה"מ, הבי"י, הד"מ, הפרישה, הח"מ, החת"ס, החלק"י, הקובץ תשובות, ועוד, דאף אם נשאת ב"דיעבד", תצא והולד ממזר, וכנ"ל (ענף ז'). עי"ש וד"ב].

חרי לפנינו רק ג' דוגמאות (חלק) מזיופיו הרבים, וג"ז רק מקטע אחד שבדבריו, והצד השווה שבהן, ציטוט לשון פוסק, המצטט מפוסק אחר לשון שאינו מדויק, ובנידון שונה לגמרי, וככה הוא מנצל את המצב להלך "בין הטיפין", ולהביא "ראיות ברורות להתיר", מה, "אשת איש" ו"ממזרות" בלי שום בושא וכלימה, ותמה אני היכן שמצא "מהלך" עקום שכזה, בדברי רבותינו הפוסקים הגרע"א הצ"צ הנודב"י וכו', שמייצג עצמו כמי שצועד בדרכיהם... ה"י. [ובמובן ואצ"ל, ד"פירכא" הגדול הנ"ל (ענף טז), מה שכתבנו על דברי הר' "מתיר-א", שלא השיב מאומה על ה"פסול" הגדול של ה"כפיה" על "מינוי השליח", מה שפסק העיו"ט על גט שכזה ד"לא הוי כלום", ד"פירכא" זה מפריך כליל גם את ה"היתירו של הר' "מתיר-ב", שלא השיב ע"ז מאומה. ובן גם ה"פירכא" היסודי, ד"כפיה" על ידי "הלם אלקטרוני" (סטאן-גאן)] ה"משבש" לגמרי את דעתו של הנפגע, אינו נכנס אפילו בגדר "גט מעושה שלא כדין", אלא שאינו כלום, ואפילו כלפי מי שהדין לכופו ב"שוטין", ג"כ אינו כלום אם השתמשו בכזה, וכש"כ במי שאין הדין לכופו כלל וכבנ"ד וכנ"ל (ענף ז, ד' ומזן). עי"ש, הרי הר' "מתיר-ב", שלא נחית להתטפל בזה כלל, הניח כאן "חלל" גדול בתוך "ההיתירו", מה שמפריכה כליל].

ענף כא

המקור מהיכן ששאב הר' "מתיר-ב" את "חידושו", והמבט של רבותינו על "חידושים" שממין זה:

ואחרי כ"ז, כדאי להראות באצבע, שהמצאת ה"יתר" זה - אינו חידוש פרי עטו ובטנו של הר' "מתיר-ב" כלל, אלא שלקוח הוא מצ"א (מ"ד, ס' כ"א), שכנראה שהרגיש בהצורך "להסתיר" מקור זה, כדי שלא יתגלה התהום הפוער עד היכן שהרחיק ללכת אף מדבריו, מי שבעצמו מתנצל ומדגיש שם כ"פ, שנאלץ להמציא "היתר דחוק" לפי מצב השתנות זמנינו... ע"פ שיטת התשב"ץ הזה עי"ש. אמנם נחוץ מאוד להדגיש, שבעוד ששם בנידונו של הצ"א הנ"ל, היה המצב באמת "עיוגן" גדול ממש, ובעיקר שטענת "מאס עלי" היתה "מבוררת" באמת, זאת אומרת שהיתה "מוצדק" לפנינו, [וזהו העיקר מה דבעינו וכנ"ל (ענף יח.)], וכמו שמתאר שם שדן על

פשוט וקל מאוד, שהנך בריוני (שבתוך כנופיית "מוכרי ג'יטין מעושין") ייעצו להאשה שתלך ישר לעש"ג, ושם תתקוטט עם בעלה להאשימו בדברים המכלימים ומבזים אותו באופן גס כ"כ, עד שלא יכול להעמיד עצמו מלהשיב לה מנה אחת אפיים בהאשמות וגידופים נגדיים, וכל מה שתוסיף להקניטו ולהכלימו ולצער עדיף יותר להועיל שה"גט מעושה" יהיה "מהודר" יותר "להלכה" ע"י... דהלא ככה הוא ה"אופן" היותר בטוח שתצליח "לבנות" ו"לבסס" בתוכה ההרגש "מאס-עלי" באופן חזק מאוד כ"כ, עד כדי שתהיה טענה זו "מבוררת אצל הבי"ד בבירור גמור"... ושוב יהיה מותר "בדיעבד" [ע"פ מה שרוצה להעמיס בשיטת התשב"ץ בזיוף, וכן"ל (ע"פ כ' ד"ס ופ"א)], לכופו "לכתחילה" על נתינת הגט "בשמים", [בר בזמן שהוא גופא מרגיש שאינו מתיר רק בחליצת יבמה ולא בגט לא"א, וכן"ל (ס"ס ד"ס מ"ג) ע"ש]. ברם, "חסרון" אחד בולט מאוד ב"דרך" זה, והוא העובדא שטרם בוא לא עלתה ד"ע ע"ד רבותינו הראשונים והאחרונים, וד"ו בלבד כבר היה די כשלעצמה, שחריצת משפטם של גדולי ישראל מעולם היתה פה אחד שמופרך ועומד מאליו.

ענף בב

ציטוטים מספרי רבותינו הפוסקים, באיזה "חריפות" רלשונות של גנאי שהגיבו על "היתירים" שכונת:

הנה, לעיל (ע"פ כ"א) העתקנו לשונו של רבינו החת"ס, איך שהגיב על "קולות" או "היתירים" חדשים, כשהם בניגוד להבנת דברי הפוסקים, ע"ש. ויש להוסיף, דאחת ה"מכות" שדורנו זה לקוי בו, הוא העשר קבין של "עדינות" מה שירדה לעולם בדורנו, דכמעט שלא נשמע היום "קול מחאה" על שום "פירצה", ודין גרמא על מה שה"מתירים" למיניהם מרהיבים לפרוץ פירצות בחומת הדת בגלוי, בידועם היטב שזה יעבור עליהם בשתיקה. אולם למותר לומר, ש"עדינות" זה מה שירדה בשפע לעולם בשנים האחרונות, הוא רק בהנוגע כלפי מילי דשמיא, אבל בהנוגע בענינים שבין אדם לחבירו, סרה מהר ה"עדינות" ונשכח פתאום כל השבעה מזה, ואיש את רעהו חיים בלעו אם רק ידמה בעיניו שהלה רצה לקפחו בשוה פרוטה או כבוד. וזהו היפך הנהגת גדולי ישראל מאז ומקדם, שבמה שנגע "להם" היו רך כקנה, שוויתרו ומחלו ושתקו על הכל. אבל בדבר שנגע ל"כבוד שמים" ותוה"ק, נתהפכו לאריות ונמרים ול"לוחמים" גדולים בחירוף נפשם, והפקירו את עצמם ממש, וכידוע. אשר על כן, בכדי להוכיח הפרכתה של מסוה ה"עדינות" הפסולה של דורנו, נצטט קטעים מדברי הפוסקים, באיזה "לשונות של גנאי" שהגיבו על "מתירים" כאלה:

בתב התשב"ץ (מוט פמ"א, טור ז' ס"י י'). החכם ד"ר משה שוראקי יצ"ו, שהוא חכם העיר, מצא בשיטה יא [של גט]... והחכם הנזכר רצה להראות תפארת יקר חכמתו ובקיאיותו בטיב גיטין... וכל זה עשה מדעתו בלי ציווי הבעל, שלא היה עומד שם במקומו... וע"ז האריך פיו ולשונו... ושלח לי משתבח ומתפאר במה שעשה, ולכבוד הבורא ברוך הוא... השיבותיו דבר... להודיעו חסרונו, כי במקום שחשב לעמוד לא

ראיה מש"ס כלל, ואין זה מדרכו ולא דרך הפוסקים וטובים ממנו... ולו יחיבנא; [שאלו ראו הראשונים הללו דברי התשב"ץ היו הדרא בה... אבל השתא שהנהיגא גבן כמש"כ רמ"א וכל ישראל יוצאים ביד רמ"א, אפילו יהיה התשב"ץ לפנינו יחוש שאם תבא הכתובה לפני השלישי שהוא ידיו... [כדידן לפי פסק הרמ"א], ע"כ לא יפה נעשה בנידון שלפניו והחדש אסור מן התורה בכל מקום, ורא' שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם אמר אף החדש אסור בכל מקום... רק חדשות לא נעשה כי עושה חדשות בעל מלחמות... עכלה"ק. ולמותר לומר, איך שדבריו הק' מתאימים בדיוק (ועוד יותר) על דברי הר' "מתיר-ב" דנן, שג"כ רוצה להסתמך על שיטת תשב"ץ יחידאה המנוגד לדעת כל הפוסקים דגררינן אבתייהו, ובענין החמור פי כמה מנידון ידידה.

ולימוד גדול יוצא לנו מדברי הח"ס הללו, איך לערוך ולעמוד על אופיים של "מכשירים" ו"מתירים" שמסוג זה, והיינו ד"חידושים" בתורה הנוגע לפוסקים ד"למעשה" מוגבלים אך ורק כשמתאימים ע"פ דעתם והבנתם של גדולי הפוסקים, וכל "סברא" שהם לא גרסו, פשיטא דזאת אומרת; דלא רק "שלא עלתה על דעתם" הגדולה ה"חידוש" המוכרך הזה, אלא דאדרבה ויותר מזה; שעצם שתיקתם מ"חידוש" זה כבר משמש לנו כהראיה היותר ברורה לשלילת ולדחיית הרבר, וממילא פשוט שהיא נפרך מהלכה, וא"א לנו לכנות ע"ז "למעשה" שום "קולא" כלל. [ועל כגון דא אמרינן בגמרא (גיטין י"ט, א'). זכי מפני שאנו מדמין (פירש"י, ש"ט אומדן וסנוחין מלמד לביטול לחמיר), נעשה מעשה" (לקל, ע"ל), וביטוי זה מפורסם בכל הפוסקים, וכידוע. ובנראה שהר' "מתיר-ב" מפרש את הכלל ד"כוחא דהיתירא עדיף" כפשוטה, היפך דברי רש"י (ג"ל דף ז' ע"ג), ש"להתיר" צריכין "ראיות חזקות יותר" מ"לאסור"].

ובדאי לעי' היטב בפתיחת להורות נתן (ט"ז מ"א). איך שהכה על קרקדם של הנך גסי ההוראה הלהוטים להראות את "כחא דהיתירא" שלהם שלא על דרך הסלולה לנו מרבותינו ז"ל תחת המסוה המסולף; של "רחמנות" על "עיוגונא דאיתתא", ע"ש. וכל בר בי רב מבין, לאן שהיינו מגיעים לולא ה"הגדרה" הזאת, ושזהו כל החילוק המפסיק בסכינא חריפא בין הפוסקים הנמצאים בספרי שו"ת של רבותינו מאורי הדורות עד לפוסקי דורנו כהיום שליט"א, ולבין ה"פוסקים" שמכל המהרסים והמחריבים למיניהם (ואף רק למחצה ולשליש ולרביע), שצצו כקוצים בכרם בית ישראל מאז שהתחילה ההשכלה הארורה לעשות שמות בקרב ישראל. דאמרי "הם" לא "חידשו" ואמרו "סברות נאות" וגם העמיסיהו בכוונת הגמרא או הרמב"ם, ע"י שהתאחזו על איזה "שיטה יחידאה" דלא קימ"ל כוותיה, או על איזה "סברא בדויה" שלא נמצא בדברי רבותינו הפוסקים, בכדי שישמש להם כ"בסיס" לדבריהם "להקל", וכאילו ש"מוכרחים" לומר כסברתם.

ובכח ממש הוא גם בנ"ד, רכאמור לעיל (ע"פ ט"ז), הרי אתיא לפי "חידושו" של הר' "מתיר-ב", שמהיום ולהלאה יש לנו "פתרון חדש" על ה"בעיא" של ה"עגונות" (המדומות), ב"טעדיק" חדש איך להתיר ולהכשיר "גט מעושה" באופן

ו"ל מהריט"ץ (ח"א, סי' מ') [בענין גט מעושה שלא כדין], חייבים לפרסם הדבר ולהרים מכשול בישראל. והחשוב לקיים גט הכטל, מפני כבודו או מפני האביבה, הלא רעתו רבה, לפניו תאכל אש, ואחריו תלחט להבה, עכ"ל.

ו"ל הריב"ש (סי' ט"ז), להר' חיים נר בן גליפפא, ראיתך איל מנגח וקרנים... תתמרמר אל אבירי בשן לשלח אותם לעזאזל... על הרועים חרה אפך ותעלם על שפת לשון היו בעיניך כחגבים... מפיהם אנו חיים וממיהם אנו שותין לא זכו בעיניך, הם כולם כמר מדלי וכשחק מאזנים נחשבו, תחשוב צפרנך עבה מכריסם, וברוח שפתך תמטיר על חלקתם... באמרך כל היום גם לך לבב כמוהם... לא תחוש אם "טמא"ר המה ואתה "תטהר"... לא תקפיד אם "יאסרו" המה אתה "תתיר"... תחשוב "כחא דהיתירא עדיף לי", ואף אם נהגו איסור הנה הוא מנהג בטעות, תוציא מזרות וזרות וסכרות נכריות לא שערם אבותינו ועלימו יתד תתקע, ואשר פשט איסורו תדרש בפירקא להתיר, לא תחרד אם בעיר שופר יתקע ואם לעזה עליך מדינת... מי כמוני מורה יודע אני לטחר את השרץ... לא אשוב מפני כל... ואם נראה לו איזה היתר להלכה, מפני שהוא מדמה לא יעשה מעשה, ומן החמון ההיתר החוא יעלים ויסתיר... ועתה אבקשך לבל תשים אשם נפשך, להתיר הדברים המפורסמים באיסור... להלכה אל תורה לעשות מעשה, יהי לך אשר לך... ולא להכשיל העברים... כ"א בונה במה לעצמו ומתיר מה שלבו חפץ, יהא רעוא דלישרי לן תרבא... איני יודע בשום צד על מה נסמך המתיר... שראה אותה חשובה וטובה, ואמר כמה יפה גבינה זו, מה ראו חכמים לאסרה, והתירה להמשכו אחר תאותו, עכ"ל.

ו"ל שו"ת מהרי"ט (י"ד סי' ג'), ומה ימצינו כי יענה ויזולזל את האיסור באזני השומעים שיקילו ראשם... דאפילו דברים המותרים ואחרים נוהגים בהן איסור א"א רשאי להתירן בפניהם... ומכאן דקדק הר"ן דל, דאין לומר טעמא דמפרסמא מלתא להיתירא... וכשיכ' כשיש איסור בדבר, ואע"ג דהאי איסורא דרבנן הוא, מ"מ חיישינן בה טפי... דמשמתינן עלויה שלא יזולזלו בו... עכ"ל. ולמדנו מדבריו, כי בדברים שפשט איסורן... ראוי להלקות ולשמת את העובר ואת המפקק ומזלזל את האיסור בפני העם, וטבא ליה עבדא ליה, שגזרנו שלא יאמרו שמועה מפיו, שאם אינו דומה למלאך ה' צ' אל יבקשו תורה מפיה, עכ"ל.

ו"ל דרשת מהר"ל (דורס על סמטות), ואלו האנשים איך יקראו בשם "רבנן", והם הפך להם במה שהם עוברים דברי חכמים ופורצים גדרן של חכמים, והשם אשר ראוי להם אשר מצוה לקרות להם, הוא שם "רשע", ותבא עליו ברכה הקורא אותו בשם "רשע", וכדאיתא במס' יבמות (כ' 6), אל ומי שאינו מקיים דברי רבנן, קדוש הוא דלא מקרי רשע נמי איקרי, ע"כ. הרי כי העובר על דברי רבנן מקרי "רשע", ואשר קורא אותם בשם "רב" פוגם בכבוד התורה ובכבוד חכמים, לקרוא לרשע בשם רב וחבר, ומלביש בטלית של חכמים את אשר הוא רשע למות... ואיך יהיה נקרא בשם רב וחבר, דבר זה הוא

יוכל לעמוד, ועדיין הוא מבחין הרחק כמטחוי קשת, ולא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש, וזהו מה שכתבתי לו... ידוע ליחיו לך שכתבך בא אלי, ועמדת מרעיד ומשתומם על המראה בראותי וחזונית חזות קשת... ואם כ"ת גבר עליו "כח המדמה", אשר על הרוב הוא כוזב בדמיונותיו... כבודך במקומו מונח בזה אתה טועה מדרך השכל, ומה גם להראות עצמך שאתה יודע בטיב גיטין יותר ממנו... ואתה בכח דמיונך רוצה לתקן אותו, והחוש הכוזב אותך, ועווית עיוות גדול, אשר אין מי שיעוותנו רק מי שלא למד הלכות גיטין... איני יודע מה אתה סת, לא חילק ידענא ולא בילק ידענא... והנני מודיע, שולוא יראת העונש כי אחריש אתאפק יקריני עון, לא הייתי משיב לב"ת ע"ז... לזה גליתי את אונך להקיצץ משנתך להודיעך... ומכאן ולהבא אתה תחוש לעצמך. [וממשיך]:

ועתה נבוא לענין הדין, מה יהיה משפט הגט, ולענ"ד שהגט הזה... נפסל ואין בו שום צד להתגרש בו האשה הזאת, וצריכה גט אחר כדי שתהא מותרת להנשא, לפי שכל הפוסקים ראשונים ואחרונים פסקו, כל שנכתב הגט בלי ציווי הבעל מפיו אל הסופר, שהוא בטל והרי הוא כחרס הנשבר שאין בו ממש... ואיך ע"ז לא פקחת עיניך... גם כזה לא צדקת, אענך שלא כיוונת יפה להלכה... מי הוא זה בדור הזה אשר ימלאנו לבו לזוז מדבריו [של הלבוש], אין זה כי אם כל קביל די רוח יתירא המשתכחת ביה... "ואין שום שעת הדחק ולא עיגון...", ויצאת המכשלה הזאת מתחת ידך... הרבה הסכלת עשה... וטעית טעות גדול כזה, שבו נפסל הגט וקרוב להיות בטל... לא חשת לקימתך. [וממשיך]:

סוף דבר, פקח עיניך וראה ודע והבן, שנכשלת במעשה הזה שעשית כשלון גדול... הגט... דבר פשוט אפילו לדרדקי דבי רב שהוא פסול, ולא תנשא בו האשה הזאת, וצריכה למנות שליח שיעמוד עם הבעל עד שיכתוב לו גט אחר כדי שתהיה יכולה להנשא, "ועליך לבדך תלונת האשה הזאת", ואתה למיעוט השקפתך והבנתך בכל מעשיך, כמו שאתה גדול בעיניך נכשלת בנושא חמור כזה, והיית קרוב להרבות ממזרים בישראל, ולכן הזהר והשמר ושמור נפשך מאוד, ושלוח תשלח בעד האשה, ותעכב על ידה לבלתי תקבל קידושין מאחר עד שיכתוב לה הבעל גט אחר, ואם תפקח עיני שכלך ותדחה כח המדמה הגובר עליך, תוסיף כי אהבה על הדברים האלה אשר כתבתי לך, אע"פ שאין דעתך נוחה בהם וכקוצים כסוחים עוקצים אותך... ואני לצאת ידש בחוב המוטל על כל מי אשר נגע יראת ה' בלבו, להרים מכשול מדרך עמו, כתבתי וחוריתי לך את הדרך אשר תעשה, ולא יהיה לך לפוקה ולמכשול לשמים ולבריות, להיות נושא חמור אשר אין ארוכה למכתו, ומוטב שתיבוש בעוה"ז ולא תבוש בעוה"ב, וגם לבריות אם ישמעו הדברים לפני כל יודעי דת ודין, מה תעשה ליום פקודתם כי יכלמוך בהבל פיהם, ואוי לאותה בושה, וזה שמע בקולי איעצך, ואת עצתי עליך, תזור בך חזור בך, ותעכב האשה הזאת לקבל קידושין מאיש אחר, עד שיפטרנה הבעל בגט אחר, ובוזה תהיה נקי מה' ומישראל... עכ"ל.

צנומות דקות, עד שיתירו איסור דאורייתא... והקולר תלוי אח"כ בהגורמים... ע"כ שומר נפשו יזהר וישמור, עכ"ל.

ו"ל שו"ת מהרי"א (אורח סי' ו'). יאמר נא הטפס הסכל ההוא, הכי אחריות כל האומה ישראלית עליו, ומי שמוהו ליועץ או לאפטרופוס לדאוג על אחרים, יקיים הוא מה שביכלתו לקיים, וכן אחרים כמותו, ומה שא"ל לקיים יתבטל מאליו, ולא יהיה הוא המבטל ומחטיא את הרבים, מי בקש זאת מידו... הכי אם הוא ואלף שוטים כמוהו, יתירו איזה דבר האסור לנו ע"פ הגמרא והפוסקים, בזה יתקיים הדת... הנה שכחו בוגדים, כי אפי' מצוה קלה שדשים אותה בעקב, אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו... ואפי' כנופיה של גדולי ת"ח וצדיקים אין יכולין לבטל דברי ב"ד... ואסור לקבל מהם שום הוראה ודין שבעולם... עכ"ל.

ו"ל שו"ת שאילת דוד (ס"ט, ספרי כ"ט). דמנהג שנוהגין לפסוק כפוסק אחד, אין שום היתר לסתור מנהג זה, כיון שכבר קיבלו עליהם אבותם לנהוג כהפוסק הזה... כמעט אחשבה למותר להשיבו בזה, כי ממנהג, אם המורה רב גדול ות"ח, הלא אם עבר עבירה ביום אסור להרהר אחריו, ואם הוא "משוגע" - אשר בזה נדון אותו לזכות, א"כ אין חפצו בתבונה רק בהתגלות לבבו, אשר ההמון יאמרו ראו כמה גדלה חכמתו כהימן ודרדע, להתיר העורבין ושרצים בק"ן טעמים, וזה כל ישעו וחפצו... ובתחלה לא רציתי להאמין לזה אשר יגיס דעתו ויחפון בשטותו זה... כי להפריד בכפיה על הגט בלתי אפשר, שיהיה בזה חשש "גט מעושה"... ויתגדר המתגדר החפץ רק בהתגלות לבו... ולמען ח"ה אשר יחולל ע"ז בעיני ההמון כאמרם יודעים הם המורים בכח"ת שאין בה ממש... ומוסיף (ס"ט, מסכת לקו) בזה"ל, והיה מהראוי לנדות ולשמת האיש המורה הזה, כי החציף פניו נגד הרת וסייעתו, ומאחר שכבר נתפשטה שיטתו בכל הגולה, לא גרע ממנהג שנהגו באיזה מקום ע"פ רבים, שמחוייבים כל אנשי המקום והבאים אחריתם לנהוג בתקנתם, ויש בזה משום אל תטוש תורת אמן, ועדיף מזה, שכיון שנשמך לדבר מצוה להחזיק בשיטה אחת, הוי כנדר שנדר לדבר מצוה, ואף שבא מכה קבלת אבותינו, א"א בשרא להתיר אף לנשיא שבישראל... אך מה נעשה אם בעוה"ר חכמי דורנו כל אחד סותר דברי חבירו, ואשפוט אשר לא נפעל דבר ורק חה"ש... עכ"ל.

ו"ל הגר"ע (אגרות רמ"ע סי' ע"ט). הנה הגיעני מהכד"צ בלאנאן מחברת... חתום עליו יוסף שאפאטשניק ועוד איזה רבנים, ובקראי בו נבהלתי והשתוממתי, הקורא לאסורים דרור, ומתיר אסורים חמורים... בלי שום יסוד ושורש בהלכה, רק גיבובי דברים שאין להם טעם, ושיבושים, הן בעצם העובדות שאינן מתאימות עם המציאות, והן במקורי הדינים, בוחר קטעי דברים מתשובות הרבנים שנאמרו בדרך הוה אמינא לסניף בעלמא ולפלפולא, וכל זה להטעות את הקוראים מקופיא. וכל יודע ומבין לעמוד על שרשי הדברים ועקרי ההלכות, מכיר ומבין את ה"שיבושים" ו"דברי בורות"

בזיון לתורה, ועליו נאמר... כל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות... [וממשיך]:

לכך המבזה את האנשים האילו והמקיל בכבודם, יראה זרע חכמים וצאצאיו בתורה יהיו שלמים וביראת ה' יהיו תמימים... ולכך הם מעדת ירבעם שהחטיאו את הרבים... אלו האנשים נכתרו בכתרה של תורה, ושדמת גפנם סדום ועמורה, רוצים להשתמש בכתרה ולחלל על הארץ נורה, טוב להם שלא נבראו משנבראו לזאת הצרה... איך יהיה מתכבד להיות נקרא בשם "רב", והוא פורץ דברי חכמים, הכתוב אומר כי מכבדי אכבד וכו' יקלו, לכך אין ראוי שיתכבד בשם הזה... לכך האיש העובר לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים, גבר לא יצלה ולא יראה כטוב, אך לשערוריה ושמה יהיה... והוא ית' ברחמי השאור שבעיסה יסור מקרבינו, ויראתו ואהבתו יתן בלבינו... ומל"ה את לבך ואת לבך זרעך, עכ"ל.

ו"ל שו"ת משיב דבר (ח"ג, סי' ט' ו'). הן בא... מאמר מצעיר אחד... ובא האיש וחקר ומצא "היתר" פשוט... וכוה יצא דבר הלכה מלפני אותו הצעיר... ומצא לב רחב... להתיר... ולא די לו לעשות גאוני ישראל לטועים... ובאשר שהצעיר הזה לא חפץ לבו בתבונה, רק בהתגלות לבו במקום רואים... ומשעשע את נפשו ומתחזק להתיר מה שאסרו גאוני הדור, והוראה מבלי עיון בעומק הדברים, יכול לחשוב שאותו הצעיר מחזיק מעמד במלחמתה של תורה... ע"כ חובה עלינו להראות כמה גס לבו של זה בהוראה, עד שאינו משים לב לחוש... והלואי שלא יחטיא את הרבים... וטעה טעות גדול... הרי תראה כמה עיקם אותו הצעיר... בשאט נפש ובזדון לפרש... שחוק עשה לנו הצעיר הזה ודבריו בדותא הם... ומגיס לבו בהוראה וחפץ בהתגלות לבו, ויחיש לדבר שהוציא לעז ודברי בוז על רבותינו אשר קטנם עבה ממנו... [וממשיך]:

ולא נעלם ממנו מה שראוי היה לגזור עליו לולא דינא דמלכותא... אם בעל נפש הוא, עליו לבקש תחלה מחילה ברבים... ולומר נענית לכם עצמות רבותינו דל, וחטאתי לאלוקי ישראל... ולא עינית... הן אמת שלא דבר נקל הוא להודות על הטעות... אשר בין הוא מורה ובין שאינו מורה, זה ברור שלא הגיע להוראה, וע"כ לא מצא לב לומר טעיתי ולבקש סליחה וכפרה על עונו שהתרים נגד רבותינו דל... אין זה אלא שנתקיים באותו הצעיר מאמרם דל ביומא (דפ"ז), כל המחטיא את הרבים כמעט שאין מספיקין בידו לעשות תשובה... ורק ההכרח הביאני לכא בזה, להוציא מן הלב לסמוך על דברי אותו הצעיר, שבא לעקור גבול שגבלו ראשונים... וה' ברחמי יסייענו לגדור פרצת ישראל, ולא יבואו שועלים בפרצות להרחיבם, עכ"ל.

ו"ל שו"ת חת"ס (אורח סי' ק"ד, כסופו). אבל יחיד בדורו, אפי' הוא חסון כאלונים וכנובה ארזים גבהו ודבריו כראוי מוצקים, לא כיוון להתיר אפי' מנהג קטן ממנהגי ישראל, היום יאמר כך הוא, וידפיסנו ויפרסמנו, ומחר יאמר אחר כך, בסברות חלשות

ענף כג

ה'תרמית הממוחשכ' איך שההיתר ניתן כ'תנא' שלא יהיו 'מערערים', ומיאונו הכולט מלכוד אמינת המציאות:

ולסיומא, נחוץ מאוד להראות באצבע על 'תרמית' נוסף על הנ"ל (ענף כ'). דהנה כבר הזכרנו לעיל (ריס פרק זט), דמקודם חתם הר' 'מתיר-ב' על 'היתר' בערב חג הסוכות תשס"ה, וכתב בצד חתימתו, הנני מצטרף להיתר במקום עיגון, וזאת מהטעמים שאכתוב א"ה אחר החג... ובתנא... שלא יהיה התנגדות מגדולי הפוסקים שליט"א, עכ"ל. וזאת אומרת - מחד גיסא, שלאור ה'התנגדות' שיצא מן הגדולים על 'נישואם', א"כ הרי נמצינו שהוא עצמו כבר ביטל את דבריו... ובפרט לפי מה שמדגיש, שהוא מצטרף להיתר 'במקום עיגון', הרי לפי"מ שהוכחנו לעיל (ענפים ד' ו"ט), שאין המדובר כאן מ'עניגון' כלל עי"ש, א"כ הרי בעצמו מודה גם לפי"ז, שדבריו בטלים...

אבל מאידך גיסא, עלינו להתבונן בעומק ה'תרמית' הטמון בזה, דהלא התאריך שעל ה'בירור' הוא ז' מרחשון תשס"ה, זאת אומרת ד' ימים טרם ה'נישואין האסור', וא"כ כשנחשוב חשבון הגיוני נראה, שהוא חתם על 'היתר נישואין' בערב סוכות עם ה'אמתלא המבוררת', שלאור 'טירדת החג' אין לו פנאי עכשיו לגלות הנימוקים של ה'בירור' שלו... וכמובן ש'חתונה' שנקבע על י"א חשון תשס"ה, כלומר שני שבועות לאחר (לאחר ניכוי ט' ימי החג), הרי בודאי שכבר הם שקועים ועומדים באמצע ה'הכנות', ומתי אכן נגמר כתיבת ה'בירור', ד' ימים לפני ה'חתונה', וגז' לא ב'פירסום' רק 'בהחבא', ולא רק שלא הראו אותה ליד ה'מתנגדים' כלל, אלא שאף בעיקופין לא באת לידם רק לאחר גמר ה'שבוע ברכות', [ובקישוי גדול השגנוה זמן רב אח"כ].

ומעתה, הרי שאלה גדולה נשאלת כאן, דהכי באמת חשב הר' 'מתיר-ב', שבעוד שהכל כבר מוכן לה'חתונה', ובעוד שידע היטב, שכל מה שרצה האשה, ובפרט אותו 'קרוב' [ש'הזמין' אצלו את ה'היתר'], וגם אותו הזר שרצה לישאנה, הרי הוא רק, שיהיה להם 'אמתלא מבוררת'... כלומר שיוכלו 'להצטרף' ולומר 'לאחר מעשה' - כשזאת יהיה נחוץ להם - 'שהיה' להם 'בירור היתר'... האם 'חשד' אותם ש'הם' ימהרו לרוץ תיכף ומיד מ'פוסק' אחד לחבירו, בכדי 'להבטיח' שלא נמצא שום 'מתנגד' כלל על בירור... בכדי שיוכלו לבטל את ה'חתונה'... בקיצור, מתגלה לפנינו שרשרת ארוכה של 'משחק פוליטי' בענין חמור כ"כ במלוא הקיפה. ומה שמכאיב ביותר הוא, דלא רק שהאשה והזר והקרוב 'הכינו' להם מראש 'אמתלא', מה שעל ידה יוכלו 'להצטרף' בעיני הבריות 'לאחר מעשה', אלא שאף ה'מתיר' דנן ג"כ פעל לדאבונינו בכיוון הפסול הזה, שאם יתקומם עליו רעש ועוררין, שיוכל להצטרף ולומר 'לאחר מעשה' כבר, מה אתם רוצים ממני, הלא בפירוש הטלתי 'תנאי' בה'היתר' שלי, שאינה רק כשלא יתנגדו עליה מגדולי הפוסקים... ועם 'מה' מזדקרים ב'קלות' שכזאת, עם האיסור החמור ד'אשת איש', ועם הכשלון הנורא ד'טמינת ממזרים' בישראל, והדברים מאלפים ומזעזעים, וכדי בזיון וקצף.

ו'שגועון' שנאמרו שם, ושוזה נגד התלמוד ודברי רבותינו הראשונים והאחרונים, ואין כלל לפלפל בדברי תורה בדברים המובנים לכל המעמיק בתלמוד ופסקי הלכות, ולא אאמין כלל בעדותו בשם רבנים אחרים... ש'שקר' הדבר ולא היתר למעשה, ואוי לדורינו שעלתה בימינו כך, שהמתכנה בשם 'רב' ו'מורה', טועה ומטעה בדבר הלכה בעניני איסורי תורה וערוה החמורים. [וממשיך]:

לא הייתי מתפלא אם היה המתיר 'רעפארמער', שאינם מאמינים בקדושת התורה ומכחישים כתושבי"כ ושבע"פ, ויורו ככל העולה על רוחם, שזה דרכם כסל למו, וגם העם המאמינים בני מאמינים הנאמנים עם המסורה לא ישמעו להם. אבל מה נורא הדבר אם בא המתכנה ל'רב' ו'מורה' לעשות אחיזת עינים [נכאילן] שעושה כן ע"פ יסודות התורה, ותולה את עצמו בגדולי המורים, ובאמת עושה כוונתם להפוך ולסרס דבריהם ולעקור איסור מה"ת, הלא ראוי לקרוע על שמועות רעות מהוראות כהנה. והנה מגיס לבו בהוראת... כי הכין 'בית חרושת' להתיר עגונות... 'בואו הנה ואתיר אתכם מכבלי העיגון'... אשר על זה כבר אמרו במשנתנו 'הגס לבו בהוראה הר"ז שוטה רשע וגס רוח', אלא שאין זה 'הוראה' אלא 'טעות' ו'בורות' ו'קלות ראש' בעניני ערוה החמורים, ועל גדולי ישראל בתפוצות הגולה לגעור בגניפה ולמחות על זה, ושאין לסמוך על הוראותיו כלל. צר לי מאוד לפגוע בכבוד איש, אבל למען הסיר מכשול הנני מוצא את עצמי מחוייב בדבר, לפרסם גילוי דעת זה... ומי יתן ויתבונן לשוב בדרך האמת ולא יוסיף להטעות, ויודיע גלוי: כרם דברים שאמרתי טעות הן בידי. כה דברי הכותב בצער עמוק על שפלות ושכחת התורה וירידת הדת בימינו, מצפה לישועה, חיים עוזר גראדזענסקי, עכ"ל.

ו"ל רבינו הח"ח (ס), יש לי צער גדול מאוד שכן עלתה בימינו, שימצאו אנשים שרוצים לעלות בראש ההר, ולהכניס עצמם בפירסום בעניני עריות החמורות, ולהתיר בקל איסורי לאווין וחכ"ל... גליתי צערי... ובודאי ישיבו ויכתבו כדת מה לעשות... וה' הטוב ירא בענינו ויגדור פרצת עמו, ישראל מאיר הכהן מראדין, עכ"ל.

ו"ל הגה"ק אדמו"ר מגור זצ"ל (ס), הנני להצטרף את כתי, ולהודיע כי חלילה וחלילה לסמוך על אותו האיש המבוהל בעיניני היתרים הידועים, נאום ידיו דושה בלונז, אברהם מרדכי אלטר מגור, עכ"ל.

במדומני, שדי לנו בציטוטים אלו, לראות עד היכן שרבותינו הפוסקים, שמלכוד גודל 'גאונותם' בכל ממני תורה, העניקו את החמה גם בגודל 'צדקתם' 'קדושתם' ו'איראתם' מכל נגוד עבירה, ואצ"ל ב'עידונם' וההיתרם מלפגוע בכבוד אדם. ועכ"ז כשראו ש'מתחכמים' רוצים לחדש 'חידושים' בניגוד להבנת הפוסקים שמלפניהם, לא מנעו עצמם מלכנותם בלשונות חריפים ומגונים [המתואר כהיום אצל ה'עדינים' הצבועים כ'קיצוניות' ו'פראות' ח"ו], וד"ב.

שגם לפי דבריו הוא מודה עכ"פ, ש"להכשיר" גט כזה "מוכרחין" לסמוך על "קולות" ו"שיטות יחידאות", [מה שכבר הוכחנו לעיל (ענף ט"ז - כ"א), רעל "כפיה" שכזה ב"מצב" שכזה, לא נמצא שום פוסק כלל, ואף לא "שיטה יחידאה" שיוכל לסמוך עליה להכשירה], וא"כ הייתכן לכתוב לשונות כזאת, תוך כדי עצימת העינים והתעלמות מן "מציאותים" אמיתיים מה שיש בהם כובד משקל כל כך להלכה, [ראה לעיל (ענף ד')]. אמו חושב הוא באמת, דבעוד שמונה גט כשר בכ"ד המצפה עליה שתבא לקחתה, אלא שהיא "ממאנת" בה רק מחמת "עקשנות" ו"נצחנות", שמצב שכזה כ"עיון" ו"שעת הדחק גדול" יחשב. האם אין כל זה מוכיח בעליל, שפשוט "לא רצה לדעת" שום דבר מה שיוכל להטיל ספיקות בגדל ה"נחיצות" להכשיר את ה"גט הפסול", למה, לא בשביל "להצילה מעיון", אלא בשביל שתנצח בעקשנותה לקפח את בעלה מזכויותיו...

אדרבה, הלואי שיצביע לנו היכן שראה "מהלך" כזה בתשו' רע"א נודב" וכו', ש"להחליף בעל לאשת איש" ע"י "גט פסול", נוגשים ב"קלות" יותר מ"להחליף אתרוג לאחרת...". כמדומני שזהו "תביעה" חזקה הנקבת ויורדת עד לתהום. ומי לא יחוש לנפשו מזיקוקין דנורא היוצאים מפוס ממלל רברבן, ה"ה מהריט"ץ הג"ל (ענף כ"ג); ש"החושב לקיים גט הבטל, מפני כבודו או מפני האיבה, הלא רעתו רבה, לפניו תאכל אש, ואחריו תלהט להבה" [רח"ל], עכ"ל. ואם יש לו העוז להודות על האמת, בודאי שיתקשר עמהם במקום, ויאמר להם בפה מלא; "כרם דברים שאמרתם לכם טעות הם ביד, ועליכם מוטל לפרוש עצמכם זמ"ז תיכף ומיד", ויהיה לו לזכות גדול כשיציל "עצמו" ע"י - מ"הכשלת דורות" באיסורים חמורים, ותל"מ.

קיצור היוצא מפרק זה בהפרכת "היתר" של הר' "מתיר-ב":

א. כל עצם יסודי, שכשיש ביניהם קטמות ומריבות ב"ערכאות", שזה די' להחשב כ"אמת"א המבוררת" שהבעל "באים עליה", וישנוכל לדונו על יסוד זה, אף שלא בפניו מבלי לשמוע מה שבפיו, נדחה ונפרך ממאות תשובות של כל גדולי הפוסקים, דג"כ מיירי בכה"ג, ואף במקרים הגורעים פי כמה מנ"ד, ועכ"ז לא עלתה על דעתם שיש להתיר "כפיית גט" בשביל זה, וכנ"ל (ענף י"ז וי"ח).

ב. מה שמניח כ"יסוד", שהמדובר הוא מ"מצב עיון" גדול, כדי שישמש לו כהצדקה על "קולות", בשקר יסודה. דהרי הבעל הסכים לגרשה, ולא רצה רק שלא תקפחנו בכח ה"ערכאות" מזכויותיו שע"פ תוה"ק, וכחוכחה ע"ז, כבר השליש לה גם כשנה וחצי לפני ה"גט מעושה", אלא שהוא בעקשנותה ותאות נצחנותה מיאנה לקחתה, והכי כזאת "עיון" ייקרא. ולא נמצא בכה"ג הכשר על כפיה בשום פוסק, וכנ"ל (ענף ד', וי"ט).

ג. אף לפי טענות, שהבעל בנ"ד הוא מן ה"כופין אותו להוציא" [מה שז"א], הלא כבר פסק הרשד"ם לפסול ה"כפיה" כשמסכים לגרש בתנאי שאפשר לה לקיימה, וכש"כ כשכל מה שרוצה הוא רק להגן על "שלו", וכן פסקו להלכה העין יצחק והמהרש"ם, וליכא שום חולק בזה.

עוד יש דברים בנו, כי הר' "מתיר-ב" מדגיש בתחילת דבריו בזה"ל; אינני מכיר לא את הצדדים... ולא דיברתי אתם, רק מעתיק מ"מסמכים" שנשלחו אלי ע"י... מירושלים... עכ"ל. ומאוד יפלא, דאיך לא הבין; שעל "מסמכים" שקיבל מ"קרוב משפחה" של האשה בלבד, מי ש"הזמין" אצלו ה"הכשר" על הכפיה, א"א לסמוך, דבודאי שיעלים ממנו אותם ה"מסמכים" המפריך את צידם. ונביא כאן רק שני דוגמאות: (א), הוא אינו מזכיר כלל ה"מסמך" ד"מכתב" של ה"בורר" מצד הבעל (ט"ז ליר כ"ז), שבו הוא מציע להבורר שמצד האשה "י"ז שלישים" שיבררו להם אחד מהם, [וכנ"ל (ענף ט') ע"ש]. (ב), הוא מזכיר ה"מסמך" שביום י"ב אלול נ"ו "הסכים" הרב הירשפרונג להפסיד על "כפיית הגט", אבל אינו מזכיר כלל את ה"מסמך" ד"מכתב" של הרב הג"ל (מי ליר כ"ז), שבו הוא "מכחיש" כליל שמעולם לא הסכים לזה. ובכלל יפלא, דאם כדבריו שלא דיבר עם שום צד, רק שמעתיק מ"מסמכים", א"כ מאיפה ידע לקבוע (פס"ט 8) בזה"ל, "וגם ודאי עינייה לא נתנה באחר, דרואים שהיא צנועה", ואם אינו מכירה, וגם לא דיבר עם שום צד, האם יש לו "מסמך" גם ע"ז שהיא צנועה... ולמה לא התענין מה שיש בפי צד הבעל, שאף אם אינם "כשרים להעיד", הרי תוכל לשמש לו עכ"פ כ"רגלים לדבר", בדיוק כמש"כ (פס"ט 5) כלפי טענותיה של האשה נגד הבעל. וחבי משא פנים יש בדבר... והאם חיים אנו בימי הביניים, מבלי אפשרות "תקשורת" לצד הבעל, לשמוע מה שיש בפיהם, מה שבקל הי' יכול לברר ע"י הגבהת הטלפון שבתוך ד' אמותיו פ"א.

והעולה על כולנה, הוא מה שהר' "מתיר-ב" קובע בקונטרסו (פס"ט 6: 2) כ"הקדמה" בזה"ל, המדובר מ"ענונה" היושבת בעיונה כבר יד שנה... הבעל עד היום אינו מוכן לגרשה מרצון... והוא "שעת הדחק גדול", ובודאי אם נחוש לכל השיטות... נמצא מקום להחמיר, אבל דרך הפוסקים שלאורן אנו הולכים, שבגון דא מעמידים על עיקר הדיון, ואפילו במה שיותר רק בדיעבד... ומי שמחפש שיחיה לפי הכללים... שמחמתם מחליפים לאתרוג אחר, מעולם לא עסק בענינים אלו בתשו' רע"א נודב" וד"צ עין יצחק והמהרש"ם... עכ"ל. והשאלה הנשאלת, דאם כדבריו שלא דיבר עם שום צד, א"כ מאיפה יודע הוא לקבוע, שהבעל אינו מוכן לגרשה מרצון, ועוד, דהלא ידע היטב שיש גט מושלש מונח בב"ד, וכמו שבצעמו מזכיר ד"ז בין שאר ה"מסמכים" ובהעברה בעלמא; שבג' סיון תשנ"ה הודיע הבי"ד שיש גט מושלש אצלם. ומעתה, הרי התימה גדולה מאוד, איך אפשר לעבור ב"שתיקה" על ענין שיש בה משום כובד משקל גדול כל כך, כאילו שזהו רק "אחד" מן שאר ה"מסמכים", ובעוד שהוא מצייר לנו איך שהוא שקוע כל כולו "להציל אשה מעיון גדול", האם לא היה כדאי לו להטריח עצמו ב"שעת הדחק גדול" שכזה, להגביה טלפון ולברר אם באתה האשה אף פעם לבקש את הגט, ואם לא למה... [רק בשביל "עקשנותה" ו"נצחנותה" להמשיך לקפח את בעלה בכח ה"ערכאות" מזכויותיו כ"אב" לבתו...].

והכי ב"קלות" שכזה כותבים "בירורים" ו"היתירים" בענין חמור כ"כ; לעודד אשה שתלך להנשא ב"גט מעושה",

ובש"כ וק"ו, כשאין דינו לכוף, וק"ו ב"ב של ק"ו כשכבר יש "גט מושלש" עבורה בבית ובכניד, ובכ"ל (ענף י"ט).

ד. המעקב אחר ה"מקורות" מה שמציין כ"ראיה" לדבריו, ימצא שהם "מזוייפים", ואדרבה משם יש "ראיה לסתור" כל דבריו, ומתעלם מדברי אותם פוסקים עצמם שמפורש בדבריהם דבגונא דנ"ד א"א להקל בשו"א, ובכ"ל (ענף כ').

ו. מלבד הנ"ל, הרי עצם "היתר" זה, מהווה "הירוס" משווע בחומת קדושת ישראל, שכל אשה שתראה להפקיע עצמה מבעלה, תלך ע"פ עצתם של הנך "יועצים-רבניים" ישר ל"ערכאות", וכל מה שתרכב להתקוטט שם עם בעלה, יהיה ה"גט-מעושה" יותר "מהודר" ובכ"ל (ענף ט"ז).

ה. אף אם לו היה צודק בכל דבריו [מה שד"א], אכתי לא השיב מאומה על עוד שני "פסולים" גדולים: הא', ה"פסול" הגדול מה ש"הלם אלקטריני" ("סמאן-נאן") עושה, ש"משכר" ממש את דעת הנפגע, וממילא אין כאן "גט" כלל ואפילו לא בגדר "גט מעושה" אף במקום שכופין מן הדין,

ז. אשר ע"כ פשוט, שכל "היתרו" אין בו שום ממש כלל, וה"גט מעושה" דגן פסול ובטל מה"ת כדעת כל הפוסקים וגדולי דורנו, בכ"ל (ענפים ז' וז'), ולקמן (ענפים כ"ט, כ"ז), ותל"מ.

ה"נישואין האסור" על חשבון של ה"מתירים", למרות "התראות" בתי דין ורבנים לפניו ולאח"כ:

פרק ז'

ביום י"א מרחשון תשס"ה, ד' ימים אחר גמר "בירורו" של הר' "מתיר-ב", נכנסה האשה לחופה בפומבי עם איש זר, למרות "התראות" חמורות נגד זה מ"בתי דין" ומ"גדולי הפוסקים", שהזהירו אותם בין לפני ה"חתונה" וגם לאחריה, ולא הועיל מאומה, לא על שיחזור מן ה"נישואין" טרם שתקבל גט כשר, ולא על שיפרשו זמ"ז אח"כ.

מלהשתדל לקבל את גט הכשר, "הישג" גדול מה שיועמד ל"זכותם" של ה"גבורים" דגן בעלי ה"מתירים"... [וב"מתן שכרה בצדה", יועמד על "חשבונם" גם ה"כפיה" החדשה מה שנעשתה לאחרונה ממש בעיר לעיקוואד (רויש-זייאנץ), כי אין שום ספק, שעצם הדבר מה שאשה זו "יכלה להגשא" על סמך "גט מעושה פסול", זהו מה ששימשה כ"עידוד" גדול ל"כנופיית המעשים" להמשיך ולהרבות במעשיהם. יודעני שיתכן שדברינו אלה עוד ישמשו כ"קורת רוח" לה"מתירים" דגן, בראותם איך ש"נתקבלו" דבריהם... אבל אוי לה ל"הנאה" ול"גדלות" עלובה שכזו, להראות "גבורה" שכזה להתיר "אשת איש" ולהרבות "ממזרים" בישראל, רח"ל ה"י. ומה גם, שבטח מבינים, דלאו "גדלותם" שימשה כאן כה"מכריע", רק "קלות" דורנו ש"מקלם יגיד להם", שמוכנים לקבל "קלות" מכל מאן דהו, כל עוד שיכולה לשמש להם כ"הצדקה" ו"אמתלא" על מעשיהם, אדרבה ינסו נא את "גבורתם" להטיל עליהם שום "חומרא", ונראה מה יהיה חלומותם, וד"ב].

ענף ב

"התראת רבנים וגדולי דורנו 'טרם' ה'נישואין האסורה', [בנוסף מכתבים הנ"ל (ענף ג'), שמיד לאחר ביצוע ה"כפיה"]:

[אזהרה א]: ביום ו' תשרי תשס"ה, צלצל שליח [ששמו שמור אצל ב"ד 'קדושת לוי'] מב"ד חשוב להאשה, ואמר לה בזהל, "דיברתי עם כמה רבנים, ולהי ידוע לך שכולם פסקו שהנך 'אשת איש' גמורה, עכ"ל.

[אזהרה ב]: ביום ט' מרחשון תשס"ה, צלצל אחד ה"טוענים" הידועים לשמצה, [מי שהוא ה"בא כת" של ה"חתן", ומי שרץ כהיום עם ה"מרעיש" דגן אצל הרבנים שצריכין למסור לה את ה"גט הכשר" כדי למנוע טמיעת "ממזרים" ממחינו... וכדלקמן (ענף כ"ז, מנחם ט'), להרב ראמינק שליט"א, [מי שהיה אחד מחברי הבי"ד שדנו על הכפיה, ואח"כ

ענף כד

חזרת האשה מהסכמתה לוותר על עקשנותה בכדי לקבל הגט הכשר, לאור ה"היתירים" של הר' "מתירים-א-וב":

נחויץ להבהיר, שלאחר שעברו בערך שמנה שנים מאז שנערכה ה"גט מעושה", ובראות האשה שכל נסיון במשך כל השנים הללו להנשא על סמך זה הסתיימה באכזבה, כי כל מי ששמע רק שמץ מן ה"ערעור" הגדול על "פסלות" הגט, נסוג לאחור ולא רצה ליפול בפח איסור "אשת איש", [יודעים עובדות איך שגדולי ישראל ומנהיגי קהלות קדושות בישראל (וביניהם כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל), הזהירו את מי שרצה לישא אותה, שיעמוד רחוק מזה כמטחוי קשת, כי עדיין הוא אשתו גמורה של הר'...]. דין גרמא, שלאט לאט התחילה להכיר במצבה האמיתי, ועד כדי שלאחרונה אף הגיע המצב, שהתחילה לוותר על עקשנותה לגזול את הבת מאביה, וכבר שלחה אותה אצלו לביקור, וכמעט ששלחה אותה לאביה גם על סעודת ש"ק, והיו קרובים ממש לבא לעמק השוה בסידור ענין זה לשביעת רצון הבעל ולקבלת גט כשר. אולם, באופן "פתאומי" הפסיקה מלהמשיך את הדיונים בענין זה, וחזרה לעקשנותה שלא להרשותה לבא אל אביה, והיה הדבר לפלא גדול בעיני המתווכים, עד שנתברר "פתרון" הדבר, שבאותה זמן ממש התודעה שיצאו ה"הכשרים" הנ"ל של הר' "מתירים א-וב" על ה"גט מעושה", והיי"ט שחזרה לעקשנותה, והפסיקה מלהשתדל לקבל הגט הכשר (המושלש בב"ד), כיון ששוב לא מצאה בה "צורך", דהרי כבר "הכשירו" את ה"גט מעושה"...

אנו מדגישים זאת, משום שכדאי להם לדעת להנך ה"מתירים" דגן, שהעון החמור ד"אשת איש", וגם הכשלון הנורא של טמיעת "ממזרים" בישראל, הכל תלוי על קולד צוארם ומצפונם של ה"מכשירים" הנ"ל, כי ראו בחוש ובעליל, שרק משום שהגיע לידה ה"היתירים" שלהם, משו"ה פסקה

ודינה עדיין כאשת איש לכל דבריה עד שתקבל ממנו גט אחר כהלכה, ובאם תנשא לאחר בגט זה, הרי בניה ממנו ממזרים רחל, ולא תהא כזאת בישראל, ולהשומעים ינעם... משה שטרנבוך, ראב"ד, עכ"ל.

ענף ב'

"התראת" גדולי דורנו שליט"א "לאחר" ה"נישואין האסורה", [בנוסף מכתבים הנ"ל (ענף ג'). שלאחר ביצוע ה"כפיה"]:

[מכתב א]: "א מרחשון תשס"ה, יצאה פס"ד בלשון הנ"ל (ענף כ"ה, לזכר ט') [מה שנמסרה להמחותנים באמצע ה"חתונה"], ונחתם: נאם משה שטרנבוך, ראב"ד. נאם מאיר בראנדסארפער. נאם אברהם יצחק אולמאן, עכ"ל.

[מכתב ב]: הננו הכיד"צ הח"מ פונים בזה... על דבר מקרה בלתי טהור המזדמן כעת במקומכם, והוא בנוגע לאשת... מרת... שהלכה והיתה לאיש אחר על סמך ג"פ שהוציאו מבעלה בכפיה, וכבר גלינו דעתנו דעת תורה, שגט פסול הוא, ודינה עדיין כאשת איש גמורה, ואם יהיו לה בנים ממנו חו, הם ממזרים... וע"ז באע"ה הכיד"צ פעה"ק ירושלם, ג' כסלו תשס"ה לפ"ק, נאם משה שטרנבוך ראב"ד, נאם מאיר בראנדסארפער, נאם אברהם יצחק אולמאן, עכ"ל.

[מכתב ג]: בנידון מוהר"ר... ואשתו מרת... הנידון כאוב מאוד, אבל התורה איננה הפקר, והדבר ברור שמרת... היא אשת איש בלי ספק עד שיגרשנה הבעל... ב' לסדר וישלח, ה'תשס"ה, מנשה הקטן, אבדק"ק אונגוואר, עכ"ל.

[מכתב ד]: הנה בענין שכין הר' ר'... שיחיה, ובין אשתו... שהיא עכשיו עדיין אשתו הגמורה של בעלה הרב... הנ"ל, ברצוני לקבוע בזה, שכל מה שעשו ר' ואגודת הרבנים בענין זה ובענין ששלחו הזמנות אח"כ, כולם מעשים של הבל, ומעשים של קנוניא ושל שקר ושל אי אמת, הנני החותם ביום ט' כסלו, ה'תשס"ה. שלמה בלומנקרנץ, עכ"ל.

[מכתב ה]: ביום י"ג שבט תשס"ה, שלחו ב"ד צדק "קדושת לוי" מכתב "אזהרה חמורה" להאשה ולהבעל בזה"ל, באנו להודיעכם בזה... שמעשה "גט המעושה" שנערך ע"י וחבריהם היא פסול בתכלית מן התורה, [נעברנו בעיון על כל דברי ה"מתירים" ועמדנו על גילוי "טעותים" רסילופים גסים בין ב"הלכה" ובין ב"מציאות" העובדא, הנמצאים בכל אורך דבריהם ה"ן, והאשה... היא עדיין "אשת איש" גמורה, אשר על כן, אנו מזהירים אתכם בכל התוקף, שעליכם לפרוש זמ"ז "לגמרי" טרם שתקבל גט כשר ע"פ תוה"ק, ולא להמשיך לחיות חו' באופן של "הפקירות" באיסור חמור ונורא כ"כ רחל, באופן שלא נשמע עוד כמוה אצל אנשים המוחזקים כחרדים לדבר ה', ואצל שהולדות שיוולדו לכם טרם שתקבל האשה גט כשר יהיו "ממזרים" גמורים, שכל יהודי שומר ת"מ ימאן וגם יהא אסור מלהשתדך עמהם, אנה חוטו על נפש בניכם ובנותיכם, שלא תגרמו להם ה"דעה" היותר גדולה מה שהורים יכולים לגרום לבניהם, מה שלא ימהלו לכם לעולם, ר"מ"ם" שהוא מעוות שלא יכול לתקן לעולם, עכ"ל.

מאין מלחתום על פס"ד של ההיתר, וסילק עצמו מן הבי"ד, וכתב דברים מזעזעים נגדם, כנ"ל (ענף ג', פרטור ו'), עי"ש], ובאיומים וצערות רצה לשכנעו שיפסקו מלערער על כשרות הגט, אולם הלה השיב לו "מה אעשה, אי אפשר לי לעזור לך, המציאות הוא שהאשה... היא "אשת איש" גמורה, עכ"ל.

[אזהרה ג]: באותו יום, הודיע הרב ראמינק שליט"א [הנ"ל (לזכר ט')], לרב אחד שנתכבד להיות "מסדר קידושין" אצל ה"חתונה" האסורה, ואמר לו ש"אשה זו היא אשת איש גמורה", וחזר אותו רב מקבלתו להיות "מסדר קידושין", וכן גם לרב שני שנתכבד כזה אח"כ, וגם הוא חזר מקבלתו להיות "מסדר קידושין", [עד שכלית ברירה הוכרח אבי ה"חתן" לשמש כה"מסדר קידושין, ולכרך בפומבי ז' ברכות לכטלות...].

[אזהרה ד]: ביום י' מרחשון תשס"ה (יום ה"חתונה), צלצל הרה"ג ר' יצחק שיינר שליט"א (ר"י קמניץ ירושלים) את אבי ה"חתן, והזהירו למנוע את בנו מלנקוט צעד חמור כזה, שהרי האשה היא "אשת איש" גמורה, עכ"ל.

[אזהרה ה]: באותו יום, צלצל הבעל את מי שאירח אצלו את ה"חתן" [ששמו שמור אצל ביד"צ "קדושת לוי"], ואמר לו שימסור לה"חתן", שאשתו לא נתגרשה ממנו מעולם בגט כשר, ועדיין אשתו היא, עכ"ל. והודיע לו אח"כ שאכן מסר את דבריו לה"חתן".

[אזהרה ו]: באותו יום צלצל עוד אדם כתור "שליח מרבנים" [ששמו שמור אצל ביד"צ "קדושת לוי"] לה"חתן, ואמר לו בזה"ל: "ידוע תדע שהאשה שאתה רוצה לישא היום, היא "אשת איש" גמורה, כי לא קיבלה גט כשר מבעלה מעולם", והוסיף "תוכל להתוודע זאת, אצל הגה"צ הרב משה שט"ב שליט"א מהבד"ץ, וגם אצל הרב ראמינק [הנ"ל, וחשב לו רשימה ארוכה של שאר רבנים מובהקים שפסקו כן], עכ"ל. אמנם ה"חתן" השיב לו בניגון "כבר מאוחר מדי" "כבר מאוחר מדי" (איט"ס טא לעיט"), עכ"ל.

[אזהרה ז]: באותו יום צלצל "שליח רבנים" הנ"ל לאבי ה"חתן, והזהיר אותו "שלא יהיו בנו לישא "אשת איש", והלה התחנן אליו, שיואיל להשפיע על הבעל שיתן גט כשר לאשתו, והלה השיב, שלזה נצרך "זמך" של כמה ימים, ע"ז השיב לו האב, זה מן הנמנע, הלא כבר באו האורחים מלאס אנדזעלעס... עכ"ל.

[אזהרה ח]: באותו יום צלצל הבעל עצמו את אבי ה"חתן, ומחה בתוקף על ה"חתונה" האסורה להיערך בין בנו ואשתו, והוא התחנן אליו שיואיל בטובו ליתן גט כשר לאשתו... עכ"ל. [יש לציין שכמה מן שיחות הללו שמורים נקלטים על "טעיפ"].

[אזהרה ט]: (מכתב), י' מרחשון תשס"ה, נדחמתי לשמוע על פירצה חמורה ר"ל להתיר אשת איש ע"י נתינת גט בכפיה ממש, עד שהבעל הוכה בהלם אלקטרי, ובלי קבלת עדות על טענת האשה ושלא בפניו, ה"ה מרת... אשת מרה... ואשר על כן הנני לגלות דעתי דעת תורה, כי גט פסול הוא,

שמקודם ינשאו "לכתחלה" באיסור, ואח"כ כשכבר יהיה "בדיעבד" יצטקו "הב הב" את ה"גט הכשר" כדי שלא יהיו ממזרים..., וכן"ל (ענף כ, ד"ה ופ"ה), ולקמן (פרק יג, ע"ש), הוא כותב דברי הבל וכמוכן ריקן מבלי שום תוכן תורני, וזלל "מראה מקום" אחד מה שמציין לדברי הריב"ש (סי' ג"ה) כאילו שפוסק שם, ש"נתבע" במידי ד"איסורא" יכול להעמיד "טוען" ו"מורשה", מה שאף טרם שבדקנו מש"כ שם, היה מוכן לפי אופיים של הנך "טוענים-משקרים", שבודאי כתוב שם להיפך, מה שאכן התברר כן לאחר העיון הקלל...].

[מכתב ו:] ביום י"ג אדר א' תשס"ה, שלחו בידי צ'קדושת לוי' עוה"פ "אזהרה" כנ"ל (מכתב ה').

[התגובה על "התראת בי"ד" הנ"ל, בא בצורת "מכתב מאיים" מן ה"טוען" הנ"ל (ענף כ"ה, אהר"ה ז'). מש"כ כ"בא כח" ו"מורשה" מן האיש והאשה..., (כמוכן שרק אנשים שבדרגא כמוהו מסוגלים לבא ב"הפכפכות" וב"צביעות" שכוה, שבעוד שמצד אחד היה הוא המסייע ו"מעודד" להנשא, ואף ניסה להשתיק באלמות "קול מחאה" של הרב דאמינק שליט"א נגד ה"חתונה האסורה" וכן"ל (ס). ובעוד שהם דרים עדיין "יחד" באיסור, אין לו שום "בעיא" מצד השני, לרוץ עכשיו אל הרבנים ולצטקו שצריכין למסור לה ה"גט הכשר", למה..., כדי שלא ירבו "ממזרים" בישראל..., והאם נצרך "ראיה" גדולה מזה, שחכל געשה ב"תרמית" ממוחשב,

פרק ח

ביאור הדין ד"תצא מזה ומזה" - והמסתעף

ומעתה, לאחר שנתבאר לעיל (פרקים א' - ז) הדק היטב, שה"גט מעושה" בנ"ד הוא פסול ובטל מה"ת, ושאינן שום ממש כלל בדברי ה"מתירין". הבא נבא לבאר, דין אשה זו בכל המסתעף.

ענף בו

כל היכא שנשאת ע"י גט הפסול מה"ת, תצא מזה ומזה, והולד ממזר:

הגט שנתגרשה בו הוא כשר), [כ"כ רש"י, (יבמות י"א, א', ד"ה אה), וריטב"א ונמק"י (ס). ע"ש]. ג), דכיון דצריכה גט מהשני, מן החשש שיאמרו אשה יוצאת בלא גט, א"כ יאמרו על הראשון שהחזיר גרושתו אחר שנישאת לאחר, [כ"כ הב"י בב"ה (סי' קצ"ט) ע"פ רש"י (יבמות ז"ה ז', ד"ה ואמר ר"ה), מל"מ (גירושין פ"י, ד' וס), מהרש"ך (ח"א, סי' ל') בדעת הרמב"ם (ס). וכ"כ בחוט המשולש (הגר"ח, סי' יג) ע"פ רש"י (גיטין פ' ז', ד"ה דמיחלף), וכן"ל (סי' קצ"ט) ע"פ הספרי (ח"א, פ"ד), ע"ש]. אמנם, כ"ז כשנישאו בשוגג או באונס מחמת "טעות", אבל כשנישאו ב"מזיד" או כשנבעלה לאחר שכבר ידעו מן הטעות, אז נאסרה על הראשון מה"ת, מכח ה"איסור עשה" שמן הילפותא ביבמות (כ"ז, ז') ד"ונטמאה" (פמזר ה', י"ד). אחד "לבעל" וכו', [ע"י בתשרי הרשב"א המובא בב"י (סי' י"ז)], וז"פ.

ועל איסורה שעל השני, נאמרו ארבעה טעמים: א), דהוי כא"א שזינתה דאסורה לבעל ול"לבעל", [וכנ"ל בטעם א' על שאסורה לבעל], ושלא יאמרו דא"א שזינתה מותרת להבעל, [כ"כ בערל"ג (יבמות פ"ט, ד"ה וזה), ע"ש]. ב), מכח "קנסא", מפני שלא דקדקו שפיר טרם שנישאו, [וכנ"ל בטעם ב' על שאסורה לבעל, כ"כ הרי"ף (יבמות י"א, א'), ובכדי לעגנה שלא תנשא בלא גט, כ"כ בהרי בשמים (מנייח, סי' קפ"ה), ע"ש], וזהו אפילו כשנישאו ע"פ שני עדים, דקנסו שוגג אטו מזיד מחמת לא פלוג, [כ"כ בחוט המשולש (הגר"ח, סי' יג), ע"ש]. ג), שלא יאמרו אשה איש יוצאה בלא גט, [יבמות (פ"ה ז'), ורש"י ומאירי (ס), ומל"מ (גירושין פ"י, ס"ד) בדעת הרמב"ם (ס). ושאלת משה (פ"י ג') ע"ש]. ד), כדי לברר איסורו של הראשון, כלומר דמשו"ה הצרכה גט מהשני, על אף שלא תפסו בה הקידושין כלל, בכדי שלא יכול הראשון להחזירה אח"כ, מכח האיסור ד"מחזיר גרושתו אחר שנישאת לאחר", [כ"כ הרי"ף (יבמות י"א), וירושלמי (ס). וע"י ריטב"א (ס). ע"ש]. אמנם, כ"ז כשנישאו בשוגג או באונס מחמת "טעות", אבל כשנישאו ב"מזיד", או כשנבעלה לאחר שכבר ידעו מן הטעות, אז נאסרה על השני

כתב הטוש"ע [ולבוש] (אה"ע סי' ק"ג, ס"א) בזה"ל; כל גט שהוא בטל מה"ת, אם נתגרשה בו עדיין הוא אשה איש גמורה, ואם נשאת בו תצא והולד ממזר, וצריכה גט משני מדבריהם, ומהראשון צריכה גט שני כשר מן התורה להחזירה לעלמא, אבל לאלו השנים אסורה לעולם, [אע"פ שנשאת בשוגג כגון שלא ידעה שהגט בטל, מ"מ כדי שלא יאמרו שזה החזיר גרושתו אחר שנשאת לאחר, ולהשני אסורה דקנסום רבנן מפני שעשו איסור גדול, ואם אחד משניהם עבר והכניסה מוציאין אותה ממנו וכופין אותו שיגרשנה, ערוה"ש, (סס ס"ה)...], כמו שנתבאר בסי' י"ז, ע"ל. ושם (סי' י"ז, ס"ו) כתבו הטוש"ע בזה"ל, האשה שהלך בעלה למדינה אחרת, ובאו ואמרו לה מת בעלך, ונשאת ואח"כ בא בעלה, לא שנתנא נשאת ע"פ [עצמה או ע"פ] עד אחד או ע"פ שני עדים, תצא מזה ומזה וצריכה גט משניהם, עכ"ל. וכתב הרמב"ם (גירושין פ"י, ה"ד) וז"ל; ואם עבר אחד משניהם והחזירה יוציא, עכ"ל. וב"פ להלכה, מהריט"ץ (סי' קמ"ג, ד"ה ופ"ה), ע"ש. ובכנסת יחזקאל (סי' ק"ז) מסביר, דאם היה מותר כשהחזירה אח"כ, א"כ מה הועילו חכמים בתקנתן ובקנסתם, היום יגרש ומחר יקחנה, ע"ש. וכע"ז כתב גם בחבצה"ש (אה"ע סי' מ"ג, סו"ס יקרתו), ע"ש.

ענף ב

הטעמים שכתבו הפוסקים, למה ש"תצא מזה ומזה": והנה, במה שאמרו; שתצא מזה ומזה - יש ע"ז טעמים נפרדים - על הבעל ועל השני. ובקיצור, על איסורה שעל הבעל נאמרו שלשה טעמים: א), דהוי כא"א שזינתה, דאסורה "לבעל" ולבוש, [כ"כ רש"י (יבמות פ"י, ע"ב, ד"ה חלף), ע"ש]. ב), משום "קנס" על שלא דקדקה שפיר טרם שנישאת, אם בעלה אכן מת (על אף שהתירה בי"ד ע"פ עדות, וכן אם

ופשוט, דולד "ספק ממזר" אסור בין בישראל כשר, ובין בממזר ודאי, ואסור אפילו ב"ממזר ספק", כדקימ"ל בטושו"ע (פי' ד' סכ"ד), מה דב"מציאות" זה רק "מחמיר" את המצב מאוד, מלמצוא זיווג, [עיי"ש בפ"ת (סכ"ד)], והבן.

ענף ל

נתגרשה מן הראשון, מה דין הולדות מן השני:

והנה, הבאה"ט (ס"ט, ס"ק קפ"ז) כתב, דמדשתק הרמב"ם (גירסין פי' ו"א' ע"ז) מדין זה ולא הזכירה כלל, מוכח דס"ל דכל שגירשה הבעל הראשון, ל"ה מן השני ממזר כלל ואף לא מדרבנן, ותמה ג"כ על סתירת המחבר הנ"ל, והביא דברי הבי"ש הנ"ל, ותמה גם עליו, עיי"ש. ולחלבה למעשה, יש מבוכה גדולה בין הפוסקים, בין כלפי הולדות של הראשון, ובין כלפי הולדות של השני, ובקיצור נסכם השיטות כלפי הולדות של השני לאחר שגירשה הראשון, אם יש עליהם דין ד"ממזרות מדרבנן" [וכפי פסק השו"ע]:

הסוברין דיש להם דין "ממזרות דרבנן": הרא"ש (יבמות פ"ג, סי' ג'), יש"ש (ס"ט, דין ו'), אע"ג דמה"ת הוי רק באיסור עשה ד"ונטמאה", המחבר בטושו"ע (פי' י"ז, סכ"ז), לבוש (ס"ט, פרישה (פי' ד' אות י"ט), שו"ז (ס"ט, סק"ט), הבית מאיר (ס"ט, ערוה"ש (ס"ט, ר"ט), מהריט"ץ (פי' קמ"ג) שכתב, "מי יקל ראשו באיסור ממזרות", עיי"ש. ובן ס"ל אף בדעת הרמב"ם: החבצה"ש (א"ע, סי' מ"ג סוד"ס יקרו), הבי"ש (פי' ד' סק"ז), ועצי ארזים (פי' י"ז, ס"ק ר"ח), ובני יעקב (פי' י'), עיי"ש.

החולקים על דין זה: תוס' חד מקמאי (יבמות, רפ"ג), מאירי (ס"ט), הרמב"ן (סוף דף ל"א), שמביא כן מתוספתא (פי"א, כ"ז), מהר"ם גלנטי (פי' ק"ז), אולם יש הסוברים, שדבריו לא נאמרו רק בנתקדשה ולא נישאת, עיי"ש.

ובן ס"ל בדעת הרמב"ם שהשמיט דין זה: הרמב"ן, ומהרלב"ח (פי' מ"ז ס"א) [כ"כ גם בדעת הסמ"ג], ומהריט"ץ (ה"ל), ומהר"א ששון (פי' קל"ז), ושו"ז (פי' ד' סק"ט), [מדהוי ביאתו בטעות מהני הגט להכשיר הולדות], הבאה"ט (פי' י"ז, ס"ק קפ"ז), ב"מ (פי' ד' סק"ז), ואבן שמואל (ס"ק מ"ל) [גם בדעת הרשב"א ורי"ן].

פרק ט

בשרק "נתקדשה" לשני, ולא נתייחדו ולא נבעלה

הנה, בגוונא שרק "נתקדשה" להשני, ולא נתייחדו לעולם בלי שומר, (וכפי שרוצים "באי כוחם" לצייר), אז פשוט דאין שום מקום ללחוץ על הבעל [או הכי"ד], למסור לה גט כשר רק בשביל שנתקדשה לאחר, דהרי לא נאסרה עי"ז לבעלה.

עי' ב"ש (פי' קל"ד, סק"ז), ושו"ז (ס"ט, סק"ט), עיי"ש, ומותרת לחזור לראשון, [אף לאחר שנתגרשה בגט מן השני, ולא חיישינן שיאמרו על הראשון; שמחזיר גרושתו לאחר שנשאת לשני, ואפילו לכהן היא מותרת לאחר שמת בעלה, דאפילו ריח הגט אין בזה, מהרשד"ם (א"ע, סי' ס"ז), והסכים עמו התורת חסד (פריה"א, סי' ס"ז), וכ"כ בערך לחם (לפי' י"ז), דגם מתשובת הרשב"א (שנ"ז, סי' י"ג) משמע הכי, עיי"ש. אולם המהרש"ך (מ"א, סי' קל"ט)

מדת, מכח ה"איסור עשה" שמן הילפותא ביבמות (כ"ז, ז'), ד"ונטמאה" (נמנר ס' י"ד), אחד... ואחד "לבוועל" וכו', [עי' בתשו' הרשב"א המובא בב"י (פוס' י"ז)], וז"פ.

ענף כט

דין הולדות בגוונא שנתצא מזה ומוזה:

ולענין כשרות הולדות בכ"ג, קימ"ל בטושו"ע (ס"ט, סכ"ז) וז"ל, ואם בא עליה הראשון קודם שגירש השני, הולד שיוליד ממנה "ממזר מדבריהם", והולד מהשני הוא "ממזר מן התורה" אם [נתעברה, ח"מ (ס"ט, ס"ק ק"ח), או] הולידה עד שלא גרשה הראשון, אבל אם לא [נתעברה ו]הולידה אלא לאחר שמת ראשון או גירשה, אין הולד משני אלא "ממזר דרבנן", וכלומר שאסור להנשא לכשר גמור, וגם לממזר גמור, ואינו מותר רק לממזר מדרבנן כיוצא בו, וכדקימ"ל בטושו"ע (פי' ד' סק"ז), (לבוש) עיי"ש. והנה, בח"מ (ס"ט, ס"ק ק"ט, וק"א), נתקשה דמ"ש ממש"כ בטושו"ע (ס"ט, סכ"ז), דכשנתעברה מן השני לאחר "שמת" הראשון, יש מחלוקת בדבר, ולחד דיעה ל"ה אף ממזר מדרבנן עיי"ש, ובב"ש (ס"ט, ס"ק קס"ח) מתרץ, דדוקא היכא דקנסו הראשון כשבא ממדה"י שהולד (שלא"כ) ממנו ממזר מדרבנן, אז קנסו גם את השני שהולד ממנו, אף לאחר שגירשה הראשון ג"כ יהיה ממזר מדרבנן, משא"כ היכא דמת הראשון בהיותו עוד במדה"י, ול"ש לקנסו, אז לא קנסו גם את השני. ובהגהות מוהר"א אזולאי (ס"ט, ס"ק ע"ד) כתב, שהעיקר כהדיעה; דגם בזה הו"ל ממזר מדרבנן, עיי"ש.

ובבדי להשתמר מן הטעות נדגיש, דאפילו בגוונא כשיש איזה "ספק" בפסלנות הגט, מ"מ אין זה מקיל עליהם במאומה כלפי דין הולדות, כשהספק הוא עכ"פ על דבר הפוסל "מן התורה", וכדקימ"ל בטושו"ע (פי' ק"ז, ס"ז), דכל שהיא "ספק מגורשת" לא תנשא, ואם נשאת תצא והולד ספק ממזר, עכ"ל. [ובן פסק הרדב"ז (מ"ד, סי' אלף קי"ג, ל"ט), עיי"ש]. ועי' בערוה"ש (ס"ט, ס"א) שכתב וז"ל, וכל החומרות שיש בודאי פסול תורה, יש גם בספק, [כלומר, דגם בזה יש הדין דתצא מזה ומוזה], ועוד יש שספיקו חמור מוודא, כשנתקדשה לאחר, דבספק צריכה גט מהשני ואסורה להראשון דשמה תפסו בה קידושי שני, עכ"ל.

ענף לא

נתגרשה בגט פסול, ונתקדשה בלבד לשני (ולא נתייחדו וגם לא נכנסו לחופה), מותרת להראשון:

הנה קימ"ל בטושו"ע (פי' י"ז, סכ"ח). דאם לא נשאת לשני, אלא נתקדשה בלבד, [דלא עבדה איסור (כ"ט, ס"ק ק"ט)], אינה צריכה גט מהשני, [חוץ מנתגרשה ב"גט מעושה" שלא כדין, בכ"ה"ג יש דיעה דצריכה גט מן השני, מכח גזירה אטו כדין,

שיש "ספק" אם חלו הקידושין, וצריכה ממנו גט מספק, משום הכי קיימא לן בטושו"ע (סי' קצ"ט, ס"א), שתצא ממנו אפילו כשהיבם הוא כהן ולא יוכל ליבמה אחר כך, כדי שלא יהא "חוטא נשכר", שלא יועיל לו מעשיו שנאסרה על ידי זה על היבם, ואפילו אם חזר וקידשה השני לאחר שנחלצה מן היבם, גם כן פסק הרמ"א (ס"א), שתצא ממנו, זולת ב"אונס" גמור, שלא ידעו שיש כאן יבם כלל, משא"כ כשידעו, אלא שסמכו על הקול שמת, עי"ש.

חרי לנו, דכל היכא שיש לומר שהקידושין של השני חלו עכ"פ מ"ספק", אז אנו מחמירים עוד יותר על המקדש שתצא ממנו, אף אם קידשה עוד הפעם לאחר שהוציאה הראשון, מבמקום שאינם חלין כלל, דכיון שאהני מעשיו של השני לאוסרה על הראשון, משום הכי קנסוה יותר שלא יהא חוטא נשכר, ואם כן אם היה איזה מקום לומר בנידון דידן, שקידושיו של השני תפסו עכ"פ מ"ספק" [מה שז"א], הרי היה זה מחמיר עליו עוד יותר; שתהא אסורה לו, אפילו אם קידשה עוד הפעם לאחר שגירשה הראשון.

[ומה שכתבו הפוסקים מהרשד"ם ומהר"א ששון, דכשיש על האשה רק "ספק" דין "אשת איש", אז אינה נאסרת על שניהם רק כשכינסה בחופה הראוי לביאה ולא בנדות, וכדלקמן (ענף ל"ז), אין מזה סתירה לדין הנ"ל, דשאני התם שכל "קידושיו" של הראשון היתה ב"ספק", וממילא לא נחשב כאהני מעשיו בבירור, מה שאין כן כאשת איש גמורה או בזקוקה, שנאסרה עליו על ידי השני או קנסין ליה, והבן. וע"ע רד"ך (נ"ט כ'), עי"ש].

פרק י

ביאור דין נתקדשה לשני ו"נתייחדה" עמו בלא "חופה"

ענף לג

נתקדשה לשני ולא נכנסו לחופה, אלא שנתייחדו, דינם כנישוא; שתצא מזה ומזה, ואסורה על שניהם לעולם:

חנה, על הא דכתב בטושו"ע (סי' י"ז, סי' י"ז), גבי אשה שהלך בעלה למדה"י, ובאו ואמרו שמת, דאם נשאת לשני (אפילו ע"פ שני עדים), אז אפילו אם לא נבעלה עדיין, ואח"כ בא בעלה, תצא מזה ומזה, וצריכה גט משניהם, כתבו עלה הב"ש (ס"ק קס"א), והח"מ (ס"ק ק"י), דה"ה אם "נתייחדה" אחר הקידושין, ג"כ יש להם דין "נשאת" שתצא מזה ומזה, אע"פ שלא נבעלה, עי"ש. ובין כתב הח"מ (ס"ק קצ"ב), וז"ל, הא נתייחדה אחר הקידושין, הן הן עידי ייחוד הן הן עידי ביאה, והוי כנשאת, [שהדין שצריכה גט משני מדבריהם, ומראשון מה"ת להתירה לעלמא, ואסורה לשניהם לעולם וכנ"ל (ענף כ"ז)], וכש"כ אם נתקדשה לשם פילגש, דלא מיחסרא מסירה לחופה, עכ"ל. וב"ב הלבוש (ס"א, סי' י"ז); דלא גזור כלום אקידושי שני, בלא נישואין או "בלא ייחוד" אחר שנתקדשה לו, עכ"ל. וכתב עלה בהגהות מהר"א אזולאי (ס"ק ע"ז), וז"ל; אבל אם נתייחדו, חזקה שבא עליה, עכ"ל. וכ"פ בערוה"ש (סי' י"ז), וז"ל; כיון שנכנסה עמו לחופה קנסוה, וה"ה אם נתייחדה עמו אחר הקידושין, עכ"ל.

ומקור דין זה, ד"בנתייחדו" הו"ל כ"נשאו", הוא מן תשובת הרשב"א, שהובא בב"י (ס"י י"ז). [והגם שבנתייבוח לשבת (ס"א, סי' י"ז), נתקשה על דברי הרשב"א, אבל להלכה ולמעשה, לא עלתה על דעתו לחלוק עליו, אלא שהקשה קושייתו והניחה בצ"ע, וממילא בודאי דא"א לעשות סימוכין על דברי הגאון הנ"ל, להלכה ולמעשה נגד כל הפוסקים הנ"ל (ד"ס ס"א), וז"פ]. ובין יוצא גם מדברי מהרשד"ם ומת"א ששון שיובאו לקמן (ענף ל"ב), שכתבו בנידון דידהו, [באשה שהיתה ספק מקודשת לאחד, ונכנסה לחופה עם שני ולא נתייחדו], דכיון דלא נתייחדו, אינה נאסרת ע"י חופה גרידא, [בגוונא דידהו דהו"ל רק "ספק דרבנן" וכדיבואר לקמן (ענף ל"ב) עי"ש].

חזינן עכ"פ מדבריהם, דאילו אכן היו מתייחדים בייחוד הראוי לביאה, היו מודים דנאסרה על שניהם אף כשלא נבעלה, והגם דהתם מיירי כשנכנסה לחופה עם השני, מ"מ יש במשמעות דבריהם דעיקר האוסר הוא ה"ייחוד הראוי לביאה", ו"ייחוד" שכוזא אף בלא חופה, גרוע מחופה בלא ייחוד, והבן. [גם בשו"ת משב"י י"ס (סי' כ"ז), פסק, דאם נתייחדו אחר החופה אסורה על שניהם בודאי, וכן כתב להלכה גם בשו"ת צור יעקב (ח"א, סי' קצ"ח), עי"ש].

נחוש לבעילה, דאחזוקי אינשי ברשע בעילת אשת איש לא מחזקינן, אמנם בנ"ד כיון שזה האחרון כנסה, כמדומה לו שהיא אשתו ולא יחדל לעשות בה מאשר ירצה, כאופן שהנלענ"ד בענין אשה הנ"ל, שאם נתייחדה עם האיש הזה, אסורה לו דיש לחוש שבעל... עכ"ל. והגם דגם הוא מיירי, בכשנכנסה עם השני לחופה, מ"מ מבואר עכ"פ מדבריו, דאם "נתייחדו" בייחוד הראוי לביאה, או נאסרה על שניהם אפילו בלא חופה.

קיצור היוצא מכל האמור בפרק זה:

א. נתקדשה לשני, וגם "נתייחדו", על אף שלא נכנסו לחופה, אסורה על שניהם עולמית, וכש"כ בחופה.

ב. וכ"ז כשיש עדים שנתייחדו, או שהם מודים שנתייחדו. אבל אינם חשודים על הייחוד בנתקדשה בלבד ולא נכנסו לחופה, זולת כשנתקדשה לפי"גש. [נכנסו לחופה, ויש "חשד" שנתייחדו, ראה לקמן (פרק י"ג, ע"ש)].

פרק יא

ביאור דין נכנסה ל"חופה" עם השני, ולא נתייחדו (ולא נבעלה)

ענף לד'

נכנסה עם השני לחופה, ולא נתייחדו ובודאי שלא נבעלה, דינם כנישואו שתצא מזה ומוזה, ואסורה על שניהם לעולם:

הנה, ה"ב"י (סי' י"ז, פ"ז), גבי הדין שאם נשאת לאחר ואח"כ בא בעלה, ד"תצא מזה ומוזה", הביא בשם הנמק"י (ר"פ אל"ט ונ"ט), שכתב בשם הריטב"א (ס"ט), ד"נשאת", משמע; אפילו נכנסה לחופה, ולא נבעלה, עכ"ל. וציין עלה בד"מ (ס"ט, פקמ"ז), בזה"ל; וכ"כ ריב"ש בתשובה (סי' תקמ"ט), וכ"כ הרא"ש ז"ל, [ע"י כנה"ג (סג"ז, אות תקמ"ח) שהעיר דליתא ברא"ש כאן], עכ"ל. [והריטב"א והנמק"י כתבו כן עזה"פ (פדף פ"ט), גבי הטעם דצריכה גט מהשני, וז"ל (התוס' מהריטב"א בסוגריים מרובעים); משום קנסא דעבדא איסורא, ולאו [ולא סוף דבר ד]עבדא [איסורא] ממש שנבעלה, אלא כיון שנכנסה לחופה [נישואין הוין] אע"פ שלא נבעלה, "עבדא איסורא" קרינן לה, דהא לא שרינן בסיפא אלא בשנתקדשה בלבד, [דכל היכא דביאה פסלה חופה פסלה, וכדאמרינן (דף י"ז, ב') גבי יש חופה לפסולות], עכ"ל. וכ"כ גם בק"ג (יבמות פ"י, סי' ט', אות ג'), וז"ל; אגן קימ"ל דלאו דוקא נשאה ובעלה, [אלא] כיון שנכנסה לחופה, כל הדרכים אלו בה, כן כתבו כל הפוסקים, עכ"ל.

ובן כתב ברמ"א (ס"ט), וז"ל, אפילו לא נבעלה, וציין עלה כמקורות, הרא"ש, [ראה מה שכתבתי לעיל (ד"ה ס"ט) בשם הכנסת הגדולה], והריב"ש (סי' תקמ"ח), והריטב"א, ונמק"י. ובביאור הגר"א (פ"ק קד"ד), ציין לדברי התוס' (פ"ט, ט' ד"ה אמרי), ע"ש. וכתב עלה החלקת מחוקק (ס"ט, פקמ"י), והבית שמואל (ס"ט, פ"ק קד"ד), וז"ל; כלומר שנכנסה לחופה, ועדיין לא נבעלה, עכ"ל. וזה לשון הריב"ש (סי' תקמ"ח), [השאלה אשת איש שהלך בעלה למדינת הים, ונשאת על פי עד אחד שהעיד שאדם אחד ששמו כשם בעלה מת, אבל לא ידע אם זהו שהיה בעלה וגם

מאיזה עיר שבא, ולאחר שמבאר דכיון שלא ידע כל הפרטים, וגם הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר, עדותו פסולה ואם נשאת [תצא], כיון שנשאת ועבדא איסורא, ואף אם לא נבעלה לא פלוג רבנן, וכן כתב הריטב"א] דל בביאור, אף על פי שאינו צריך לפנים, עכ"ל.

[ובספר עצי ארזים (סי' י"ז, פקד), כתב וז"ל; ע"י מש"כ (נסי' ט"ז), סוף פ"ח], דדבר זה [אם אף כשנכנסה לחופה ולא נבעלה, אסורה על שניהם], תלוי במחלוקת הרי"ף והרמב"ם, שהרמב"ם כתב הטעם דנתקדשה מותרת, שיאמרו קידושי תנאי [היתה ביניהם], ולא כתב הטעם דלא עבדה איסורא, א"כ נכנסה לחופה הויא כנבעלה, דאין תנאי בחופה כמו בנישואין, אבל להרי"ף שהביא הטעם משום דעבדה איסורא, י"ל דנכנסה לחופה ולא נבעלה הוי כנתקדשה, ומותרת לחזור, עכ"ל. אולם הפני משה (פ"ק קמ"ח), וכן במלבושי יו"ט (מ"ז, א"ש סי' ח'), הקשו עליו ודחו דבריו, ע"ש. ובאהל יחושע (מ"ז, סי' ב', אות פ"ז) כתב, דאף לדעת התוס' אתיא בנ"ד, דחופה בלבד אף בלי ביאה אסרתה על שניהם, וכ"פ בצור יעקב (מ"א, סי' קמ"ט), וע"ע בשעה"מ (א"ש פ"י) בקונטרס חופת חתנים (פ"ט) בהערות כבוד חופה (ס"ט), ע"ש].

ענף לה

כל האוסרים ע"י "חופה" בלבד, הוא אף כשלא "נתייחדו": והנה, מדבריו כל הפוסקים הנ"ל (ע"פ י"ז) האוסרים אותה על ידי "חופה", אף כשלא נבעלה בבירור, משמע דהוא הדין כשאף לא "נתייחדו" זה עם זה לאחר החופה כלל, דגם כן כבר נאסרה על שניהם על ידי ה"חופה" גרידא. תדע, דהרי כבר מבואר לעיל (פק י') הדק היטב, דעל ידי ה"ייחוד" בלבד (שלאחר הקידושין) אף בלי "חופה" כלל, כבר נאסרה על שניהם, ע"ש. ומעתה, אי סליק אדעתך ד"חופה" בלא

ענה לו

אוסף דברי הפוסקים דחופה בלבד אוסרתה אף בלי ביאה:
ובן פסקו כה"פ להלכה ולמעשה, דבאשה שהיא בחזקת אשת איש, נאסרת ב"חופה" גרידא עם אחר אף בלי "ייחוד" כלל, ע"י חיים של שלום (ח"ב סי' ו'). באשתו של מי שאין לו גברא, שנכנסה לחופה עם שני ע"פ יעוצם של חכמים להרע, שאמר לו שהיא מותרת לאחר בלי גט מן הראשון, ופסק דתצא מזה ומזה אפילו אם לא נתייחדה עם השני כלל, (וכש"כ שלא נבעלה), ע"ש. וב"פ גם בתשובה שלמה (ח"ב סי' פ"ט, ד"ס טעמא), [באחד שנשא אשת איש ודרו יחד למשך חודש, ואח"כ קיבלה גט מבעלה, והם טוענים שלא נבעלה טרם הגט, והשאלה אם מותרת לו], וז"ל; אפסקא הלכתא דאפילו לא נבעלה תצא מזה ומזה, א"כ אפילו אי נימא דהיא ידידע שהיא אשת איש לא יבא עליה, הא נישואין בלבד אוסרין אף אם בודאי לא בא עליה, ופשוט הוא דהכל יודעין כלה למה נכנסת לחופה, וכיון שנשאה בחופה וקידושין זו בלבד אוסרה אף אי לא בא עליה... [ושם (סוד"ס לא)]; והכא נמי, אם נכנסה לחופה אף שלא נבעלה, מעשה החופה אוסרה אף שאין תופסין בה נישואין, מ"מ נאסרה במעשה ההוא, מה שנכנסה לחופה, עכ"ל. וכן הובא גם בשם ספר חן טוב (פ"ק קע"ו), ע"ש. ועי' במלבושי יו"ט (ח"ב סי' פ"ט, ד"ס לאנס לפי) שכתב וז"ל, באשה שהלך בעלה וכו', קנסוה חכמים לאוסרה על הראשון, אף כשניסת לשני ולא נבעלה, וכן קנסוה להצריכה גט מן השני, כדי לעגנה... דמיד כשניסת תצא מוזה, משום דזה נמי מקרי עבדה איסורא קצת, כיון שניסת ולא דייקא... עכ"ל ע"ש.

וב"פ גם באבנו"ז (א"ט סי' ל'), [באשה שהיתה י' שנים בחזקת גרושה, ונשאת לאיש בחופת נדה, כלומר שלא נתייחדו, ואח"כ כשנודע שיש ערעור על הגט משום שהיתה בעל כרחא של האשה, הפרישום זמ"ז למחרתו, והשאלה אם מותרת להשני לאחר שגירשה הראשון בגט כשר], וכתב שם (אמויות א') דהגם שיש מחלוקת מהו חופה, "כלונסות" או "ייחוד", מ"מ לענין זה שתאסר ע"י חופה לשניהם, הו"ל עיקר הטעם מד"קרובה לביאה", דהרי בלא"ה אין מועיל קנין לאשת איש, וממילא גם חופה בכלונסות סגי לאוסרה. אח"כ כתב (אמויות ז') דלולא דברי הפוסקים בזה, היה נראה לו מדינא דגמרא דחופה בלבד אינה אוסרתה, דאין חופה לפסולות. ושם (אות י') כתב, דשאני נידון דהריב"ש הנ"ל (ע"פ ל"ה, ד"ס וק), משום דשם התרו בה הכירורים שלא תנשא בעדות זו ומזידה היא... בזה ודאי נאסרת בחופה לבד... ויפה הורה הריב"ש, עכ"ל. ובסוף דבריו (ס"א אות י"ג), הוא מסיק בזה"ל, וכל זה ד"חופה" בלבד אינה אוסרתה [לפולא, אבל לדינא לא נסמוך אפילו ככעין נידון דידן, נגד סתימת השרע.. ד"חופה" בלבד כבר אוסרתה], שלא נוכל להקל נגד השרע... עכ"ל. ובפרט בני"ד, שהותרו אותם שלא לסמוך על ה"מתירין" וכנ"ל (ענינים ג' כ"ס וכו'), ושפיר ידעו עכ"פ שיש "ערעור" גדול על כשרות הגט, ככה"ג הרי גם האבנו"ז (ס"א אות י') מודה לדברי הריב"ש ד"חופה" בלבד אוסרתה אף לדינא דגמרא, ואפילו כשבודאי לא נבעלה וכנ"ל. [ולקמן (ע"פ ל"ה) נביא דבריו מש"כ בענין "חופת נדה", ע"ש].

"ייחוד" אינו אוסרתה, אם כן למה הוצרכו כל הפוסקים הנ"ל להשמיענו ד"חופה" אוסרתה, תיפק ליה דאף משום ה"ייחוד" בלבד כבר נאסרה. ובפרט להח"מ והב"ש תקשה כן, דהרי אינה גופייהו כתבו; ד"ייחוד" בלבד כבר אוסרתה וכנ"ל (פ"ק י'), אלא ודאי דעל כרחך מוכח מזה דמה שכתבו כל הפוסקים הנ"ל ד"חופה" אוסר, היינו חופה בלבד אף מבלי שום "ייחוד" כלל, וז"פ. ובן יוצא ברור, מדברי האבנו"ז החבצה"ש והאהל יחושע דלקמן (ע"פ ל"ה), דכולם מיידי מחופה בלי "ייחוד", שהרי היתה נדה ואסור להתייחד עמה טרם שבא עליה פ"א, ע"ש.

[ומה שמסתפק המהרש"ם (א"ט סי' כ"ג), אם בעינן בצירוף לה"חופה" גם "ייחוד" הראוי לביאה, הרי כתב שם בסוף לתי' ה', דזהו רק ב"ספק" אשת איש דוקא וכבנידון ידידה, משא"כ בודאי אשת איש מודה לדברי הריב"ש, דגם ה"חופה" בלבד אף בלי ייחוד הראוי לביאה, כבר אוסרתה על שניהם, ע"ש. ובני"ז ממש כותב גם במהר"א ששון (סי' קע"ג), שג"כ דן על אותה העובדא של המהרש"ם, ע"ש. ועי' שעה"מ (אמויות פ"י) בקוני' חופת חתנים (סי' ד"ה ומ"ט), שתמה על דבריו, וז"ל; משא"כ כיצא עליה קול שנתקדשה, ונישאת לאחר ונכנסה לחופה ולא נבעלה, דבאה ודאי פשיטא דמגרש ראשון ונושא שני, דממנ"פ אם לא נתקדשה לראשון כלל הרי זו מותרת, ואם נתקדשה לראשון, חופה דשני ודאי לא חשיבא חופה כלל, דאטו נישואין תופסין בעריות, והר"ל כמי שלא נשאת כלל, וזה דבר פשוט עד שאני תמיה עליו, איך רצה להשוות הנישואין, גם מש"כ... את"ד, ושותא דמר לא ידענא, סוף דבר שדבריו ד"ל מראשם ועד סופם הם תמוהים, ומ"מ לענין דינא, חדין דין אמת דכוותיה, ולא מטעמיה, אלא מהטעם שכתבנו... עכ"ל. הנה, תמיהת השעה"מ הנ"ל שעל דברי המהר"א ששון, דאטו נישואין תופסין בעריות, אינו מובן, דהרי הלכה ברורה פסק הרמ"א, כדעת הנמק"י והריב"א והריב"ש, דאם נשאת לשני אף ב"חופה" גרידא ולא נבעלה, כבר נאסרה על שניהם, ושו"ר באחיצור (ח"ב סי' ט', ד"ס ומ"ט) שנתקשה בזה, ע"ש ותל"מ].

וב"פ גם המהרש"ך (ח"ב סי' י"ג), [השאלה אשה שהיתה "ספק מקודשת" (ע"פ "קלא") לראשון, ונשאת לשני ב"חופה נדה"], וז"ל, שאם קידושין הראשונים הם וודאין, היא אסורה לשניהם כדין האשה ששמעה שמת בעלה ונשאת לאחר, דקימ"ל תצא מזה ומזה, ואע"פ שלא נבעלה מהב' אפ"ה קנסינן לה, עכ"ל. [ומש"כ שם (נמק"י טעמא)], דאם לא נתייחדו אז מותרת להשני לאחר שתתגרש מן הראשון, על אף שנכנסו לחופה, זהו רק לפי הצד שקידושין הראשון לא יתבררו וישארו רק מ"ספק", וכמש"כ שם בפירוש, ע"ש וז"פ. וב"פ גם ביש"ש (יגמות פ"י סי' א'), וז"ל, אבל נכנסה לחופה שהוא נישואין, אפילו יש עדים שלא נבעלה, לא חלקו חכמים בנישואין, מאחר שקרובה לביאה חשבינן לה כעבדה איסורא, וכן הפסק, עכ"ל. [והנה, ממה שכתב ד"אפילו יש עדים שלא נבעלה" גם כן נאסרה על שניהם, משמע בבירור ד"חופה" שאוסר הוא אף בלי "ייחוד", דאם היתה "ייחוד גמור", לא שייך שיעידו שלא נבעלה, וז"פ].

ובן פסק גם החבצה"ש (פ"ט, ס' ע'), [בעובדא של עגונה שטעתה וסברה, שמה שבעלה צויה לסופר ולעדים טרם שהלך למלחמה, לכתוב לה גט, שבוה לבר כבר נתגרשה מבעלה, ולאחר כמה שנים שלא חזר, נשאת לשני בחופת נדה, ולא נתייחדו כלל שהיו ישנים באותו חדר כמה אנשים, ותיכף למחרתו כשנודע להמורה שלא נתגרשה עדיין מבעלה הפרישם, וגירשה השני ואח"כ סידרו לה גט מן הראשון, ועתה רוצה השני להתזירה, והשואל כותב שיש מצוה בדבר, כי האשה היא אחות אשתו של השני, ונשאר ילדים ממנה ויהיה טובה בזה להילדים, וגם הדבר נעשה בשוגג גמור, כי היא ובעלה השני הם אנשים כשרים, ולא עשו במרד כלל]. והשיב, דלכאורה אסורה על השני לפי"מ דקימ"ל ברמ"א, דהכניסה לחופה בלבד כבר אוסרתה על שניהם אף כשלא נבעלה, וכ"פ הריטב"א גמ"י ריב"ש יש"ש והק"נ [וכנ"ל (עף ל"ד)]. אלא דלכאורה קשה ע"ז, דהלא בדרבנן קימ"ל דאין קונסין שוגג אטו מזיד, ומה גם דמה חטא הבעל הראשון שיקנסו אותו, ומיישב ע"פ כמה מקורות, דמה דאסורה על הבעל הוא רק משום שגרם לאוסרה על בעלה, וא"כ ה"נ כיון דאסורה על הבעל משום קנס חכמים שתידוק שפיר, א"כ ממילא אסורה גם על הבעל מכח "רית ערוה", דהרי הוא גרם לאוסרה על בעלה, וא"כ מיושב הקושיא דלמה קנסו שוגג אטו מזיד, וגם למה קנסו את הבעל, דלשון "קנס" בכאן הוא רק לשון מושאל ואינו דומה לקנס דעלמא, דארבה טובת הבעל והאשה הוא דמשום חומר שהחמרת בסופה תהיה דייקת בתחלתה, ואף דאצל הבעל השני אינו טובה כלל, מ"מ כיון דגרם לאוסרה על בעלה, ממילא אסורה גם על הבעל מדינא.

וע"פ כל הנ"ל מסיק שם בזה"ל, וא"כ כ"ז כשכא הבעל לביתו ואסרינן לה על הבעל, משרה אסורה גם על השני אף בנכנסה לחופה לחוד כיון דאסרה על הראשון, אבל בנ"ד שהבעל לא בא עדיין, ואיכא כמה ספיקות דלמא כבר מת, ואף אם הוא חי דלמא לא יבא עוד לביתו, כמו דחזינן דכבר עברו כמה שנים ולא בא, ואף אם יבא הא עתה כבר נתגרשה ממנו "ברצונה", שצויה ליתן לה ג"פ. וא"כ כיון דהשני לא גרם לאוסרה על הראשון, שפיר הדינן לכללא, דבדרבנן לא קנסין שוגג אטו מזיד, כגון הא דנכנסה לחופה [ולא נבעלה], דליה רק דרבנן, וגם שיש מצוה להתירה לבעל אחותה לטובת הילדים, גם אנכי דרינא כהדיה, כאופן שיצטרף עמנו עוד רב אחד מפורסם, עכ"ל. [ולקמן (עף ל"ז) יובא מש"כ בענין "חופת נדה", עי"ש]. בקיצור, אי לאו הטעם; שהשני לא אסרה על בעלה, משום דיש אומדנא דמוכח טובא שכבר מת, ועכ"פ אינו לפנינו, ובצירוף שהוא במקום מצוה לטובת הילדים, לא היה מתיר אף בנכנסה לחופה בלבד ולא נבעלה, וז"פ.

ובן פסק גם האהל יהושע (פ"ט, ס' ז'). [באשה זקנה שמת בעלה, והיתה זקוקה לייבום, ועברו כמה שנים, ומפאת שלא ידעו שהוא זקוקה, נשאה לזקן אחד מבלי שתטבול (מכח דין תבעוה להנשא), והיתה כעין חופת נדה שלא נתייחדו, ולמחרת כשנודע לבני העיר שלא נחלצה הפרישו אותם הבי"ד, והאשה רוצית בקיום הנישואין כי אין לה מי שיפרנסנה, וטוענת שהיתה שוגגת מחמת שדרה בכפר ולא ידעה שחייבת בחליצה, על אף שפ"א עוד בחיי בעלה שמעה מזה, אבל אח"כ שכחה

ובן פסק גם החבצה"ש (פ"ט, ס' ע'), [בעובדא של עגונה שטעתה וסברה, שמה שבעלה צויה לסופר ולעדים טרם שהלך למלחמה, לכתוב לה גט, שבוה לבר כבר נתגרשה מבעלה, ולאחר כמה שנים שלא חזר, נשאת לשני בחופת נדה, ולא נתייחדו כלל שהיו ישנים באותו חדר כמה אנשים, ותיכף למחרתו כשנודע להמורה שלא נתגרשה עדיין מבעלה הפרישם, וגירשה השני ואח"כ סידרו לה גט מן הראשון, ועתה רוצה השני להתזירה, והשואל כותב שיש מצוה בדבר, כי האשה היא אחות אשתו של השני, ונשאר ילדים ממנה ויהיה טובה בזה להילדים, וגם הדבר נעשה בשוגג גמור, כי היא ובעלה השני הם אנשים כשרים, ולא עשו במרד כלל]. והשיב, דלכאורה אסורה על השני לפי"מ דקימ"ל ברמ"א, דהכניסה לחופה בלבד כבר אוסרתה על שניהם אף כשלא נבעלה, וכ"פ הריטב"א גמ"י ריב"ש יש"ש והק"נ [וכנ"ל (עף ל"ד)]. אלא דלכאורה קשה ע"ז, דהלא בדרבנן קימ"ל דאין קונסין שוגג אטו מזיד, ומה גם דמה חטא הבעל הראשון שיקנסו אותו, ומיישב ע"פ כמה מקורות, דמה דאסורה על הבעל הוא רק משום שגרם לאוסרה על בעלה, וא"כ ה"נ כיון דאסורה על הבעל משום קנס חכמים שתידוק שפיר, א"כ ממילא אסורה גם על הבעל מכח "רית ערוה", דהרי הוא גרם לאוסרה על בעלה, וא"כ מיושב הקושיא דלמה קנסו שוגג אטו מזיד, וגם למה קנסו את הבעל, דלשון "קנס" בכאן הוא רק לשון מושאל ואינו דומה לקנס דעלמא, דארבה טובת הבעל והאשה הוא דמשום חומר שהחמרת בסופה תהיה דייקת בתחלתה, ואף דאצל הבעל השני אינו טובה כלל, מ"מ כיון דגרם לאוסרה על בעלה, ממילא אסורה גם על הבעל מדינא.

ובן פסק הצור יעקב (פ"ט, ס' ק"ט). [באשה שנתגרשה בגט, ולאחר כמה ימים משנשאת נתוודעו שנכתב בטעות בתוך הגט שאביה היה "לוי" ובאמת היה ישראל, והיה "חופת נדה", ואף שנתייחדו (משום שלא ידעו הדין) לא נבעלה, ואח"כ קיבלה גט אחר כשר, והשאלה אם היא מותרת להשני]. והשיב בזה"ל, וצידד [השואל], דכיון דלא נבעלה

מכל הענין, והשאלה הוא, אם צריכה להתגרש מן השני טרם שתחלוץ מן היבם, ואם אח"כ מותרת עכ"פ להשני. ולאחר דיון ארוך, הוא כותב שם (אות ט"ז), וז"ל: **מבואר ברמ"א (פי"ז, ס"ח), בשם הרא"ש והריטב"א והריב"ש דאף בלא נבעלה כן הוא [שאסורה על שניהם], וזה נראה ברור שאין הטעם משום דחיישינן שנבעלה, רק אף ביש עדים שלא נבעלה בבירור, מ"מ כל שנכנסה לחופה אסורה...** דכל שנכנסה לחופה וקרובה לביאה קנסוה טפי... דבכניסה לבד אף אם בבירור לא נבעלה קנסוה שתצא מזה ומזה... וא"כ מבואר דאף כשיש עדים בבירור שלא בעל קנסוה חכמים אחר שניסת... דודאי בנתקדשה לחוד דאין כאן רק איסור דרבנן בשוגג ולא קנסוה, [א"ה: דומיא דקושית החבצה"ש הנ"ל], משא"כ בניסת הרי עשתה שני איסורים, איסור אחד בקידושין ואיסור שני ב"נישואין", דיש עוד איסור מחמת שעשתה עצמה קרובה לביאה, וחשוב כדאורייתא וקנסוה טפי והבן. [וממשיך]:

עכ"פ הדין דין אמת דכל שניסת אע"פ שיש עדים שלא נבעלה אסורה ותצא מזה ומזה... אך אכתי יש לחקור, דלפי שיטת הירושלמי דאלמנה אין לה חופה, איך שם דמירי בבעולה ואין לה חופה אמאי תיאסר טפי, וצ"ל דאף דאין לה חופה מ"מ היתה קרובה לביאה טפי וקנסוה... ועכצ"ל דאף דלא קנה אותה בחופה, מ"מ מועיל לפוסלה מדרבנן, מחמת שהיתה קרובה לביאה... [א"ה: זהו כדברי האבנ"ז הנ"ל (ד"ס וכו')], ויותר נראה לומר... דאף דאלמנה אין לה חופה, מ"מ זה רק שאינו קונה אותה בחופה לבד דלא סמכא דעתו עד שיבעול אותה, אבל כי בא עליה קנה אותה למפרע מזמן החופה... וא"כ

כיון דעיקר הקנין תחת החופה, ובשעת מעשה היה דעתו על הבעילה, אף דאח"כ לא בעל מ"מ קנסוה בזה, כיון דבאותה שעה היה נישואין, וא"כ היה באשת איש כה"ג, אף דעתה אי"א לבעול ואסור בה, מ"מ חשובה כניסה וקנסוה, עכ"ל. [ולקמן (ענף ל"ז) יובא מה שמסיק בענין "חופת נדה", עי"ש].

וב"פ גם בחזו"א (פס"ע, סי' ס"ג, אות י"ג, ד"ס ונאסר), וז"ל, קימ"ל בשרע (סי' י"ז, ס"ז ונאסר): דבחופה לחוד תצא מזה ומזה, [וזה] אינו ענין לפלוגתא רב ושמואל [אם יש חופה לפסולות, או לא]... וא"כ באשת איש שאין לה קידושין ואין לה חופה ל"ש שם חופה למפסל, אבל אפשר דהכא מודה שמואל דקנסו אף בחופה, כיון דרוב כנסות (בעולות) [נבעלות], אף כשנתברר בעדים שלא נבעלה, [א"ה: וכן כתב היש"ש בפירוש וכו"ל (ענף ל"ב, ד"ס וכו')], לא חילקו בנשואות, ועוד כיון דשניהם שוגגין, והיא נשאת בחזקת היתר, חופה דידה גריעא טפי למיסר, עכ"ל עי"ש. [ולקמן (ענף ל"ז) יובא מש"כ בענין "חופת נדה", עי"ש].

קיצור היוצא מכל האמור בפרק זה, לענין אם "חופה" בלבד אוסר בלי "יחוד":

א. אשה שהוא בחזקת אשת איש כבנ"ד, כו"ע מודי לה"כ ולמעשה [וז"ל המהרש"ד (ל"ח הא')], דבכנסה ל"חופה" בלבד, אף שלא "נתייחדו" כלל ולא נבעלה בבירור, דמ"מ היא נאסרת על שניהם, וא"ל הם: הריטב"א, הנמק"י, הריב"ש, הרמ"א, הח"מ, הב"ש, הק"נ, היש"ש, [המהרש"ך, המהרש"ד (ל"ח הב'), המהר"א ששון], החיים של ש"ס, הפני משה, המלבושי יו"ט, התשובה שלמה, האבנ"ז, החבצה"ש, הצור יעקב, האהל יהושע, החזו"א.

פרק יב

ברין נכנסה עם השני ל"חופת נדה", אם נאסרת עליהם עי"ז

עד כאן נתבאר, דלאחר שנתקדשה אשת איש מן השני, אז בין "יחוד" בלבד בלי חופה, ובין "חופה" בלבד בלי יחוד, תרווייהו אוסרים את האשה על שניהם, וכו"ל (פוסקים י' ו"ב). ועתה נפן לבאר, דאיך הדין כשכנסה עם השני ב"חופת נדה", [מה שכו"ד בנ"ד לפי דברי "באי כוחם"], אם גם "חופה" דכה"ג אוסרתה עליו, אף על לאחר שיגרשנה הראשון, או נימא לאידך גיסא; דעל אף ד"חופה" בלבד בלי "יחוד" ובלא "ביאה", כבר סגי לאוסרה על שניהם, מ"מ שאני "חופת נדה" שאינה "ראויה" כלל, לא ל"יחוד" [דהרי טרם שבא עליה פעם ראשון אסורין להתייחד בנידותה], וכש"כ דלא לביאה, אולי אינה אוסרתה בכה"ג. ברם, לאחר העיון בדברי הפוסקים יתבאר, דעכ"פ בנוונא שיש על האשה דין "אשת איש", בודאי הלכה כצד הראשון הנ"ל; דגם "חופת נדה" בלבד, כבר די כוחה לאוסרה על שניהם, וניתן ספרים וניחוי מאי דקמן:

דמפלפל הרבה די"ל בנ"ד דגם חופת נדה אוסרתה, מכיון שאח"כ תהא ראויה לביאה. ולבסוף (אות י"ג) הוא מסיק בזה"ל, דהגם דלדינא לא נסמוך אפילו ככעין גידון דידן נגד סתימת השרע [דחופה בלבד אוסרתה], מ"מ מאחר דמדינא דגמרא נראה שמותרת [בחופה בלבד], אלא שלא נוכל להקל נגד השרע [דגם בחופה בלבד נאסרת], מ"מ הבו לה דלא להוסיף עלה אף בחופת נדה [שאינו מפורש בשרע דגם בכה"ג נאסרת], וממילא מותרת להשני [עכ"פ כשהיה רק "חופת נדה"], לאחר שנתן לה הראשון גט, וכש"כ בנ"ד שיש ספק אם כבר גירשה הראשון, [כלומר דייתכן שהגט כשר], דהא קמן שנשא בעלה

ענף לו

נכנסה עם השני לחופה כשהיתה "בנדתה", ולא נתייחדו ואצ"ל שלא נבעלה, אוסף דברי הפוסקים בזה:

בשו"ת אבנ"ז הנ"ל (ענף ל"ז), [באשה שהיתה י' שנים בחזקת גרושה, ונשאת לאיש בחופת נדה, ולמחרתו כשנדע שיש ערעור על הגט, משום שנעשית בעל כרחיה של האשה, פירשו זמ"ז, והשאלה אם מותרת להשני לאחר שגירשה הראשון בגט כשר], וכתב שם (אותיות ג' ו') דבחופת נדה הרי ל"ה קרובה לביאה, דחלילה לחשוב שבאה עליה בנדתה, אלא

וכמבואר להמענין שם דמיירי באנשים פוקרים, עי"ש. ועי' בחזו"א הנ"ל (ענף י"ז). שכתב וז"ל; ואם היתה נדה בשעת חופה, נראה לדעת הרמב"ם; דלא חשיבא חופה למיסר, כיון דלא הוחזקה כלל לנשואה... עכ"ל. פשוט דלא כתב כן רק אליבא דשיטת הרמב"ם, דס"ל דעיקר החופה הוא ה"ייחוד", אבל לא ביאר דעתו להלכה ולמעשה אם קימ"ל כן, ובפרט כשגם הכניסה לביתו ודרים ביחד ליותר ממשך ארבעה חדשים וכבב"ד, וכדיבואר לקמן בדברי האהל יהושע, עי"ש והבין.

ובש"ת צור יעקב הנ"ל (ענף י"ז) [עי"ש העובדא], ולאחר שכתב שיש להקל מפני שהשאלה הוא רק על "פסול דרבנן" שעל הגט, הוא מסיק בזה"ל, אך עכ"פ צריך לידע אם נתפרסם קודם היחוד שהיא נדה, דאז י"ל דודאי לא בעיל באיסור אף דנתייחד עמה שלא בהיתר, כ"ז שלא בעיל י"ל דלא ידע הדין דאסור להתייחד, אבל אי ליה מפורסם שהיא נדה, רק כעת אומרת שהיתה נדה, קשה להאמינה אולי במתכוין אומרת כן עכשיו שנאמין לה שלא נבעלה. ומ"ש כ"ת לצדד, משום דלא שהה ל' יום, וכמ"ש בש"ס יבמות (ק"ב) דעד ל' יום מוקי אנפשיה... במח"כ נעלם ממנו מש"כ תוס' (כתובות ט' ז'), ד"ס מאי לאו. דרוב פעמים לא מוקי אנפשיה אפילו שעה אחת... אבל לא לצדד ד"ז להקל שתהא נאמנת לומר שלא בעל. סוף דבר, דבג"ד נלעג"ד לצדד להקל שתשאר תחת בעלה [לאחר שנתגרשה מן הראשון], אם ידוע שהיתה נדה קודם שנתייחדו, אך לחומר הדבר רצוני שיצטרף גדול אחד "ירא שמים" ג"כ להתירה, ואז גם אני נמטי שיבא מכשורי, והש"ת יצילנו ממכשול חזו, עכ"ל.

תמצית דבריו, דאי לאו דהמדובר מ"פסול" (שעל הגט) שאינה אלא מ"דרבנן", ל"ה מסתמך כלל להקל מכח שהיה "חופת נדה", מכיון דאנן קימ"ל ד"חופה" גרידא אוסרתה אף כשלא נבעלה, וג"ז רק כ"שידוע" שהיתה נדה, דאל"כ יש חשש שמשקרת. [ויש לצדד עוד, מה שנשאת התם ע"פ "הוראה בי"ד מוטעת", דהרי סתם "גט" נעשית ונתאשרת בבג"ד, ושם לא נשמע שום "ערעור" על כשרותה כלל, עד לאחר כמה ימים מנישואיהן, שונה מנ"ד וכדלקמן (ענף י"ט). ודו"ק]. וא"כ בנידון דידן, דהמדובר אכן הוא מ"פסול דאורייתא" וכנ"ל (ענף ז'), ודאי דאף לדבריו אין להתיר אפילו כשהיתה "חופת נדה" בודאי, [ועי' לקמן (ענף י"ט). בענין זה].

ובש"ת אהל יהושע הנ"ל (ענף י"ז). [עי"ש תיאור העובדא], ס"ל (סוף אות ט"ז), דגם "חופת נדה" אוסרתה בבירור, דכתב דכמו ד"חופה" באלמנה אינו קונה עכשיו, ומ"מ שפיר מהני עכשיו על הזמן כשיבא עליה אח"כ, שיקנה אותה "למפרע" משעת החופה, והיי"ט שיכולים לכוין ד' ברכות, וממילא אפילו כשנמנע אח"כ מלכא עליה, משום שנתוודע שהוא אשת איש או זקוקה לביבוס, מ"מ קנסוהו שתיאסר עליו, מכח ה"חופה" בלבד. וממילא ה"ה והוא הטעם, גם בכשהיתה "חופת נדה" רג"כ נאסרת עי"ז על שניהם. וז"ל, וא"כ לפי"ז נראה דכש"כ ביבמה שניסת, אף שפירסה נדה ג"כ, ול"ה חופה הראויה לביאה, מ"מ הרי (כ) [וכ]זה בודאי אם נתיר אותה ותשאר תחתיו, א"כ כי יבעול אשתכח דקנה אותה למפרע ונשואה ממש

הראשון על סמך גט זה, ומותרת לישראל תחתיו בלי פקפוק, עכ"ל. [נראה לעיל (ט), מש"כ להעיר מדבריו, (בענין אם הותרו כבב"ד), עי"ש].

תמצית דבריו, דהגם לפי מה דקימ"ל בשו"ע דחופה בלבד אוסרתה על שניהם, בודאי דלזה מהני גם "כלונסות" ולא בעינן "ייחוד" דוקא, דהרי בלא"ה אינו תופס קנין "חופה" באשת איש, וממילא ייתכן דגם חופת נדה אוסרתה, הגם דאינה קרובה לביאה מדלא"כ תהא ראויה לביאה עכ"פ. **אמנם** היות שעצם הלכה זו דגם חופה בלבד אוסרתה, קשיא ליה מן הדין דאין חופה לפסולות, ואין להביא ראיה מן גידון דהריב"ש, דהתם עברה על ההתראה שלא תסמוך על אותו עד. וממילא הגם דבגוונא שהיא טהורה בודאי שא"א להקל נגד דברי השו"ע המפורשים, דאף "חופה" בלבד אוסרתה, אבל בגידון ידידה שהיתה "חופת נדה", על אף דיש מקום לומר דגם בכה"ג נאסרת, מכיון שתהא ראויה לביאה אח"כ, מ"מ כיון דעכ"פ ד"ז דאף חופת נדה אוסרתה, כבר אינו מבואר בפירוש בשו"ע, שוב נוכל להקל עכ"פ בכה"ג, דהרי כל עצם הלכה זו בלא"ה קשה, עכת"ד.

ונמצינו לפי"ז, דבג"ד, שאכן "התרו" בהן שלא ינשאו וכנ"ל (ענפים ז', ו"ט). דבכה"ג מודה האבנ"ז להריב"ש, דשפיר נאסרת אף רק ע"י עצם החופה בלבד, שוב ל"מ לפי"ז מה שהיתה נדה אף לדיריה, מדהוי עכ"פ קרובה לביאה, וכל מה שסמך בגידון ידידה על היותה "חופת נדה", הוא רק משום דהתם "לא התרו" בהם, וממילא גם האבנ"ז יודה, משא"כ בג"ד, ודוק היטב בזה. [ובענין מש"כ האבנ"ז, שלא נחשד לבא על הנדה, ראה מזה לקמן (ענף י"ט, ד"ה ואלו), עי"ש]. [ברם, לענ"ד לא זכיתי בעניי להבין כל עצם דברי האבנ"ז הללו, דהרי התם היתה כל החשש שעל הגט, מה שנעשית "בעל כרחיה" של האשה, וכיון שאין זה רק "פסול" מכח "חדר"ג" שלא לגרש אשה בעל כרחיה, מה דלרוב פוסקים לא אלימא מפסול "דרבנן", דבכה"ג קימ"ל בטושו"ע (פי' ק"ג פ"א). דאם נשאת אפילו לא נבעלה לא תצא, וכותבין לה גט אחר והיא יושבת תחתיו, עי"ש. וא"כ מהו כל השאלה התם, ולא ראיתי מי שהעיר בזה, וצ"ע. **ועכ"פ** לפי"ז ודאי פשוט, שאין מדבריו ראיה כלל לג"ד, שהנידון על "גט מעושה" שלא כדין, שאכן יש בזה משום פסול גמור מה"ת, וכנ"ל (ענף ז'), וז"פ].

ובש"ת חבצה"ש הנ"ל (ענף י"ז). [עי"ש תיאור העובדא], וז"ל [לאחר שדן להתיר מחמת מיתת הבעל], ולפי"ז כנ"ד אף דנכנסה לחופה ג"כ, מ"מ לפמ"ש דל"ש לקנוס רק היכא דעבדא איסורא בהחופה, ואיסור ליכא רק היכא דהחופה היתה קונה אי לאו דאין קידושין תופסין בח"כ ומב"ד, א"כ הכא דהיתה חופת נדה דאינה קונה לדעת הרבה פוסקים, לא עבדא איסורא כלל ול"ש לקנוסה, עכ"ל. [אמנם כאמור, דגם הוא אינו מתיר על סמך זה בלבד מה שהיתה נדה, רק שסומך בעיקר, על מה שיש רגלים לדבר; שבעלה כבר מת, ולא נאסרה עליו מעולם וכנ"ל (ט), עי"ש]. **ובע"ז** פסק באחיעזר (פ"א פ"ט). שג"כ מדגיש שאינו מקיל מחמת "חופת נדה", רק ב"שומרת יבם" בלבד ולא ב"אשת איש", וגם זה רק בקישוי ובדוחק גדול,

חזקת "אשת איש" גמור, רק ב"ספק מקודשת" לאיש, [דקיל הרבה מספק "מגורשת" דהויא עכ"פ ב"חזקת אשת איש", וכדלקמן (ענף מד, סוד"ה מש"כ). מן מהר"ק, עיי"ש], או בספק מקודשת "מדרבנן", וכגון שנתקדשה לראשון ע"י "קלא" בעלמא ובלי עדים גמורים, או יש דיעות דאינה נאסרת רק ב"חופה הראויה לייחוד ולביאה", ולאפוקי "חופת נדה" שאינה ראויה לייחוד ולביאה, ונביא הדיעות בקיצור נמרץ, [מאחר שאינו נוגע לנידון דידן; שהאשה אכן בחזקת "אשת איש" וכאמור].

ואלו הן: (א), ב"ספק מקודשת" לראשון (מ"דרבנן"), אינה נאסרת כשנכנסה עם השני ל"חופה" גרידא, רק בצירוף "ייחוד" הראוי לביאה, ולא ב"חופת נדה" שאינה ראויה לביאה. [כן ס"ל למהרש"ם (אה"ע סי' כ"ג), מהר"א ששון (סי' קע"ג), מהרש"ך (ח"א, סי' כ"ג), אבנ"ז (אה"ע, סי' ל"ז), משב"ר ים (סי' כ"ג). וכ"ה גם בשומרת יבם לדעת האחיזור (ח"א, סי' ט"ו). (ב), בגוונא הנ"ל (מלוס"א). כשנכנסה עם השני ל"חופת נדה", איך הדין לענין נאמנותם ע"ז גופא שאכן היתה "חופת נדה", וכן לענין נאמנותם אם נתייחדו זע"ז, או לא, וכן אם אכן נתייחדו, אם נבעלה או לא, יש בזה ב' שיטות: [א], לדעת המהרש"ם והמהר"א ששון (פ"ל). הם נאמנים לומר שלא נתייחדו וממילא גם לא נבעלה, וכ"ע דעת האבנ"ז ומהרש"ך, והצור יעקב (ח"א, סי' קצ"ח). עכ"פ בגוונא שלא ידע הבעל שיש עליה החשש ד"ספק אשת איש", [או ד"שומרת יבם", או כשנתגרשה ע"פ "הוראת בי"ד מוטעת" ב"גט" הכשר להרבה דיעות]. [ב], ולדעת מהר"ם (פ' סוה"ט, סי' י"ט), ומהר"ק (טור ק"ט), ומהרש"ך (פ"ל). אינם נאמנים לומר שלא נתייחדו וממילא גם לא נבעלה. והמהרש"ך מוסיף להדגיש, דעליהם מוטל הדבר להביא עדים ע"ז "שלא נתייחדו", ובל"ז א"א להתירה לו, [ונייתכן שגם האבנ"ז מודה להם עכ"פ בגוונא כשידע הבעל שיש עליה דין "ספק אשת איש"].

ובבבדי להשתמר מן הטעות, יש להדגיש שני נקודות פשוטים: ראשית, דאין מדברי הפוסקים הללו שום סתירה למש"כ לעיל (ענף ל"ג), דהיכא דחלו קידושי השני מספק, וכגון בקידש "זקוקה לייבום", או זה מחמיר שתיאסר עליו מכיון שאסרה על הראשון, וא"כ ה"נ נימא בנידון דידהו דכיון דחלו קידושי השני מספק, לפי הצד שלא חלו קידושי הראשון, א"כ הדין נותן שתיאסר על השני לעולם, להיפך דברי המהרש"ם ומהר"א ששון הנ"ל. אמנם באמת לק"מ, דהרי כל הטעם שנאסר על השני בכה"ג, הוא רק משום שאסרה ע"ז על הראשון שלא יוכל ליקחנה, ב"זקוקה" מן הדין ד"כיון שלא בנה", או ב"אשת איש" מן הדין ד"מתזיר גרושתו". משא"כ בנידון דידהו, הרי לפי צד זה שלא חלו קידושי הראשון, אינה"נ דלא נאסרה עליו ע"י קידושי השני, שאם יגרשנה תהא מותרת לו, והבן. ושנית, דבדבריהם לא נאמרו, רק בספק "מקודשת" לראשון וכבנידון דידהו, משא"כ בספק "מגורשת" מן הראשון, ל"ש הך קולא, דהרי בכל ספק מגורשת, יש לה "חזקת איסור" דאשת איש וכדלקמן (ענף מד, מן ד"ס ולענ"ד). עיי"ש והבן דו"פ.

היא, וא"כ פשיטא שאסור... דאם נתיר לו יקיים התנאי [דבעילה] ממש, והוי נשואה למפרע דאסור. ושם (ל"ז), הוא כותב בזה"ל, וכתב הר"א ששון [הנ"ל (ענף ל"ט)] דכשהיתה נדה בשעת כניסה לחופה, יש לסמוך אהרמב"ם דחופת נדה ל"מ וא"כ ל"ה נשואה כלל, והוי ספק דרבנן ולהקל, יערש. ולפי מש"כ נדחה זה, דאכתי אם נתיר לו לדור עמה, הרי הוי נשואה למפרע משעה ראשונה גם להרמב"ם... אמנם באמת גם בא"א, אסורה אף כשהיתה אלמנה, וגם נדה, וכן מבואר מדברי הח"מ (אה"ע סי' י' [פ"ק כ"ג]), בשיטת הרמב"ם, דאף כשידעין בודאי שלא בא עליה ופירסה נדה קודם, חשוכה כבעולה כשניסת... וע"כ כמש"כ בדכ"הג אסור.

ושם (ל"ז). הוא מסכם בזה הלשון, ובשגם דיש ספק ספיקא לאיסורא וטובא ספיקי איכא, חדא שמא כהפוסקים דסברי דחופת נדה מחני, ושמא כהחלקת מתוקק הבית מאיר ושאר אחרונים, דכשהביאה לביתו הוי חופה אף כשהיא נדה... והרי כתבו הפוסקים, דאם הודיעו לחתן; שהיא נדה, קונה גם בחופת נדה... ואם כן יש טובא ספיקות לאיסור, ולא שייך כאן לומר ספיקא דרבנן לקולא, כמבואר בפוסקים דאף בספק ספיקא לחוד כדרבנן אסור, כל שכן דטובא ספיקות איכא... ושם (ל"ז). מסיק בזה הלשון, וזה כהיתה שוגגת גמורה, אמנם בנידון דידן שלא היתה שוגגת גמורה רק טעתה בדין, הנה אף אם נתיר בנתקדשה לחוד, אבל בנישואין פשיטא דיש להחמיר... ואם כן היכא שהיה נישואין אף ב"חופת נדה" על כל פנים עשתה איסור בנישואין, ובכי האי גוונא קרי ליה איסור תורה משום שיש שני איסורין דרבנן, ושוב חמיר כדאורייתא... ואסורה לו לעולם. ולא עוד, דהרי לדעת הרמב"ם אף בנתקדשה [לחוד], אסורה בשוגג... ואם כן בזה שתבוא לסמוך אדעת הרמב"ם דחופת נדה אינו קונה, אם כן אני אומר לך הרי להרמב"ם בלא זה אסורה עד שתתגרש תחלה, ואי אפשר לתפוס שני הקולות והוי כסיל כחשך הולך... ואם כן נראה דבכי האי גוונא אסורה לכולי עלמא בפשיטות, ואין שום צד היתר בדבר, עכ"ל.

ושם (ל"ז). מסיים בזה"ל, סיומא דפסקא... לענין נשאת באיסור בשוגג, אף שלא נבעלה בבירור רק שנכנסה לחופה, ואף אלמנה ופירסה נדה, אין להתיר בשוגג גמור מחמת סדר, דיש הרבה ספיקות לאיסור... והיה ג"כ תבאה לביתו. וזה בשוגג גמור, אבל בשוגג בדין פשיטא דאין להתיר בכה"ג... וא"כ פשיטא דצריך לגרש אותה, ואסורה לו אח"כ, עכ"ל. [וכבר הבאנו לעיל (ד"ס ופס"ה ח"א) מן האחיזור, שדן גם כן על שאלה כע"ז ממש, והוא סבירא ליה דעל כל פנים ב"שומרת יבם" יש מקום להקל כנשאת לאחר ב"חופת נדה", מה שאין כן ב"אשת איש", עיי"ש].

ענף לח

"ספק מקודשת" לראשון (מ"דרבנן), שנכנסה עם השני ל"חופת נדה", אם אסרתה:

הנה, לפי המבואר לעיל (ענף ל"ז), ד"חופת נדה" עם "אשת איש" אסרתה בבירור. יש לציין בבדי להשתמר מן הטעות, דמצינו בהפוסקים דכשהנידון אינו באשה שיש עליה

סיכום היוצא מכל האמור בפרק זה:

א. נכנסה עם השני ב"חופת נדה" ולא נתייחדו כלל, והופרשו זמ"ז תיכף ומיד, אם המדובר מנישואין שכוה, שאין עליה רק חשש ד"ספק נתקדשה" לאחר שיש לה "חזקת פנויה", או איסור "קידושי קלא" שאינו אלא מ"דרבנן", אז ס"ל למהרש"ם ומהר"א ששון ומשכרי ים, שלא נאסרה ע"ז.

ב. וכן ס"ל למהרש"ך, כשמביאים עכ"פ "עדים כשרים" שלא נתייחדו כלל, וכן פסקו גם האב"ז והצור יעקב, כשיש על הגירושין רק חשש איסור "דרבנן" או "חדר"ג, ולא "התר"ו" בהם שלא ינשאו, [וכן פסק גם האחיעזר, כשהמדובר רק מ"שומרת יבם" ולא מ"אשת איש"].

ג. אף כשהמדובר מנישואין עם אשה שהיתה בחזקת "אשת איש" ודאי, אלא שיש אומדנא גדולה שאין כאן שום איסור כלל, וכגון שבעלה הלך למלחמה ולא חזר זה כמה שנים, דמסתמא כבר מת, או פסק החכמה"ש, דיש להקל כשהיתה "חופת נדה" ולא נתייחדו כלל ופרשו זמ"ז תיכף, ונתגרשה אחר כך על ידי מינוי של הבעל מרם שהלך למלחמה.

ד. וכן כשנתגרשה בגט שיש בה רק "פסול דרבנן" מה שהרבה פוסקים מכשירים, אז ס"ל להצור יעקב, דיש להקל כשידוע בודאי שהיתה "חופת נדה", אף כשנתייחדו

אם לדבריהם לא נבעלה, כיון דלהרבה פוסקים מותרת בכה"ג אף בנבעלה, ונפלא שלא הזכיר מאומה ממחלוקת הנ"ל (ד"ה ולא) אם נאמנים ע"ז אפילו בספק "מקודשת", וכש"כ בספק "מגורשת" שהיא ב"חזקת איסור", וצ"ע].

ה. אבל בדליכא אחד מצירופים הנ"ל (פ"א - ד) לקולא וכבנ"ד, לא נמצא שום פוסק המקיל באשה שהיא בחזקת "אשת איש" מכה "חופת נדה", אדרבה בכה"ג כתב הצור יעקב בפירוש וכן פסק האהל יהושע למעשה, שאכן נאסרה על שניהם, ובפרט כשגם הביאה לתוך ביתו, וגם ידע קודם החופה שהיא נדה, דלכמה דיעות כו"ע מודים בכה"ג דאף ב"חופת נדה" נאסרה עליו, [וכ"ג מדברי האחיעזר, דמדגיש דרק ב"שומרת יבם" מקיל בשעת הדחק, משא"כ ב"אשת איש", עי"ש].

ו. וכש"כ בנ"ד, דמלבד כל הצירופים לאיסור הנ"ל (פ"ט), לא רק שהביאה לתוך ביתו פ"א, וכבנידון דהאהל יהושע, אלא שכבר דרים ביחד למשך כמה חדשים, ודאי דבכה"ג כו"ע מודים דנאסרה עליו אף כשהיתה "חופת נדה", וכש"כ כשדבר זה גופא: אם אכן היתה "חופת נדה", אינו ברור בנידון דידן כלל ובדלקמן (פ"ק י"ג), בכה"ג כולל עלמא מודים עכ"פ לדעת המהרש"ך: דעד שלא יביאו "עדים כשרים" דוקא, המעידים בבירור שלא נתייחדו כלל, נאסרה עליהם עולמית, וז"פ.

פרק יג

כשהאמתלא ד"חופת נדה" הוא "דין מרומה"

והנה, כל הטורח שטרחנו להאריך עד כאן, היה רק בכדי להוכיח, דאפילו אם נלך ב"תמימות", ונאמין לה"עובדא" היפה מה ש"באי כח" ("שוענים-רבניים") של האיש והאשה מציינים לפנינו, שהיתה "חופת נדה", ושלא טבלה וגם לא נתייחדו מאז ועד עתה, כי יש להם "שומרים" מתמידים למשך כ"ד שעות ביממה... דעכ"ז ג"כ היה הדין ברור בנ"ד ש"תצא מזה ומזה" וכמבואר הדק היטב לעיל (פ"קס ט' - י"ג). אמנם, כ"ז לא כתבנו רק ליתר שאת ולרווחא דמלתא, בכדי לסתום בזה את פי המתעקשים שלא יהיה להם פתחון פה לחלוק, דהרי אף אם לו יהיבנא להו ככל דבריהם, ג"כ הדין ברור בנ"ד ש"תצא מזה ומזה" וכנ"ל. ברם, לאמיתו של דבר, לא צרכינן לכל האריכות הזה כלל, כי בנ"ד הרי בלא"ה יבין כל מי שיש לו מח בקדקדו, שכל ה"ציוור" הנאה מה שהם מייצרים לפנינו, כאילו שלא טבלה ושלא נתייחדו מעולם, זה משך ארבעה חדשים רצופות, הוא "דין מרומה" מובהק מכה כמה טעמים.

ענף למ

כשהדין הוא "מרומה", ובודאי שנתייחדו וגם נבעלה והם מכחישים זאת:

ומרם שנבוא להוכיח שיש לפנינו "דין מרומה" מובהק, כדאי להעתיק כ"הקדמה", לשונו הזהב של הגה"ק בעל חבצלת השרון (ס"ט, ס' כ"ח), מש"כ דברים ברורים ומאלפים על כל כה"ג, וז"ל. הנה היתר העגונה הזאת רופף מאוד מכמה צדדים, אבל מריש כל אמינא להו, מה ששמעתי מפי הרב הגאון מר"ה דובעריש ראפיפורט ז"ל אבד"ק לובלין, שהיה מקובל מפי רבו הגאון בעהמח"ס נודע בשערים אבד"ק לובלין ז"ל, שכבוא לפניו איזה שאלה, מקודם הוא שוקל בשכלו על אמתת הענין לפי שכל האנושי האידך הוא, ואם נראה לו לפי

שכל האנושי ש"הדבר אמת", אז הוא מעיין ע"פ חוקי תורה'ק מה משפטו. [וממשיך]:

וכן הוא אצלי בבוא לפני שאלת עגונה וכדומה, אם ברור הדבר בעיני לפי השכל ודעת בנ"א שהדבר "אמת", אז אנכי מייגע עצמי למצוא צד היתר ע"פ חוקי ומשפטי תורה'ק, לא כן אם אמתת הדבר "מסופק" אצלי... ולכן ירא אנכי אולי רצה להחניף אותה ולהקל ראשו אתה, ולכן בדה מלבו הדברים האלה [שמת בעלה]. ולכן יען שאנכי מבחין ואולי אני חושד בכשרים, לכן הנני סומך על דעתכם שאם כפי חרד הדבר אמת, כי ניכרים דברי אמת ואין כאן מקום לחשוד, אז תוכלו לצרף את דברי שאציע לפניכם פה, ואם לאו דברי בטלים וכאין נחשבו... והעיקר הוא אצלי מש"כ בתחילה, האידך נראה

הדבר בעיניכם, אם אין לחוש לשקר ולרמאות בזה... עכלה"ק הקילורין לעינים. ועתה נציע ה"רגלים לדבר", שכל הצעת ה"עובדא" שלפנינו הוא "דין מרומה" מובהק מתחילתה ועד סופה, ואלו הן:

ראשית והוא העיקר, דכל השאלות המובאות בספרי שו"ת מענין זה, שהיה "חופת נדה" ו"שלא נתייחדו", [ראה לעיל (פרק י"ב). המהר"א ששון, מהרש"ם, מחרש"ך, אבנ"ז, משברי ים, חבצה"ש, צור יעקב, אחיעזר, ואהל יהושע], כולם מיירי שתיכף כשנתוודע להם, או לרב העיר, שיש כאן "שאלה" חמורה ד"אשת איש" שנשאת בטעות, מיד הופרשו זה מזה, אם עוד באותו יום, וכבנידון דהמהר"א ששון, מהרש"ם, ומהרש"ך, שהופרשו זמ"ז עוד ביום החופה טרם הלילה.

ובן בעובדות דהאבנ"ז אהל יהושע, חבצה"ש, צור יעקב, והמשברי ים, שהופרשו למחרתו או לאחר כמה ימים כשנתוודעו מן ה"שאלה", כולם מיירי באופן שאף באותה ימים ספורים שהיו ביחד, טרם שנתוודע להם שיש כאן שאלה, זה מיהא פשיטא שנעשתה כ"דין וכהלכה" כפי המפורש בטושו"ע (יו"ד סי' קל"ג, ס"ד) ב"חופת נדה"; שהוא ישן בין האנשים והיא ישינה בין הנשים, [חוץ מבעובדא של הצור יעקב, שלא ידעו הדין], ובפירוש מדגיש החבצה"ש [לא בהתחלתו בתיאור העובדא, רק באמצע התשובה וב"דרך אגב" כדבר הפשוט המוכן מאילין] בזה"ל: "ולנו אנשים באותו חדר", וכמו"כ מדגיש גם המשברי ים, "שהיו ישינים בחדר אחד כל בני הבית, והאשה ישנה במטה אחת עם אחותה הקטנה", עי"ש. [ועי' בטושו"ד (תלמודא ח"א, סי' ס', ד"ס ואם כעת) דייחוד זה של חתן עם כלתו שפירסה נדה אסור מה"ת, וע"ע בתורת חסד (ס"ט, סי' י"ז) מש"כ בזה, עי"ש].

אבל "הפקירות" שכזה כמו בעובדא דנ"ד, שידורו ביחד למשך חדשים שלמים, תוך כדי ה"אמתלא" העלובה, "שאינם מתייחדים" היות ש"ילדיו" משמשים להם כ"שומרים", דבר כזה עוד לא נשמע מעולם, ופשוט דכל הולך ישר ירגיש מיד שיש כאן "דין מרומה" מובהק, ולא ילך שולל להאמין לדברי הבל שכזה.

שנית, דהרי יש מבוכה בין הפוסקים בהך דינא דכלה שפירסה נדה, אם צריכין שמירה גם ביום או רק בלילה, ואם בעינן שני שומרים לכ"א מהם בפע"צ או לא, ואם סגי אף ב"קטנים" או דבעינן גדולים דוקא, [עי' טושו"ע (יו"ד סי' קל"ג, ס"ד) בטו"ז (ס"ט, סק"ד), ושו"ך (ס"ט, סק"ד י"ד), ופ"ת (ס"ט, סק"ד), תוה"ש (סק"ד ו'), ועצי לבונה (ס"ט), וכנה"ג (ס"ט) עי"ש]. והדבר פשוט, דכולם מיירי רק באופן רגיל, כשתהיה מותרת לו לאחר ימים ספורים. אבל היעלה על דעת מי שיש לו מח בקדקדו, שנוכל לסמוך ולצרף כל ה"קולות" הנמצאים בדין זה, דסגי בשמירת "לילה" וכו', אף על זמן ארוך כל כך כארבעה חדשים ויותר, בו בזמן שהפוסקים המדברים מזה כולם מיירי רק מימים ספורים, [וראה לעיל (ענף י"ז) מש"כ הצור יעקב בשם התוס', דאף על זמן קצר אמרינן דלא מוקים אינש אנפשיה שלא לבעול, עי"ש].

שלישית, דהרי כל הקולות באופן ה"שמירה", שנמצאו בפוסקים בכה"ג כשהיתה "חופת נדה", הוא רק מן הטעם, דהחתן יודע שבקרוב לאחר שתטהר מנדתה תהא מותרת לו, ולא שביק התיירא ואכיל איסורא. משא"כ בנ"ד, אדרבה הרי יודעים היטב שיש רעש ו"ערעור" גדול על ה"נישואין" שלהם, וייתכן מאוד שייאסר עליהם להמשיך ביחד, ואי"כ הרי היא הנותנת, שככה"ג יהא חמור דינא הרבה יותר משאר חתן שפירסה כלתו נדה, דשם הוא יודע שלזמן קצר תהיה מותרת לו וכנ"ל, משא"כ בנ"ד הרי ייתכן שתהיה אסורה לו לעולם, ואין לו פת בסלו, והבן.

רביעית, דהלא פשוט ד"שומר" אינו מועיל, רק כשמתביישים להתייחד בפניהם, ואטו למזורז יהיה בעיני "ילדיו", שהם ה"שומרים" לפי אמירת באי כוחם, כשהוריהם יתייחדו בחדר, מה שרגילים בזה גם מלפנ"ז. ומי פתי יסור הנה להאמין להם, ש"הסבירו" לילדיהם שעליהם "לשמור" על הוריהם שלא יתייחדו משום ה"איסור" שיש בדבר, אתמהה. [ועי' בפ"ת (ס"ט, סי' כ"ב, סק"ד). שהביא בשם הזכור לאברהם (מות י', יח) דייחוד דבת לא מהני כשומר על אשה אחרת שעם "אביה", עיי"ש דמסיים עלה בזה"ל, ועי"ש בשם חכם אחד, דאף אי נימא דהבן מהני לשמור "אמר", משום דהבן מקפיד שלא תזנה "אמר", משא"כ "אב" עם בתו, דהבת אינה מקפדת כל כך אם יזנה "אביה", עכ"ל. וכ"כ בעזר מקודש (ס"ט, ס"ב) עי"ש. ובשו"ת יוסף אומץ (לסמ"ד, ס"י כ"ז) פוסק לאיסור, וכן משמע בנתיבות לשבת (ס"ט, סק"ד) עי"ש].

וחמישית, דהבי"ד "קדושת לוי" עשו "גביית עדות" ביום א' לחודש אדר א' תשס"ה, [שלא בפניהם, כי סירבו מלבא לבי"ד, וכנ"ל במבוא (ס"ט, ס"ז)], מג' אנשים שלאחר האיום והגיוזום העידו בתורת אליו"ע, איך שתוך כדי איזה "אמתלא" באו לפני ביתם בליל א' שבט בשעה 9:00, [השקיעה אז היה בערך בשעה 5:00], וראו שנסע משם מכונית עם בחור ונערה (כנראה בנו ובתו), ואח"כ כשנכנסו לתוך הבית עם איזה אמתלא, לא ראו שם כ"א האיש והאשה בלבד, הוא היה מלוכש בכתנתו מבלי מעיל עליו, וגם היא היתה מלוכשת ב"בגדי בתי", והיו שוחין שם בערך לחמש דקות או יותר, ואח"כ עזבו הבית ונשארו מבחוץ ליותר משיעור טומאה, [ואפילו אם יאמרו ש"ילדיו" היו ישינים בקומה העליונה, [היה חושך בחלונות שם], האם יאמר אדם שזהו "שמירה", ראה לעיל (מן ד"ס וט"ו)].

ומלבד זה, גם דיברו עם הרבה שכנים הדורים מסביבותיהם, וכולם כאחד אישרו לפי תומם, שהשכן שלהם "נשא" אשה חדשה זה לאחרונה, וגם נסעו על נסיעת "האני-מאן", והוחזקו כאיש ואשתו לכל דבר, (השיחות מוקלטות ב"טעיפ"). [לאור כ"ז, הרי הדבר ברור, דמה שכמה רבנים ובתי דין חשובים גילוי דעתם, שהיות שעדיין "לא נתייחדו" ממילא ראוי להשפיע על הבעל או השליח למסור לה הגט הכשר, כ"ז לא אמרו רק לפי ה"שקר" מה שהשיאו אותם "באי כוחם" של האיש והאשה במשאות שוא ומדיחים, כאילו

"שמירה פחותה" כזה כלל, על שנאמין להם שלא נתייחדו, וכנ"ל. ברם, הרבה יותר מזה יש דברים בגו בנ"ד, ואקדים, הנה המעיין בעין חודרת בכל הנך עובדות ד"חופת נדה" המתוארות בספרי שו"ת הנ"ל (פרק י"ז) ירגיש מיד על תמיהה גדולה; דאין נהייתה הדבר דבכ"פ כשעלתה על הפרק שאלה בדין ד"תצא מזה ומזה", כולם אירעו ב"מקרה" ב"חופת נדה", והלא ידוע מאמר החכם; ש"המקרה לא יתמיד". ובפרט לפי הידוע, שבימי קדם היתה זאת מקרה נדיר מאוד שיערכו "חופת נדה", ורק כשברגע אחרונה ממש ראתה כתם וכיו"ב, דלא היה שיין בימי קדם אותה הבעיא שעומדת לפנינו כהיום, שמוכרחין לקבוע זמן החתונה כמה חדשים מלפניה, מחוסר מקום באולמות ולהדפיס הזמנות וכו', שכתוצאה מזה מתרחש כהיום הרבה פעמים שיהיה "חופת נדה", לא כן בימי קדם שקביעת זמן החתונה המדויק, היתה רק כחודש או חדשים מלפניה וכידוע.

וא"כ הרי התמיהה גדולה מאוד, דאין ייתכן ש"כל" השאלות שבדיני "תצא מזה ומזה" התרחשו כולם ב"מקרה" באופן ד"חופת נדה" הלא דבר הוא. [ובפרט, המעיין בתיאור השאלה שבאהל יהושע הנ"ל (ענף י"ז) שהדובר היה מן אלמנה וקינה שכבר חדל להיות לה אורח כנשים, ולא היתה חייבת בספירת ז' נקיים ובטבילה, רק מכח חששא דדם חימוד שמדינא דתבעיה להנשא, האם יש איזה נימוק הגיוני מה שיצדיק לערוך בכה"ג "חופת נדה", והבן. ובמובן, שתמיהה זו לא היה צריך לעלות על דעת הגאונים הנשאלים - כל אחד במקרה שלו, מאחר שלהם היתה זאת בכל פעם רק כ"מקרה בודד", אבל אנחנו כהיום כשאנו מביטים לאחור באופן ד"למפרע", תוך "ליקוט" כל העובדות שבספרי השו"ת שדנו על כגון דא, שפיר מזדקר לנגד עינינו ה"פלא" הגדול הזה]. וההסבר שעל תמיהה זו המתיישב על לב כל מבין הוא, שאיה"נ ייתכן שכל עובדות הללו לא התרחשו ב"מקרה" בעלמא, אלא שהיו ממוחשבים מראש ע"י ייעוצו של איזה "יועץ" שעמד מתחת הפרגוד שיעץ לעשות כן [אולי משום החשש ד"שמא יקדמונו אחר" וכדומה], לערוך נישואין של "חופת נדה", כדי שאח"כ כשיעמדו על ה"שאלה" יהיה מקום להקל מחמת "חופת נדה".

אמנם, אף אם נקבל "השערה" זו, נדחרי ייתכן שכולם אכן התרחשו "במקרה", ומה שלא נמצאו "שאלות" בל"ז, י"ל בפשטות, דעל "חופה" רגילה אין כל כך "על מה" לדון, והבן, מ"מ דבר אחד מיהא ברור הוא, דעכ"פ תיאור ה"מעשה" שהוצגה לפני המורה שהיתה "חופת נדה" בודאי שהיתה ה"אמת לאמיתה", לא רק משום שלא עלתה על דעת בנ"א שומרי תו"מ, לסלף תיאור המעשה מכמות שהיתה באמת, ולערוך "חתונה" רגיל תוך כדי האמתלא המזוייף ד"חופת נדה", דהרי אם היו רוצים ח"ו לעבור על דיני תוה"ק, א"כ למה להם לשאול שאלות כלל. אלא גם משום דאף ב"מציאות" היה כמעט מן הנמנע להכחיש את האמת, כי בימי קדם היתה רק "מקוה טהרה" אחת בכל עיר ועיר, והיתה מתנהלת ע"י פיקוחו המלא של רב העיר, והאשה העומדת ע"ג

שבאמת לא היה ייחוד (כפי ה"תרמית" הממוחשב מראש), לא כן לפי אמינות המציאות, וז"פ וד"ב].

מכל הלין טעמי הדבר ברור, דבודאי דנ"ד לא תהא עדיפא מדין ייחוד עם אחותו דמבואר בח"מ (סי' כ"ג, סק"א). דמותרים רק ב"ייחוד" שבאופן "ארעי" בלבד, וכע"ז כתב גם בב"ש (ס"ט, סק"א) דמותרים בייחוד רק "לפי שעה" עי"ש, ועי' בענף דבר (ל"א, סי' כ'). שכתב דרך עד "שלשה ימים" מותר ולא יותר, ובאמרי יוסף (ח"ב, סי' מ"ג, ע"א) כתב, דיותר מ"שלשים יום" לא מקרי "ארעי", עי"ש. ותמה על דבריו בשבט הלוי (ח"ב, סי' ר"א, אות ב'). דהגם דבגמרא (ינמות ק"א, ג') משמע, דעד ל' יום אוקים אינש אנפשיה ולא בעל, מ"מ צ"ע אם יכולים לסמוך ע"ז לדינא, ונראה לעיל (ענף י"ז) מש"כ בזה הצור יעקב, אלא דכל שהוא "דרך דירת קבע" אסור אפילו בפחות מזה, עי"ש. [וכן לדברי האגר"מ (ל"א, ח"ב, סי' ק"ד, אות ג', ד"ס ועיין) שכתב, דהעיקר בזה תלוי לפי דעת הבריות עד איזה זמן שנחשב בעיניהם רק כ"ביקור" או כ"דירה בקביעות" עי"ש, ג"כ אתיא עכ"פ דב"אופן קבוע" אסור עכ"פ].

ומעתה, אם הגאון בעל חכמה"ש כתב בכללות "הוראה"; שבכל שאלה צריכין לראות הדבר אם הוא מתאים גם ע"פ "שכל האנושי" ג"כ וכנ"ל (ד"ס וטרס), א"כ כש"כ וק"ו שכן הוא בהנוגע לדיני "ייחוד", שהרי בענין זה פסק כן הרמ"א (ל"א, סי' כ"ג, ס"ז), ד"במקום שנראה לבי"ד דאיכא למיחש לאיסורא צריך להפריש"ן עכ"ל עי"ש, והוא מן הריב"ש (סי' קס"ט) עי"ש, כלומר דבדיני "ייחוד" צריכין להחמיר כ"פ אף במקום שע"פ "הלכה" ליכא מקור מפורש לאיסור, אם לפי "שכל האנושי" קרוב הדבר למכשול, עי"ש. וא"כ בנ"ד בודאי שהשכל מחייב; דחתן עם כלה (שהיא בנדחת) עם "שמירה" פחותה שכזה, אינה עדיף כלל מאח ואחות בלי שומר, דתקיף יצריה הרבה יותר, וז"פ.

וממילא פשוט, דאף במקום שהיה מועיל האמתלא ד"חופת נדה" שלא תיאסר על שניהם, וכגון כשיש על האשה רק "ספק" קידושין ד"קלא" בעלמא וכנ"ל (ענף י"ז). דמ"מ ל"ה זה מועיל רק בגוונא, דמיד כשנתודע להם שעומד לפניהם "שאלה" חמורה ד"אשת איש", ושצריכין לברר אם הם רשאים להמשיך לישאר בנישואיהם ביחד, שהדבר הראשון שהיו עושים הוא, שפורשים זמ"ז תיכף ומיד. לא כן, כשמשכיכים לחיות ביחד למשך חדשים שלמים עם אמתלא עלובה כזו, ש"ילדיו" משמשים להם כ"שומרים", בודאי דאפילו אם היינו אומרים דמהני "שומרים" בכה"ג, דזה מיהא ברור עכ"פ דבכה"ג בעינן דוקא "שני עדים כשרים", ובל"ז אינם נאמנים לומר שלא נתייחדו, וחיישינן שנבעלה אף בנדחת, וכדעת מהר"ם, מהרי"ק, מהרש"ך הנ"ל (סוף ענף י"ז), וזפו"ב.

ענף ב

דכל עצם הקביעות בנ"ד, שהיתה "חופת נדה" ושמאז ועד עתה עדיין לא טבלה, הוא "מרומה":

ושישית, דער כאן דיברנו (ענף י"ט) אפילו אם נניח, שבאמת היתה "חופת נדה", דעכ"ז לא היה זה מועיל

לתוך "חדר הייחוד" לברם, וזולת זאת יוכלו לעשות אח"כ מה שלכם חפץ, דמי יאמר להם מה שיעשו. רח"ל. [ראה לעיל (ענף כז, מכתב ב).] איך שאותו "טוען" שאיים על רבנים "טרם" החתונה שלא ירעשו נגדה, הוא גופא מרעיש "עכשיו" שצריכין למסור לה הגט הכשר, דהלא כבר הוא מצב של "דיעבד" וצריכים להציל את הדור מ"מזורים" ... גם ידוע לנו איך ש"חבר הכנופיא", (מי שסידר הכל, החל מן ה"כפיה" ועד לכניסתה לחופה), התפאר למחרת החתונה בדברים שאין להעלותם על הכתב... ורק לאחר כמה ימים שינה את טעמו - שהיה "חופת נדה" ... ומלבד כל זה, גם נודע לבית דין בבירור על ידי חקירה ודרישה יסודי שששו, שהכל נעשה בני"ד על ידי "תכנית ממוחשב" מראש..].

תמצית היוצא מן האמור בפרק זה:

א. דבר פשוט הוא וכן מבואר בפוסקים, דכשיש אף רק "חשש" להמורה שיש לפניו "דין מרומה", צריך ליתור מאוד שלא יצא "מכשול" מתחת ידו ב"הוראה מוטעת" שעל פי "ציור" מיוצר, וכל שכן בנידון דידן דיש כמה "אומדנות דמוכחי טובא" שאכן יש כאן "דין מרומה" מובהק, דלא רק שאכן הם "מתייחדים", אלא שכל ההנחה שהיתה "חופת נדה" בשקר יסודה, ובפירוש כתב הצור יעקב שצריכין להבטיח שאכן האמת כן.

ב. ועכ"פ מעולם לא קרה עוד דבר מוזר כזה, שאף לאחרי שיצא ה"ערעור" על כשרות הנישואין, ימשיכו להלאה לדור בחדר ליתור מד' חדשים, והם עצמם לא באו מעולם לבקש "הוראה" ע"י, כי הם מסתמכים בזדון על ה"מתירים" למרות ש"הותרו" ו"הוזהרו" שאי אפשר לסמוך עליהם. ורק "באי כוחם" רצים אל הרבנים לתבוע גט כשר, עם "תיאור המעשה" השקר שלא נתייחדו.

ג. וכש"כ כשידוע להבי"ד ע"י דרישה וחקירה, שכל ה"משחק" שלפנינו נעשה הכל ב"תרמית ממוחשב" מראש, בודאי שאין ליתן בהם שום "אימון" כלל, וז"פ.

הטבילה ניהלה "חשבון" מדויק על הטובלות, וכידוע לכל מי שיש לו יד בספרי השו"ת, וממילא כמעט של"ה שייך ב"מציאות" "לשקר" בענין זה.

ובזה מתבלט התהום הפוער שבין ימי קדם לימינו אלה, שלדאבונינו נשתנו העתים כהיום ב"תרתי לגרעותא": חדא, משום דכהיום קל מאוד "לשקר" בענין זה כי אין ביכולת שום אדם לעמוד על אמיתת הדבר; אם אכן לא טבלה לנדתה באחד המקורות הקרובות או הרחוקות. ועוד והוא העיקר, שכהיום שנמצאים לדאבונינו הני אינשי דלא מעלי המתפרנסים מהיותם משמשים כ"טוענים-יועצים-מקצועיים" כלומר כ"שקרנים-מומחים", מה שלחרפתינו הגדול יש להם החוצפה לכוונת את עצמם כ"רבניים"... ולדאבונינו הגדול הם הם ה"מייעצים" לבע"ד טענות של "שקרנים" בעניני "ממונות", ע"י שמסתכלים בספרי הליקוטים המראים מקום לשו"ת המדברים מן "שאלה" הדומה להגידון, ושם רואים איך שאם היה ה"מעשה" כך וכך אז זוכה הבע"ד, ותיכף הם "מייעצים" להבע"ד שיטעון שאכן כך וכך היה המעשה וכידוע, ועל קולר צוארם תלוי המון "גזילות" ו"גניבות" ו"צרות ישראל שבדור" ה"י, והארכנו בזה במק"א ואכמ"ל. ופשוט, דמאן דעביד הא; דמי שכבר פעל אצל עצמו שיוכל להתדרדר ולהגיע לשפלות שכזה, ליעץ לבני אדם איך "להתחכם" על תוה"ק ו"לגזול", עביד גם הא; שהוא חשוד שלא ימנע עצמו מלעשות גם זאת, ליעץ לבני אדם איך להתחכם ולעבור גם על "איסורים חמורים" - תוך כדי העמדת פני תם וצדיק.

ובל מבין רואה בעליל, איך שזהו בדיוק מה שהתרחש בני"ד, שה"יועצים-הרבניים" הללו שהסתכלו בספרי שו"ת המדברים משאלה זו ד"תצא מזה ומזה", ומיד ראו איך שכולם היתה העובדא ב"חופת נדה" וכנ"ל, ונפלו על "מציאה" זו כמוצא שלל רב, והם הם שייעצו להם "לייצר עובדא" ולטעון שהיתה "חופת נדה" ושיש להם "שומר". דכי מי יוכל להכחישם, הלא הדבר ה"יחיד" מה שעליהם לוותר ב"פומבי", הוא רק שלא ליכנס אחר ה"חופה" שלהם

פרק יד

כשנשאת לשני ע"פ "מעות" או ע"פ "הוראה מוטעת"

ומעתה, לאחר שנתבאר הדק היטב, שה"אמתלא" ד"חופת נדה" לא מהני אף כשהיא "אמת", וכש"כ בני"ד שהוא "שקר" ו"תרמית ממוחשב מראש". נפן לדון, אם מ"מ יש מקום להקל בני"ד - מכת האמתלא; דהסמיכה על ה"הוראה מוטעת" של הנך שני "מתירין-א-וב" דנק, אם זה נחשב כ"אונס" או לא.

ענף מא

נשאת לשני בעידי מיתת הבעל שהעידו שקר ובהיתר או בדשות של ביד' שע"פ עדותם:

למיעבד הרי סמכה על שני עדים כשרים, שיש להם נאמנות בכה"ת כולה, דמשום חומר עורה קנסה חז"ל ואמרו; "דהוי לה למידק" דהרי חזינן שנתגלה שהיו עידי שקר.

ולא עוד, אלא אפילו אם מה שנישאת ע"פ שני עדים, היתה ע"פ "היתר" של "הוראת חכם" או של "בית דין", ג"כ הדין ש"תצא מזה ומזה", דכ"כ בפירוש היש"ש (יגמות ע"י, ס"ג), וטו"ז (ס"י י"ז, סק"ע ב), וכ"כ גם בחבצה"ש (אס"ע, רס"י מ"ג)

הנה, כבר העתקנו לעיל (ענף כז) מלשון השו"ע, דהדין של "תצא מזה ומזה" הוא אפילו; כשנשאת לשני ע"פ שני עדים כשרים שהעידו על מיתת הבעל, (ולא רק כשנשאת ע"פ עצמה שחז"ל האמינוה ע"ז), ולא אמרינן דמאי הוי לה

תצא מזה ומזה וכל הדרכים הנל בה, אבל אנסוה להנשא, או שהורו לה ביד בטעות ונשאת על פיהם, הוי כאנסוה ומותרת לבעלה הראשון... עכ"ל. הרי לנו, שהרמ"א הרגיש ש"טעות" בהלכה שלא ע"פ "הוראת חכם", רק מחמת "חסרון ידיעה" בעלמא, אינו נחשב כ"אונס", וכן"פ להלכה ולמעשה בחיים של שלום (פ"ב סי' ו'). ותשובה שלמה (פ"ב סי' ט' וט'), ובאמירה נעימה (תניינא פ"ב מאמר ל"ו, פ"ה א'), ובקול מבשר (פ"ב סי' כט'), ואהלי אהרן (פ"ב סי' ו'), עיי"ש], דרך טעות שע"פ "הוראת בית דין" נחשב כ"אונס" וכנ"ל (ענף מ"א), וז"פ.

ענף מג

דברי הפוסקים החולקים ומקשים על דין זה, וס'ל דל"ה כ"אנסוה" ע"פ "הוראה מוטעת":

אמנם, הטו"ז (סס, סק"א) תמה מאוד על דברי הרשב"א הנ"ל וז"ל, ודברים אלו תמימים מאוד בעיני, דמש"כ שמיכל נבעלה בעל כרחא, תימה רבה, הא סוגיא מליאה (נפ' כ"ג) דלא נבעלה כלל לפלטי, ועל כן נקרא פלטי שפלטו א' מן העבירה, ודרשינן שם עד בחורים שהיו כבחורים שלא טעמו טעם ביאה. ומש"כ דהוראת ביד אונס הוא ולא שוגג, איך קשה למה הצריכה תורה קרבן להציבור שחטאו ע"פ הוראת ביד, הא אונס אין צריך קרבן כדדרשינן האדם בשבועה פרט לאונס. ותו, מאי שנא משמעה מפי ב' עדים שמת בעלה וניסת לאחר או שניסת ע"פ ביד, דאם בא בעלה תצא מזה ומזה כדאיתא בסמוך לפנ"ז, ולא אמרינן דאנסוה היתה, נמצא דגם בזה אמרינן "הוי לה למידק", ולמה לא אמרינן (כאן הכי) [כן הכא], דמאי שנא הוראת ביד בטעות של מיתת הבעל, מהוראת ביד בטעות של קידושי הראשון, וכמדומה דהך תשובה אין להקל למעשה בשבילה, וצ"ע, עכ"ל.

גם הב"ש (סס, סי' קע"ב) תמה על דין זה שהביא הרמ"א הנ"ל מן הרשב"א, וז"ל, בתשובת הרשב"א למד דין זה ממיכל אשת דוד שהיתה מותרת לדוד אחר הנישואים של פלטי, משום דטעו ביד של שאלו והורו [ד]מלוה ופרוטה דעתו אמלוה, ואין להקשות מסוגיא (פ' הלשט ונכ) דאיתא שם סבר ר"נ ניסת ע"פ עד אחד הוי הוראה בטעות ומ"מ תצא מזה ומזה, דר"ל שם הוא הגרם שלא דייקא שפיר. מיהו קשה למה דקימל [אפילו] נשאת ע"פ שני עדים אסורה לבעלה, ואין לך אונס גדול מזה ומ"מ אסורה לבעלה, ובטריז מאריך בזה ועי' (פ"ב סי' א') מ"ש בשם מהרי"ק. [ישם (פ"ד) בנתקדשה לראשון ב"קידושי ספק שוה פרוטה], ואח"כ נשאת לשני בקידושי ודאי ובא עליה, דתצא מזה ומזה, כתב הב"ש (סק"י) וז"ל, שם במהרי"ק [ט"ז סי' ד], כתב, אפילו נשאת [לשני] ע"פ הוראת חכם אסורה לזה ולזה..., ולכאורה משמע דפליג על הרשב"א דכתב כל שנשאת ע"פ הוראת טעות ביד מותרת לבעלה כמש"כ [הרמ"א] (סו"י י"ז), מיהו דין של הרשב"א בל"ז אין מוכרח כמש"כ שם, גם הרשב"א תירץ שם שאר תירוצים, עכ"ל.

וז"ל מהרי"ק (ט"ז סי' ד), על אודות רבקה בת חנוך שנתקדשה לר' שמואל בר' שבתי בפני עדים..., שנתן [לה] תאינה בתורת קידושין והיא קיבלתה כשתיקה ואכלתה, וכאן לפני

לאפוקי מדעת השואל, שרצה לחלק בין "רשות ביד" ול"היתר ביד", עיי"ש. וב"פ בגבול בנימין (נכרי"ף, סי' ס"ד) [דאפילו אם עלתה לירושלים ל"ביד הגדול", והתירוה ע"פ שני עדים כשרים ואח"כ בא בעלה, תצא מזה ומזה, ודלא כמש"כ הברכ"י (פ"י י"ז, סק"ג), עיי"ש]. וכן פסק גם האלף לך שלמה (פ"ב סי' י"ג) להלכה ולמעשה, דאפילו אם נשאת ע"פ היתר גמור שבהוראת ביד, שעשו זאת ע"פ שני עדים כשרים, ג"כ תצא עכ"פ מן השני בודאי, [משא"כ להראשון אולי יש להתיר כשנשאת לשני בהיתר ביד גמור וע"פ שני עדים כשרים דוקא], עיי"ש.

קיצור היוצא מענף זה:

א. הדין ד"תצא מזה ומזה" נאמרה אפילו כשנשאת על פי שני עדים כשרים, ובהוראת היתר גמור שיצאה מבית דין שקיבלו את דבריהם והתירוה, דכן פסקו הים של שלמה, הטורי זהב, הגבול בנימין, ההבצלת השרון, האלף לך שלמה.

ב. ולא נמצא מחלוקת בזה, רק בגוונא כשנשאת ע"פ ה"ביד הגדול": דלדעת הברכ"י הו"ל אנסוה בכח"ג, משא"כ לדעת הגבול בנימין וכנ"ל.

ענף מב

נשאת לשני ע"פ "הוראה מוטעת" שקידושי בעלה הראשון הם פסולים, אם הר"ל כ"אנסוה":

והנה, מש"כ לעיל (ענף מ"א) בשם הפוסקים, דאפילו כשנשאת לשני ע"פ היתר ביד ואח"כ בא בעלה, תצא מזה ומזה, זה מיירי כשנשאת ע"פ היתר ד"מיתת הבעל". אבל כשנשאת בהיתר "פסולות הקידושין" של בעל הראשון, בזה כתב הב"י בשם שו"ת הרשב"א (מ"א, סי' אלף קפ"ט) וז"ל; על אשה שנתן לו המשודד טבעת, וחשבה שלא היה קידושין, והלכה ונשאת, [א"ה: התשובה כפי שנדפס בשו"ת הרשב"א שלפנינו הוא באריכות, וכאן רק נוסף בסוגריים מרובעים את המלים שבאותו קטע שהביא הב"י כפי הנדפס לפנינו]. תשובה, אשה זו מקודשת גמורה היא לראשון ונאם נשאת לאחר] תצא מזה ומזה וכל הדרכים (האלו) [נהללן] בה, וא"ת אנסוה היא זו שלא ידעה שתהא אסורה להנשא, הא ליתא דהוי לה למידק, [וכל דלא דייקא תצא מזה ומזה כדאיתא פרק האשה רבה (ל"ג, ב'), ומשום דלא דייקא ואנסיבא לא אמרינן אנסוה היא זו], וא"ת א"כ מיכל [בת שאול] איך הותרה לדוד, [זו אינה דומה לו, ד]התם אנסוה גמורה היתה, [או] שאנסוה שאול והשיאה לפלטי והיא על כרחא נבעלה [כענין אסתר אצל אחשוורוש], אי נמי התם טעות גמור של הוראה היא שהורו לה (ב"ד) [בבית דינו] של שאלו דמלוה ופרוטה דעתה אמלוה [פסוקי י"ט, כ"א] ועל הוראה זו נסמכה, וטעות כזה כאונס הוא, [אבל זה איזה אונס היה שתסמוך עליו לינשא, אם כן כל הנשים שזינו נתיר ונאמר סבורה היתה שאינה אסורה בכך, וזה דבר ברור], עכ"ל.

וע"פ דברי הרשב"א הנ"ל פסק הרמ"א (פ"י י"ז, סק"א) וז"ל, אשה שנתקדשה, וטעתה וסברה שלא נתקדשה ונשאת לאחר,

שאף שמורה הורה לו שמותר לכונסה, אין זה אונס, כי ל"ה רשאי למהר ולכונסה טרם שיתברר הדבר, [ראה קטעים מלשונותיו לקמן (ענף נ"ד)], ומשמע דחולק על דין זה, עיי"ש. ועי' בפחד יצחק (ערך ספק), דלאחר שהקשו בקושיית הטו"ז והב"ש כתב, דנראה דאיוזה "תלמיד טועה" הוסיף ברשב"א הטעם ד"טעות בהוראה", ותמה על הרמ"א שפסק כהרשב"א, ולא הרגיש שזהו נגד דברי הש"ס, דאף כשהתירו לה להנשא בב"ד תצא מזה ומזה, ובפרט כשהמהר"ק פסק להיפך [וכנ"ל (ד"ס ח"ל)], עיי"ש.

ענף מד

התירוצים שנאמרו על קושיא הנ"ל:

ובמה תירוצים נאמרו על קושיות הנ"ל (ענף מ"ג): השבוי"י (ח"א, ס' ס"ה) תירץ על קושיית הטו"ז והב"ש הנ"ל (ס"ס, ד"ס אונס, וגם) בזה"ל; אי משום הא לא תברא, דשאני נשאת על פי שגגת "הוראה", מגשאת על פי "עדים שקרים" דהוי טעות, וכמבואר חילוק זה בש"ס יבמות (פ' ס"א ט"ז, דף ז"ב ע"ב), וכן כתב הרמב"ם (שגגות פ"ד, ס"ג); הורו בית דין שיצא שכת וכו', וכן אם התירו בית דין אשת איש להנשא, לפי שהעידו בפניהם שמת בעלה, ואחר כך בא בעלה, אין זו הוראה אלא טעות, והאשה ובעלה האחרון חייבין חטאת על שגגתן ובית דין פטורין, ע"כ. מה שאין כן בשגגת הוראת בית דין, העושה על פיהן פטורין וזון חייבין, כמבואר שם ובש"ס דהוריות..., עכ"ל. וכן כתבו לתרץ הקושיא מבא בעלה, על פי חילוק זה, הדבר משה (ח"א, א"ב ס' ד'), וגבול בנימין (ס' ס"ד, ד"ס א"ב), והאלף לך שלמה (א"ב ס' ז"ב), עיי"ש. אבל הברכ"י (ס' י"ז, סק"א) [הובא בפ"ת (ס"ס ס"ק קע"ד)], ס"ל דדינו של הרשב"א לא נאמרה רק כש"בית דין הגדול" הורו לה בטעות שמותרת להנשא, מה שאין כן בסתם בית דין, עיי"ש.

ולענ"ד היה נראה ליישב תירוצ פשוט על קושיית הטו"ז והב"ש הנ"ל (ענף מ"ג, ד"ס אונס, וגם). מה שהקשו על דברי הרשב"א, שכתב דאם נשאת על פי "הוראה מוטעת" שהקידושין הראשונים בטלים, אז יש לה דין "אנוסה" ומותרת לבעלה, מהך דינא דבא בעלה ממדינת הים, דאף אם נשאת על פי עדים וטעות בית דין, גם כן "תצא מזה ומזה". ואמינא באופן שיחדיו יהיה תמים שיטתו עם שיטת המהר"ק והרדב"ז הנ"ל (ס"ס, ד"ס ח"ל, וגם), ולא תיקשי קושיית הטו"ז והב"ש הנ"ל. והיינו בכשנימא, דחילוק גדול יש בין אם ההוראה המוטעת היא על כשרות "גט" [או על "מיתת הבעל"], דכיון שזה נוגע לענין "להוציא את האשה מחזקת איסור", דהרי קודם שנולד הספק היתה קיימת ב"חזקת איסור לעלמא", כבי האי גוונא הוא שהחמירו חז"ל, דאם סמכה עצמה על "הוראה מוטעת" להתירא, לקונסה שתצא מזה ומזה, מן הטעם דהוי לה למידק, ולא היא כ"אנוסה".

משא"כ כשה"הוראה המוטעת" היתה בהנוגע ל"קידושין" של הראשון, שפסולה בטעות ופסקי "שלא נאסרה לעלמא מעולם", בכה"ג כיון דאף קודם שנולד הספק היתה קיימת

המורה צעקה, והתיר את האשה בלא גט מתוך דברים של תוהו, פעם אמר... שאין בנות ישראל מתקדשות בגזירות..., ואמר אני שאותו הממרא עתיד ליתן את הדין, ואוי לו ולמי שסומכו, כי רואים אנו שאינו יודע בין ימינו לשמאלו, רק הוא כעור הממשש באפילה וגם הוא מרבה ממזרים בישראל..., דיש לחוש לקידושין ולהצריכה גט מהמקדש ראשון, שהרי רבו האוסרים... [דחיישינן שמא שוה פרוטה במדי... ואוי לו לזה המורה לצעקה שהתיר איסור אשת איש נגד כל הפוסקים..., ואם נבעלה לשני פשיטא שתצא מזה ומזה..., [ד]כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעול... כל שכן שהיא אסורה על השני עולמית...]

ואע"ג דהרי היא נבעלה באונס, וביאת אונס אינה אוסרת באשת ישראל, שהרי המורה הטועה הטעה אותה, ואמר לה שאין חשש בקידושין הראשונים ומאי הוי לה למיעבד, הא מסקינן ביבמות פרק האשה רבה (ל"ב, כ') דאפילו אשה שהלך בעלה למדה' וכאו שני עדים ואמרו לה מת בעלך ונשאת על פיהם ואח"כ בא הבעל, דתצא מזה ומזה וכו' ולא אמרינן מאי הוי לה למיעבד כדגרסינן..., הרי לך בהדיא דלא אמרינן [נ]ן בכה"ג; מאי הוה לה למיעבד אפילו באונס גמור..., כש"כ הכא דאיכא למימר דהוי לה לאמתוני עד אשר ישאו ויתנו בדבר כל החכמים הבקאים בהוראה, ולא להשען על משענת הקנה הרצוף הגס לבו בהוראה שוטה רשע וגם רוח, עכ"ל. [ועי' בית הלל (א"ב ס' ל"ב, ס"ד) שתמה על הב"י (ס"ס) שהביא דברי המהר"ק, דהרי זה סותר לדברי הרשב"א מה שהביאו הב"י והרמ"א (ס' י"ז) הנ"ל, ואיך מזכה שטרי לבי תרי, וכתב דאיה"נ הי"ט שהרמ"א (ס"ס) לא הביא הדין דמהר"ק, עיי"ש].

גם הרדב"ז (ח"א, ס' א"ב ק"צ ל"ט), [בגט על תנאי, שהמורשה של האשה ביטל התנאי, והאשה טענה שלא הרשתה רק על עסקי ממון, ולא לחדש ולשנות בענין תנאי הגט, והחזיקה עצמה כמגורשת ונשאה לאחר על פי הוראת מורה אחד], והשיב; שהמורה שהתירה טעה כי הגט בטל, ודין האשה ש"תצא מזה ומזה", עיי"ש. ואח"כ (ס' א"ב ק"ד) מ' נשאל הרדב"ז, אם היא מותרת לבעלה הראשון, משום שהיא אנוסה מפי החכם שהורה להתירה להנשא, ואונס בישראל מישא שרי. והשיב בזה"ל; תשובה, דבר זה ברור הוא, שאסורה לבעלה הראשון, שהרי אין זה אונס, שלא היה לה לסמוך על זה החכם, כיון שיש גדול ממנו, ואפילו הבית דין שיש במדינה שאין גדול ממנו, לא נקרא אונס, שכבר אפשר שיש גדול ממנו במקום אחר, עכ"ל.

ובע"ז כתב גם בשמש צדקה (ח"א, ס' ו' ז' ט'), דלפי תירוצים האחרים מש"כ הרשב"א אין דינו מוכרח כלל, ומאן לימא לן דאילו היה בא מעשה לפניו, שאכן היה מתירה רק מכח טענת "אונס" בלבד, עיי"ש. וכ"כ גם בושב הכהן (ס' ל'), עיי"ש. וכן הוא פשוט משמעות שיטת הדברי ריבות (ס' ר"ס), [בעובדא שמי שהיה לו שטר (ראיה) קידושין עם נערה, נכנס עמה לחופה אחר שקיבלה קידושין משני בעדים, שחשש שקידושי עדים אלימי מקידושי שטר (ראיה)], וכתב בפשיטות

ובטל מה"ת, היתה על פי "הוראה מוטעת כהלכה" של הנך שני "מתירים-א-וב" הנ"ל (ר"פ פקיס ז', ו'). שחתמו על "היתר" מסולף ומטעה. אם כן אולי ייתכן, שהיא מצידה נחשבת בזה כ"אנוסה" במה שסמכה עליהם. והן אמת, שלפי שיטת הברכ"י הנ"ל (ענף מ"א); דדוקא כשסמכה על הוראת "בית דין הגדול", רק אז היא לה כ"אנוסה" - ולא זולת, לא שייך לדון בזה בנ"ד, שכל היתירה היתה רק מ"דיינים" פשוטים, ולא מבית דין הכי גדול שבעולם - או אפילו שבמקומה. וכן לפי מש"כ לעיל (ענף מ"ד, ד"ס וענף ז') לתרץ, דבגוונא דכשההוראה היתה בהנוגע "להפקיעה מאיסור אשת איש", אז לא מהני טענת אונס עי"ש. לפי זה, הרי בנ"ד שההוראה היתה בנוגע "כשרות" גט, הרי זה בענין להפקיעה מחזקת איסור אשת איש, דלא מהני בזה טענת "אונס". מ"מ אכתי יש לדון ולומר, דעל כל פנים - לפי שיטת השבו"י הנ"ל (ענף מ"ד, ד"ס וכנס) - ודעמיה; דרך על "טעות מציוותי" שבהוראה, אמרינן דהוי לה למידק, משא"כ "טעות הלכתי" שבהוראה אכן משווייה כ"אנוסה" עי"ש, א"כ יש לעיין אם תהא מותרת לאחד מהם לאחר שתתגרש מן השני [וכנ"ל (ענף מ"ב)].

ברם, הדבר פשוט כביעותא בכוחתא, דדין זה דכשעשתה ע"פ "הוראה מוטעת" או נחשבת כ"אנוסה" ל"ש, רק דוקא כשסמכה לתומה על ה"הוראה המוטעת", מבלי שתדע כלל שיש איזה "מפקקים" או "מעצרים" בדבר, ואצ"ל שלא "הוזהרה" במפורש משום מורה או בי"ד אחר, שה"הוראה" שסומכת עליו הוא "מוטעת", ובגוונא שעכ"פ מיד לאחר שמתוודעים שיש כאן "שאלה", הם פורשין זמ"ז תיכף ומיד, וכמו בכל העובדות המתוארות בספרי השו"ת הנ"ל (פקיס י"א וי"ב). ככה"ג שפיר יש מקום לומר דנחשב כ"אנוסה". משא"כ בנ"ד, הרי היתה "ערעור" ו"רעש" גדול על פסלנותה של ה"גט מעושה" הזה, לא מיבעיא בשעתה מיד לאחר ביצועה וכנ"ל (ענף ג'). שנימנו שם ששה "ערעורים" חריפים נגד גט זה, [וזהו מלבד, מה שהתקיימה אז "אסיפת רבנים" בענין זה, ופירסמו אח"כ בעיתונים "מחאה" גלויה ונמרצה נגד זה].

אמנם יותר מזה יש דברים בגו בנ"ד, דלא רק שידעו שיש "מעצרים" על גט זה ב"אופן כללי", אלא דגם הבעל והאשה בעצמם "הותרו" ו"הוזהרו" בפירוש מרבנים ומשליחי בתי דין חשובים, שלא ירהיבו להנשא על סמך גט זה, וכמו שנמנו לעיל (ענף כ"ה) תשע "אזהרות" שהוזהרו "טרם" הנישואין, עי"ש. הרי הדבר פשוט וברור, דלאור כל הנך "אזהרות" מפורשות שכאלו, בודאי שה"אמתלא" העלובה שסמכו עצמם על "היתרים" של איזה רבנים, א"א לשמש להם כ"הצטרפות" על מה שהתעלמו מדברי התראה של כל הנך רבנים ובתי דין, ובודאי דל"ש לדונם ככה"ג כ"אנוסים", רק כ"מזידים" גמורים, וז"פ. [וכן כתב האבנ"ז (פס"ע סי' ל"א, אות י') בפירוש, דהיכא שהתרו בה שלא תנשא, ועברה ונשאה, היא כ"מזידה", [וכבר ביארנו (ענף י"ז) בשיטתו, שאם התרו בהם שלא להנשא, אז גם "חופת נדה" אוסרתה על שניהם, עי"ש]].

ובה"ג פסק הרא"ש (כלל ל"ב סי' ג'), אף בהנוגע רק לאיסור דרבנן שמחמת "חשד" בעלמא, שלא ישא "שליח הגט" את

ב"חזקת היתר לעלמא", שפיר מיחשבה הסמיכה על "הוראה" שכזו כ"אונס" ומותרת לבעלה. [ויסוד חילוק זה, כתבה הכס"מ (נירוסין פ"ג, ס"ג) בשם מהרי"ק (טור קע"א) לחלק מטעם זה בהנוגע כלפי כשרות הולדות, דיש נפקא מינה בין "ספק קידושין" ולבין "ספק גירושין" עי"ש, וע"ע בקרית מלך רב (על הכנס' לנעל מתנ"א, אש"ת פ"ג, ס"ד, ד"ס עוד ראיתי לעמוד) שמפלפל בדברי מהרי"ק הנ"ל, והברכ"י (פס"ע סי' ל"א, אות ז') קשקיל וטרי בדבריהם הרבה עי"ש, וע"ע גליא מסכת (קו"א, סי' ה', סו"ה ואד"ע), מה שכתב בזה, ואכמ"ל].

ואם כנים אנחנו בזה, הכל על מקומו יבא בשלום, דהרי הרשב"א מיירי בהנוגע לשאלה על כשרות "קידושין", ומשו"ה שפיר פסק דכשסמכה על הוראה בטעות הו"ל "אנוסה" ומותרת לבעלה, דומיא דמיכל שסמכה על הוראת טעות של בית דינו של שאל, שג"כ פסקו בהנוגע ל"קידושין" של דוד שהם "פסולים", כלומר שמעולם לא "נאסרה" מיכל לעלמא, ומשו"ה שפיר חזרה והותרה לדוד, אף לאחר שנישאת לפלטי ע"פ "הוראה מוטעת". משא"כ גבי אשה שבא בעלה ממדה"י, שם שפיר קימ"ל שתצא מזה ומזה אף כשסמכה על "הוראה מוטעת", דהרי בכה"ג כשהיתה ב"חזקת אשת איש ודאי", אלא שאנו באים ל"הוציאה" מ"חזקת איסור" שלה, להתירה לעלמא מכח ההיתר ד"מיתת הבעל", בזה שפיר אמרינן דהוי לה למידק ולא לסמוך על הוראה המוטעת, ומיושב קושיית הטו"ז והב"ש. וכמו"כ גבי העובדא דהרדב"ז הנ"ל, ג"כ מיירי מן "הוראה מוטעת" בענין "הכשרת גט פסול" להתירה לעלמא, שנוגע כלפי "להוציאה מחזקת אשת איש", ומשו"ה שפיר פסק דלא היא אנוסה מדהוי לה למידק, וזפו"ב לענ"ד בהסבר שיטת הרשב"א - ולהצילו מתמיתה הטו"ז והב"ש בעזהשי"ת.

[אלא שהמהרי"ק חולק בכלל על סברא זו, דסמיכתה על "הוראה מוטעת" משווייה כ"אנוסה", משום דס"ל דאינה רשאית לסמוך על שום "הוראה" בסתמא מבלי לדקדק אחריה, ומשו"ה ס"ל, דאף בשאלה שעל "כשרות קידושין", גם כן לא היתה רשאית לסמוך על הוראתם המוטעת ד"לפסול", ולא היא כאנוסה. ויש לציין, שלפי מה שפירש תרד"ק (עמוד א' כ"ס, מ"א), ששאל כפה את דוד לגרש את מיכל ב"גט מעושה" שלא כדין, וה"טעות" ב"הוראה" של בית דינו של שאל, היתה במה ש"הכשירו" את ה"גט מעושה" כאילו שהיתה כדין, והיי"ט שהיה דוד רשאי ליקחנה בחזרה, עי"ש, ולפי"ז שההוראה היתה ב"גירושין", לא ייתכנו דברינו. אולם דברינו נאמרו לפי דברי חז"ל (פסחים י"ט, ז'), שהטעות בהוראת בית דינו של שאל היתה בענין ד"קידושין", עי"ש וז"פ].

ענף מה

בנ"ד ל"ח "אונס" שע"פ "הוראה מוטעת", דהיו "ערעורים" גדולים על גט זה, וגם "הוזהרו במפורש שלא להנשא:

ועכשיו, על פי כל הנ"ל - נפן לדון בנ"ד, אם יש מקום לומר דמה שנישאת אשה זו להשני, על סמך "גט הפסול

וכל שכן דלאו בית דין של עידה הם חכמי [המתירים]... ולא כל כמינה לקרוא לעצמה עמו בעצו ישאל ומקלו יגיד לו, כדי להפקיד את עצמה להפקיע קידושין הראשונים, עכ"ל.

ומעתה, אם כך כתב אף כלפי "הוראה מוטעת" שבהנוגע ל"קידושין", שלא היתה מעולם בתוקף "אשת איש ודאית" קודם שנולד הספק (קידושין), וגם ה"אוסרים" וה"מתירים" היו שקולים. [ובן פסק הרא"ש הנ"ל (ענף מ"ד, ד"ס וס"ג), שאם סמכו על "מתירים" נגד ה"אוסרים", אז אף בהנוגע לאיסור דרבנן שם"חשר" בעלמא, אף על גב דקימא לן דבדיעבד לא יוציא, מכל מקום מוציאין אותה ממנו, ע"ש]. וא"כ כל שכן וק"ו בנידון דידן, שאכן היתה "בחזקת אשת איש ודאית" קודם שנולד הספק, [ראה לעיל (ענף מ"ד, מד"ס ולע"ד)], וגם רבו האוסרים על המתירים [המטעין], ושנים רבות ראתה בעליל חזור ושוב, שכל נסיון שלה לינשא על סמך גט זה נסתים בכשלון, שלא יכלה להנשא על סמך זה בשום אופן, ולא עוד אלא שגם "הותרו" מפורשות שלא ירהיבו לינשא על סמך גט זה, בודאי שלא היתה רשאית למהר ולינשא על סמך ה"אמתלא" העלוב, שאיזה רבנים מתחכמים המציאו לה פתאום איזה "היתר" חדש, אלא היה לה להיות מתון בדבר, ולהתייעץ עם ה"אוסרים" אם הם מסכימים על ה"היתר", ובפרט שהר"מ מתיר"ב" עצמו כתב בפירושו, שכל "היתירו" אין לה תוקף במקרה שיהיו "מתנגדים" עליה, [וכנ"ל (רי"ט פק"ו, וי"ט ענף ג')], אם כן בודאי שלא היה לה למהר ולסמוך על זה, וז"פ.

[עוד יש דברים בגו בנידון דידן, דהרי במה שצד האשה פנו להביד"צ של העדה החרדית בירושלים, לישראל מהם חוות דעתם על משפט ה"גט מעושה" אם הוא כשר או לא, שוב הוי כקבלה עלה את דעתם, וכיון שהם פסקו בברירות שהגט פסול, ושהיא אשת איש גמורה, ושכניה שילדו לה מבועל השני טרם שתקבל גט כשר מבועלה יהיו "ממזרים" גמורים לכל דבריהם, [וכנ"ל (ענף כ"ט, אזהרה ס') וענף כ"ו, מכתבים א' (ז')], הרי בכי האי גוונא כששואלים מאיזה בית דין מסוים, שייך בזה הדין ד"שווא אנפשה חתיכה דאיסורא", וכמו שפסק השו"מ (קמ"א מ"א, ס' ס'), שביאר כן ביד שאל (י"ד, ס' רמ"ט), ע"ש. ממילא פשוט, שדבר זה גופא מוסיף עליה תוספת חומרא שלא תהא מותרת לינשא אחר כך על סמך דברי "מתירים" אחרים, וז"פ].

ענף מו

כל הנידון אם הסמיכה על "הוראה מוטעת" מיחשב כאונס, הוא רק בנוגע להתירה לבעלה - אבל לא להשני:

ונחוץ להדגיש נקודה יסודית מאוד, מה שכבר יש בה בכדי כוחה בלבד - להכריע את הכף לאיסור בנ"ד. והוא, דכל מש"כ עד כאן (פק"ז) בענין אם סמיכתה על "הוראה מוטעת" נחשבת כ"אונסה". דב"ז ל"ש רק כלפי התירה "לבעלה". ברם, בהנוגע להתירה להשני לאחר שתקבל גט כשר מבועלה, בלא"ה ל"ש כלל "אמתלא" זו ד"אונס" להתירה לו. דבן פסק הגרע"א (קמ"א, ס' ר"ז, ד"ס אונס), והובא בפ"ת (ס' י"ז, ס"ק קמ"ט), וז"ל, אמנם מלשון השו"ע (סו"י י"ז) דדייק

האשה, והיה שאלה כשנמלך השליח, אם באמירתו בלחוד בפנ"כ ובפנ"ח כבר נאסרה עליו, והתרו בו שלא ישאנה, ופסק: דאע"ג דקימ"ל (ימות כ"ט, ט"ז) דאם כנס לא יוציא, הני מילי כנס בדיעבד, אבל אם עבר על התראת ב"ד וכנסה, מפקין לה מיניה, ועוד מכין אותו מכת מרדות, ואף אם יאמר לא עברתי על התראת ב"ד, כי אחרים התירוה לי, לאו כל כמיניה, שהיה לו לשמוע להוראת גדול הדור, וכשרכ כשהם מקילים, לא היה לו לזלזל בהוראתך [לאיסור]... ומוציאין אותה ממנו, עכ"ל.

ענף מו

בדבר שיש בה "מחלוקת" בין המורים, אם ממחרין להסתמך על המקילין טרם שישאו הצדדים זעין, הר"ל כ"מזיד":

וגדולה מזו שמענו, דאף בלא "התראה" מפורשת, רק כשידעו שיש "מחלוקת" בדבר, שוב לא מיחשבו כ"אנוסים" על ידי הסמיכה על דעת ה"מתירים", משום דמאחר שידעו שיש "מחלוקת" בדבר, שוב לא היו רשאים לסמוך עליהם בכי האי גוונא. דבן פסק השמש צדקה (מ"ז ס' ז', ד"ס וד"ז), [הנידון, אשה נתקדשה לאחר, ואחר כך קיבלה קידושין משני, והיה "מחלוקת" בין המורים אם צריכין לחוש לקידושי הראשון, והיא סמכה על ה"מתירין" להנשא להשני], וז"ל, ומינה חישוב מעכ"ת להוכיח דהמקדש הזה מצי טעין אונס הייתי בנישואין מחמת הוראת הב"ד, ותו לא ענשינן ליה לכפותו לגרש, ואחרי שהתבוננתי... בנידון שלנו, לאחר שקידשה זה [השני], המורה שכעירו הגביה טורא בינייהו להרחיק מן הכיעור, וכשפשט לו את הרגל לעיר הקרובה אל החילול, כסבור ללכת למקום שאין מכירים ויודעים את המעשה הרע שעשה, לקדש מקודשת חבירו, כדי לעשות שם מה שלבו חפץ, להשתרש בחטא ולהשכיבה בחיקו, גם שם חכמי המקום גזרו עליו ההפרשה, אם כן בודאי הגמור, הגם שהתירה לו אחר כך בטעות הוראתם, פושע מקרי, עכ"ל.

ושוב כתב (ס' ט') לשונות חריפים, שאין לסמוך על טעות "אונס" מכת "הוראה מוטעת", במה שיי"ב מחלוקת, וז"ל, להוציא מדעת הסוברים שהמקודשת... לשנים. ונשאת למקדש השני ע"פ הוראת חכמי... שהתירה כאומרם שהיא "אנוסה" אונס גמור מ"טעות הוראת הבית דין... והביא ראיה מהגהת השו"ע (א"ח ס' י"ז, ס"ט)... ותו דהרשב"א עשה מזה סניף להחמיר בנדון שלו, שלא היה בו אחד מכל אלו, ומאן לימא לן דאם היה לפני הרשב"א דל מעשה הנעשה שלא כדין בטעות הוראת ב"ד, שהיה עושה מעשה להקל ולהתיר... אמנם בנידון שלנו שמורי... בתחלה גזרו עליה ההפרשה, וחשו לקידושי ראשון, ומרצ שכעירה עיכב על ידה שלא תתקדש לב' ולא תנשא לו, ואחר כך נשאת על פי אותם עצמם שערכו על ידה, נראים הדברים דגם הרשב"א יודה, דהיא היא שקלקלה את עצמה, משום דהוי לה לאמתוני ולאמלוכי בב"ד חשוב, דמאי חזיא דסמכה דעתה אהיתירא דחכמי... ולא איסורא דמריה דאתרה... דהוי לה לאמתוני עד אשר ישאו ויתנו בדברים החכמים הבקאים בהוראה, וכל שכן בהוראה שנפלה בו המחלוקת, ושהמקילים עצמם נסתפקו בו כשגזרו ההפרשה,

שהורה שלא כדיון, אע"פ שיודעים בכירור שהחכם הורה שלא כדיון, עכ"ל. וד"ז פשוט וברור ואינו סובל שום אריכות כלל. [ובענין דין "מוזדיק" יש לנו בזה אריכות גדול ע"פ דברי הפוסקים בזה, אמנם היות שעיקר הנפק"מ בזה נוגע רק לענין "כשרות הולדות" מן השני לאחר שנתגרשה מן הבעל, לא ראינו נחיצות להאריך בזה כאן, ועוד חזון למועד אי"ה].

קיצור היוצא מכל האמור בפרק זה, בהנוגע אם הסמיכה על "הוראת היתר מוטעת" נחשב כ"אונס" בנד:

א. אף בגונא כשלא ידעו משום "ערעור" כלל, וסמכו על "הוראת היתר" מוטעת, ג"כ יש דיעות הרבה דס"ל דלא נחשב כ"אונס". ה"ה מהר"ק, רדב"ז, מו"ז, ב"ש, שמש צדקה, ושב הכהן, פחד יצחק, דברי ריבות, משום "דהוי ל"ה למידק", וכנ"ל (ענף מ"ג).

ב. אמנם אפילו לדעת השב"י, דבר משה, גבול בנימין, האלף לך שלמה, דדוקא בטעות ש"במציאות" אמרין כן, משא"כ בטעות ש"ב"הלכה" שפיר נחשב הסמיכה על "הוראה מוטעת" כ"אונס", מ"מ גם בבב"ג ס"ל להברכ"י דהו רק, כשקיבלו ה"הוראה המוטעת" מן ה"בית דין הגדול" וכנ"ל (ענף מ"א), וייתכן דג"ז הוא רק דוקא בהנוגע להוראה מוטעת על "פסול קידושין" דהראשון, משא"כ על "כשרות גמ" שנוגע להתירה מ"חזקת איסור" של"ה וכנ"ל (ענף מ"ד).

ג. וכל הנ"ל (ס"א - ו'), הוא רק כשלא נודע להם שיש איזה "ערעור" כ"ש בדבר כלל, משא"כ כשידעו שיש עכ"פ "ערעור" על התירם לנישואין, או שיש עכ"פ "מחלוקת" בדבר, ובפרט כשגם "הוזהרו" במפורש שלא ינשאו, וכש"כ כשהוזהרו מן אותה ב"ד "ששאלו" מהם, כפי האי גוונא לא מועיל בשום אופן הסמיכה על דברי ה"מתירין" להחשיבם כ"אונס", מדהוי להו להמתין עד שישאו ויתנו הצדדים זה עם זה ויתברר הדבר היטב, וכן כתבו בפירוש הרא"ש, השמש צדקה, שו"מ, והאבני, וכנ"ל (ענף מ"ו), וליכא שום חולק בד"ז כלל.

ד. וכל הנ"ל (ס"א - ג'), הוא רק בהנוגע כלפי להתירה להראשון, משא"כ בהנוגע להתירה להשני לאחר שתגרש מן הראשון, כבר חרץ הגרע"א משפטו, דכלפי השני לא סמכין כלל על האמתלא ד"אונס", ולא נמצא שום חולק כלל על דבריו.

ה. וכל הנ"ל (ס"א - ד'), ל"ש רק בגונא דעכ"פ לבסוף פרשו זמ"ז ובאין לבקש "גט כשר", משא"כ בגונא דנ"ד, דאף לאחר כל ה"התראות" החמורים שהתרו בהם בין קודם הנישואין האסורה ובין לאחריה, שיפרשו זמ"ז, והם שוחקים ואוטמים אזניהם וממשיכים לחיות ביחד זה יותר מ' חדשים, [אלא ש"כאי כוחם" רצים אצל הרבנים שחייבים למסור לה "גט כשר" כדי להציל את הדור מטמיעת "ממזרים", וה"תרמית" הממוחשב מראש ניכר לעין כל, בודאי שהאבירו בזה כמו ידיהם כל מבוא להתיר מכח טענת "אונס", ואף לאחר שתקבל גט כשר מן הראשון, היא אסורה על השני עולםית], ופ"ב.

[כשסמכה על הוראה מוטעת ד"מותרת לבעלה הראשון, משמע דוקא להראשון, ודוחק לומר דנקט כן משום רישא דמלתא דאנסו אותה, והיינו דהיא היתה אנוסה להנשא לו, אבל השני לא היה אונס, דבכה"ג אסורה להשני, ואפשר דהטעם דראה הרמ"א דדברי הרשב"א אינם מוסכמים, כדגראה דמהר"ק חולק בזה וכנ"ל, [ראה לעיל (ענף מ"ג)], וגם ראיות הרשב"א אינם חזקים, ולזה לגבי הראשון, מספיקא דדינא אין מוציאין מחזקתה, אבל לגבי השני דהנישואין היו כ"זנות" בעלמא, הוי כלכתחילה בעלמא להנשא לו ע"י גט מהראשון, משרה מחמירין מספק, עכ"ל. ולא מצאתי שום חולק על פסקו הלז של הגרע"א, וא"כ הרי נמצינו, דכל השק"ט של הפוסקים בדין "אונס" בלא"ה אינו נוגע לנ"ד - כלפי להתירה להשני.

ענף מח

כשממשיכים לחיות ביחד למרות כל ה"התראות" בודאי דנחשבים כ"מוזדיק" ול"ש האמתלא דסמיכה על "היתר":

ברם, כ"ז לא נצרכה אלא ליתר שאת ולרווחא דמלתא, בכדי להתלמד במק"א, בגונא כשהיו פורשים זמ"ז עכ"פ "לאחר" שכבר נישאו באיסור, והיו באים לבי"ד לבקש "גט כשר", אז היינו צריכין לנחות ולדון בזה ע"פ הנ"ל (ענפי מ"ד, מ"ט) דל"ש כאן האמתלא ד"אונס". אבל ב"מצב" כבנ"ד, דמלבד כל ה"ערעורים" וה"הזהרות" שהוזהרו "טרם" הנישואין האסורה וכנ"ל (ענף מ"ט, ד"ס ג"ס), הרי "הוזהרו" תאיש והאשה גם "לאחרי" הנישואין האסורה חזרו ושוב, מבתי דין ורבנים חשובים ב"התראות חריפים", שהגט פסול, ושיפרשו זה מזה תיכף ומיד, וכנ"ל (ענף כ"ז) חמשה "מכתבי אזהרה", [ס"ה י"ט "הודעות ו"התראות"], ועכ"ז הם פשוט מעלימים את עיניהם וממשיכים לחיות יחד באיסור זה יותר מ' חדשים וכנ"ל (ענף י"ג), מה שלא נשמע כמוהו בספרי שו"ת המתטפלים בכה"ג.

ולא עוד, אלא שיש כאן "תרמית ממוחשב" מראש, שמקודם נישאו ואח"כ יבאו "באי כוחם" לתבוע "גט כשר" בצעקת "ממזרים" וכנ"ל (ענף ל"ט, ד"ס ראשית). היעלה על הדעת שבו בזמן שהם עצמם שוחקים מכל ה"התראות" שיפרשו זמ"ז, וממשיכים לחיות ביחד ב"הפקירות" נורא שלא נשמע כמוהו וכנ"ל (ס"ט), שנזדקק אנחנו ל"באי כוחם" [דמתקרי "טוענים-רבניים"] הרצים אצל רבנים תמימים לבקש "גט כשר" מכח טענת "אונס", ואוחזים את החבל בשני ראשים. דמצד אחד שוחקין מכל האזהרות שיפרשו זמ"ז, ומצד השני באים הנך "צבועים" לתבוע "גט כשר" מטענת "אונס", בכדי שלא יטמעו בינינו "ממזרים", הרי ה"תרמית הליצני" שבזה מוחש וניכר לכל, דכל השומע תמוה יתמה דאין יתקיימו שני מקראות הללו, ופשוט דבכה"ג לית דין ולית דין שיאמר דשייך לדון כלל שיהיו נחשבים כ"אנוסים", רק דהו"ל "מוזדים" ממש.

ומה מאוד מתאים כל כגון דא, מש"כ תכנה"ג (חור"ט סי' ל"ד, נסג"ט אות י"א) בזה"ל: היודע דהוראת החכם אינו כדיון ומ"מ הוא סומך עליו, מקרי מזיד ומיפסל, ומסיים עליה בזה"ל, והוצרכתי לכתוב זה, מפני שראיתי הרבה בנ"א יודעים את קונם ומתכוונים למרוד בו, וסומכים על הוראת החכם

פרק טו

כש"תצא מזה ומזה" אם צריכין "גט" דוקא, ומי מגרש בראשונה, ואם כופין ע"ז

ומעתה, לאחר שנתבאר הדק היטב, שכנ"ד הדין פשוט וברור ש"תצא מזה ומזה", נפן לדון אם חייבין לגרשה ב"גט" דוקא, או דסגי ב"הפרשה" לחוד, ואם אכן צריכין "גט" דוקא, מי מהם צריך לגרשה בראשונה, ואם כופין ע"ז או לא.

ענף מט

שיטת הרדב"ז דכופין את שניהם לגרש בגט דוקא מחשש עצת זימה, ומחלוקת הפוסקים עליו:

הנה, ז"ל הבאה"ט (סי' י"ז, סי' קס"ז), יש מי שהורה, בזמן שהם רוצים להיות מופרשים, מניחים אותם ואין כופין להוציא בגט, ולא עוד אלא אם (יכיר) [יזכיר] שהוא חייב לגרש הוי גט (מעושה) [מוטעה], והרדב"ז (סי' ת"ד), סי' פ"ט [אלף קס"ט] חולק עליו, וכתב דלעולם יוצא בגט, וכן נראה מדברי הטור, שכתב תצא מזה ומזה וצריכה גט משניהם, כוונתו כמה שאמר וצריכה גט משניהם אע"פ שאמר תצא מזה ומזה, שלא די (לו) [להם] בהפרשה בעלמא אלא צריכה גט משניהם. ויש לחקור, לדעת הרדב"ז שצריך להוציא בגט, אם כופין אותו בשוטים או בדברים, ואם צריך לכופו בשוטים יש לראות אמאי לא מנה הטור (נסי' ק"ד) בהדי הנך שכופין אותם להוציא, עי' כנה"ג (דף ל"ב ע"ב), ובהרדב"ז (סי' ת"ד), סי' (נ"ט) [ג"ס, אלף ק"ג], וסי' רע"א, עכ"ל.

הנה, לענין אם כופין אותו לזה ב"שוטים", לשיטת הרדב"ז שחייב להוציא ב"גט" דוקא, או לא, ציין בבאה"ט הנ"ל לדברי הרדב"ז (סי' ל"ט), וזה נמצא שם בהמשך שאלה ההוא (נסי' מ"א, אלף קט"ו) שלאח"ז, וז"ל שם, עוד שאלו על הענין אם כופין בעלה הראשון לתת לה גט, ודבעלה השני כבר מת בעובדא ההוא. תשובה, הרשב"א דל כתב בתשובה, שכל מקום שאמרו חכמים תצא מזה ומזה, כופין להוציא, והאי כפיה אי הויא בשוטים או בדברים, תליא בפלוגתא דרבוותא דל, והנכון שלא לכופ בשוטים, כדי שלא יהא הגט מעושה, והרשב"א דל כתב דלא כפינ בשוטים אלא השנויים במשנה, כגון בעל פוליוס וחביריו, וכן כתב הרא"ש דל בתשובה גבי ישען על ביתו ולא יעמוד, וכיון דהוי פלוגתא דרבוותא לא כייפינ בשוטים, כדי שלא יהא הגט מעושה, עכ"ל.

אמנם, בער"ש (סי' י"ז, סי' ק"ז) חולק על הרדב"ז בזה, וז"ל וברדב"ז... כתב דכל היכי דתני תצא היינו בגט, ומביא ראיה מדאמר בפרק החולץ (דף ל"ו, ע"ב) דיוציא בגט משמע ולא סגי בהפרשה, ולע"ד לא דמי "יוציא" לתצא, דגט בבעל תליא ולא באשה, ועוד מדתנן תצא מזה ומזה, וצריכה גט מזה ומזה, עכ"ל דתצא רק דאסורה, דאם בגט משמע, אין צ"ל עוד וצריכה גט מזה ומזה, גם מדפירש"י דצריכה גט אם תרצה להנשא לאחר, משמע דאם אינה רוצה להנשא לאחר די בהפרשה, וכמש"כ רדב"ז שם [בשם רש"י], ותירוצו של רדב"ז דחוק מאוד, ואין ראיה ממינקת דיוציא בגט דוקא, דאין מדמין גזירות חדל זו לזו, עכ"ל. ושו"ר בשם אבן שמואל (סי' פ"ט), דאין ראיה מלשון הטור [ושו"ע], דס"ל כהרדב"ז וכמש"כ הער"ש, עי"ש. וכן הביאו, מדברי הגרע"א בתשובותיו, דהדין ד"תצא" אינו מחייב ב"גט". וכן משמע בארי דבי עלאי (סי' ל"ז) שג"כ דן בזה, ולא הסיק דבר ברור, אך כתב

ענף נ

בנ"ד כרע יודו - וגם הרדב"ז; דאת הבעל עכ"פ - ודאי דאין כופין לגרשה בגט דוקא:

ברם לענ"ד פשוט, בנ"ד גם הרדב"ז יודה דעכ"פ ה"בעל" אינו חייב לגרשה בג"פ דוקא, אלא דסגי בהפרשה, דהרי איהו גופיה מביא שם מדברי התוס' דבסוטה שזינתה תחתיו סגי בהפרשה ול"ב גט, אלא שכתב לחלק דשא"ה [וז"ל], דאיכא תרתי, חדא דסניא ליה ומאיסה ליה כיון שקינא לה ונסתתה, ועוד דאיכא איסורא דאורייתא [דזונטמאה] אחד לבעל ואחד לבועל, ומשרה לא חיישינן שמא יבא עליה, אבל בעלמא חיישינן שמא עצת זימה יש ביניהם ולא סגי בהפרשה אלא בגט, עכ"ל. ומשמע מדבריו, דעיקר החילוק בין סוטה ולבין בא בעלה ממדה"י הוא, דבסוטה איכא "תרת"י לטיבותא, ד"סניא" ליה ו"אסורה" עליו, משא"כ בבא בעלה ממדה"י ליכא רק "חד" לטיבותא ש"אסורה" עליו, אבל מה דבסוטה אסורה עליו "מדאורייתא", ובבא בעלה אינה אסורה עליו רק "מדברנן", אינו מעלה או מוריד, [ובפרט דיש כמה שיטות, דאף בבא בעלה, אם כבר נבעלה מן השני אז אסורה עליהם מה"ת, עי' לשונו של הצור יעקב לעיל (עף ל"ז), ודו"ק]. וא"כ בנ"ד, דמה שנשאת לשני בעודה אשת איש, הוא ע"י מה ששלוחיה הוציאו ממנו "גט מעושה" [לדבריהם] ע"י שכפאוו בשוטים במכות רצח, ודאי דסניא ומאיסה ליה, ול"ש לחוש שמא עצת זימה יש ביניהם, בכה"ג מסתברא דסגי בהפרשתן זמ"ל, וא"א לכופו לגרשה בג"פ.

ובר מן דין, הרי המעיין היטב בפנים בלשון הרדב"ז (סי' פ"ט), יראה דכל מחלוקתו עם המורה ההוא, אם כופין להוציא בגט או דסגי בהפרשתם, דזהו דוקא כגוונא כשהאשה אינו תובעת "כנוס או פטור", דרק אז שייך החשש מש"כ שם דשמא יש ביניהם עצת זימה, דאל"כ למה אינה תובעת ממנו "גט" עי"ש. משא"כ בנ"ד, שהבעל והאשה כבר חיים נפרדים זמ"ז זה י"ד שנים, ומאז ועד עתה היא רוצית בפירוד, וע"י שהיא מתקוטטת עמו בערכאות בקיפוח ילדיו ממנו, גרמה ששנאה כבושה שורה ביניהם, וכל מה שהוא מעכב מלגרשה בגט, הוא רק בשביל שתפסוק מלקפחו מזכיותיו כאב לבתו, בכה"ג שפיר ייתכן דגם הרדב"ז יודה, דא"א לכופו להוציא בג"פ טרם שתפסיק מלקפחו מזכיותיו, משני טעמים, חדא דהרי בכה"ג ליכא החשש דעצת זימה וכנ"ל, ועוד בכדי שלא יהא חוטא נשכר, דאטו ע"י שנשאת באיסור לשני, תרנויח שאכן תעלה בידה שתוכל להמשיך לקפחו מזכיותיו.

להבעל שלא יגרשנה בגט פיטורין כל זמן שהיא יושבת באיסור תחת השני, ע"ש.

ענה נא

כשרק נתקדשה לשני, ודאי דאינה יכולה לשמש כבסיס לכוף את הבעל לגרשה בגט:

ובל מש"כ לעיל (ענפיס מ"ט וי) לענין שאין לכוף את הבעל לגרשה בג"פ דוקא, אלא דסגי אף בהפרשתן זמ"ז בלחוד, לא נצרכה רק לפי מה שביארנו לעיל (פקיס ח' - יד) דבג"ד הדין ברור ד"תצא מזה ומזה". אמנם, ליתר שאת ולרווחא דמלתא נדגיש, דכש"כ לפי טעותם של "באי כח" צד האשה, כאילו דאם היה (באמת) "חופת גדה" אז אין לה דין "נשואת", רק דין "נתקדשה" בלבד (ולא נתייחדו), וממילא מותרת להשני לאחר שתתגרש מן הראשון, וכאילו שלדבריהם אכן יש לבנות איזה בסיס כ"ש על כפיית הבעל לגרשה בג"פ.

ברם הדבר פשוט, דאין שחר לדבריהם כלל, דהרי בכה"ג כשרק נתקדשה להשני, ולא נתייחדו; דבודאי שאסור לכוף את בעלה לגרשה, אפילו לאחר שתתגרש מן השני, וכש"כ קודם לכן, דהרי לא נאסרה עליו כלל ע"י קבלת קידושין מן השני, שאינם תופסים בה כלל. וגם אינה נאסרת על בעלה ע"י קבלת הגט מן השני אפילו כשהוא כהן, דמה דצריכה הימנו גט הוא רק מכח "גזירה" דרבנן וכנ"ל (ענף כ"ח), וכן כתב בהגהות מוה"ר א' אזולאי (סי' י"ז, ס"ק ע"ט) בשם הרשב"א, הגם שהרש"ך (סי' קל"ז) מסתפק בזה, ע"ש]. וא"כ איך יעלה על הדעת, דבו בזמן שהיא מותרת לבעלה במחלט, ולא נגרע כחו במאומה ע"י קידושי השני, שניזול אנו בתר איפכא עד כדי לחשוב, שיהא מותר לכופו לגרשה בשביל זה, יותר משאר כל אדם דעלמא, מה שגט כזה פסול מה"ת וכנ"ל (ענף ז'). אתמהה. אדרבה, אם נימא כן הרי יצא מזה "חורבא", וכל אשה שתדע להפקיע עצמה מתחת בעלה, תלך ותקבל "קידושין" מאיש זר, ואח"כ נכוף את בעלה לגרשה, ונמצאנו ש"חוטא" זה שקידש אשת איש "נשכר", וז"פ.

ובן יוצא מדברי הריב"ש (סי' תפ"ז), הובא בב"ש (סי' קנ"ט, סק"ה), שכתב לגבי חליצה, שאם לאחר שנחלצה היבמה מן היבם ונתקדשה לשני, הוציא היבם "מסירת מודעא" לפסול החליצה, דכיון שעכ"פ נאסרה על היבם מכח החליצה הפסולה, מכח הדין המיוחד מה שיש בייבום דוקא, ד"כיון שלא בנה שוב לא יבנה", משו"ה כופין אותו לחלוץ, כדי שתהא מותרת להשני (בקידושין שניים), ע"ש. חזינן דבלא"ה, כשלא נאסרה על הראשון ע"י מעשיו של השני וכבנ"ד, אין שום מקום כלל לכוף על הבעל שיגרשנה, כדי שתהא מותרת להשני.

[ואף יותר מזה, כתב בערוה"ש (ס"ה, פ"ז) ע"פ דברי הריב"ש הנ"ל, דדבריו לא נאמרו רק דוקא בגוונא כשנאסרה על היבם ע"י מעשיו, וכדהתם ע"י החליצה הפסולה, משא"כ כשנתקדשה היבמה לאחד בשוגג ובאונס, וכגון שלא ידעו כלל שיש יבם בעולם, ואח"כ נודע שיש יבם והוא כהן, שאם יגרשנה המקדש בלא"ה תהא אסורה עליו, מ"מ אין לכופו על החליצה בשו"א, דיכול לומר שתשב עד שתלבין ראשה, או עד

ובר מן דין ודין, יש עוד מילתא בטעמא בנ"ד שלא יגרשנה בגט, דכבר ביארנו לעיל (ענף ל"ט, ד"ה ראשית), דכל דברי הפוסקים המדברים מדין זה, כולם מיירי מאופן "רגיל", דהיינו בגוונא דכשמיד כשהן מתוודעין שיש (חשש) "איסור" בנישואיהן, תיכף ומיד הם פורשין זמ"ז ודרים בנפרד, בכה"ג שפיר שייך מחלוקת הפוסקים הנ"ל (ענף מ"ט) אם בעינן "גט" דוקא או לא, דיש סברא לכאן ולכאן, דשם שפיר שייך החשש של הרדב"ז, דאולי יש עצת זימה ביניהם וכנ"ל. לא כן בנ"ד, שהיא דרה עדיין עם הבעל השני, וממאנים לשמוע להתרתא הבי"ד שיפרשו זמ"ז וכנ"ל (ענף מ"ח). בכה"ג ודאי דיש מילתא בטעמא לא רק "שלא לחייב" את הבעל לגרשה בגט דוקא, אלא דראוי להורות לו דייקא "שלא יגרשנה בגט" כל עוד שהוא יושבת עדיין תחת השני באיסור, כדי שלא לתת יד לפושעים שידמה בעיניהם כאילו שהותרה להם ע"י הרצועה לישראל ביחד, וכדפסק השו"מ וכדלקמן (ענף נ"ז) בארוכה, ע"ש.

והרי גדולה מזו שמענו, דהנה בדו"ה רע"א (ח"א, דף ס"ה) יש תשובה ארוכה באשת איש שזנתה תחת בעלה ברצון, ותובעת לבעלה שיפטרנה בגט, והוא אינו רוצה, אם כופין אותו ליתן לה גט, או דלמא כיון דהיא גרמה במעשיה להאסר עליו, יכול הוא לומר שיפטר ממנה וישאר בלא אשה, וגם היא תשב כן עד שתלבין ראשה. ולאחר אריכות גדול הוא מסיק בזה"ל, ולדינא כתובעתו לפטרה בגט, אין חדר מוכרע לקטן שכמוני... אבל לאידך תירוצא דמדאורייתא חמירא ליה וסגי בהפרשה, יל דמשום עיגון דידה לא חיישינן וסגי בהפרשה, ואין כופין אותו לגרשה בגט, עכ"ל. ועי' כתב סופר (הש"ע סי' ז') דג"כ מסיק, דבזינתה אשתו די להפרישם וא"צ גט, וזולת כשיש חשש שיבא עליה ע"ש. [ומש"כ הח"ס (הש"ע ח"א, סי' כ"ח), דבאשתו זינתה כופין אותו להוציא אף בגט מעושה, לכאורה זהו כשלא נפרשו זמ"ז, וממשיכים ביחד באיסור. וע"ע מהר"ם מר"ב (פ"ה, סי' ע"ז, ענף א'), ובסוה"ת (ס"ה, ושו"ת בצלאל אשכנזי (סי' ו'), נודב"י (קמ"א, הש"ע סי' מ"ז), נחלת יעקב (לנכד החיד"א, ח"ב סי' י'), שם אריה (הש"ע סי' מ"ז), תועפות ראם (מו"צ, הש"ע סי' כ"ה), בית שלמה (הש"ע סי' ז"ה), דבר אליהו (קלוקין, סי' ע"ג, תוס' א', ד"ה וע"ש), חזו"א (הש"ע סי' ק"ט, אות ז'), דברי יואל (סי' קכ"ד), שבט הלוי (ח"ג, סי' קע"ד), צ"א (ח"ט, סי' כ"ח), ע"ש].

ומעתה, אם כ"ז הוא אף בגוונא כשאינו רוצה לגרשה בג"פ לעולם, ורק מכח הטענה הריקנית, שרוצה שתשב עד שתלבין ראשה רק משום שמעשיה גרמו לה, דמ"מ א"א לכופו על נתינת ג"פ. א"כ כש"כ וק"ו, בגוונא שמיאנו של הבעל מלגרשה בג"פ אינה "עולמית", ומכח מילתא בטעמא כדי להכריחה על ידי זה שתפסיק מלקפחו מזכיותיו כאב לבתו בערכאות, וכשתעשה כן הוא מוכן לגרשה תיכף ומיד בג"פ, ודאי מסתברא דבכה"ג כו"ע מודי דהדבר פשוט, שאין לכופו על נתינת ג"פ טרם שתפסיק מלקפחו מזכיותיו כאב לבתו בערכאות, אדרבה אם יכופו אותו בכה"ג ליתן לה ג"פ יש חשש גדול ד"גט מעושה שלא כדק"ה הפוסל מן התורה וכנ"ל (ענף ז'). והבן. [ולקמן (ענף נ"ז) יבואר מן השואל ומשיב, דאדרבה ראוי

ובל זה, לא כתבנו רק ליתר שאת ולרווחא דמילתא, אבל לאמיתו של דבר, אף אם לו היה כדבריו, שהיה נאסר עי"ז לשמש עמה תיכף ומיד, ג"כ ל"ה בכוחו לכופו בשביל זה לגרשנה מיד. דביון דמעשיה מה שהלכה בערכאות, הוא מה שגרמו לו לעשות כן, להשליש הגט ולהתחייב כנ"ל, בודאי שאין לכופו על סמך זה לגרשה מיד, וכדיוצא מדברי תשו' רעק"א הנ"ל (ענף י) עי"ש, וכופו"ב ואינו סובל שום אריכות מחמת פשטותה, וד"ב. ובכדי להשתמר מן הטעות יש להדגיש, דמש"כ לעיל (ענף יז) דאם קידושי השני חלו מספק, דזה מחמיר עוד עליו שלא יוכל לישאנה אף לאחר שגירשה הראשון, עי"ש. דאין לומר לפי"ז, דכיון דבכה"ג כשקידושי השני חלו מ"ספק", א"כ הרי נאסרה עכ"פ על הראשון, וא"כ יהיה זה בסיס לכופו לגרשה. אמנם גז"א, דהרי גדולה מזו שמענו מתשו' רעק"א הנ"ל (ענף י), דאפילו כשנאסרה על הראשון בודאי ומה"ת, דג"כ א"א לכופו לגרשה משום זה, כל עוד שהוא מוכן לחיות בנפרד ממנה, (ואינו רוצה לישא אחרת), עי"ש. וא"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, אף אם נאמר שלא נאסרה עליו רק מ"ספק". וכש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו, כשאינו רוצה לעגנה לעולם, רק עד שתפסיק מלקפחו מזכויותיו וכבנ"ד, ודאי דאין לכופו לגרשה טרם זאת, וז"פ.

ענף נב

מהו הדין כלפי ה"שני" בדין "תצא מזה ומזה", אם "כופין" אותו לגרשה ב"גט" דוקא, ואיך הדין בב"ד:

הנה, כבר הבאנו לעיל (ענף מט) שיטת הרדב"ז, דשניהם חייבין לגרשה בגט דוקא, מן החשש שלא תהא עצת זימה ביניהם, [אלא שביארנו לעיל (ענף י) דבנ"ד יודה שהבעל א"צ לגרשה בגט דוקא עי"ש, וטעם זה ל"ש על השנין], וממילא פשוט לפי"ז, דהשני חייב לגרשה בגט דוקא. ובן פסק גם המהרש"ם (א"ח, סי' ס"ז), דכופין את השני לגרשה בגט, ול"ה "גט מעושה" כיון דבדין כופין אותו, עי"ש. וכע"ז כתב גם הער"ש (סי' ד', פט"ז, ד"ס מתן, וסי' י"ז פט"ז, ד"ס ועוד), דלפי הטעם שכתב בירושלמי [הנ"ל (ענף כ"ח, ד"ס ועל)], על מה שצריכה מן השני גט, בכדי לברר איסורו של הראשון, שפיר יש לכופו על מתן גט, ול"ש בזה החשש ד"גט מעושה", דהרי מדינא א"צ ממנו גט כלל, דהא לא תפסו בה קידושין, אלא בכדי שתהא נראית כמ"גורשת" ותתברר איסורה על הראשון, ולכן יש לכופו ממש, עי"ש.

ובן כתב גם בתשובה שלמה (ח"ב, א"ח, סי' י"ט), לחלוק על הרב השואל שרצה לומר שאין כופין את השני לגרשה, וכתב בדודאי כופין אותו, עי"ש. ובן כתב גם בשמש צדקה (ח"ב, סי' ז', סוד"ה ומד), שכופין ומעשין אותו להוציא, ובפרט כשרוצית לינשא לאחר ודורשת ממנו גט, דכופין אותו על מדת סדום. אלא שאח"כ כתב דלפי הטעם דצריכה הימנו גט, משום "קנסא" בכדי לעגנה [כנ"ל (ענף כ"ח, ד"ס ועל)], לפי טעם זה אין לחוש אם לא יתן לה גט, ואדרבה מהי"ט אין לכופו, עי"ש. [ובן יוצא גם מתשו' רעק"א (מהפס תל"מ, סי' פ"ג), שאין כופין להשני ליתן גט, כדי שלא ייאסר בקרובותיה, עי"ש. וב"כ גם

שתתן לו תרקבי דינורי, עי"ש שכתב כן בשם הב"ש הנ"ל, עי"ש. וא"כ כש"כ וק"ו כשהוא מותרת להראשון כבנ"ד וכנ"ל (ד"ה פ"ס), בודאי דאין שום מקום כלל, שנוכל לכופו לגרשה, וכופו"ב].

ומעתה פשוט, והוא הדין, והוא הטעם גם בגוונא דנ"ד; שכבר השליש הבעל גט בב"ד, אדעתא שיתנוה לה כשתפסיק מלקפחו בערכאות מזכויותיו כאב לילדיו, דג"כ אין שום מקום לומר, דכיון שקיבלה קידושין מאיש זר, שזה יטיל איזה "חייב" כ"ש על הבי"ד, שימסרו לה את הגט, יותר מאילו לא היה עדיין גט מושלש אצלם, והיינו באים על הבעל לחייבו לגרשה, דכי היכי דאי אפשר לכופו בכי האי גוונא לגרשה בשום אופן וכנ"ל, ודאי דהוא הדין גם כשכבר השליש לה גט, ולא נגרע עי"ז כוחו במאומה, שיצטרכו הבי"ד ליתנה לה רק משום שהלכה וקיבלה "קידושין" מאיש זר. ובפרט בנ"ד, שהיא ממשכת עדיין לקפח את הבעל מזכויותיו כאב לבתו בערכאות, מהיכ"ת שנזרקק לה למסור לה הגט, בניגוד הגמור להדין הפשוט ברמ"א (ח"מ סי' כ"ז, ס"א), ד"אין נזקקין" וכנ"ל (ענף ח'), וגם בניגוד להבטחה, מה שנתנו הבי"ד להבעל שנתן בהם את אימונו המלא.

דאי משום שמאיימים עלינו, שיתייחדו וע"ז, הלא הבי"ד טוענים בצדק, דהכי משום הכי ניקום ונבגוד בה"אימון" שנתן בנו הבעל, וגם אין לך "זילותא דבי דינא" גדולה מזה, ופשוט שאין אנו אחראין לכרוע ברך לאיזמם של פרוצים ובעלי עבירה, אדרבה לקמן (ענפי י"ב - י"ח) נבאר ע"פ יסודות איתנים, שאין למסור לה הגט במצב זה בשו"א, עי"ש. ובל זה, הוא אפילו אם מסירת הגט באופן זה, ל"ה מטיל שום דמדומי "פסול" כלל בכשרותה, וכש"כ שאכן כן הוא, עי' מנח" (ח"מ, סי' קל"ז), עי"ש. וממילא פשוט, דאין שום בסיס כלל מכה ה"קידושין" [אף לולי שהיה רק "קידושין", מה שז"א], שהבי"ד ישנו את דעתם עי"ז, ויבגדו בהבטחתם להבעל, וגם ימסרו להאשה גט שיש בה חשש "פסול", רק משום שפרוצים הללו מאיימים עלינו, שיעשו איסור חמור.

[ומה שכתב הר' המרעיש דנן במכתבו הנ"ל (ענף ח') ד"ס לאור], דהיות שהבעל אסר על עצמו בחומר שבועה, שלא לבטל את הגט מה שהשליש בב"ד, א"כ הרי נאסר לשמש עמה, וממילא יהא מותר לכופו לגרשה מטעם זה גופא, דהרי שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא. אולם, כל בר בי רב דחר יומא מבין שדבריו הללו הם נפרכים ועומדים מאליהם, דהרי ודאי דזה ל"ש רק כשאסור עכ"פ לשמש עמה עתה. מה שאין כן בנידון דידן הרי לא אסר על עצמו רק, שהוא מצידו לא יבטל את הגט, כלומר שאם היא תרצה לקבל את הגט, לפי האופנים שהבית דין רוצים ליתנה לה, אז לא יהא בכוחו לטעון ולומר אחר כך שכבר ביטל את הגט טרם כן, ונמצינו דכל עוד שלא נמסר עדיין הגט לידה, הרי אכתי היא אשתו גמורה לכל דבר, ולא נאסר מלשמש עמה כלל, (וכל מי שמשליש גט ביד שליח שימסרנה לאשתו כנהוג בחרם ובשבועה כנ"ל, אטו אינו יכול לעשות שלום עמה טרם שהגיע הגט לידה, וז"פ).

איכפת לן במה שאין גט זה "מתיר" כלום, וצ"ע. אבל המהרש"ם (ח"א, סי' ע, סוד"ס אלפס, וד"ס אלפס) מצדד, דעכ"פ לפי הטעם ג' הנ"ל (ס) על מה שצריכה גט מן השני, שלא יאמרו א"א יוצאה בלא גט, שפיר מועיל הגט אף קודם שגירשה הראשון, עיי"ש. [ולכאורה ה"ה גם לפי טעם ד' הנ"ל (ס), בכדי לברר איסורו של הראשון, ג"כ מוטב שיגרש השני מקודם, כיון ש"זהו" מה שמברר איסורה על הראשון, שגם הוא יגרשנה, והבן].

ברם, בספר אלה דברי שמואל (א"ח, סי' ג) מוכיח מלשון הרמב"ם (גירסין פ"י, ס"ד-ה) שכתב, צריכה גט מבעל שני מדבריהם וכו', וצריכה גט מן הראשון להתירה לשאר העם עכ"ל, הרי מוכח שהשני צריך ליתן הגט מקודם, ואח"כ הראשון. וכתב שם, שהרמב"ם למד זאת מלשון המשנה ד"תצא מזה ומזה", דודאי כוונת הלשון דתצא "מזה", היינו שמקודם תצא מבית השני היכן שנמצאת כעת, אלא בכדי שלא נטעה, שמה שתצא מן השני, הוא בכדי שתחזור להראשון, משו"ה קאמר ו"מזה", שגם מן הראשון תצא, וא"כ מש"כ אח"כ וצריכה גט "מזה ומזה", ג"כ הכוונה על סדר הנ"ל, קודם מן השני ואח"כ מן הראשון, עיי"ש. [ויציין, שבתיאור העובדא בשו"ת חבצה"ש (א"ח, סי' ע) המובא לעיל (ענף ל"ז) כתב בפשטות; שהשני יגרשה קודם הראשון, עיי"ש].

ולענ"ד נראה פשוט, דאלו ואלו דברי א"ח ולא פליגו, דאיה"נ בגוונא שמיד כשנודע להם הטעות, התפרדו זמ"ז תיכף ומיד לגמרי, והם מוכנים לציות לדינא ככל אשר יורה להם המורה, בכה"ג שייך להתחשב עם העדיפות, שהבעל יגרש מקודם ואחריו הבעל השני, וכמש"כ הפוסקים הנ"ל מן הטעם, דהרי קידושי השני בלא"ה לא חלו ואין לגירושין שלו "על מה" לחול טרם שמתגרשת מבעלה. משא"כ בגוונא שיש רגלים לדבר, שמיד לאחר שיגרשנה הראשון יחזירנה השני לתוך ביתו, וכש"כ בגוונא שהם ממשיכים לחיות ביחד אף לאחר שנודע הטעות, ולא עוד אלא שממשיכים לחיות ביחד למרות "התראת בי"ד" שיתפרדו תיכף זמ"ז, והם מסרבים מלציות ולהפרד, אלא שממשיכים לחיות יחד באיסור.

בכה"ג לית מאן דפליג, וכו"ע מודי שכופין את השני לגרש מקודם, ורק אח"כ יגרשנה בעלה, דאל"כ הרי יוצא "חורבא" מתוך גירושי הראשון, במה שהקיל את האיסור החמור ד"אשת איש" מעליהם ע"י שגירשה, דמעשה שלא נשאר עליהם רק איסור עשה או קנסא מדרבנן, הרי בודאי שימשיכו לחיות ביחד להלאה, דמה אם היו חיים ביחד תוך כדי איסור מיתת חנק ד"אשת איש" גמור, כש"כ שיעשו כן בכשאין עליהם רק איסור "עשה" או "מדרבנן". דהרי בזה מתאים אף יותר הדיוק הנ"ל מלשון הרמב"ם, דמקודם תצא מבית השני "היכן שנמצאת כעת" וכו', כלומר דבגוונא דנמצאת עדיין בביתו של השני, אז פשיטא שהוא צריך ליתן לה גט מקודם, ומסתברא דבכה"ג כו"ע מודי בזה, ודו"ק. [וכש"כ כשרואין שאין בדעתו של השני לגרשה כלל, דאז נכון שהראשון לא יגרשנה בג"פ כלל טרם שמגרשה השני, וכדלקמן (ענפים כ"ז וכ"ח) מן הרדב"ז והשו"מ, עיי"ש].

בחכמת שלמה (סי' י"ז, סי"ח) עכ"פ בגוונא שנתקדשה לראשון, וסברה בטעות שלא נתקדשה, דא"א לכוף את השני ליתן לה גט כדי שלא ייאסר בקרובותיה, משא"כ כשניסת ע"פ בי"ד ואח"כ בא בעלה, עיי"ש.

ברם הדבר פשוט, דכל מחלוקת הנ"ל הוא דוקא בגוונא, כשמיד שנתוודעו שנישאו ב"איסור", הם פורשין זמ"ז, וכמו בכל עובדות המתוארות בספרי שו"ת. משא"כ בגוונא דנ"ד, דעל אף שהוזהרו בבי"ד לפרוש זמ"ז, הם אוטמים אזנם וממשיכים לחיות ביחד, בכה"ג כו"ע מודי להדיעה שאכן כופין אותו לגרש בגט דוקא, בכדי להחזיק האיסור על הדבר, דומיא מש"כ לעיל (ענף כ') (להיפך) כלפי הבעל, עיי"ש. [ואדרבה, זה נלמד מק"ו מדינו של הרדב"ז הנ"ל (ענף מ"ט), דמה אם אף רק על "חשש" עצת זימה, ס"ל דחייב לגרשה ב"גט" דוקא, כש"כ כשאנו רואין בעליל שהם ממשיכים לחיות ביחד, בכה"ג כו"ע מודים לדבריו, וזפר"ב]. דהרי אף יותר מזה שמעינן מדברי הרשד"ם (א"ח, סי' ס"ג), באשה עגונה שקיבלה קידושין מאחר, על אף שהתרו בה שאינה רשאית, כתב שלא לכופו לגרשנה בגט, דממנ"פ אם יבא בעלה הרי היא מותרת לו, ואין צריכה גט מזה השני, ולאידך גיסא, הרי ייתכן שיתברר, שבעלה כבר היה מת בשעת הקידושין, ונמצא שהיה "גט מעושה" שלא כדיון ובטל. ושוב הוא מסתפק בדבר וכותב, דעכ"פ בשוטים ודאי שלא יכופו אותו לגרש, רק בדברים ובנידוי, עיי"ש.

ולבסוף הוא מסיק בזה"ל, אבל לפי הנלע"ד דנ"ד, אשה זו שהתרו בה פעם ופעמים שלא תנשא ושלל תתקדש, וגם למקדש עצמו התרו בו, שלא יקדשנה, ושניהם עברו במזיד כשאת נפש, נראה מן הדין לכוף אותו לגרשה אפילו בשוטים... א"כ נראה, כיון דנתקדשה במזיד, לכרע אסורה למקדש לעולם וכפינן ליה בשוטים לגרש, ואע"ג דאפשר חלו הקידושין [דאולי מת בעלת], אפ"ה כיון שקדשה במזיד כנגד הדין כפינן ליה לגרש בשוטים, וזר"ל כשניות דרבנן שכופין אותו בשוטים, כן נראה בעיני להלכה, דכמו דהתם אסורה ליה מדרבנן לעולם, ומשו"ה כופין אותו אפילו בשוטים, ומ"מ למעשה עדיין לבי מגמגם... עכ"ל. [ועי' לקמן (ענף י"ז) שהובא שם תשו' הרדב"ז בכעין עובדא שכוה, עיי"ש]. חזינן דאפילו ברק נתקדשה, אם "התרו" בהם מקודם, דעתו נוטה לכופו בשוטים לגרש, א"כ כש"כ כ"שנשאה" וכבנ"ד, ודאי דס"ל דכופין אותו אפילו בשוטים לגרשה בגט, וז"פ ותל"מ.

ענף נג

כשהראשון מסכים לגרשה, מי מהם צריך לגרש בראשונה:

הנה, בשערי דיעה (מ"ז, סי' קע"ז) כתב בפשיטות, שהגט מן הראשון צריך להיות קודם הגט שמן השני, דאל"כ הרי אין הגט מהשני מועיל כלום, עיי"ש. וב"כ במערכי לב (גילפון, סי' פ"ח), עיי"ש. [ולא הבנתי דבריהם, דמאי בכך דה"גט לא מהני כלום, הלא גם ה"קידושין" של השני לא אהני כלום, דאין קידושין תופסים בא"א, וכל מה דצריכה גט מן השני הוא רק מ"קנסא" וכנ"ל (ענף כ"ח, ד"ס ועל), וא"כ מאי

קיצור היוצא לנו מכל האמור בפרק זה:

[בהנוגע להבעל]: א. ממנ"פ אין לכופו לגרשה, דאף לפי ח"שקר" של באי כוחם, שהיה "חופת נדה" וגם "לא נבעלה" עדיין, [מה שז"א וכנ"ל (פי"ג)], ואף לפי "מעותם" ד"חופת נדה" אין אוסרתה על השני, [מה שג"ז אינו וכנ"ל (פי"ג)], מ"מ עכ"פ הרי לא נאסרה על בעלה ע"י כ"ל, וא"כ מחיבת" לכופו לגרש משו"ה, וכנ"ל (ענף כ"ב).
ב. וכש"כ לפי"מ דקימ"ל דאף "חופת נדה" אוסרתה, וק"ו לפי האמת שגם נבעלה, שהדין ברור בנ"ד ד"תצא מזה ומוזה", [וכמצויין לעיל (מ"ב)], הרי בכל כח"ג יש מחלוקת הפוסקים, אם חייבין לגרשה ב"גט" דוקא, או דסגי בהפרשתן זמ"ז. ר"ש בזה ג' שיטות: (א), הרדב"ז, והאל"ה דברי שמואל ס"ל, דחייבין לגרשה בגט דוקא, אלא שאין כופין אותו בשוטים ע"ז. (ב), האריה דבי עלאי מסופק אם

מחוייב לגרשה בגט דוקא, וס"ל דעכ"פ בשוטים ודאי דלא כייפינן ליה להוציאה בגט. (ג), הער"ש, אבן שמואל, הגרע"א, והכת"ס ס"ל דסגי ב"הפרשה" לחוד, וכנ"ל (ענפים מ"ט ו'). אבל בנידון דידן כולו עלמא יודו דהבעל אינו חייב לגרשה בגט דוקא, ונ"ל עוד, אלא דאף ראוי שלא יגרשנה בגט כל זמן שהיא יושבת תחת השני, וכנ"ל (ענף כ'), ולקמן (ענפים כ"ו וכו').

[ובהנוגע להשני]: ג. ג"כ יש מחלוקת הפוסקים: (א), לדעת הרדב"ז, מהרשד"ם, הער"ש, תשובה שלימה, כופין אותו אף "בשוטין" לגרשה בגט דוקא. (ב), השמ"צ מסתפק בזה, ונ"ל הבריע. (ג), לדעת החכ"ש והגרע"א, אין לכופו על גט דוקא, וסגי בהפרשה בנ"ד שהיא יושבת עדיין תחת השני, יודו כו"ע דכופין ומעשין אותו לגרשה בגט דוקא, וכנ"ל (ענפים כ' וכו').

פרק מז

אם החשש מממיעת "ממזרים" משמש בבסיס לכופ את הבעל לגרשה אף כשהשני ממאן מלגרשה

עד כאן התטפלנו עם השאלה, אם הבעל או הבי"ד "חייבין" בנ"ד למסור הגט הכשר להאשה, ואם כופין את הבעל על כך, וביארנו הדק היטב מדברי הפוסקים שמפיהם אנו חיים, שאין על הבעל "חיוב" על נתינת גט כלל, ואצ"ל שאין שום מקום כלל ל"היתר כפיה" על הבעל, לא ב"דברים" וכש"כ שלא ב"שוטים", ואדרבה אפילו כשהבעל מסכים לגרשה, מ"מ יש חיוב על השני לגרשה מקודם, ועליו יש "חיוב" גמור לגרשה, ואם ממאן, אז כופין אותו אף ב"שוטין" לגרשה.

ומעתה נפן לדון ממבט זוית אחרת, מה שיש בה משום עיקר גדול מאוד, והוא דלפי המצב העלוב בנ"ד, שלמרות כל ה"התראות" מבתי דין חשובים, שיש להאשה דין ד"אשת איש" גמור, ושילדיהם שיוולדו להם טרם שתקבל גט כשר יהיו "ממזרים" גמורים לכל דבריהם, הם מעלימים את עיניהם מכל זה, וממשיכים לחיות ביחד כאיש ואשתו זה כבר יותר מדי חדשים רח"ל, שונה מכל הציורים שבעובדות דבכה"ג המובאים בספרי שו"ת, שכולם כתבו פה אחד, שמיד כשנפל איזה "ספק" כ"ש בכשרות הנישואין, היה הצעד הראשון שהיו עושים בכה"ג, שהיו פורשין זמ"ז תיכף ומיד לגמרי עד אשר יתברר דינם להלכה, לא כן בנ"ד שלדאבוינו המצב הוא שונה לגמרי, שעל אף שהם מוחזקין כשומרי תו"מ, מ"מ הם ממשיכין לדור ביחד. וממילא הרי הדבר ברור לכל הולך ישר בלי שום צל ספק כלל, דכש"כ וק"ו דלאחר שיגרשנה בעלה, ויוסר מעליהם האיסור החמור ד"אשת איש", בודאי שימשיכו לחיות ביחד כאיש ואשתו, תוך כדי ההעברה על האיסור [עשה מ]דאורייתא ד"ונטמאה", וגם על ה"קנסא" דמדרבנן ד"תצא מזה ומוזה".

וא"כ הרי מתעורר כאן שאלה גדולה, הנוגע לדינא אף לאחר שכבר יוסר עיקר נימוקם של הבעל והבי"ד על מיאונם מלמסור לה את הגט כעת, דהיינו דאף לאחר שתצא כליל מן הערכאות, ותפסיק מלקפחו מזכותיו כאב לילדיו, אכתי השאלה נשאלת, דאיך הדין בגוונא כשימאנו להתגרש זמ"ז מקודם [כפי המבואר לעיל (פק ט"ו)] שכן צריכין לעשות ע"פ הדין], ולא יהיה בידינו (מאיזה טעם שיהיה) לערוך על השני "כפיה בשוטין" כמו שההלכה מחייב בנ"ד, [דהרי אותה "כנופיית המעשין", בודאי שלא יערכו "כפיית גט" רק כשהוא מנוגד להלכה...], אם ראוי ונכון הדבר למסור לה "גט כשר" מבעלה בכה"ג, כשהדבר ברור שימשיכו להלאה לחיות ביחד תוך כדי איסור כפול מדאורייתא ומדרבנן.

וצדדי הספק הם, דמי נימא שמוטב למסור לה הגט, בבחינת "בחירת הרע במיעוטה", כדי להצילם מההעברה על האיסור החמור ד"אשת איש", שהיא במיתת חנק על כל ביאה וביאה, ומתרחבות "ממזרים" בישראל ח"ו, על אף שברור לנו; שימשיכו לחיות ביחד ויעברו יום יום על איסור עשה (מה"ת) או איסור דרבנן. או דלמא נימא לאידך גיסא, דכיון שמוטל עלינו להעמיד הדת על תלה, ולהגן בעדה ממחריביה וממהרסיה, ע"כ מוטב שלא (ואולי גם "אסור") לסדר לה הגט, כדי שלא יתפרש הדבר בעיניהם ובעיני ההמון כ"הכשר" ו"הצדקה" או "היתר" על היותם חיים ביחד באיסור, מה שיש בזה משום לתא דלפנ"ע, ואי משום להצילם מעונות חמורים הרי בכה"ג מצינו בחז"ל (נ"ק ס"ט, ב') שקרו על אנשים כאלה המקרא ד"העלטהו לרשע וימות". ומה גם, שיש מקום לקוות, שמתוך חומר האיסור ד"אשת איש" הרובץ עליהם, יתבוננו סו"ס לחזור בתשובה ולהפרד זמ"ז, משא"כ כשרק איסור עשה או דרבנן ירבו עליהם, לא יוכלו עמוד בנסיון וימשיכו לחיות ביחד לעולם.

ולא עוד, אלא דגם בכדי למנוע "מכשול" מפריצי עמינו בעתיד, שלא יתחשק להם להרהיב לעשות כמותם, שכל אשה שתתן עיניה באחר, תסדר מקודם "כפיית גט" על בעלה, ואח"כ תלך על סמך "גט פסול" זה להנשא לאותו אחר, ואי משום יראתה מ"פסול דממזרות" מה שתטיל על בניה, הרי יודעת היטב דאדרבה ע"י "טצדיק" זה גופא מה "שנשאה" באיסור, תוכל להוציא מבעלה "גט כשר", בכשיבואו אח"כ "באי כוחם" ויאיימו עלינו "ממזרים עליך ישראל", ואצ"ל שזה מהוה "חורבא" נורא ביסוד קדושתן של ישראל, וא"כ טעם זה בלבד כבר מספיק על שלא לסדר להם גט כשר במצב כזה. ובפרט, כשקיים "כנופיית" אנשי זרוע, ועל צבאם "שר הכפיה" דנן, העומדין הכן לבצע "כפיית שוטיין" לכל מאן דבעי, הרי בנקל לתאר ה"הירוס" הגדול בחומת הדת מה שיצא מזה.

בקיצור, יש שני נימוקים ל"חיוב" שנסדר לה גט מבעלה. (א), כדי להצילם מאיסור החמור ד"אשת איש", שהוא באיסור מיתת חנק על כל ביאה וביאה. (ב), בכדי להציל הדורות העתידים מטמיעת "ממזרים". ואילו לאידך גיסא ל"שלילה", שלא נסדר לה גט, יש שלשה נימוקים. (א), משום לתא דלפנינו, שלא ליתן יד לפושעים, להצדיק ולהכשיר את מעשיהם. (ב), שיש יותר תקוה שיחזרו בתשובה, ויפרשו זמ"ז מתוך חומר האיסור ד"אשת איש" הרובץ עליהם, מאילו כשיהיו רק במצב דהעברה על איסור עשה או דרבנן. (ג), משום חשש "תקלה" וד"חורבא" שיצמח מזה על להבא, שגם אנשים אחרים ירהיבו לעשות כמותם, כשיראו שעלתה בידם להסיר מעליהם ה"חרפה" הגדול ד"אשת איש", ומעל בניהם ה"מום" הגדול ד"ממזרות". ונבוא לדון על כל הנך נימוקים ונראה מאי דקמן:

ענף נד

חריצת דינם של הפוסקים, דהצלת הכלל מתקלת "חורבא", גובר על "תקנת הפרט" ממכשול עבירה:

הנה, טרם שנביא "מקור" ברור להלכה על פתרון שאלתינו, מפסקם של הרדב"ז והגר"א, וביותר מפורש על גוונא כנ"ד ממש, מהגאון ופוסק הדורות בעל "שואל ומשיב", שפסק להלכה ולמעשה, שלא לסדר גט בכה"ג, מכח חשש ה"חורבא" שיצא מזה בעתיד, ושכמקרה כזה אין לנו להתחשב ולחוש, לא על כשלונם של האיש והאשה באיסור החמור ד"אשת איש", ואף לא על הכשלון ד"טמיעת ממזרים" (וכדלקמן) (נפיש ניה - י"ז). ע"ש. מקודם ראוי ונכון הדבר, להרחיב קצת הדיבור בפתרון שאלה זו ב"דרך כלל", דכשיש לפנינו אדם המוכן לעבור על עבירה במזיד, אם מוטל עלינו להצילו מזה על אף שע"ז יוכל לצמות "חורבא" ומכשול לעתיד. ואף שיש בזה כמה חילוקים וגדרים, לא נתטפל כאן רק ב"אופן כללי", מאחר דכאמור שפתרון שאלתינו בהנגוע לנ"ד בלא"ה מבואר היטב בפוסקים, ועוד חזון למועד בספרינו באריכות יותר.

הנה, באמת שאף השכל הישר והפשוט מחייב, דאם ניזל ב"מהלך" שכזה בתר איפכא, דעל כל פירצה שיצמיח בחומת הדת בכרם בית ישראל, במקום להרעיש ולמחות ע"ז לאפרושי מאיסורא, אם נתפוס בקצה השני, לשפר ולהצדיק את מעשיהם בעיניהם, ע"י שנערוך להם "היתירים" על מעשיהם, הרי נקל לצייר לאן שנגיע. ובכל דברי רבותינו הפוסקים חזינן להיפך, דאם ראו שהתחילו להקל באיזה דבר איסור, או אדרבה עוד הוסיפו להחמיר בדבר ההוא חומרות ע"ג חומרות משום "מיגדר מילתא", נראה בדברי החבצלת השרון שהובא לקמן (ד"ס ונמחה), שכתב על "מהלך" כזה, ד"לא ממקום קדוש תהלך", ע"ש.

אשר על כן נעתיק לכאן לשונות מלהקת רבותינו גדולי הפוסקים שמפיהם אנו חיים, מה שהם הבינו בגדול קדושתם צדקתם יראתם ותורתם, איך לדון על שאלות שכיזא בזה, דמה עלינו לעשות בכה"ג, אם לדאוג בראש וראשונה על החוטאים בנפשותם, להצילם ולהקל מעליהם חומר החטא, על

אף כשזה יבא על חשבון "הקלה" על איסורים, או חששא ד"חורבא" לדורות. או שהעיקר מה שעלינו לדאוג בכה"ג הוא, על שלימות קיום התורה והעמדת הדת על תלה במחנינו, ולא להתפחד מן התדרדרותם של העבריינים והפוקרים היחידים. ונרתי ספרים ונחזי, דכולם כאחד עונים פה אחד; כצד השני.

הנה ז"ל שו"ת הריטב"א (סי' קע"ט). עוד שאלת, על אחד שבא בשוגג בחוראת מי שאינו בעל הוראה, על אשה שהיא שניה מדברי סופרים, וילדה לו וילד ממנו, והיא יושבת עמו, והוא אומר, שיתירו לו הקהל לעשות עמה חופה וקידושין כשאר כל אדם, כדי להכשיר הולד, ושיגרשנה מיד בגט, ואם לא שישתמדו, אם שומעין לו, אם לאו. תשובה, הנראה לי שאין עושין כן, ומוטב שיאבד הוא וכמה כמוהו, ולא נעקור אנו בידינו בפרסום, אית אחת מדברי סופרים, שאין אנו ערביין לרמאין ולרשעים, ועדיפא הא מההיא דחבר [עירובין (ל"ב. ז.)]. נוחא ליה לחבר דלעביד הוא איסורא קלילא, ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבא [שהבאת לראיה, דאילו הכא הרבים חוטאין וגורמין מכשול לאחרים להחטיאם, דמאן דחזי סבר דשניה דרבנן שריא... אלא מכין אותו עד שתצא נפשו עד שישלחנה, ואם לן בחטאו אח"כ, הוא לבדו ישא, ואנו נקיים מעונו, ואף על הדיבור הרע שמוציא מפיו ראוי לייסרו ולתתו בבית האסורין, או בשאר מיני יסורין לפי ראות ב"ד, עכ"ל].

וז"ל התשב"ץ (ח"ב סי' מ"ז). ובענין מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, אם אומרים כן בדת או לא... ואלו הנחנו בני אדם על מה ששוגגין בכל יום, היו מוסיפין שגגות, ותפול התורה מעט מעט... אבל בדבר שמיעוטן שוגגין מצוה למחות בידם, אף אם יבואו להיות מזידין, כדי להזהיר לאחרים שלא יבואו לידי מכשול, דילפי מקלקלתא, ולא ילפי מתקנתא... והמורה הוראות אם הזהיר את העם, והם לא הוזהרו, עליו נאמר "אתה את נפשך הצלת"... כי ישרים דרכי ה' וצדיקים וגו', עכ"ל.

וז"ל שם (ח"ג סי' קפ"ח-ט). אשה אחת נשאת בעדות עדים שנתגרשה, והייתי מעב על ידה עד שתבא לנו ידיעה מהמקום שנתגרשה בו, וקמו עלי הרבה מהקהל, כיון שהעדים העידו למה אעב על ידה, כי אמרו לי שתשטמד, והנחתיה

ו"ל דברי ריבות (ס' רכ"ט) [במי שנכנס לחופה עם ספק מקודשת חבירו], ולא חש כלל... שנתקדשה לאחר... וזה לא המתין כלל, והיה ראוי לייסרו בסילוא דלא מבע דמא, לו ולסומך בידו... ועם היות שהנושא הוא איסור חמור, ספק אשת איש, עברו עוד ע"ז ח"י, ולא שתו לבם להתקבץ ולהעמיד הדבר על כריו... לכן גמרת אמרתי לחוות דעי ולגלות סברתי בזה, כי להיות ענין חמור לא אוכל להתעלם, אולי יחנן ה"צ להרים מכשול מדרך עמי, ואלוקים הוא יודע ישראל הוא ידע, כמה טרחתי וחפשתי לחזר אחר התירא דהוא אתתא כיון שנישאת, וגם משום זילותא דבי דינא, שלא יאמרו שכעיר ואם בישראל נעשתה התועבה הזאת נגד השמש בפומבי גדול ואין מוחה, ולא יכולתי כי דעת הפוסקים גדול כים הולך וסוער... עכ"ל.

ובשו"ת שמש צדקה (ו"ד, ס' מ"ח), קשקיל וטרי הרבה בענין אם נקיל על החוטאים מן הטעם שלא יתקלקלו יותר, והביא כל השיטות בזה ומפלפל בהם, ולבסוף מסיק דעלינו לחוש ל"חורבא" דלרבים יותר מקלקולו של היחיד, ונעתיק כמה קטעים מלשונותיו: אמרתי עת לעשות לה' למען שמו הגדול ותורתו הקדושה והטהורה... להצדיק צדיק ולהרשיע רשע, יראו שונאי ה' ויבשו... ובדאי הגמור אין להתיר לאדם איסור קל כדי שלא יבא לידי איסור חמור... ובכל זמן יש לדיין לעשות את שלו, והמינים שיפקרו הם לכדם עתידים ליתן את הדין... וכי בשביל דניחוש מזה נניח מלדון ומלעשות הדין וההלכה... דאפילו... מי שעובר יצא לתרבות רעה, אפ"ה לא ימנעו ולא יניחו עצמן מלדון ומלעשות כדין וכהלכה... הכא בנ"ד שעי' חוצפת הארורה הזאת, בראות פריצי הדור והעיר שלא נעשתה עמה דבר, ושהביד נושאים אליה פנים, ממנה ילמדו וכן יעשו לדורות, לעבור בכל יום על הדת באיסור ערוה החמורה כשאט נפש, ובעזות מצח וכלצון נפשה תפשה צרעת העזות והקלקול, כמכה מהלכת שיש לה רגלים ממהרות לרוץ לרעה ומעלה צמחים שמיר ושית, עאכרכ דאין למנוע מלדון עליה ועל כירב שמתא... כש"כ וק"ו בנ"ד שבדיני נפשות אנו עסוקים, בערוה החמורה שכל באיה לא ישובו, והאשה הזאת לקללה בתוך עמה צור מכשול ואבן נגף, ומטמא הארץ בטומאת טומאה בוקעת ועולה, ופערה פיה לכלי חק שיש ויש לחטט ולשרש אחריה... היכא שיגיע מזה פירצה לרבים, אפילו היכא שלא היה פרוץ בה כבר אלא אותו יחיד לבדו, אלא שעל שלא יענישוהו יגרום שיהיו רבים פרוצים באותה עבירה, או יגיע מזה חיוק ופירצה לרבים, כיון שלצורך רבים הוא קנסינן לעשות גדר לפי צורך השעה, [וממשיך]:

ובל' מי שיש לו עינים לראות ולב לדעת יבין מעצמו, שכל הנשים שדעתן קלה בראותן שלא פגעה מדת הדין... ולית מאן דמשגת בה, תלמדנה בנותיהן עדי, ואשה רעותה קנאה לאהוב זרים ללכת אחריהן... למען ישמעו העם ויראו ולא יזידון עוד, והצלה דרבים עדיפא... דדבר פשוט הוא, שכל דבר הנעשה לצורך שעה ולגדור גדר, אין ראוי לדקדק בכל (חלקי) [דרכי] הדינים המקובלים, אלא יש לנו ללכת אחרי ידיעת האמת, וכל ב"ד וב"ד שבכל עיר ועיר בזה הענין הם כמו ממלאי ב"ד וב"ד, שאינם משועבדים לכל דקדוקי תנאי כל

ברשות עצמה, אבל לא רציתי לחתום בכתובתה, ונמצאו עדים בדאים, ואמרתי כי צריכה גט מזה ומזה... ואע"פ שהדין היה נותן להניחה ברשות עצמה להנשא, עכבתיה מלהנשא [מ]חומרא בעלמא, עד שנכתוב לתנע לחוש לערעור דבעל... וזה ל"ה עושה מן הדין... אמרו לי כיון שהיא מן הדין יכולה להנשא אין כח בידך לעכבה, שאם תעכבנה תשתמד, אז אמרתי בלכי אם זאת תשתמד, יאמרו כי על ידי נשתמדה לפי שעכבתיה שלא כדין, שאם נמצאו הדברים אמת הייתי פושע בשמדותה, אז אמרתי להם שיעשו כרצונם אך שלא אהיה בנישואיה, כן היו הדברים, ולא מפני פחד שמד התרתיה שלא כדין, שהיא מותרת היתה לפי העידיות, אלא שהייתי מחמיר שלא כדין, כראוי לכל ירא וחרד וחושש לכל הספיקות, ומפני פחד השמד לא עכבתיה להחמיר עליה, והנחתיה לרצונה כדין, והרבה עשיתי שלא הייתי בחתימת כתובתה, ואלו נמנעו בחתימת כתובתה כמוני, לא נשאת, ונתגלגלה חובה על ידם, ואני וכסאי נקיים, ונתקיים כי לא יאונה לצדיק כל און... ותמה אני איך מלאך לבך להרהר אחרי בפשיטות כאלה, ואמרתי כי מפני פחד שמד התרתיה שלא כדין... והאשה הזאת היתה סוף עניינה, כי זנתה עם ישמעאלים ונתעברה, ונשתמדה עם בנה הממזר, ובי"ה אשר הסיר חרפה מעל עמו ישראל ובער הרעה מקרבינו עכ"ל.

ו"ל הרדב"ז (ח"ד, ס' רע"ב), באשה עגונה שקיבלה קידושין מאחר, שאינה רשאית לקבל ממנו גט, כרי שלא תלך למקום שאין מכירין, ותנשא בון, וא"ת אם לא יגרש ירבעם, דלמא ילך גם הוא למדה"י, והיום או למחר יבואו עדים שמת בעלה קודם קידושי ירבעם, תשאר עגונה מכה קידושי ירבעם, ונמצאת קרחת מכאן ומכאן. הא לא קשיא כלל, דהיא נתנה אצבע בין שיניה לקבל קידושין בעודה בחזקת אשת איש, היא עשתה שלא כהוגן, ואנן ניקום ונעביד לה תקנתא דנפיק מיניה חורבא, עכ"ל. [וראה לקמן (ענף נ"ז) שהבאנו שם פס"ד מן הרדב"ז, בחידוש יותר מזה, עיי"ש].

ובע"ז כתב הרא"ם (ס' מ"ז, ד"ה שית), וז"ל, אדרבה איפכא מסתברא, שאילו היו קונסים אותה שיגרשנה היה תיקון לנשים... אבל עכשיו יהיה קלקול... שכ"א יעבור וישא... ועם כעבור שלא תשתמד השניה מפני רוב עלבונה... הא קימ"ל אין אומרין לו לאדם חטא בשביל שיוכה חבירו, והאיך נתייר לו לבעל שעבר ונשא אשה... כדי שלא תשתמד... והוא הפך כוונתם ממש, שהם כוונו בזה הפעל לקונסו, ואדרבה הם מחזיקין רשעתו ומשמחים אותו, ומתפלל ואומר להוי רעווא מן שמיא, דכל כי הא ריתחא ליתרח רחמנא עליה... ומי הוא זה שיכניס ראשו בזה להתיר איסורא באלה החילוקים שהוא מחלק מעצמו, אם לא בראיה ברורה, והלא המתיר אינו יכול להתיר אלא בראיה ברורה... אבל בני' דליכא הכא לא סייג לתורה ולא חיוזק הדת, אלא אדרבה פירצה לדורות, שכ"א ילך ויגזים... בגיוזמים של שמדא... ועתה מפני שהוסיף על חטאתו פשע ומרה והפליג בעול, שלא די שנשאה בעבירה, אלא שגזם עליה בגיוזמים של שמדות ועלילות הדת... וא"כ מצינו חוטא נשכר, אי שמים איה חכמתם ועצתם הזאת... או לעינים שככה רואות ולאזנים שככה שומעות, עכ"ל.

יקח הבל... וקוצו של ירד מדברי חז"ל לא יתבטל מפני פרנסתו של זה... פן ילכו למקא וישאו זאי, אתממה וכי נסייע לעוברי עבירה, פן יעשו אותה עבירה בלעדיו, ונהיה אנחנו זריון ומוזידין לסייע ידי עוברי עבירה... אפילו חששא ד'המרת דת' שכתב מעלתם, לא יכרחנו להתיר להם איסור דרבנן... אין אחריותם עלינו, אלף בכיוצא כאלו יאבדו ותקנה אחד מחז"ל לא תתבטל... אבל לכתחילה שנסייעו אנחנו לעבור איסור קל פן יעשה איסור חמור, מה לנו ולו ולהם... והכרעתי היכי דליכא בנים קטנים, הלכה שלא לחוש לו אם ימיר, ע"כ לא תועיל לה רמיותה... אך היכי דאיכא בנים קטנים, אביונים נקיים שלא חטאו ולא פשעו, והאב העברין יוציאם עמו מן הדת, אז הלכה כהט"ז... עכ"ל. [וצ"ע שם (ירד, סי' טז)].

ובן כתב שם (סי' לז), וז"ל, ע"ד... ואיכא למיחש... אם לא נתיר הנשואין, יצאו שניהם לתרבות רעה ויעשו מה שלבם חפץ, אומר בקיצור, הנה להציל נפשה לא תתיר למיעבד אפילו איסורא זוטא, ומכש"כ שלא נתיר לו מפני אימתה ופחד שגם שניהם יצאו לתרבות רעה, ואפילו לטרו (ירד, סי' טז) [שכתב לחלוק על הרמ"א, שלא לנדות כשיש חשש המרת דת], היינו שאם כבר עברו לא ייענשו העוברים בלי לידת אבן אחר הנזפל, אבל אם אחד יבקש ממנו להתיר לו למיעבד איסורא, ואם לאו יצא מן הדת, חלילה לנו להתיר לו אפילו איסור קל דרבנן, ומכש"כ הכא שעכ"פ חכם אחד יסדר קידושין, וגם ניחד להם עדים ונברך להם ברכות חתנים, ואיך נסייע עוברי עבירה... ובללא דמילתא, אין אומרים לאדם חטא באיסורא זוטא, כדי שלא לעבד ע"ז איסורא רבה היינו דפשע, וגם אין אומרים חטא כדי להציל חבירו מחטא ע"י אונס גמור דרחמנא שרי... אך להציל חבירו מדרצוף הכא ע"י "אונס", כההיא אמתא דעבדי בהו אינשי איסורא, דאזתן אינשי יהיו נענשים שהרי יעברו ברצון, ומ"מ ע"י אונס פיתוי דאמתא בא להם, בזה אומרים חטא בשביל שלא יכשלו לרבים, ודכוותה מי שהוציאו את כתו להמיר דתה, דתחילתה אונס וסוף שתהיה ברצון, מותר להאב לחלל שבת להצילה, עכ"ל.

גם ידוע ומפורסם היטב לשונו הנורא של רבינו הגה"ק בעל חת"ס זצ"ל, מש"כ בחידושו עמ"ס ע"ז (להק סי', ע"א, ד"ה יוסט כג), וז"ל ול"ש אקולי ביה רבנן להתיר לו איסור דאורייתא, שלא יחזור לקלקולו, חלילה להתיר שום איסור שלא ימיר, ימיר וימיר ואנחנו תורת אלוקינו נשמור ונגדור פירצת גדריה, עכ"ל"ק הקילורין לעינים.

ובן פסק גם השו"מ הנ"ל (סוד"ס כמ). לדחות את ה"בירור היתר" מש"כ השואל שם (בענין מינקת חבירו), וז"ל, ומש"כ שזה לה לישועה, שהיא עצורה ע"פ השדה והיא שעת חירום, הנה כבר כתב הריב"ש... [כנ"ל שם], אם כי ה' יודע, כי רציתי מאוד לרחם על טל ילדותה, ובפרט דטפלי תלו בה, מ"מ אין מרחמין בדין... וע"פ הדין לא מצאתי היתר, ובפרט בזמנינו כי הרבה נפרץ הדבר להקל במינקת חבירו, ויבקשו לפרוק עול והפרוץ מרובה על העומד, ע"כ צריך גדר ושמירה מעולה, לזאת ידע כי אני אומר שלא מצאתי היתר, עכ"ל הקילורין לעינים לפתרון שאלתינו בנ"ר.

הדינים, רק יש להם לדון כפי מה שיראה שיתיישב בו הציבור... כל דאיכא תיקון הרבים וצורך השעה... והרי אנו מרחקים כדי לקרב, ושונאים כדי לאהוב, ואם היא כפרה סודרה משרכת דרכיה תטה מני דרך תסור מני אורת, תקרא לטוב רע תשים אור לחושך ותהפוך ללענה משפט, דמה בראשה ודם זרעה תלוי בה, וכי"ד וכל ישראל נקיים שהרי כוונתם רצויה להתם את החטאים ולא החוטאים מן הארץ, כדי להחזיר למוטב לדת משה ויהודית, ומעשיהם רצויים להכות באגרופ רשע, למען יראו רבים יקחו מוסר ולא יוסיפו בני עולה לפרוץ גדר הצניעות ולהקדיח תבשילם ברכים... ונפיק מיניה חורבא בהזיקא דרבים ודוגמא לדורות, וליכא דרכא אחרינא ללכת בה להסיר לב האבן מבשרה... ובאבוד רשעים רנה, עכ"ל. [ושם בהגהות בן המוכר]: דאין אומרים... שיודקו לעבירה קטנה, כדי שלא יעשה... עבירה גדולה... כש"כ בנ"ד דאין אומרים לבירד לעבור עבירה גדולה, דהיינו לכבוש פניהם בקרקע, מלהוכיח ולייסר החוטאים ולהרים מכשול מדרך עמם, שהיא חובה עליהם, כדי שלא יעשה החוטא עבירה גדולה, לצאת מדחי אל דחי חוץ מגדר התורה... ולעולם יש לבירד לבקש תועלת הכלל, אף שיתהוו מזה קלקול לפרט... עכ"ל.

כתב הריב"ש (סי' ט"ז) [במי שנשא מינקת חבירו ויש חשש; שאם לא נתיר לה אז תתקלקל לגמרי מן הדרך], וז"ל, אין לנו לחוש לחורבן ביתו, ולא לקלקול הבחורה [שתזנח], ולא עקרינן תקנתא דרבנן משום הני טעמי, עכ"ל. [והביא דבריו להלכה ולמעשה, השו"מ (קמח"פ, סי' כ"ג), מה שהשיב למי שרצה להקל על גזירת חז"ל במינקת חבירו, בכדי להציל את האשה שלא תצא לתרבות רעה, וכדלקמן (ד"ס וכן פסק). ע"ש].

ובן תפס להלכה רבינו הגדול הגה"ק מרן בעל חתם סופר זצ"ל, שכתב כ"פ בתשובותיו (א"ע, סימני; ל, ל"א, ל"ג) [בענין זה דמינקת חבירו "מופקרת", שרצו להתירה להנשא בכדי להצילה מטמיון (או שלא תהרוג עצמה ע"י טביעה במים כהגומתה)], וז"ל, ק, ולהוציא מלב מחוקי חשם האומרים דבזמנא... בטלה לה תקנת חכמים במינקת חבירו, כדרכו של מורה רעה אחד הידוע, אראיהו... וכבר קילל ואירר פני בקרא (מס' כתובות) להמקילין במינקת חבירו במיתה ועוני רח"ל, ואי משום גיוס דילה, אנו פסקינן כרמ"א (ירד, סי' ט"ז), ודלא כהט"ז (ס"ט, פק"ב). כמש"כ תשו' חר"י... וא"כ מאן ספין ומאן חשוב למיעקר תקנתא דרבנן, כתבתי לסכור פה דוברי שקר, עכ"ל.

ובע"ז כתב שם (סי' לז) וז"ל, מימי לא הסכמתי להתיר מינקת בשום קולא בעולם... ועיקר הדבר לסתום פה הרשעים המפקקים על גזירת חז"ל. לכן לא חששו כלל על קלקול הבחורה... אך במופקרת דמהרי מינץ [סי' ס'] היה חשש ח"ו, שהתינוק ירד לכאר שחת ע"י שתטמע בין הישמעלים... ואין אנו חוששים לקלקול הבחורה, רק לקלקול התינוק שיוציאו האם לתרבות רעה... וכל הנוטה מדרך זה נוטה מדרך האמת, ולא יהיה לי חלק עמו... עכ"ל. [ובן כתב שם (סי' ל"ט), [שהשואל רצה להתיר מינקת, בכדי למנוע המרת דתם ונישואם באיסור], וז"ל, כל ההיתרים שכתבו מעלתכם, כולם ישא רוח

ובע"ז פסק גם המהרש"ם (ח"א סי' ז'), [השאלה; אשה שסכנה לה שיבא מים בתוך אונה, אם יש להתיר לה לטבול במוך כדי שלא תתגרש מבעלה ותצא לתרבות רעה, דהרי רק מדרבנן מצרכין לבית הסתרים שיהיו ראויים לביאת מים, והשיב] וז"ל, ומש"כ ר"מ דראוי להתיר איסור קל, שלא תבשל באיסור נדה בלא טבילה, וכמש"כ הרמ"א (צ"ח סי' י"ג) גבי מופקרת, המעיין בתשובת ר"י מינץ [סי' ס'] ימצא, דהתם טעמא משום להציל רבים ממכשול, אבל לגבי עצמה אין לנו להתיר לבטל תקנת חז"ל מחשש מכשול עבירה חמורה, וע"ז אמרו הלעיטיהו וכו'... הרי שלך לפניך, שדעת הפוסקים הנ"ל גם משום חומרא בעלמא, להוציאה מתחת בעלה בנזונות דרבנן, ולא עלה על דעת אחד מהם לבטל גזירת חז"ל, שיעבור הבעל על איסור וחומרא דרבנן בעלמא, [כדי] שלא להוציא אשה מתחת בעלה, והיינו משום שהוא איסור תמידי... ודוקא היכא דהוי משום קנס בעלמא... ולא במה שהוא אסור מדינא או גם מצד חומרא... אין שום סניף וצד להקל מטעם זה, עכ"ל. [וכדאי לציין, שכך כותב רבינו הגדול המהרש"ם, המפורסם בעולם התורה כ"מיקל" גדול בכחא דהתירא, מי שהר' "מתיר ב" דנן מייצג עצמו כ"הולך בדרכיו" וכנ"ל (רי"ס פק"ו) וד"ב].

ובמיוחד התטפל לברר ד"ז בארוכה מש"ס ופוסקים, הגה"ק והפוסק המבוהק בדורו בעל תבצלת השרון (מסודים סי' י"ג), ונעתיק לכאן קטעים מלשונו הצח שהם קילורין לעינים, מש"כ כתשובה על שאלת הגה"ק ר' שלום מאסקאוויטץ זצ"ל, אב"ד שאץ, וז"ל [בדילוג על הראיות האריכות]: בדבר אשר עזרר ה' את לבבכם... וקמתם לתקן בעירכם חדרים ללמוד בהם נערי ישראל תורה ומצות... וקצת אומרים, שאולי כדי להמשיך לבם של רחוקים שכבר נתרחקו מדרכי התורה והיראה, כדאי לוותר על מנהגי אבותינו, [ללמדן הא"ב עד "אע" בע" גע" כדרך המתחדשים], ולבחור הרע במיעוטו..., ואנא זעירא דמן חכריא מוכרח אנכי לומר... דהדין עם הראשונים; [שלא לוותר מאומה מדרך אבותינו, על אף שזה יעכב הצלתם מטמיון], דהנה...

ובמיוחד התטפל לברר ד"ז בארוכה מש"ס ופוסקים, הגה"ק והפוסק המבוהק בדורו בעל תבצלת השרון (מסודים סי' י"ג), ונעתיק לכאן קטעים מלשונו הצח שהם קילורין לעינים, מש"כ כתשובה על שאלת הגה"ק ר' שלום מאסקאוויטץ זצ"ל, אב"ד שאץ, וז"ל [בדילוג על הראיות האריכות]: בדבר אשר עזרר ה' את לבבכם... וקמתם לתקן בעירכם חדרים ללמוד בהם נערי ישראל תורה ומצות... וקצת אומרים, שאולי כדי להמשיך לבם של רחוקים שכבר נתרחקו מדרכי התורה והיראה, כדאי לוותר על מנהגי אבותינו, [ללמדן הא"ב עד "אע" בע" גע" כדרך המתחדשים], ולבחור הרע במיעוטו..., ואנא זעירא דמן חכריא מוכרח אנכי לומר... דהדין עם הראשונים; [שלא לוותר מאומה מדרך אבותינו, על אף שזה יעכב הצלתם מטמיון], דהנה...

וא"כ מעתה ניהוי אם יש רשות לעקור תקנות קבועות בישראל כדי שמא יצילו בזה..., דמשום אונס ודאי לא עקרינן תקנתא דרבנן..., דגם משום זה [להציל מביאת א"א באונס] לא עקרינן תקנת חז"ל כדי להציל גפשות העושות עבירות באונס..., ואף דיש חילוק בין עקירה בקרע לעקירה בשוא"ת, דבשוא"ת גם לדורות עוקרין ד"ת כמו שופר ולולב בשבת, מ"מ חדא זה ג"כ אין יכולין לעשות רק חכמי הש"ס, ואחר חתימת הש"ס אין בידינו כח לחדש שום דבר לעקור ד"ת, וכודאי אם יעמוד מי מחכמי תורה וירצה לעשות תקנה בזמנ'ז לעקור ד"ת אף בשוא"ת, היינו משמתין אותו באלפי שיפורי, ועוד דכאן הוי בקרע..., וברמב"ם הנ"ל (סל"ס ד') מבואר, דגם אם יאמר נביא לעקור מה שלמדנו מפי השמועה אין שומעין לו, וכאן במנהג קדום כהאי כדברים שלמדנו מפי השמועה דמי כמש"כ לעיל...

והנה גוף השיטה החדשה שנתחדשה בזמנ'ז אצל כמה בני תורה, שנכון לוותר קצת ממצות התורה כדי לקרב בזה את אלה הרחוקים שפרקו עולה מעליהם, זו שיטה חדשה שלא

ואני אומר, דהבא לתקן תקנות לזכות את הרבים, צריך להיות מקודם בטוח, שלא יוכל לצמוח שום הפסד ותקלה לדת תוה"ק, ואז אם יעלה בידו איזו תיקון, מה טוב ומה נעים, אבל להכניס עצמו בדבר שיש בו ספק נזק וקלקלה לאלו שמשמרים את הד"ת, מי נתן לו רשות להכריע, ואין אתה יודע מתן שכרן של מצות לידע אם לא יצא שכרם בחפסידו..., וכלל גדול היא, ששמירת הנזק וההפסד, הוא קודם לשאיפת השכר והריוות. בא וראה, לשונו הק' של הרמב"ן הובא בב"י (א"ח סי' תרל"א) וז"ל, רואה אני דברך נכחים וטובים, שאפילו בעסקי העולם כל משכיל בוחר לגפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול, ואפי' באפשר רחוק, עאכ"כ שיש לנו לעשות כן בדרכי התורה והמצוה שהם כבשוננו של עולם, והאיך נניח הדרך אשר דרכו בו אבותינו, ונכניס עצמינו במקום צר ומשועל הכרמים, עכ"ל... והדרך הנ"ל לצאת קצת מגדר התורה, כדי להגיע ולתקן ולהרוויח, קורא אני עליו "כל הדרכים בחזקת סכנה...", כן הרוצה לצאת מקיר וחומת תוה"ק החוצה, כדי להשיג ולבוא לאיזו תכלית טוב, מחויב הוא לשמור א"ע היטב היטב, שלא יהיה שום חשש נזק ומכשול ותקלה בדרכו..., אך לשנות... איסור גמור הוא..., עכ"ל... ק.

ומפורסם גם משמיה דהגה"ק הגרי"ז מבריסק זצ"ל הפתגם שאמר, שהתוה"ק אינה רכוש קניינו, שנוכל "להשקיע" מעט (כלומר, העברה ונטיה קלה מגדרי תוה"ק), תוך כדי המטרה "להרוויח" ע"ז הרבה (להצלת התורה והיהדות), שאין לנו קנה המדה, איך למדוד בכגון דא, מהו "קטף" ומהו "גדול", רק עלינו לשמור על שלמות "גדרי התורה", וממילא אין לנו הרשות "להציל" את התוה"ק, רק בתחום "גדרה" של התוה"ק עצמה, כלומר רק כפי השיעור שחרשתה לנו התוה"ק ע"ז, ולא יותר כלל, עכ"ל.

וז"ל אגרי"מ (ח"א סי' כ"א) [בענין תיקון עירובין בעיירות גדולות]: ואף שהוא דבר טוב, בעוה"ד שאיכא הרבה עובדי עבירה, שתיוקן העירובין ימעט האיסורין. ליכא חיוב להפריש בשביל מומרים במוזד, דהלכה כרשב"ג דהלעיטוהו לרשע וימות' בב"ק (דף ס"ט, ע"א), ע"י ברמב"ם (פ"ט ממע"ט, ה"ז), ובש"ך (י"ד סי' קנ"א, סק"ז), ובדגמ"ד (סג), ושוגגין שאין יודעין האיסור אין מצויין שם, ואולי גם ליכא. ולעומת זה, איכא

הרבה, וכמש"כ הנחל"ש (מ"ג, ס"ז פ"ג) בהסבר ד"ו. וע"ע בשבות יעקב (ח"א, ס"ז ט"ו), עיי"ש.

ג. כשהמדובר מל"הציל" דברים" מלעבור עבירה חמורה, או מתירין לה"אחר" לעבור עבירה כדי שלא יכשיל את הרבים, [וכהנידון דמהר"ם מו"נ (ס"ז, י"ד), שלא תכשיל המופקרת את הרבים, (כ"כ הח"ס והמהרש"ם)].

ד. ברם כ"ז הוא רק בהנוגע להציל את "אחרינא" מעבירה, אבל להציל אדם עצמו. אין מתירין לו בשו"א שיעבור אף רק על עבירה קלה מדרבנן, בכדי שינצל מן עבירה חמורה, [הריב"ש והמהרש"ם], ואף לא "מנהג" בעלמא [להחבצה"ש], ואפילו כשהמדובר מ"שמד" גמור ובטוח, [להשמש צדקה, הח"ס והחבצה"ש].

ה. וכש"כ כשהמדובר מן העברה "תמידית", בודאי שאין מתירין לו אפי' איסור דרבנן, כדי שיינצל מאיסור כרת, [מהרש"ם], ואף לא "מנהג" בעלמא [להחבצה"ש].

ו. וכ"ל האמור עד כאן, הוא אפילו במה שנוגע רק להקל ל"יחיד", כדי להצילו מעבירה חמורה, וכנ"ל. ברם, כשהדבר נוגע ל"חורבא" דרבים, שילמדו ממנה לפרוץ ולהקל באיסורים, ככה"ג ליכא שום מחלוקת בדבר, וכ"ע מודים דא"א לנו להתחשב בהתיקון של היחיד, כשזה נוגע ל"מכשול דרבים", דכן פסקו הריטב"א, תשב"ץ, רדב"ז, רא"ם, ריב"ש, דברי ריבות, ואנר"ם.

וא"כ בהנוגע לנ"ד, אף אם נניח דסידור "גט כשר" נצרך להם בכדי להציל מלעבור על האיסור החמור ד"אשת איש", אבל מכיון דהמדובר להתיר איסור דאורייתא (ד"ונטמא"ה) ומדרבנן (ד"תצא מזה ומוה") "להם עצמם", כדי שלא יעברו על החמור מזה, א"כ ודאי דזה נכנס לגדר הד' דלעיל, דבכה"ג אין מתירין להם שום איסור ואפילו הכי קלה, [ואף אם יתעקש המתעקש, דב"אונס הקרוב לרצון" הרי מתיר הח"ס אף כשנוגע לעצמו ולאו דוקא "לאחרינא", [מה דבאמת אין זה כוונתו, דהרי כתב בפירושו; שאין אנו חוששין לקלקול הבחורה, רק דוקא בהנוגע לקלקול הילד, עיי"ש ואכמ"ל], מ"מ כיון דבנ"ד המדובר מהעברה "תמידית", א"כ ודאי דזה נכנס כבר בגדר הח' הנ"ל; דבכה"ג אין מתירין לעבור בשו"א אפילו עבירה קלה דרבנן, ואף לא בכדי שיינצל מן עבירה חמורה דאיסור כרת], וכש"כ וק"ו, כשזה נוגע ל"חורבא" ו"מכשול דרבים", דבכה"ג כו"ע מודים, דמוטל עלינו להתחשב בתיקון הרבים יותר מבתיקון היחיד, [וכנ"ל (ס"ז)], וא"כ הרי נפל כל מבוא ד"היתר" בנ"ד בבירור, וזו"ב.

ענף נח

פסק הגרעקא, דאף בלי החשש ד"חורבא" לדורות, ג"כ אין לנו לחוש על "ממורות" כשזה פוגע בזכויות הווות:

והנה, היות ש"באי כוחם" של האיש והאשה מתחפשים תחת מסוה ה"התחסדות", וצועקים ומרעישים שהדאגה היותר גדול, מה שצריך להטריד את כל מי שירא וחרד לדבר ה', הוא

חסרון בתיקון עירובין, שירגילו להוציא, ולפעמים שיתקלקל בשבת ולא יוכלו להודיע, ויכשלו שומרי תורה... עכ"ל.

הרי לנו, דמשמעותה האמיתי של "הצלה" שמסוג זה, ד"להקל" בכדי "להציל", באמת שהיא "החזקת ידי עוברי עבירה", ע"י הטיית דיני ה"תורה" בכדי להתאימה אל ה"מציאות", היפך מן הראוי לנו לעשות לפי שורת הדין, לתקן את "המציאות" לנטותה ולהתאימה אל דיני ה"תורה". וע"כ דטעמם; משום דד"ז מנוי וגמור בכה"פ; דאין לנו הכח להתיר איסורים אף על הסמך הנימוק; דלהציל מטמיון רוחני ואפילו מ"שמד" בטוח, ומעתה, הבה נתבונן לרגע קט, דהאם קצור קצרה ידם של כל הנך גאונים האדירים הללו, מלהמציא ומלייצר איזה סברות חדשות להקל, והלא היה מקיימים בזה המצוה הגדולה ד"הצלת בני" מטמיון". א"ו, דכל רבותינו גדולי ישראל ומנהיגיו שמעולם הבינו להיפך; ד"הצלה" שכזה אין בה משום מצוה כלל, ואדרבה יש בה משום האיסור ד"הכשלת רבים", וכמו שפסק הרמב"ם (רולא ושמינת נפש, י"ג, י"ד) וז"ל, כל המכשיל עור בדבר והשיאו עצה שאינו הוגנת לו, או שחזיק ידי עוברי עבירה, שהוא עור ואינו רואה דרך האמת מפני תאות לבו, הרי זה עובר בלית, שנאמר ולפני עור לא תתן מכשול, עכ"ל.

הארבנו להעתיק דעתם של רבותינו בזה, היות שידענו היטב, שאיזה גדולים מדורות האחרונים היו סוברים אחרת מזה, ועל אף שהיו מופלגים בתורתם וביראתם, ובודאי שכוונתם היתה לש"ש מרוב דאגתם להציל, מ"מ ידוע שהם לא הבינו ולא התרגלו באופני מלחמת תנופה נגד עוקרי הדת למיניהם, ודין גרמא שבמחנותם נפלו חללים חללים. ועכ"פ זה מיהא פשוט וברור, דאנו אין לנו רק הוראתם של רבותינו הפוסקים שמפיהם אנו חיים, ובפרט כשהוכיחו אמיתת שיטתם בזה, ע"פ יסודות איתנים בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, וממילא פשוט דשום כח לא יוכל לכוף על הבי"ד שהשלישו את הגט ביד השליח, שישנו את דעתם להתאימם כפי דעת המתחדשים, [וכמו שכתב הגה"ק בעל חבצה"ש, על רעיון זה ד"לא ממקום קדוש תהלך", וכנ"ל (ד"ס וס"ס)]. ופשיטא דלא יגרע תורה שלימה שלנו משיחה חדשה שלהם, יהיה להם אשר להם, ולנו יש עמודים גדולים לסמוך עליהם אף באופן דלכתחילה גמור ושלם בשעת הדחק, וד"ב.

קיצור חיצא לנו מדבריהם של כל הפוסקים הנ"ל:

דעל אף דיש כמה חילוקים בדיון להתיר איסור קל בכדי להציל "אחרינא" מאיסור חמור, והוא:

א. כשהמדובר להציל את חברו מלעבור עבירה ב"אונס גמור", או אין מתירין לעבור שום עבירה לאחר, בכדי להציל את זה אפילו מלעבור עבירה גדולה, דהרי אונס רחמנא פטריה, [וכהנידון דהרמ"א (ל"א, ס"ז ע"א, ס"ז)].

ב. כשהמדובר מלאנסו ל"שמד גמור", או מותר להבירו לעבור אפילו עבירה גדולה (כחילול שבת) בכדי להצילו, [וכהנידון דהמושו"ע (ל"א, ס"ז, ס"ד), וכמש"כ המו"ז (ס"ט), דמוטב שיחלל עליו שבת אחד בכדי שישמור שבתות

א"א לכופו בשו"א לגרשה בג"פ, על אף שתשאר האשה מעוגנת כל ימי חייה [כמש"כ בתשו' א'], ועל אף שבדואי שתזנה במצב זה [כמש"כ בתשו' הב']. אבל אם הבעל אכן רוצה לגרשה כדי שהוא לא יתעגן, אז אנו "כופין אותה" לקבל ג"פ אף בע"כ, בכדי שתנצל מאיסור "אשת איש". בקיצור, אימתי אנו מתחשבים במה שהגט הוא "לטובתה" להצילה מאיסור "אשת איש", רק כשהבעל "רוצה" לגרשה בג"פ, דאז אנו מנצלים טעם זה אף בהנוגע לגרשה "בעל כרחיה", משא"כ כשהיא רוצית בגט, ולא הוא, אז אין אנו מתחשבים ב"טובתה" כלל.

ומעתה, הרי למותר לומר דמבטו ורעיונו הו"ך של הגרע"א משמש כלקח גדול להתחשבים הג"ל, דהרי מי לנו גדול מהגרע"א המפורסם כ"ענק שבענקים", בין בהפלגת "צדקתו" ובין בהפלגת "גאונותו" בכל מכמני תורה, ובדאי שצדיק וגאון שכמותו היה "דואג" על עתידת טהרת כלל ישראל מטמיעת "ממזרות" ומכשולן האשה בהאיסור החמור ד"אשת איש", עכ"פ לא פחות מן ה"מתחשבים" הללו. ועכ"ז חזינן שהוא "הבין" אחרת מדעתם, שאי אפשר לכופ את הבעל ליתן לה גט בשום אופן, על אף האיום וההפחדה מ"ריבוי ממזרים" וד"איסור אשת איש" מה שייגרם על ידי זה. ואם כך כתב אף בגוונא דליכא חשש דלהיפך - כמו בג"ד, שאדבריה אם נמסור לה הגט במצב כזה, אז זה רק יגריל ה"פירצה" בעתיד, שכל אשה שתוצה להפקיע את עצמה מתחת בעלה, תשכור הנך אנשי אלמי שיערכו על בעלה "גט מעושה" הפסול מה"ת, ואחר כל תלך ותנשא על סמך זה לאיש אחר, ואח"כ נבוא אנחנו להתחנן אצלה, שתעשה עמנו טובה וחסד לקבל את הגט הכשר, כדי "להציל" את הדור העתיד מטמיעת "ממזרות"... אעכ"כ דבכה"ג בודאי דשו"א"ת עדיף, ופז"ב.

ענף נו

דעת הרדב"ז: דאף כשהגט נחוצו בכדי להציל אותם מאיסור "אשת איש" ומטמיעת "ממזרים", מ"מ אם ימשיכו אחד לחיות ביחד באיסור דרבנן, לא יתן לה הבעל גט:

והנה, כל מה שהארכנו לעיל (ענף יד) להוכיח שדעת רבותינו בכל שאלה דכה"ג, אם נוכל לוותר על העברה של "איסור קטן", בכדי להרוויח להנצל מעבירה "גדולה", היתה דעת כולם פה אחד: דאי אפשר לנו להתחשב ב"תקנת היחיד" כשזה תהיה על חשבון "העברה" על שום עבירה, וכל שכן על חשבון חשש "תקלה" וכשולן ל"הכלל" בעתיד, כי עלינו לדאוג בראש וראשונה על תיקון הכלל. כל זה לא נצרכה רק להוכיח שכן היתה משפטם "בדרך כלל", בכל שאלה שמעין זה שעלתה על הפרק בהנוגע לכה"ת כולה.

אבל בכדי לסתום את פי המתעקשים, שלא יבואו לטשטש לבלבל כאילו שנ"ד שאני ושאני, דהרי יתרבו "ממזרים" בישראל, ואף אם נוכיח להם שאף בהנוגע לזה כבר חרץ הגרע"א את משפטו, שלא להתחשב עם כשולן האשה באיסור החמור ד"אשת איש", [וכנ"ל (ענף יט)], מה שבזה נכלל ממילא גם החשש ד"ממזרות", הרי יטענו דסו"ס לא הזכיר זאת בפירושו. ועוד, דשאני בגוונא שאין הבעל רוצה לגרשה, דאז

הצלת הדור העתיד מטמיעת "ממזרים", ועד כדי שלרגל תיקון ד"ז אין אנו רשאים להתחשב בכלום, לא בקיפוחו של הבעל מזכויותיו כאב לילדיו, ולא ברשעתה של האשה בהליכתה ל"ערכאות", ואף לא לחוש מן ה"חורבא" לדורות מה שיוכל להצמיח מזה. וממילא אנו חייבים למסור לה את הגט המושלש תיכף ומיד ביפה שעה אחת מקודם, ולבגוד בכל ההבטחות שנתנו להבעל.. ולהתעלם מכל רשעתה של האשה, וגם מן ה"חורבא" שזה יגרום לדורות. והם צועקים שכל מי שחושב אחרת מזה, שאכן יש לנו להתחשב עם ההבטחות שנתנו להבעל, כאילו שהוא מעיד על עצמו שהוא קל שבקלים, ואינו חרד לטהרת הדור העתיד, והצלתה מטמיעת הכשולן הנורא ד"ממזרות" אינו נוגע ללבבו כלל.

ברם, דברי הגרע"א הנ"ל (ענף י) מטפח על פני הצועקים הללו ומשתיקם כליל, דהרי מדבריו חזינן בבירור: דאפילו היכא שהדבר נוגע להצלת האשה מאיסור "אשת איש", וגם להנצל מטמיעת "ממזרות", ג"כ א"א לכופ את הבעל לגרשה בג"פ. דהרי התם מיירי באשה שזינתה תחת בעלה ברצון, ובדאי שהבין הגה"צ רע"א, שאם "נעגן" אשה כזאת על כל ימי חייה, בודאי שתזנה גם להבא, ויש חשש גדול שגם תוליד ממזרים, דמה אם זינתה תחת בעלה כשהיתה לה פת בסלה, בעיגונה לא כש"כ, ועכ"פ מידי חששא קרובה ודאי דלא נפקא. ועל אף שכל נימוקו של הבעל בנידון ידידה, על מיאנו מלגרשה בגט פיטורין, הוא רק בכדי "לנקום בה" על שגרמה בזנותה שתיאסר עליו, ועם על זה לא חש הגאון רע"א, לא על הצלתה מאיסור החמור ד"אשת איש", וגם לא על הצלת הדור מטמיעת "ממזרות", ופסק שאין בידינו לכופו לגרשה בג"פ בעל כרחו וכנ"ל. וא"כ כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו בנידון דידן, שהבעל אכן מוכן ומזומן ליתן לה גט, ולא עוד אלא שאף הוכיח אמיתת נכונותו לזה "במעשה", במה שהשליש מלפני כעשר שנים כבר גט כשר בבי"ד, וכל מה שרוצה, הוא רק שתפסקו מלקפחו מזכויותיו כאב לבתו בכח הערכאות, הרי פשיטא ופשיטא דבכי האי גוונא ודאי דאין שום מקום לכופו שיגרשנה בלתי זאת, רק משום שהאשה מאיימת עלינו שתמשיך לחיות באיסור עם האיש הזר שנישאת לו באיסור, ושתלד ממנו "ממזרים", ופז"ב.

וכבראי להרגיש על נקודה נפלאה, מה דחזינן לאידך גיסא בתשו' אחרת מהגרע"א (ס. דף קצ"ג), דגם שם המדובר מאשה שזינתה תחת בעלה, אלא דשם מוחלפת "רצונם" של האיש והאשה, להיפך הגמור מבתשו' הנ"ל, שהבעל רוצה לגרשה בג"פ ולישא אחרת, והאשה רוצית להשאר תחתיו, עי"ש. וראתה זה פלא, ששם אכן פסק הגרע"א להיפך, דהבעל יכול לגרשה בג"פ אפילו "בעל כרחיה", על אף שיש בזה משום איסור חדר"ג, בכדי "להציל אותה פרוצה על העתיד מאיסור אשת איש", ולהוציא הבעל מכבלי עיגון, עכ"ל. הרי לנו, דשפיר הבין הגרע"א היטב, שאשה שזינתה תחת בעלה, בודאי שתזנה במצב דעיגונא, וכמש"כ בתשו' הב'. ועכ"ז חזינן דהצד השווה להלכה "בכל המצבים" הוא; שהכל תלוי ב"רצון הבעל", שאם הוא מצידו מסכים לישאר "מעוגן", אז

יגרשנה הבעל, יש לה הדין ד"אשת איש" גמורה, ובניהם יהיו "ממזרים", מ"מ מכיון דגם לאח"כ תהא אסורה על השני, אם מדאורייתא מדין "ונטמאה", ועכ"פ מדרבנן מכח הקנס ד"תצא מזה ומזה", שוב אינו ראוי לנו להשתדל כלל אצל הבעל שיגרשנה. [ויש להרגיש על לימוד גדול היוצא לנו ממש"כ הרדב"ז בלשונו "ולא נתיר לו אנחנו איסור הקל" וכו', דלכאורה הלא אין השאלה שם כלל; אם "נתיר" לו איזה איסור, רק "אם נשתדל אצל ראובן שיגרשנה" ולא יותר. א"ו מוכח מלשון זה, דסבירא ליה להרדב"ז דעצם ה"השתדלות" אצל ראובן "שיגרשנה", כבר מיחשב כאילו "שהתירו" לשמעון לישאנה, וממילא הו"ל "מכשול" דנפיק מינה "חורבא", וזהו ראייה ברורה וניצחת לדברי השו"מ דלקמן (ענף כ"ז)].

ענף נו

דעת השר"מ בדין תצא מזה ומזה; שלא יתן לה הבעל גט (אף כשרוצה) כל זמן שהיא ביחד עם השני, ושלא נתחשב עם התקלה ד"ממזרים", מכח חשש ה"חורבא" שיצא מזה:

ברם, אף אם יתעקש המתעקש ליכנס בפירצה דחוקה, לחלק ולומר דשאני התם, דסו"ס אכתי לא נישאו עדיין בחו"ק כדמו"י, רק ע"י ערכאותיהם, [וממילא אכתי ל"ה "אשת איש" ו"ממזרים" ע"י בנידון דהתם, וכמבואר שם ברדב"ז בתשובה שלאח"כ], משא"כ בנ"ד הרי כבר נישאו באיסור, אולי ככה"ג יודה הרדב"ז שיש להשתדל על הבעל שיגרשנה. והגם שהמעין ברדב"ז שם יראה, שהדבר היה ברור בלי שום ספק כלל, ששמעון היה מוכן לילך למקום שאין מכירים לישאנה שם בחו"ק, ועכ"ז פסק שלא להשתדל אצל ראובן שיגרשנה, וא"כ ה"ה בנ"ד, דמ"ש. מ"מ אמרנו להביא ראייה ברורה לדברינו, מ"פסק דינו" של פוסק הדורות, אשר לבו כלב הארי בבקאות מבעית בכל מכמני תורה, ה"ה הגאון המפורסם בעל "שואל ומשיב" וצ"ל, מש"כ "להלכה ולמעשה" אף בגוונא דלאחר שכבר נישאו באיסור, וכבנ"ד ממש.

הנה, בשו"מ (קמא ח"א, סי' ה') כתב וז"ל; אור ליום ב' תולדות, כ"ז מרחשון תרכ"ז... ואשר שאל, אשת איש שנשאת לאחר, והיו שניהם מוידין, וקשה להפרידם, רק שהבעל הראשון רוצה לגרשה, והיא ג"כ מרוצה להתגרש מבעלה, אם רשאים הבי"ד להודקק לסדר גט, כדי שלא ירבו ממזרים בישראל, או דלמא, כיון שלבעלה השני אסורה אף לאחר שנתגרשה, לא יודקקו הבי"ד לזה. [וממשיך השו"מ]:

והנה, שאלה גדולה שאל, והנה מראש צורים נראה... אמנם זה דוקא בגט שאינו פסול אלא מדבריהם, ואף בזה אין כופין הבעל הראשון לגרשה רק אם רוצה... אמנם כאן שהיתה אשת איש גמורה ונשאת לשני במזיד, א"כ קידושי שני לא תפסי כלל, יש לעיין אם יש לתת לה גט. והנה, בשו"מ הרשב"א (ח"א, סי' אלף קס"ו [קס"ד]) כתב וז"ל [התיקונים בסוגריים מרובעות, הוא מלשון שו"ת הרשב"א], רחל שנתקדשה לראובן ובעודה ארוסתו קדשה שמעון אח"כ גרשה ראובן, מי חיילי קידושי שמעון הראשונים. תשובה, זה דבר פשוט וברור הוא שקידושי שמעון לא היו בהן ממש, דאין קידושין תופסין באשת

איה"נ דא"א לכופו ע"ז, אבל מאן יימר דאף בגוונא שהוא מוכן לגרשה, ג"כ יש ענין למנוע מזה, מכח הטעם דחשש "כשלון" ו"חורבא" דבעתיד. ועוד, דשאני "זנות" מה שדן עליה הגרע"א מ"נישואין באיסור" מה שאנו דנין עליה בנ"ד, דבשלמא על המזנית כיון שעשתה זאת בדרך "עבירה" ברורה וחמורה כ"כ, שפיר אין לנו להתחשב לא עם כשלונה שבעתיד באיסור "אשת איש", וגם לא בתערובת "ממזרים" ו"פסולי חיתון" מה שתגרום בעתיד. משא"כ על "נישואין באיסור" כיון שסו"ס הרי נעשית ב"אופן" וב"דרך היתר", ייתכן שאין לקנסה עד כדי כך, ואכן מוטל עלינו להתחשב בעתידה, להקל מעליה חומר העון, וגם בהצלת הדור העתיד מטמיעת ממזרות.

ועל אף, דהסברא הישרה שע"פ דעת גדולי הדורות שמפיהם אנו חיים, מחייב ההיפך הגמור. דאדרבה דוקא משום ד"נישואין" הוא דבר הנעשה ב"פומבי" ו"בריש גלי" וב"דרך היתר", היא המגדלת את חשש ה"חורבא" מה שיוכל לצמוח מזה, והיא הנותנת ביתר שאת שלא להתחשב עם הכשלון דטמיעת ממזרים, והיינו מכח חשש הג' הנ"ל (ריש פרק זס) שמן ה"חורבא" שיצא מזה בעתיד, החמור פי כמה מ"זנות" בעלמא. דאם ניקום אנן לזכות לה גט בכדי להקל מעליהם מחומר האיסור מה שיש בהמשכתם לחיות ביחד, שתהיה רק ב"איסור" עשה (מה"ת) או מדרבנן גרידא, הרי יתפרש ד"ז בעיני ההמון, כאילו שאנו נותנים להם בזה "גושפנקא דהיתרא" וכאילו שהותרה הרצועה לעשות כן, מה שאין שום ספק בדבר שהפועל יוצא שמה יהיה, שבקרוב יעמדו עשרות "חופות" נוספות להנך נשי רשיעי בעודם "אשת איש" גמור עם אנשים זרים, ומי שאינו מבין ורואה זאת בחוש, עליו לסלק עצמו מלדון בזה ומלנגוע בקצהו, כי אינו מבין המצב כלל.

מ"מ ליתר שאת, יש להביא ראייה ברורה וחזקה לדברינו, מ"פסק דינו" של רבינו הרדב"ז (ח"א, סי' רפ"ו. [אלף ע"ז]). וז"ל, שאלה, על ראובן שגרש על מנת שלא תנשא לשמעון, לפי שנטען עליה ומחמתו הוציאה, והלך שמעון ונשאה בערכאותיהם, ועתה רוצה ללכת למקום שאין מכירין אותו, וישא אותה ע"י חופה וקידושין, ונמצא שהגט בטל ובניה ממזרים, ושאלת אם נאמר לראובן שיגרש אותה בלא תנאי, שלא להרבות ממזרים בישראל. תשובה, דבר ידוע שהנטען על האשה אסור לישא אותה, הילכך אסורה היא על שמעון, ולא נתיר לו אנחנו איסור הקל כדי שלא יעבור על איסור חמור, ואדרבה הלעיטוהו לרשע וימות... ואפילו שלא היה שמעון נטען עליה, קרוב אני לומר שלא נאמר לראובן שקדשה ויפטרנה בלי תנאי, כיון דעבד שמעון איסורא ונשאה בערכאותיהם, לא נשתדל אנחנו למלאות נפש רשע, עכ"ל.

הרי לנו, דעל אף שאנו יודעים בבירור שהם נישאו באיסור, ויחיו כל ימיהם באיסור "אשת איש", וגם יתרבו "ממזרים" בישראל, עכ"ז אין לנו להשתדל אצל ראובן שיגרשנה, דכיון דגם לאחר שיגרשנה ראובן בלא תנאי, אכתי תהא אסורה על שמעון מכח האיסור דרבנן ד"הנטען על אשה לא ישאנה", משו"ה אינו ראוי לנו להשתדל כלל אצל ראובן שיגרשנה. וזהו הוראה ברורה לנ"ד, דעל אף שער שלא

[וב"ב גם במנחם משיב (קירשנבאום, פפא"מ תרפ"ט, ח"א סי' מ"ט), בכהן שחי עם אשת איש אף לאחר שידע שגיטה מזויף, וכתב דכיון שאף כשתגרש מבעלה תהא אסורה עליו, מחמת שנטען עליה, ומחמת שכהן אסור בגרושה, ע"כ אין לנו להשתדל שתגרש מבעלה, על אף שתשאר א"א ויתרבו ממזרים, ומביא ראיה מן הרדב"ז והשו"מ הנ"ל (ענפים כ"ז-כ"ח). אלא דהתם סידרו לה גט, כיון של"ה "חופה" ו"קידושין", וגם ל"ה ברור שכבר חיו יחד. וב"מ בדבר הלכה (קללקין, תרפ"ט, מילואים סי' י"ד), ע"ש. וע"ע בספר קדושת בית ישראל (קרוגר, סופ"י ל"ד) בענין א"א שנשאת בערמה, אם כופין את הבעל לגרשה, ע"ש].

ומעתה הלא הדברים ק"ו, דאם כך כתב ופסק הגאון הנ"ל בנידון ידידיה, מה שבדאי היה המדובר שם מן אנשים "פוקרים", שלא היתה שום מבוא להעלות על הדעת, שיתבוננו עי"ז לחזור בתשובה, ועכ"ז כתב מה שכתב. [דעלינו לדעת ולהבין, שכל השאלות שממין זה הנמצאים בספרי שו"ת, היה המדובר מן אנשים פוקרים "נעלאגן" (הנקראים כהיום "רעפארמער"), שפרקו מעל צואריהם עול שמירת תו"מ כולה, או למחצה לשליש ולרביע, אלא שלפי החוק היו נתונים תחת מרותו של רב העיר בהנוגע לחוק, שהוכרחו לשמוע לפסקיו. אבל שאנשים המוחזקים כשומרי תו"מ יתדרדרו לשפלות כזאת, להרהיב להסתבך בפח איסורים חמורים כאלה, עם האמתלא העלובה באשר ובכן שיש להם "היתר" מאיזה רבנים, כמו שמתרחש לדאבונינו כהיום בכל מקצועות התורה רח"ל, דבר כזה לא היה יכול להתרחש כלל בימי קדם, ולא עכברא גנב אלא חורא גנב, שעל צואר ה"מתירים" הללו תלוי הקולר, ואוי להם מיום הדין ואוי להם מיום התוכחה]. א"כ מה נענה אנו אבתריה בנידון דידן, כשהמצב שונה לחומרא בכמה צדדים וצירי צדדים:

ראשית, שהרי גט כשר היה מונח אצל הבי"ד, מה שהיתה ממתין ומצפה על האשה זה קרוב לעשר שנים שתבא לקחתה, ולא באתה רק בכדי שתוכל להמשיך לקפח את בעלה מזכויותיו כאב לילדיו בכח הערכאות, והרי זה יחשב כ"פשיעה" ממש, ששבקה "היתירא" שהיה מונח לפניה, ואכלה "איסורא" רק בשביל תאות הנצחון. [משא"כ בנידון דהשו"מ משמע, דאם ה' הבעל מוכן לגרשה מיד, ל"ה נשאת לאיש זר טרם כן]. שנית, דכבר כתבנו לעיל (ענפים ח' ו"א), דכשהיא עומדת עדיין במרדה, וממשכת לקפח את בעלה מזכויותיו כאב לבתו בכח ה"ערכאות", ודאי דאין להזדקק לה כלל טרם שתפסוק מזה, וכדפסק הרמ"א (תו"מ סי' כ"ז, ס"א). ד"אין נזקקין" בכה"ג, ע"ש. שלישית, דבמצב כזה, כשהיא ממשכת לקפח את בעלה מזכויותיו, הרי אין הבעל מסכים לגרשה כלל, וממילא אכתי יש חשש "פסול" גדול גם על ה"גט הכשר" שהשליש, [ע"י מנח"י (תו"מ סי' קל"ז), מגישין (מ"ז, ח'); אלו הייתי יודע... לא הייתי מגרש, ע"ש]. ומה נועיל, בכשננט מן הפח אל הפחת, ליתן לה גט שני, מה שגם בה יש "פסול".

רביעית, כיון שהמדובר מן אנשים החיים בין הציבור כ"שומרי תורה ומצווה", התקוה חזק וגדול, שאם יראו שלא עלתה בידם להוציא עי"ז גט כשר מבעלה, בודאי

איש וקידושי שמעון לא היו בהן ממש, (ד[ו]אף על פי שגרשה ראובן קידושי שמעון הראשונים (אינם כלום) [אינן חלין], אבל אם רצה שמעון (לגרש) [לקדשה] אחר [גירושין] ראובן, מקדש ונשוא [וזה דבר פשוט, עכ"ל]. [וממשיך השו"מ]:

והנה זה בקידש לבד, אבל כל שנשאת באיסור ולא תפסי בה קידושין, וגם כעת אסורה לבעלה שהיא סוטה ואסורה לבעל, א"כ אם יסדרו לה ב"ד גט, יש לחוש שיחשוב הבעל שהותרה לו, ובאמת היא אסורה, וגם יש לחוש, כיון שכתב הרשב"א שצריך לקדשה מחדש, יאמרו שגם בזה צריך לקדשה מחדש, ובאמת שזה אסור לקדשה, לא מבעיא בכרכת אירוסין ונשואין ודאי אסור, שהן ברכות לבטלות שאסורה עליו, אלא אף בלי ברכה, יש לחוש שלא יאמרו שהנשוא אשת איש, כל שגירשה בעלה מותרת להשני, וזה אסור ונטמאה כתיב. ועל כן לא יזדקקו הבי"ד [לסדר לה גט], ויאמרו לבעל השני שכל ביאה וביאה הוא אסור, ואף שלא ישמע לנו, ואף שירבה ממזרים, אנו אין לנו בזה, והקב"ה רואה דמעת העשוקים, כמו שדרשו במדרש [ויקרא רנ"ב, פרש"י ל"ב, אות ח'; וקטל רנ"ב, פרש"י ד', אות ח'] על פסוק [קטל ד' ח']; [ראיתי דמעת העשוקים ואין להם מנחם, דקאי על ממזרים שמולידים, וז' יצילנו ממכשול ותקלה, והנני הדרש באהבה, עכ"ל ע"ש].

ובע"ז פסק השו"מ (ס"ט, סופ"י קכ"ג) כלפי איסור חדר"ג, דמי שעבר ונשא אחרת על אשתו, שמקורם מחייבים אותו להוציאה, על אף שכבר גירש הראשונה, [ע"י טושו"ע (נ"ה, סי' ח'), ברמ"א (סי')], שלא יחרוך רמיה צידו, כדי שלא יוסיפו בני עולה לעשות כן, דאל"כ יצא מזה "חורבא" שכ"א יעשה כן. משא"כ כשנחייבו לגרשה מקודם, שוב לא יעשו כן במזיד, דהרי תשב בפחי נפש שאולי ינחם ולא ירצה לחזור ולישאנה, [וכש"כ בג"ד, שאסורה עליו עולמית, ול"מ מה שיחזור וישיאנה וכנ"ל (סוף ענף כ"ז), ע"ש], דומיא דריאה שנאבדה דאין מכשירין אותה, מטעם זה, דא"כ כ"א ישליכנה ויאמר שנאבדה, [ע"י טושו"ע (י"ד סי' ל"ט, סי' ו"א), ובש"ך (ס"ט, סק"מ ומ"צ), ע"ש]. וע"ע בשו"ת הרי בשמים (תני"א, סי' ע"ז), מש"כ על דברי השו"מ [הללו שאינם דומים לדבריו (ענפי ח') הנ"ל], ע"ש.

הרי לנו דברים ברורים ברעת תורה, מגאון הגאונים ופוסקי הדורות הגאון בעל שו"מ שגזר אומר, דאפילו כששניהם רוצים בגט, שהבעל מצידו רוצה לגרשה, וגם האשה מצידה רוצית ומסכמת לקבל את גיטה, דמ"מ ועכ"ז לא יזדקקו שום בי"ד לסדר לה גט, כיון שזה יהא נראה להחמון כ"הכשר" וב"היתר" להשני לקיימה [וכסברת הרדב"ז (ענף כ"ז, סוף ס"ט)], ויצא מזה תקלה לדורות. זאת אומרת, דאף כששניהם באים לבקש מן הבי"ד שיסדרו להם גט, מ"מ לא יזדקקו להם הבי"ד לסדר להם את הגט, על אף שימשיכו בודאי לעבור על איסור "אשת איש" שבמיתת חנק, וגם יולידו וירבו "ממזרים" בישראל, המוטב שיעברו הם איסורים חמורים, ואף ירבו ממזרים בישראל, משנעשה אנו איזה דבר, מה שיוכל להתפרש להחמון כ"הכשר" ו"גושפנקא דהיתירא" על חיי איסור והפקירות. ואצ"ל שדבריו הק' מתאימים מאוד לדברי כה"פ שהבאנו לעיל (ענף כ"ד). שג"כ כתבו כע"ז בשאלות כאלו, בהנוגע לכה"ת כולה, ובפרט לדברי הרדב"ז הנ"ל (ענף כ"ז), שכתב כן גם בהנוגע לענין חששא דטמיעת "ממזרים" וכבנ"ד ממש, ע"ש.

למב"י שנת תר"ט, ושם (נאד"ס ונאד"ס) מביא מה שפסק על מעשה שהתרחש ביום ב' מסעי, כ"ג תמוז שנת תרכ"ב, והריני מדגיש התאריכים בכדי להבהיר, שתשובה זו שנדפס בחלק שלישי מספרו, נכתב בשנות תר"ט ותרכ"ב, שהוא לכל הפחות "חמש שנים לפני" שכתב תשובה הנ"ל, על אף שנדפס בחלק ראשון מספרו, כדי שלא יוכלו המבלבלים לטעון ולומר, ש"חזר" בו הגאון "אחר כך" מדבריו הנ"ל. [וז"ל (ס) ובודאי "זכות" הוא לה [לזכות לה גט], שהרי בעונותינו הרבים בזמן הזה פריצות הרבה והוא אשת איש, ומדלא באתה לביתה על כרחך שהיא שם בזנות... דודאי "זכות" הוא לה, ומוטב שתאכל בשר תמותות, שתזנה בעת שהיא פנויה... עכ"ל ע"ש].

הרי לנו, דאף באשה ש"נעלמה" בלבד, ולא ידעין מה היתה לה, ג"כ הבין השו"מ ש"מסתמא" היא מזנית תחת בעלה, וממילא "זכות" הוא לה שתתגרש ממנו, ועאכ"כ שהבין שכן הוא במכש"כ, באשה ש"נשאת" לאיש זר בעודה "אשת איש", ועכ"ז פסק דבכה"ג לא יסדרו לה גט בשו"א. ועכ"ז דס"ל, דשאני "זנות" מ"נשואין באיסור", דב"נשואין" כיון שהוא ענין הנעשית בפומבי וב"דרך היתר", זה מגדיל הרבה יותר החששא ד"חורבא" וד"תקלה" על העתיד, שילמדו אחרים לעשות כן, ואח"כ ימשיכו לחיות באיסור, משא"כ ב"זנות" שנעשית בצנעה וב"דרך איסור", לא ילמדו אחרים לעשות כמותה וכנ"ל, ומה גם, דהתם (במזנית) לאחר שתתגרש, הרי תנשא ב"היתר" גמור, [אלא דגם כזה צריכין הסכמת הבעל לגרשה, דא"א לכופו ע"ז וכנ"ל (ענף י) מהגרעק"א, ע"ש], משא"כ בכשנשאת באיסור, וכדמובן היטב לכל הולך ישר.

[ודבר זה משמש לנו כ"תשובה נצחת", להבאים עלינו מדברי שו"ת של מחברי זמנינו, הכותבים שאף במצב של "נישואין" באיסור, ג"כ יזכו גט להאשה, ואפילו כשאניה רוצית לקבלה. ברם פשיטא, שאנו אין לנו אלא דברי רבותינו הרדב"ז ורע"א והשו"מ שמפיהם אנו חיים ומימיהם אנו שותין, ואין אנו משעובדים לפסק דינם של מחברי זמנינו, כשהוא מנוגד לדברי רבותינו גדולי עולם, ובפרט כשדבריהם נעלם מהם ולא הזכירוה כלל, ואצ"ל שלא דחו את דבריהם בשום ראייה, וראה לקמן (ענף יט) מש"כ מזה, וד"ב].

והגם, שבספר דברי חכמים וחידותם (על רמב"ם קוטס, פ"ג סי"ב, ד"ס פאטור) תמה על דברי השו"מ הנ"ל, ולפע"ד חרש לומר כן... כל שכן בנידון דידן שמקיים הבעל מצות עשה מן התורה לגרש מחמת ערות דבר, ושלא יפוש ממזרים, ועי' באה"ט (פי"ז, סי' יז) [ס"ק קצ"ג] דתצא בגט משניהם, מה שכתב בשם רדב"ז דלא מהני הפרשה רק גט, [א"ה: כבר מבואר לעיל (ענפי מ"ט וי)]. דאין ראייה מדברי הבאה"ט והרדב"ז לנ"ד, ע"ש. ולאחר שכתב שם המחבר הנ"ל, שאם יגרשנה בעלה, נרויח שלא יעבור השני רק על איסור עשה לכל היותר, הוא מסיים בזה"ל, ואיך נימא משום איסור שאינו אף בעשה (או רק בעשה), נניח שירכו ממזרים בישראל, ומה זה חשש חדש, שיאמרו דמותרת לכוועל, כשהבית דין מכריזים "איסור" רחוב לגרשה, עכ"ל.

שישיבו מדרכם הרעה, ויגרש את האשה הזאת, וישאר כ"א מהם עם אחר בהיתר, כי ייראו מלהמשיך לחיות ביחד, ביודעם היטב שעל כל ביאה וביאה יש איסור מיתת חנק, וגורמים לילדיהם הפסול ד"ממזרות", שהוא ה"מום" היותר גדול מה שהורים יכולים להנחיל להם. משא"כ אם ניזל בתר איפכא להכשיר להם המעשה נבלה, לא ישובו מעולם מדרכם. והמשיית - והוא עיקר גדול, מה שהרבנים שמבחוץ (שאינם בקיאים בהמתרחש) לא עמדו ע"ז, והוא שאותה ה"תקלה" מה שהגאון בעל שו"מ חשש לה, שסידור הגט ייחשב בעיני אנשים כ"הכשר" וכ"היתר" על שישארו ביחד, הנראית לעין הקורא כ"חשש רחוק" (ובודאי שהיתה רק מקרה בודד), התגשמה לדאבונינו כהיום לנגד עינינו, כ"פירצה" קרובה ומוחשית הנוגע למעשה לעתידה של טהרת מחנינו. דהלא המדובר בנ"ד הוא, מן "תכנית" ממוחשב, מה שנעשית מתחלה ועד סוף ב"חשבון", וע"פ "ייעוצם" של הנך כנופיא ובריוני המכנים את עצמם כ"רבנים", שהם הם מסדרי גטין מעושין (ומפקיעי קידושין) המרבים ממזרים בישראל (לפי כל דברי גדולי הפוסקים), והם הם שיעצו להאשה, דרך ע"י "טצדקי" זה, שתלך להנשא לאיש זר על סמך ה"גט מעושה" הפסולה, רק ככה יעלה בידה "להכריח" את הבעל ליתן לה גט כשר, ע"י שיטילו אח"כ "לחץ" גדול על מנהיגי הדור בצעקת "ממזרים", [כאמור, שמי שהוא "בתוך הענין", מבין וראה זאת כבירור גמור, אבל ליתר שאת ערכנו גם "דרישה וחקירה" בד"ז, ובני משפחתה של האשה עצמה אשרו זאת בפירוש לכמה בנ"א, וגם התבטאו כן לרבנים כמשיחים לפי תומם].

בקיצור, אין המדובר כאן ממקרה בודד, או מאשה בודדת שהלכה "מדעת עצמה" להנשא לאיש זר, וכמו בכל הנידונים הנמצאים בספרי השו"ת, שהתרחש מה שהתרחש במקרה. אלא שהמדובר כאן הוא מן "תכנית" ו"טצדקי" הממוחשב מראש, ע"י פוקרים ומחריכים בכרם בית ישראל, וקיימת בינינו "כנופיית מעשים" המצפים וממתינים בכליון עינים לראות איך שיפול הדבר. וממילא אין שום ספק בדבר, שאם אכן יעלה להם עתה כמזימתם (ח"ו), ויצליחו להוציא גט כשר מן הבעל ע"י טצדקי זו, אז בקרוב יעמידו פרוצים הללו עשרות "חופות" נוספות להנך נשים רשעיות ופרוצות, עם אנשים זרים בעודם "אשת איש", מתוך החשבון שרק בכך יעלה בידם שיוכלו להמשיך לקפה את בעליהם מזכיותיהם בערכאות, לכשיצטקו אחר כך בקולי קולות: "ממזרים" עליך ישראל, אהה אנה בואו והצילו את כלל ישראל מסכנה זו. [ברם לדאבונינו, הרי הרבנים היראים שאינם בתוך הענין הולכים שולל אחר שיחתם הנאה, של הנך "דיינים הצבועים" שמחמת "נגיעתם בדבר" הם משתפים פעולה עם המהרסים, ומשמשים כה"גשר" בינם וביניהם וכנ"ל בהקדמה (נספח), ע"ש ואכמ"ל].

ובכדי להוציא מלב הטועין והמטעין, כדאי להדגיש, על אף שהדבר פשוט; שבודאי שהגאון בעל שו"מ הבין היטב, שנתנית גט לאשה פרוצה ומזנית, הו"ל "זכות" וטובה גדולה אצלה, להצילה מאיסור חנק, דהרי איהו גופיה כתב כן בשו"מ (מנייח ח"ג, סוף ק"ז). [מה שמתחיל באור ליום ד', ל"ב

שדן עליה הגאון בעל שו"מ, שע"י שנסדר לה גט, אולי ייחשב ד"ז לבנ"א בחדא מחתא כ"נתינת הכשר" על המשכתם לחיות ביחד באיסור, או על החשש היוצא כתוצאה מזה, שאם ידעו בנ"א, שלבסוף יקילו את האיסור מעליהם ע"י נתינת הגט, הרי זה "יעודד" את כל מי שחומד את אשת חבירו שיעשה כן גם הוא, דהרי המהר"ש לא הזכיר כלל חששות הללו.

אלא שדן שם על שאלת השואל, ממבט זוית של חשש אחרת לגמרי, והוא דאולי ע"י שנקיל את האיסור מעליהם, במה שיגרשנה בעלה, עי"ז לא יתנו לב לשוב ולחזור מן העבירה, וע"כ שאל השואל, דאולי מוטב מהאי טעמא, שלא יגרשנה בעלה, אלא שישא אחרת עליה בלא גט, בכדי שמתוך חומר האיסור אולי יפרוש ממנה הבועל השני. וע"ז הוא שכתב המהר"ש את דבריו הנ"ל, דכיון שמצד אחד, קשה להתיר להבעל איסור חדר"ג, שישא עליה אחרת בזמן שהיא רוצית בגט, ולאידך גיסא, הרי מאותן ראיות שהביא מן הש"ס ופוסקים, דבנ"א מפורשים עצמם יותר מן איסור חמור מאיסור קל, משם אכתי ליכא ראייה דאף בשכבר חזינן שעובר על האיסור החמור, דג"כ לא נחפש להקל מעליו את האיסור. [אולם במנחם משיב הנ"ל (ענף נז, ד"ס וכו') כתב להיפך דאם כבר דרו יחד חמור, עי"ש]. וע"כ, כיון דמאידך גיסא יש גם "סברא" להיפך, שנחוס על נפשות החוטאים הללו, לעשות כל מה דאפשר להקל מעליהם את חומר ועונש החטא, משו"ה לאחר ששקל את שני הצדדים, כתב דכיון דלחצד שלא נקיל עליהם האיסור ע"י סידור הגט, הרי יצא החורבא ד"ריבוי ממזרים", ע"כ מסתברא להכריע כהצד שאכן נסדר להם גט.

בקיצור, המהר"ש מכריע, דאי משום תקוה זו בלבד, שאולי יפרשו זה מזה מתוך חומר איסור ד"אשת איש", אכתי אין כדאי ליכנס בכל כך הרבה קולות והיתרים. **הרא**, שנתיר להבעל איסור חדר"ג, שישא אחרת בלי שיגרשנה הראשונה אף שרוצית בגט. ועוד, שנניחם לחטוא בחטא חמור ד"אשת איש", שהוא כעונש מיתת חנק על כל ביאה וביאה. ועוד, שנניחם להרבות ממזרים בישראל. ועל כן הוא מסיק מכל הנך טעמי, דמוטב שיגרשנה. **אמנם**, על הנך חששא של הגאון בעל שו"מ הנ"ל (ענף נז), שלא יצא מזה "חורבא", שידמה לבני אדם שייתכן להכשיר איסור "אשת איש", [וכמו שיוצא ברור גם מלשון חדר"ג הנ"ל (ענף נז), וכדיארנו שם (ד"ס טרי, קטע וט) דגם מלשונו מוכח דסבירא ליה, דעצם ה"השתדלות" אצל בעלה שיגרשנה, מיחזי ומתפרש בעיני בני אדם כ"היתר", מה שגורם ל"חורבא" דלעתיד, עיי"ש]. על זה לא דן ולא הזכיר חשש זה כלל, וייתכן דבנידון ידידי לא היה שייך חששא זו מאיזה טעם, וכגון שהמדובר שם מאנשים "פוקרים" לגמרי, שלא היה שייך לחוש שבנ"א ילמדו מהם כלל, ומשו"ה לא אסיק אדעתיה לדון על זה.

וממילא ייתכן וכן מסתברא, דאילו היה מסיק אדעתיה חששא זו, או בגוונא שאכן שייך חששא זו וכבנ"ד. **ובפרט**, אילו היה רואה דברי חדר"ג, בודאי שהיה מודה לדבריו ולדברי השו"מ, [וכפשוטת היוצא מדברי המון כל הפוסקים הנ"ל (ענף נז), גם כלפי כה"ת כולו]. ובן מוכח

הנה (במחכ"ת המחבר הנ"ל), הרי תלונותיו הנ"ל תמוהים, דהלא הדבר ברור, שגם הגאון בעל שו"מ הבין מעצמו היטב מאוד, כל הדברים הפשוטים ב"השקפה" מה שכתב, ועכ"ז החרין משפטו, שעל אף שירבו ממזרים, מ"מ לא יזדקקו שום בי"ד ליתן לה גט. **ובפרט** כשדברי חדר"ג הנ"ל (ענף נז) מסייעין בבירור גמור לדברי השו"מ, ומוכיחים להיפך הגמור מתלונותיו של המחבר הנ"ל, דהרי גם התם קאי הבעל בעמוד והוצא, ועכ"ז פסק חדר"ג שלא ישתדלו אצלו שיגרשנה. **ובודאי** דבכל כי האי, יש ייפוי כח ביד אותה בי"ד שדן בדבר, להחליט לסמוך על העמודים של ברזל, ה"ה פוסקי הדורות חדר"ג והגאון בעל שו"מ יותר מעל דבריו. (ובפרט לפי המצב, שקיימת "כנופיית מעשים" וכו'), חפ"ב.

ענף נח

דברי המהר"ש ענגל בענין דומה, וביאור דבריו:

והנה, במהר"ש (ענגל, ח"ו, סי' קל"ח) דן ג"כ על שאלה כע"ז, ברם ממבט זוית אחרת קצת, והגם שמסקנתו נראה במושכל ראשון שונה ממסקנת השו"מ הנ"ל. **אולם**, באמת שלאחר העיון הקל רואין בעליל, שאין כאן מחלוקת כלל, וכמו שנבאר. וז"ל, אשר נסתפק כתי, אם נכון לסדר גט לאשה שנשאת באיסור ויושבת עם הבועל, כיון שיודעין בודאי שגם אחר הגט תשב עם הבועל באיסור, אולי יותר נכון שלא לסדר גט, שמא מתוך חומר איסור אשת איש תפרד מהשני. גם נסתפק כתי, אם בעלה הראשון מותר לישא אשה אחרת, ואם צריך היתר ממאה רבנים. **לרעתי** קשה להתיר להבעל לישא אחרת אם רצונה לקבל גט.. [וממשיך]:

ואודות האשה, אם אמנם מצינו כמה פעמים דאיסור שהוא יותר חמור פרישי מיניה וכמפורש בש"ס... אך באמת זה רק כל זמן שלא ראינו שעברו איסור חמור, אבל הכא שיושבת תחתיו באיסור אשת איש בכל ביאה וביאה, מצוה להצילם עכ"פ מאיסור מיתה, וגם דאחר הגט אם תתעבר מהשני, עכ"פ לא יהיו חבנים ממזרים, ועי' באה"ע (סי' ד', סט"ו). וס"י (י'), דאחר שיגרשנה הראשון לא יהיו חבנים ממזרים אף מדרבנן, עיי"ש, [א"ה: כבר מבואר לעיל (ענף נז), דד"ז אינו מוסכם, ובשו"ע (ט) כתוב בפירוש להיפך, ולכל היותר תליא ד"ז במחלוקת גדול בין הפוסקים, עיי"ש]... אבל עכ"פ מוכח, דהגט חשוב "זכות" אף אם יושבת אחר הגט, עם מי שזינה עמה קודם הגט, דאפ"ה חשיב זכות להצילה מאיסור מיתה... **בקיצור**, דעתי נוטה, שיסדרו להם גט, ויגידו (לה) [להם] שאסור (לה לישב עם הבועל) [להם לישב ביחד], ואם (תשמע) [ישמעון] מה טוב, ואם לאו, עכ"פ לא יהיה איסור מיתה, וגם חבנים לא יהיו ממזרים... והש"ת יצילנו משגיאות, עכ"ל.

והאומנם, שבמושכל ראשון אכן נראה, כאילו שהמהר"ש מסיק אחרת ממש"כ השו"מ הנ"ל (ענף נז) שלא יסדרו לה גט בכה"ג, וכאילו שיש כאן לפנינו איזה "מחלוקת הפוסקים", אבל באמת כד דייקנן בדבריו שפיר, מתבאר דאין כאן שום מחלוקת כלל, ומר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא פליגי. דהרי המהר"ש לא נחית לדון כלל, על הנך חששא מה

לעשות נתינת הגט בלבדו בינו ולבינה, מבלי עזר וסיוע מ"רב" או ב"ד, שפיר היה מקום לומר, שנייעצוהו לעשות כן בכדי להקל עונם מעליהם, ושלא ירבו ממזרים בישראל.

אמנם, היות ד"סידור גט" הוא דבר שנעשה "על ידי" בית דין, מה שזה מעניק "גושפנקא" ד"הכשר" וד"היתר" על כל דבר היוצא מתחת ידם, בכה"ג ודאי דשייך בזה הנימוק החזק מש"כ חת"ס הנ"ל (ענף ג"ד, ד"ס וכן). שאין בכוחנו להקל על שום איסור ואפילו הכי "קלה", כשזה נעשה בסיוע "רב" או ב"ד, וכגון לסדר קידושין למי שנשא מינקת חבירו, על אף שתנצל האשה ע"י מלהתפקר לגמרי מיהדותה, ע"ש. וא"כ הרי ה"ה ממש בנ"ד, דמוטב שהם יחיו יחדיו באיסור "אשת איש" החמורה, ואף ירבו "ממזרים" בישראל, כל עוד שזה נעשה ע"י "עבריינים יחידים", ושלא ע"י סיוע מ"רבנים" חרדים לדבר ה', מה שיוכל להתפרש כ"היתר", משיחיו ביחד רק באיסור עשה ד"ונטמאה", או באיסור דרבנן ד"תצא מזה ומזה", ע"י מה שיוכל להתפרש כ"גושפנקא דהיתרא" מרבנים חרדים, דהרי אם הבי"ד יסדרו להם גט, בעוד שגלוי וידוע, שימשיכו להיות ביחד, הר"ז יתפרש להחמון כ"היתר" על הדבר, מה שאין בכוחנו לזה, ובודאי דשוא"ת עדיף בכה"ג.

ובאמת, דעצם יסוד ונימוק זה, הרי כתבה כבר בעל עקידת יצחק (שער כ') וז"ל, וכן הוא הדין בכל מה שחטאו היחידים בכל ציבור וציבור, כפרון באחד מהאיסורים שבתורה, כגון ביין נסך או גבינה של עכרים או שעטנז וכיוצא, שהעלם עין השופטים והמנהיגים מתיר אותם, כאילו הם מותרים מן הדין, שכבר הפכו בזה חטאות היחיד אל חטאות הציבור מכללם. ובמה פעמים נתחבטתי על זה אודות הנשים הקדשות, שהיה אסורן רופף ביד שופטי ישראל אשר בדורנו, ולא עוד אלא שכבר יאותו בקצת הקהלות ליתן להם חנינה ביניהם, גם יש שמספיקים להם פרס מהקהל, כי אמרו כיון שמצילות את הרווקים, או הסכלים מחטא איסור אשת איש החמור, או מסכנת הגויות, [א"ה: הגוים היו מענישים אז את הישראלים הבאים על הגויות בשריפה], מוטב שיעברו על לאו זה, משיבואו לידי איסור סקילה, או סכנת שריפה. [וממשיך]:

ואני דנתי ע"ז פעמים רבות לפניכם ולפני גדוליכם, והסברתי להם שהחטא הגדול אשר יעבור עליו איש איש מבית ישראל בסתר, ושלא לדעת הרבים וברשות ב"ד, חטאת יחיד הוא, והוא שבעונו ימות ע"י ב"ד של מעלה או מטה, וכל ישראל נקיים, כמו שהיה עון פילגש בגבעה, אם היו ב"ד שלהם מוסרין האנשים הרשעים ההם לבדם ביד ישראל. אמנם, החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים, והדת ניתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו, הנה היא זימה ועון פלילי וחטאת הקהל כולו, ולא ניתן למחילה אם לא בפרענות הקהל, כמו שהיה בבני בנימין על השתתפותם בעון, והוא היה עון סדום כמו שביארנו, שהם ובתי דיניהם שלהם הסכימו שלא להחזיק יד עני ואביון, ולכן הוא טוב ומוטב שיכרתו או ישרפו או יסקלו החטאים ההם בנפשותם, משתעקר אות אחת מהתורה בהסכמת הרבים... ומי שלא יקבל זה בדעתו, אין לו חלק בבינה ונחלה בתורת אלוהית, עכ"ל.

בבירור, ממה שפסק איהו גופיה (מ"ז, ס"ו) כלפי החדר"ג שלא לגרש בעל כרחו, דבעבר וגירש בע"כ ל"מ לישא אחרת, דאל"כ כ"א יעשה כן, כמו בריאה שנאבדה שמטריפים אותה, דאל"כ כ"א ישליכנה ויאמר שנאבדה, מה שזה אכן הוא בהתאם ממש לפסקו של השו"מ הנ"ל (ענף כ"ז, ד"ס וענף"ז) כלפי החדר"ג דלישא על אשתו ע"ש. דהרי לנו, דהיכא דאכן שייך חששא ד"חורבא", אז מודה המהר"ש לדברי השו"מ, וא"כ בנ"ד שקיים "כנופיות מעשים" וכנ"ל (ס"ט, ד"ס וחמישים) ה"מוכרים" גיטין מעושים, בודאי דגם הוא מודה שלא יגרשנה בעלה, מכח חששא ד"חורבא" דנפיק מינה. וע"כ פ"ה זה מיהא ודאי פשוט, דא"א להחליט בבירור, שהמהר"ש "חולק" על השו"מ בזה, דהרי הם הנים על שני יסודות ונימוקים נפרדים זמ"ז וכנ"ל, וז"פ.

אמנם, אפילו לפי הטעות שבמושכל ראשון, דהשו"מ והמהר"ש אכן פליגו זע"ז, ג"כ ל"ה זה משנה כלום להלכה בנ"ד, דהגם שבודאי רב גובריה וחיליה של הגאון בעל שו"ת מהר"ש, ולא הגענו למדה זו להכריע (ח"ו) בין ההרים הגדולים הללו השו"מ והמהר"ש, ששניהם העניקו את החממה בגדולת תורתם וצדקתם, דמי גובר על מי. מ"כ זה מיהא פשוט וברור, שהמהר"ש לא רק שלא ראה את דברי השו"מ בזה, אלא דגם את דברי הרדב"ז לא ראה, מדלא הזכירם כלל, ובודאי מטבירא דאילו היה רואה את דבריהם, לא היה חולק עליהם. ובאמת, דלשונו של המהר"ש עצמו, שהדגיש לכתוב "דעתי נוטה", מוכיח שדין זה ל"ה ברור לו, והיה לו "ספיקות" גדולות בין הצדדים, ואין ולא ורפיא בידה. [וכדאמרין בחולין (ס"ז, כ'). איבעיא להו, מיפשט פשיטא ליה לר"י.. או דלמא ספוקי מספקא ליה, ומאי "דעת", "דעת נוטה", ופרשי' (ד"ס ועת ט"ט) וז"ל, לשון "ספק", אבל נראה במקצת... עכ"ל עי"ש].

ולעומת זה, הלא הרדב"ז והגאון בעל שו"מ [והמנחם משיב] אכן כותבים את דבריהם בבירור ובודאות, וכדנראה מלשונם המובא לעיל (ענפים כ"ז וכו'). וממילא פשיטא דבכל כה"ג, ודאי דעליה דידהו נסמוך למעשה, דלמה נניח את "וודאם" הברור של הרדב"ז והשו"מ, מפני "ספיקו" של המהר"ש. ובפרט לפי הירוע מכללי הפוסקים [ע"י שר"ח (פ"ל) ספוקים, ס"ז, אות מ"ו)], דמה דקימ"ל כבתרא, הוא רק כשמביא את דברי הקודמים עליו וחולק עליהם, לא כן כשאינו מביאם וכותב אחרת בסתמא, דבכה"ג אמרין דאילו היה רואה את דבריהם בודאי שהיה מודה להם, וממילא קימ"ל כ"קמאי", עי"ש. ומה גם דמסתברא לומר, דבגוונא דנ"ד כו"ע מודי ואף המהר"ש דשוא"ת עדיף, שלא ליתן לה הגט במצב כזה, מכיון דשייכי בה כל הנך חמשה טעמים הנוספים דלעיל (ענף כ"ז, מד"ס רמ"א), מה דלא שייכי כלל בנידון דידהו, וזפ"ב לענ"ד.

ובעצם הכרעת המהר"ש בהפשטת ספיקו, אם יותר טוב להניח המצב בעבירה חמורה, מתוך התקוה שזה יגרם שישוב ממנה, או שיותר טוב להצילו מיד מן עבירה החמורה, על אף שיתכן שע"י לא ישוב מן העבירה הקל לעולם, שהכריע המהר"ש שיותר טוב להצילו מיד מן העבירה החמורה, ובפרט כשזה יציל מריבוי ממזרים בישראל. לכאורה יש לדון ע"ז ולומר, דהא תינח אם הבעל היה יכול

וא"כ הרי אינו כ"זכות" בעיניה, ואיך אפשר "לזכות" לה נגד רצונה, זהו רק מחמת התפקדותה, ואי ידיעתה והבנתה בגדול הטובה שיצא לה מזה, שתנצל עי"ז מאיסור אשת איש, ושהולדות שלה לא יהיו ממזרים, עכת"ד עי"ש.

וישנם מן כת ה"צבועים", שבדרכם לסייע לכת ה"צדוקים" שערכו את הגט המעושה, שהתאחזו על דברי האגר"מ הללו, ורוצים לדמות נ"ד לדחתם, ולומר דעל אף שהבועל והאשה בנ"ד, אינם תובעים הגט כלל, והם ממשיכים לדור ביחד למרות ההתראות של בתי דין שיפרשו זמ"ז תיכף ומיד, דכל זה הם עושים רק מחמת "טעותם" ו"אי ידיעתם" שה"גט מעושה" פסולה, דהם סבורים שהוא "כשר" וכפי שפסקו לה הנך "מתירים" בטעות. וא"כ אנו, שאכן ידענו האמת, ש"גט" זה פסולה ובטילה, הרי מצוה גדולה מוטל עלינו לפי דברי האגר"מ הנ"ל, שנדרוף אחריהם ו"לזכותם" (או אף לכוף את הבעל) בנתינת "גט הכשר", על אף שאינם תובעים זאת, ועל אף מיאוננו של הבעל מליתנה לה טרם שמפסקת מלקפחו בערכאות מזכותיו כאב לבתו.

ברם, ישתקעו הדברים ולא ייאמרו, דערבך ערבא צריך, וממנ"פ אם רוצים הם להכחיש ולהתעלם מן החילוקים הבולטים שיש בין הנידונים (וכדלקמן), ולומר דהאגר"מ אינו חושש לה"חורבא" שיכול לצאת מזה, בכשניתן לה גט במצב כזה. וא"כ הרי לדבריהם נמצינו, דדברי האגר"מ הם מגדלים לדברי הרדב"ז והשו"מ, שאכן חששו מפני ה"חורבא" שיצא מזה וכנ"ל (עפ"י כ"ז וי"ז). [דעל אף דלענין "זיכוי" גט למזנית, ס"ל גם להשו"מ, דכהיום שנפרץ ההתפקדות, אכן נחשב לה קבלת הגט ל"זכות", כיון דמסתמא היא ממשכת לזנות וכנ"ל (עפ"י כ"ז וי"ז ונדי). מה שזהו כדעת האגר"מ הנ"ל, מ"מ בהנוגע ל"נישואין" באיסור, הלא פסק בפירוש שאין ליתן לה גט כדי שלא יצא מזה "חורבא" וכנ"ל].

וממילא פשוט, דבכל כה"ג כשדברי האגר"מ נסתרינ מדברי הרדב"ז והשו"מ, בודאי דאנו אין לנו אלא כדבריהם, דכיון דהאגר"מ לא הזכירם וכנראה שלא ראה דבריהם, הרי ככה"ג ודאי דלא קימ"ל כבתראי, וכנ"ל (עפ"י כ"ז וי"ז ולשומת) מכללי הפוסקים, עי"ש. ובפ"ט כשהדבר נוגע ל"חשש תקלה לדורות", שיש לנו עי"ז "תורה שלמה" מרבתינו - איך לנהוג בכה"ג; שלא נחוש על "תקלת היחיד" כשזה נוגע ל"תיקון הרבים" וכמבואר לעיל (עפ"י כ"ז) הדק היטב. [ולא עוד, אלא דמכיון דבנ"ד "התרו" בהם בתי דין ורבנים, שלא תסמוך על "הוראת ההיתר" משום שהוא "מוטעת", והם הלכו ועשו נגד התראתם, הרי כתבו הפוסקים דבכה"ג שוב לא נחשבה כ"אנוסה" רק כ"מזידה" וכנ"ל (עפ"י מ"ט וי"ז). וא"כ בודאי לא ייתכן שנימוק זה, שסמכה על "הוראת היתר" דאחרינא, תועיל לה במאומה בנ"ד, וז"פ].

אמנם, כ"ז לא נצרכה רק בכדי להוציא מלבם של הנך "צבועים", המבלבלים והמטשטשים כאילו שני"ד נכלל או דומה לנידון דהאגר"מ הנ"ל. אבל האמת יורה דרכו, שאין הנידון דומה לראיה, ולא נגע ולא פגע בה כלל, דחילוק גדול

חזינן, שכתב לשונות חריפים כל כך, לא רק על "הוראה מפורש להיתר", אלא אף רק כלפי "הסכמה חשאית" שעל ידי "העדר מחאה" גרידא, דזה נחשב כבר כ"חטאת הקהל כולו, ולא ניתן למחילה אם לא בפרענות הקהל", א"כ כש"כ ב"סידור גט" שנעשה "על ידי" בית דין, עאכ"כ דודאי דשייך נימוק זה, והבן וד"ב]. ולענ"ד פשוט, שיש בנ"ד גם משום לתא דלפנ"ע אם נסדר לה הגט במצב זה, דהרי כאמור המדובר מן אנשים המוחזקים כשומרי תו"מ, אלא שגברה עליהם ה"תאוה", עליה תאות ה"נקימה" וה"נצחון", להנקם בבעלה עי"י שתמשיך לקפחו בכח הערכאות מזכותיו כאב לילדיו, ועד כדי כך, שתאות הנצחון שלה הוציאתה לגמרי מדעתה ומדעת קונה, שתצא מן הגדר שקבעו חז"ל (מל"ד ד' א' גיטין ל"ז, ב' ע"ז ל"ט, ב' מנחות כ"ז, א'). דלא שביק אינש היתירא ואכל איסורא, והיא אכן שבקה ה"היתירא", הגט הכשר שהיה מונח אצל הבי"ד למשך קרוב לעשר שנים, ולא באתה לקבלה, ואכלה "איסורא", ה"גט המעושה" הפסולה, שנישאת לאיש זר על סמך זה וכנ"ל (עפ"י ד' י"ט, וי"ז). ועליו (על הבועל) ה"תאוה", לחיות עמה באופן של (מש"ט י"ז); מים גנובים יימתקו, [עי' גמרא (מדרש ל"א, ב' סוטה ז', א' פסחים כ"ז, ב' וע"פ א'].

וא"כ אם נסדר לה הגט במצב זה, הדבר ברור שלעולם לא ישיבו מכסלם, וימשיכו לחיות ביחד חיי איסור דאורייתא לעולם, בסמכם על ה"היתר" העלוב שהמציאו להם הנך "רבנים" מתפקדים. אבל כשלא נסדר להם הגט הכשר בעודה תחת השני, אז התקוה גדולה, שלחץ מצפונם יכרסם בהם לאט לאט, עד שסו"ס יתבוננו להכיר במצבם האומלל, להיכן שנתדרדרו והגיעו ויתפרדו זה מזה, ולאחר שתקבל את גיטה מבעלה, ישאו כ"א מהם עם אחר ב"היתר" גמור. ולא עוד, אלא דאפילו אם לא יועיל "להם" שיפרדו זמ"ז, בודאי שתועיל עכ"פ על "אחריים", שלא ירצו לעשות ח"ו כמעשיהם, כדי שלא יכוו כמותם, בבחינת "שלא תמות כדרך שמת פלוני", עי' ספרא (אחרי, פ"ה א'). ורש"י ורמב"ן (פ"ט) וד"ב.

ענף נח

דברי האגר"מ, וביאור דבריו בהנוגע לנ"ד:

והנה, באגר"מ (פ"ט מ"ד, ס' ו' ח) דן שם על השאלה; אם יש להיתר חדר"ג לבעלה של אשה פוקרת, שהלכה ונשאת לאחר בלי גט כשר, רק ב"דיווארס" מן הערכאות, והיא אומרת בפירוש שאינה רוצית בגט כלל, דהרי א"א "לזכות" לה גט מכח הדין ד"זכין לאדם שלא בפניו", דהרי היא אומרת בפירוש, שאין זה נחשב בעיניה כ"זכות" כלל. ועי"ז השיב, דמ"מ מוטב "לזכות" לה גט טרם שישא אחרת, דהגם שהנודב"י (קמ"א ס' ל"ז) כתב, דאשה שזינתה כ"פ, אין לזכות לה גט, דכיון דאינה בחזקת שתזנה עוד, שוב ל"ה לה כ"זכות", דשאני בימי הנודב"י שכל בנות ישראל היו בחזקת כשרות, לא כן כהיום שיש הרבה פוקרים, ובודאי שהיא מזנית והולכת, וממילא אכן נחשב לה הגט כ"זכות", וכש"כ בנ"ד דחזינן וידעינן בבירור שאכן היא מזנית, שהרי היא דרה בתדירות עם הבועל השני. ואי משום שאומרת בפירוש שאין רצונה בגט,

בעלה "גט מעושה" שלא כדין, ואח"כ תלך ותנשא לאחר, ואח"כ יבואו הנך "צבועים" הללו, ע"פ ה"טצדיק" המתוכנן והממוחשב ביניהם מראש, וימליצו בעדה, שהיות שהיא כשלעצמה היא חפה מפשע, מכיון ש"לדעתה" הרי הגט כשר, שהרי היא "מוטעת" בתמימותה מפסק דינם של ה"מתירים"... ואשר על כן, הרי אנחנו היודעים את האמת, שהגט פסול ובטל, מוטל עלינו "חוב קדוש", שנדרוף אחריה ושנתחנן אליה, שתעשה עמנו "טובה" ו"חסד" לקבל גט כשר מבעלה, כרי ש"אנחנו" לא נסכול מן ה"רעה" הגדולה, שבניה ה"ממזרים" יטמעו בינינו, ו"חיוב" זה ש"נציל את עצמינו" מטמיעת "ממזרים" שלה, הרי היא ענין נחוץ כ"כ, עד שזה דוחה הכל, ושבעקובה עלינו להתעלם מהכל, בין ממיאנו של הבעל מליתן לה גט, כל זמן שהיא ממשכת לקפחו מזכותיו, ובין מן ה"חורבא" שיצא מזה בעתיד וכו' וכו' דהלא "ממזרים" עליך ישראל... היש לך "סילוף" ו"צחוק מכאיב" גדולה מזה, לנקוט ולילך ב"מהלך" עקום שכזה בדרכינו לחזק בדקי ופירצת חומת דת ישראל, על ידי מה, על ידי שנרחיבה ונגדלנה... והיעלה על הדעת שהגאון בעל אג"מ היה מסכים לעשות חוכא ואטלולא מערה החמורה ב"קנוניות" שכזה.... חס מלהזכיר.

אדרבה, בכה"ג כשהדבר נוגע ל"חורבא" ו"למכשול דאחרים", הרי פסק האג"מ גופיה, דאז אין לנו להתחשב בתקון היחיד, רק בהצלת הכלל, וכנ"ל (סוף ענף י"ד, ד"ה ח"א). וע"כ מוכח בדברינו הנ"ל (שם ד"ה ט"ז). דבאמת אין כאן שום "חילוקי דיעות" כלל. [ולמותר לומר, שגם רבותינו לא עשו כן מעולם בימיהם, כשה"נעלאגן" סידרו גיטין וקידושין פסולים, לרדוף אחריהם ו"לזכותם" בגיטין וקידושין כשרים, מכח הנימוק של ה"צבועים" דנן, ש"אנחנו" היודעים האמת שהם פסולים, מוטל עלינו להצילם מחטאים גדולים ומריבוי ממזרים בישראל. ומה שבג"ד הוי המדובר בעוה"ר, מאנשים המחזקים כשומרי תורה ומצות, זה לא משנה כלום, כי התורה אינה משתנה לפי ה"חיצוניות", אדרבה כיון שאנשים הללו הסומכים על "היתר" מסולף מאיזה "מתירים", למרות אזהרתם והתראתם של בתי דין ורבנים שלא יסמכו עליהם, הם שומרי תורה ומצוה, היא הנותנת שלא תועיל להם האמתלא ד"סמיכתן" על דברי אחרים, וכפי הדין החרוץ מש"כ הפוסקים דבכה"ג הם נחשבים כ"מזידין" וכנ"ל (שם פ"ט, ו"א), ע"ש].

ואצ"ל, דגם ה"אמתלא" העלובה, שעל פי הנימוק (החדש); כאילו ש"סברו" שדי להם ב"דרגא" ("סטענדארד") נמוכה של "כשרות" הגט, וכאילו ששייך לקבוע ולחלק את היהדות ל"דרגות" שונים, דגם זה לא יועיל להם במאומה. **דאם** כן, למה כתבו הפוסקים דבכהאי גוונא - כשהיה "ערעור" ממזרים אחרים על כשרות הגט, אז הוי להו "מזידין" וכנ"ל (שם פ"ט, ו"א). דלמה לא יועיל להם "טצדיק" זו, שיוכלו להצטרק ולטעון ולומר שהם "סברו", שגם "דרגא" פחות של "כשרות" די... א"ו ש"קנוניא" זו מופרך מעיקרא, דכל עוד שידעו שיש "ערעור" בדבר "כשרות" הגט, היה להם להמתין עד שיתבררו ויתלבנו הדברים, ולא למהר וליכנס בפח איטורים

ובולט יש בין הנידונים, באופן שאין כאן שום "חילוקי דיעות" כלל בין הרב"ז והשו"מ עם האג"מ. דהרי עיקר השאלה מה שהאג"מ דן שם עליה הוא, אם "זיכוי" גט "מהני" לאשה פוקרת, על אף כשאומרת בפירוש שאינה רוצית בגט, וגם אם יש להתיר איטור דהר"ג להבעל שישא אחרת עליה מבלי שיגרשנה, על היסוד דהרי בלא"ה א"א "לזכות" לה גט נגד רצונה, מכיון שאינו נחשב בעיניה כ"זכות" כלל. וע"ז הוא שכתב ה"סברא", דהגם שהיא אשה פוקרת ומרשעת, שעובה לגמרי דת משה וישראל, ולא איכפת לה כלל במה שהיא עוברת יום יום על איטור ד"אשת איש", וגם לא במה שבניה יהיו "ממזרים", מ"מ זהו רק מ"חוסר ידיעתה והבנתה" בהטובה הגדולה שטמון בזה לה ולבניה, וכיון שאנן ידעינן האמת, שאכן "זכות" גדול היא לה, שתנצל מאיטורים גדולים ומלהטיל "ממזרות" על בניה, שפיר "כדאי" לזכות לה גט טרם שישא אחרת, דהרי אף אם לא יועיל עכ"פ לא יזיק, ומאידך גיסא הרי ייתכן, דאכן שייך "לזכות" לה גט לפי הסברא שחידש.

ומעתה, מאי שייטא מזה לנ"ד, שהמדובר מאיש ואשה שהם אנשים המוחזקים כשומרי תו"מ, שאכן מבינים היטב מאוד את חומר הענין, ואין הנידון כאן כלל, אם הגט הוי לה כ"זכות" אם לאו, דאף להצד האמיתי, שגט כשר הו"ל "זכות" גמור לה, אכתי הו"ל השאלה, אם "מותר" לנו לסדר לה גט, מכיון שזה יתפרש בעיניה (או בעיני אחרים) כ"היתר" להמשיך לדור יחד עם השני, [משא"כ בנידון של הג"מ, שהיא ובעלה השני הם פוקרים גמורים, ואינם זקוקים לשום "היתר" כלל לישאר ביחד]. א"כ מאי יועיל לפשיטת ספק זה בנ"ד, מה (שכאילו) הם אינם מבינים את גודל ה"נחיצות" שתקבל גט כשר, משום שסומכים עצמם "בטעות" על ה"הוראת היתר המזויף", דמשו"ה ניקום אנן לסדר לה גט בשביל זה, דהרי כבר מבואר לעיל (שם פ"ט, ו"א), דבנ"ד כיון שהלכה ונשאת לאחר, למרות התראות בתי דין ורבנים חשובים שהתירו אותם בפירוש, שלא יעשו כן משום שה"הוראת היתר" היא "נגד ההלכה", דלא מיחשבה בזה כ"אנוסה" רק כ"מזידה" גמורה, מה שהדין ברור בכה"ג ש"תצא מזה ומזה", וא"כ הלא קיים בנ"ד החשש, שע"י סידור הגט יצא מזה ה"חורבא" שתשאר עם השני, מכיון שזה יתפרש בעיניהם ובעיני אחרים כ"היתר" וכ"הכשר" ע"ז גם "מצדינו". וממילא פשוט, דבנ"ד שהשאלה שונה לגמרי מבנידון דהאג"מ, בודאי ייתכן ומסתברא דבכה"ג גם הוא היה מודה שלא לסדר לה גט, ובפרט כשהבעל ממאן מליתן לה גט, כ"ז שהיא ממשכת לקפח אותו מזכותיו כאב לבתו בערכאות, בודאי דגם הוא מודה שאין לכופו ע"ז.

וכל הולך ישר מבין, דאם ניזל על דרך זה, להצדיק (ת"ו) כל מעשה נבלה וזנות, מכח האמתלא העלובה, שסמכו עצמם על "היתר" מסולף מן איזה "מתירים", לאן נגיע, הרי כל אשה שתתן את עיניה באחרים, או שתתעקש לקפח את בעלה מזכותיו כאב לילדיו, ובל"ז תמאן לקבל גט מבעלה, תלך אצל "כנופיית המעשים" הללו, ותזמין אצלם שיערכו על

שיודו על האמת ויחזרו מדעתם. אבל במידי תלמיא ב"סברא" גרידא, בודאי דהכרעה בזה תלמיא בידם, ע"י תשב"ץ (מ"ג, ס"י קט"ו), מהריב"ל (מ"ג, ס"י ל"ג), מבי"ט (מ"ה, ס"י ס"ג), לחם רב (ס"י קפ"ד), חוט השני (ס"י ס"א), וכו' וק"ו, כשיש להם כר נרחב להשען על כל הנך אריות ונמרים, ה"ה: הריטב"א, הריב"ש, התשב"ץ, הרדב"ז, הרא"ם, דעק"א, תחת"ס, השו"מ, מהרש"ם, וחבצה"ש, הנ"ל (ענפי: נ"ד - נ"ז), שכל בית ישראל נשען עליהם, וזפ"ב ותל"מ].

ובמובן, שדברינו אלה אינם מופנים רק להיראים וחרדים לדבר ה', שכואב להם באמת מצב התדרדרות היהדות שבימינו ה"י, ודואגים להגן ולחזק בדקיה ופירצותיה. ולא להגן "צבועים" והפכפכנים שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפחם, שמייצגים עצמם כ"מצילים", בעוד שהם הם המסייעים ועוזרים לה"מחריבים", והדאגה העיקרי ויחיד המכרסם בליבותם תמיד בלי הרף הוא רק, איך שמקבצים יותר כסף וזהב ויותר כבוד ופרסום, ושל"ם ישלמו המבעירים את הבעירה הזו בכרם בית ישראל, ויבא בעל הכרם ויכלה את הקוצים הללו המתפרצים בחומת קדושת ישראל, וד"ב.

קיצור תוצא מכל האמור בפרק זה:

א. יש לנו פסק ברור מרבנותינו הפוסקים בהנוגע ל"כח"ת כולל, שאין לנו להקל על העבריינים, משום החשש שלא יתפקדו יותר, דכן פסקו הריטב"א, הריב"ש, התשב"ץ, הרדב"ז, השמש צדקה, הרא"ם, תחת"ס, השו"מ, ומהרש"ם, חבצה"ש, וכנ"ל (סוף ענף ג').

ב. ואף יותר מזה פסק הגר"ק, דאף רק משום "מיאונ" הסתמי של הבעל שלא לנרש אשתו שזינתה עליו, ג"כ אין בכוחנו לכופו ע"ז, על אף שתשאר ענוה למשך כל ימי חייה, ובודאי תמשיך להכשל ולהכשיל באיסור דאשת איש, וגם ירבו "ממזרים" בישראל, וכנ"ל (ענף ג').

ג. ומפורש פסקו כן הרדב"ז - והגאונים: השואל ומשיב, ודבר הלכה, ומנחם משיב, בהנוגע לטונא דנ"ד ממש, דכל עוד שהאשה ממשכת לחיות עם השני, אין לשום בית דין לסדר לה גט מבעלה, כדי שלא יצא מזה "חורבא" שיתפרש כ"היתר" על זה, ואין לנו להתחשב במה שייכשלו על ידי זה באיסור "אשת איש", וגם ירבו "ממזרים" בישראל, וכנ"ל (ענפי: נ"ז - נ"ח).

ד. וכש"כ בגונא דנ"ד, שקיימים "כנופיית מעשים" המצפים ועומדים הכן לבצע "כפיית גימין", ואם יראו שע"י העמדת "חופה" ל"אשת איש" (שביצעו על בעלה גט מעושה שלא כדון ע"י כפיה בשוטים), יעלה בידם להוציא ע"ז מן הבעל "גט כשר", או ה"חורבא" אינו רק "חשש" בעלמא, וכמו בנידון דהשו"מ, רק דבר ממוחש וברור, שבקרוב יעשו כהנה וכהנה רח"ל, ו"כפיית הגט" שעשו לאחרונה ב"עיקוואוד" יוכיח, דברור שרק מה שעלתה בידם שאשה זו שבנ"ד "נשאת" לאחר ע"י "כפיית גט בטל" שזכה, הוא מה שעודרם לבצע "כפיה" זו, וממילא פשוט וברור דגם המהר"ש והאגר"מ יודו בכה"ג, וכנ"ל (ענפי: נ"ח ונ"ט).

חמורים כל כך על סמך "מתירים", וממילא פשוט, דכל המייצג עצמו כשומר תו"מ שעושה כן, הרי דינו חרוץ ש"תצא מזה ומזה" מבלי שום התחכמות, דאם לא כן, הרי יתאחזו "כנופיית המעשים" על זה, דכל אחד יעשה כן, ואחר כך יצטרק עם "אמתלא" עלובה זו, מה שזה ימיט "חורבן" ו"הפקירות" נורא בשדה זו. דהלא גם כלפי ה"נעלאגן" וה"רעפארמים" נוכל להשתמש ב"אמתלא" זו, שלעולם הם יהודים טובים, אלא שהם "סוברים" שגם ה"דרגה" דשמירת תורה ומצות שלהם, שהוא בסוג "פחות" קצת מאצל ה"ארטאדאקסן", גם כן דיה, וממילא מוטל עלינו לדרוף ול"הכשיר" את מעשיהם בכדי שלא יתדרדרו יותר, וככה ייעשה חוכא ואטלולא מכל הקדוש לנו ח"ו.

ואי"ה נ, שבכדי להוציא מלבן של כיתות הצדוקים והצבועים הן, שלא יועיל להם טשטוש זו, כבר הוציא הגה"צ ר' משה שטרנבוך שליט"א "מכתב" [על נידון אחר שכע"ז], ביום ב' מרחשון תשנ"ט בזה"ל, ובנידון שלפנינו, הבעל אינו רוצה לעגן אשתו, רק דורש זכויותיו ע"פ דין תורה..., ומה עוד משתמשים בחוקי עכרם, שהאשה נאמנת אצלם תמיד אף בעלילות שוא..., והנה עון זה להתיר אשת איש שלא כדון, חמור מאוד וגרוע מדור המבול..., ושמענו שיש עוד כמה וכמה מקרים כאלו שרובנים מסדרים גט שהוא מעושה רחל, וכפי הנראה מתקדמים באמריקא למצב, שכל חנושא גרושה, צריך לברר באיזה ב"ד נתגרשה, ואם הבעל הסכים מרצוננו. ולכן בקשתנו מרבני אמריקא העומדים על משמר היהדות, שלא יתנו פירצה כזאת גם בבתי דין רבנים שידועים כחרדים וכנהוג בעוה"ד, ובשתיקה נותנים להם יד להמשיך ח"ו, עכ"ל. [ואולי כדאי להתחיל לרשום "ספר יוחסין" כדי שיהיה לנו חשבון על ה"פסולי חיתון" שהולך ומתערב בינינו בקצב מהיר רח"ל]. אבל שנדרוף אחריהם ל"הכשיר" מעשיהם, בשביל טעם מופרך שכזה, מאן דבר שמיא.

ואחת ברור, ששום ב"ד שמרחק, או אף רב גדול שמסמך, שאינם בקיאים בהמצב כלל, אין בכוחם לגזור גזירות על הבי"ד שהתטפל בזה, שיעשו בדיוק כפי שהם שוכנעו מ"קרובים" או "בוררים" הלוהצים עליהם מחמת "נגיעתם בדבר", דבר שלא נשמע עדיין דבר כזה מיום מ"ת לעשות כן - מבלי שיוכיחו ביסוס לדבריהם ממקורות איתנים בש"ס ופוסקים וכפי שנהגו כל גדולי עולם, ובעוד שברור שאותם "קרובים" או ה"דיינים" וה"בוררים" המתפרנסים מזה, שהם באים מחמתם, הם עצמם אין להם שום נאמנות בזה מחמת "נגיעתם", ושיקול דעתם אינו מעלה ומוריד להכריע בזה כלל.

בי הדבר פשוט, שרק הבי"ד שהתטפל בזה מתחילתו ועד סופו, הבקיאים בכל המסתעף בגלוי ובסתור ובהכסויים הרבים שמסביבה, רק בידם תלוי ההכרעה בזה. ואם יש לכל מר"ץ קטן הרשות להכריע בשאלות חמורות שבדיני "כריתות" (ה' נדה) ואיסורי "סקילה" (ה' שבת), פשיטא ופשיטא שגם בני"ד יש להם לבדם הכח להכריע הקף לפי ראות עינם לפי המצב, מבלי להתחשב עם "להצים" צדדיים שאינם משנים כלום ע"פ תוה"ק, [וולת אם יוכיחו להם "שטעו בדבר משנה", בודאי

וואת תורת העולה לדינא - מכל האמורין הניתנין בפרקים דלעיל - היא העולה:

א. בנוגע פסלנות הגט: מעשה הגט דנ"ד - פסול ובטל מכח ד' טעמים: דהנה, אף אם לו היה דין הבעל "לכופו להוציא", אכתי יש כאן ג' פסולים חמורים, מה שז"א מהם דיה "לפסול אף בדיעבד", וכש"כ בהצטרף כולם, ואלו הם: [א], ד"היתר כפיה" ל"ש רק ב"שוטין" - שנשאר עכ"פ ב"הכרתו", אבל לא במהלומות "זרם אלקטרוני" - המשבש ו"משכר" את "דעת" הנפגע וכנ"ל (ענף ג'). [ב], וגם רק - על הבעל שיגרש "בעצמו", אבל "כפיה" על "מינוי שליח" לגרש וכנ"ד - פסול, כמו שפסק העונג יו"ם - ולא נמצא שום חולק בזה, [ו"מתיר-א" דנן ניסה להתחמק מזה בדברי הבל, וכנ"ל (ענף ט"ו)]. [ג] - והיא העיקר, ד"כפיית גט" ל"ש רק - כשהבעל ממאן על "עצם הגירושין", אבל לא כשמסכים עליה - [וכש"כ כשאף "השליש" לה למעשה גט וכנ"ד] - אלא שרוצה לקפחה מ"זכיות שלה" וכמו שפסק הרשד"ם, ולא נמצא חולק עליו בזה. ובש"כ כשאינו רוצה לקפחה מ"זכיות שלה" כלל, רק שרוצה להגן על "זכיותיו" ההלכתיים והאנושיים המגיעים לו, [וכגון שיהיה לו קשר עם ילדיו וכנ"ד], היעלה על הדעת שיתכן להתיר "כפיית גט" - כשאינו לצורך עצם ה"גירושין" כלל - רק בשביל שתנצחנו "לקפחו משלו" בדברים "צדדיים". ולא נמצא בשום פוסק להכשיר "כפיית גט" כזה - אף במי שדינו "לכופו להוציא" וכנ"ל (ענף י"ט). ובש"כ וק"י, [ד], כשאין דין הבעל "לכופו להוציא" וכנ"ד - דפסול מה"ת אף "בדיעבד" וכנ"ל (פ"א) ולקמן (פ"ג). וזהו טענות ניצחיים - שאין עליהם שום תשובה.

ב. בנוגע דברי ה"מתירים": הנה, היתירו של "מתיר-א" דנן - המבוסס על "סרבנות" הבעל - נפרך מכח חמשה טעמים - ואלו הם: [א], דמלבד מה דליכא שום מקור ליסוד היתר "כפיית גט" על בעל "מסרב לדין", וכנ"ל (פ"ד). [ב], גם בלא"ה כל עצם קביעתו דין "מסרב" על הבעל, נדחה מדברי קצ"ג פוסקים - שפסקו בגוונא כנ"ד להיפך מדבריו; דהו"ל "ציית דין" גמור - בלי שום חולק, וכנ"ל (פרקים: ג' ג' ס'). [ג], וזהו מלבד השלשה פסולים חמורים ה"ג"ל (פ"א) - שלא השיב עליהם מאומה. ובן היתירו של "מתיר-ב" דנן - המבוסס על ה"סברא" שבה; דמה שהתקוטטו כ"כ בעש"ג - משמש כ"אמתלא מבוררת" על טענתה ד"מאמץ עליו", [וכאילו דלפי"ז יש מקום לסמוך על שיטה יחידאה (דלא קימ"ל כן); להכשיר בכה"ג הכפיה "בדיעבד"] - נפרך מכח שבעה טעמים - ואלו הם: [א], דמלבד ההירוס הגדול בקדושת ישראל - היוצא מדבריו; לעודד את המורדות לילך להתקוטט בעש"ג - כאילו שזה יתיר "כפיית גט" על בעליהן, וכנ"ל (ענף ט"ו)]. [ב], הרי דבריו נפרכין מהמון פוסקים שדנו על "התקוטטות" יותר פי כמה מבנ"ד - ועכ"ז לא הכשירו "כפיה" מטעם זה, וכנ"ל (ענפים י"ז י"ח). גם דבריו מלאים זיופים חמורים: [ג], שהתעלם עצמו מדבריו המפורשים של אותו פוסק יחידאה גופא - שכתב; ד"דיעבד" ל"ה רק "לאחר שנישאת" - ולא "לאחר הכפיה", היפך דבריו; שאכן "התיר" לה "להנשא לכתחלה" על סמך זה. [ד], ועוד דבנ"ד - שקיימת "כנופיית מעשים" - הו"ל [אף לאחר שנישאת] כ"לכתחלה" ממש וכנ"ל (ענף כ'). [ה], וזהו מלבד השלשה פסולים חמורים ה"ג"ל (פ"א) שהתעלם מהם כליל וכנ"ל (פ"ו).

ג. בנוגע להדין ד"תצא מזה ומזה": מאחר שהגט "פסול" בודאי וכנ"ל (פ"א וז'), א"כ פשוט, שהאשה נשארה עדיין "אשת איש" גמורה - וממילא הדין פשוט ש"תצא מזה ומזה", והוולדות שתלד קודם שתקבל גט כשר מבעלה, הם "ממזרים" גמורים לכל דבר, וכנ"ל (פ"א). וזהו אף לפי מה שטענו; שנכנסה עם השני ב"חופת נדה" - דמ"מ הדין ברור ש"תצא מזה ומזה" וכנ"ל (פ"ג). וכש"כ לפי האמת - שלא היה "חופת נדה". ובפרט, כשהמשיכו לחיות ביחד וב"יחוד" לכמה חודשים אח"ז וכנ"ל (פ"ג).

ד. בנוגע לטענת "אונם": בנ"ד ל"ש להסתמך על ה"היתר" שטענת "אונם" - שמכח סמיכתן על ה"הוראה המוטעת" של הנד "מתירים-א-וב" דנן. דכ"ז ל"ש, רק כשנפרשו זמ"ז - תיכף לאחר שנתוודעו מן ה"פסול", [ורק בנוגע לשאלה על "קידושין הראשון" - ולא על "גירושין"]. משא"כ בנ"ד, ש"יידעו" שיש "מעצרים" על הגט - וגם "הותרו" במפורש מ"בתי דין" ו"רבנים" שהגט "פסול", ועכ"ז עברו ונישאו, ל"ש "היתר" זה כלל וכנ"ל (ענפים מ"ט ו"ז). ובש"כ, כשהמשיכו לחיות ביחד - גם לאחר "התראות" נוספות, ויש רגלים לדבר שנעשה "בתרמית-ממוחשב" מראש וכנ"ל (ענף מ"ח). ובפרט, דכ"ז ל"ש - רק בהנוגע להתירה להראשון, אבל בהנוגע להשני - לא מהני אמתלא זו להתיר כלל - כמו שפסק הגרע"א, ולא נמצא שום חולק בזה, וכנ"ל (ענף מ"ז).

ה. דהשני שנשאה מחוייב לגרשה ב"גט" דוקא, משא"כ להבעל סגי בהפרשתן זמ"ז: בגוונא דנ"ד - שהיא ממשכת לחיות ביחד עם השני, כו"ע מודי שהוא מחוייב לפוטרה בגט פיטורין דוקא. ואף כופין אותן ע"ז ב"הרחקה דר"ת", ולהרבה דיעות - אף ב"שוטין", וכנ"ל (ענפים: כ"ג, ו"ג), ע"ש. משא"כ הבעל, אם כבר נפרדה ממנו מחמת קטטה - כמה שנים טרם שנישאת להשני וכנ"ד, כו"ע מודי שאינו חייב לגרשה [מכח הדין ד"תצא מזה ומזה"] בגט פיטורין דוקא, אלא דסגי בהפרשתן זה מזה לחוד. ובפרט כשממאן מלגרשה כעת בג"פ - מחמת נימוקים הגיוניים; בכדי שתפסיק מלקפחו בכח הערכאות מזכיותיו ההלכתיים והאנושיים כאב לילדיו - וכנ"ד, [או בכדי שתחזיר לו את מה שגזלה ממנו בכח הערכאות - מה שאינו מגיע לה ע"פ דין תוה"ק], בודאי שאין בכוחינו אף רק ל"חייבו" על מתן גט [טרם שתפסיק מהנ"ל], וכש"כ שאין לכופו על זה ב"דברים" [ה"הרחקה דר"ת"], וק"י שח"י לכופו על זה ב"שוטין" - מה שז"ז יפסול כליל את הגט, וכנ"ל (ענף כ'), ע"ש. ובש"כ בגוונא שהיא ממשכת לחיות ביחד עם השני וכנ"ד, דאז לא רק שאין "לחייבו" את הבעל במתן גט וכנ"ל, אלא שאף יש "לייעצו" להיפך; שלא יתן לה גט - כל זמן שיושבת תחתיו, [אפי' כשמצידו כבר מסכים לזה, וכגון שהפסיקה מלקפחו מזכיותיו - או שהחזירה לו מה שגזלה ממנו], מכיון שיש בזה משום "חורבא", שיתפרש לבני אדם כ"היתר" על המשכתה לחיות עם השני וכנ"ל (ענפים כ"ו ו"ז).

ו. למרות הכשלון ד"אשת איש" ו"ממזרים" - אין להבעל לתת לה גט כשר כל זמן שיושבת עם השני: והגם שע"י מניעת הבעל מליתן לה גט כשר בנ"ד, הרי יצא ע"ז ה"קלקולים" החמורים; דכשלון ב"אשת איש" - ודטמיעת "ממזרים" בישראל. כבר פסקו הרדב"ז רעק"א והשו"מ ועוד, שאין אנו אחראין על זאת, אלא שהקולר שבזה תלויה עליה ועל הבעל - ואנחנו נקיים, וכנ"ל (ענפים: כ"ב - כ"ז), ע"ש. ובפרט בימינו אלה, שבעוה"ר קיימים כנופיות "מעשים" העומדים הכן "למכור" גיטין מעושין בסיועם של "רבנים" זיופים קלים ורקים, וכשיראו שאשה שערכו על כעלה "גט מעושה" שלא כדין, שע"י שתנשא אח"כ לזר, זה יועיל להבעל יתן לה גט כשר, הרי זה יעודד אותם להמשיך בפירצותם בחומת קדושת ישראל. בכה"ג כו"ע מודי שאין להבעל לתת לה גט [עכ"פ בעוד שאינו רוצה לישא אחרת], כל זמן שממשכת לחיות עם השני, וכנ"ל (פ"ט) ע"ש.

והנלע"ד כתבתי, סיימתי בעזושי"ת יום ה' ל"ט' ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם.. ולא תלכו בחוקות הגוי" (קדושים), כ"י לחודש ניסן, שנת תשס"ה לפ"ק, פה מאנסי ניו יארק. אברהם שמואל יהודה געשטעטנער